
chi l'a pi 'd fil farà pi 'd teila

S. A. 5.

Sub Proprietate ~~[illegible]~~

Emptus Romæ 30 Junij 1643

~~[illegible]~~

DE REPUBLICA ECCLESIASTICA

Libri quatuor

CONTRA MARCUM ANTONIUM DE DOMINIS, NUPER Archiepiscopum Spalatensem, nunc Desertorem & Apostatam,

AUTHORE

MARTINO BECANO SOCIETATIS Jesu Theologo, & in Cæsarea Academia Viennensi Professore Ordinario.

Ex libris

Cum Gratia & Privilegio Cæsar. Maiest.

MOGUNTIÆ

Ex Officina JOANNIS ALBINI

ANNO M. DC. XIX.

APPROBATIO R. P. PROVINCIALIS *Provinciæ Rhenanæ Societatis* JESU.

Hos IV. libros de Repub. Ecclesiastica à R. P. Martino Becano Societatis nostræ Theologo contra M. Antonium de Dominis conscriptos, atq; à deputatis ad id Theologis lectos & approbatos. Ego Joannes Copperus Societatis JESU, apud Rhenum Provincialis, concessa mihi facultate ab admodum R. P. N. Mutio Vitalesco, Societatis nostræ Præposito Generali, Typis mandari permitto. Molshemij, An. 1618. die 2. Septemb.

Joannes Copperus.

PAULO V.

PONTIFICI MAXIMO.

ALIQUOT jam menſes elapſi ſunt, Beatiſſime Pater, cùm in Auſtriam rumore perlatum eſt, novum Eccleſiæ hoſtem, Marcum Antonium de Dominis, ſubito è latebris prodiiſſe, qui Divi Petri ac ſucceſſorum ejus Primatum, temerè oppugnare auſus ſit. Monitus à bonis viris, & omninò perſuaſus ſum, ut brevi ſcriptione hominem confutarem. Ac feciſſem id ſine mora: Sed exemplar voluminis, quod ille conſcripſit, habere non potui. Viennæ, nullum erat. Unum tandem aliunde nactus. Feci id, quà

potui brevitate; totamque confutationem libris quatuor complexus ſum; quos cum eâ, quâ par eſt, obſervantiâ, Tuæ Sanctitatis conſpectui nunc offero. Hoſtis, ut dixi, novus eſt; ſed veterum hæreticorum veſtigia ſequitur: ac eodem, quo illi, ſpiritu ſuperbiæ ac rebellionis, ad ſcribendum impulſus eſt. Noſtro commodo; ſuo detrimento. Nam ille quidem, nihil aliud hoc ſuo conatu, vel aſſecutus eſt, vel aſſequi potuit; quàm ut veluti membrum putidum ab Eccleſiæ corpore præſcinderetur, & omni vitali ſucco ac ſpiritu deſtitutum, penitus exareſceret. Nobis contra accidit. Oblata eſt occaſio benè merendi de Eccleſia; confirmandi Catholicos in fide; revocandi ſeductos ab errore; confundendi adverſarios, ne pergant inſoleſcere. Quam minimè negligendam cenſeo:

ſco: præſertim cùm noſtræ Societatis hominibus, id vel maximè commendatum eſſe ſciam à Beato P. N. Ignatio, ut Romanæ & Apoſtolicæ Sedis authoritatem omni ſtudio ac induſtria tueamur. Quod quidem hactenus præclarè ab Illuſtriſſimo Cardinale Bellarmino, alijſque doctiſſimis & præſtantiſſimis eiuſdem Societatis ſcriptoribus præſtitum eſt. Ego ſanè, qui minimus ſum, non patiar voluntatem mihi deeſſe. Faciam, quod illi fecerunt: ſi non pari fructu; certè non minori affectu. Et meritò. Naturæ inſtinctus eo nos ducit. Videmus, in humano corpore, quanta membrorum omnium cura ac ſollicitudo ſit in conſervando capite. Singula malint in ſeipſis immiſſam plagam accipere, quàm in læſionem Capitis conſentire. Quid ni? Salvo Capite, membrorum ſalus ſperari poteſt: læ-

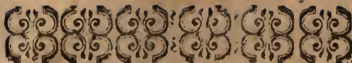
ſo, vix poteſt. A Capite, cum ſalvum eſt, derivantur ſpiritus ſenſitivi in corpus univerſum; & ſingulis membris vitalem vim ac vigorem impertiunt. In Capite vigent ſenſus, ratio, prudentia, memoria, quibus membrorum actiones diriguntur. Nemo hoc neſcit. At eandem eſſe proportionem in Corpore Eccleſiæ, Chriſtiana fides nós docet. Illius corporis membra nos ſumus. Caput primarium, Chriſtus; Vicarium, Pontifex. A Chriſto, tanquam perenni fonte ac ſcaturigine, diffunduntur in nos aquæ ſalientes in vitam æternam. Ab ejus Vicario, in noſtris actionibus gubernamur. De utriuſq; conſervanda authoritate ſollicitos nos eſſe, par eſt. Si Ariani Chriſto, ſi Calviniſtæ Vicario illius plagam intentant: nos objecto clypeo, excipere eam oportet. Præluxerunt nobis in hoc ſtudio antiqui Patres, qui & Chriſti

Christi Divinitatem contra Arium, & Romani Pontificis Primatum contra Schismaticos, suis scriptis egregiè propugnarunt. Nos in eorum locum successimus. Non debemus esse filij degeneres; sed illorum fidẽ, ac fervorem imitari. Hæc nostra vocatio est. Ad hanc exequendam, tãetsi mea sponte fuerim propensissimus, magni viri, suo jure, cohortati me sunt. Feci, quod potui. Si quid profeci, cedat in bonum publicum: sin minus, obedientiæ fructus me consolabitur. Quod reliquum est, vestram Sanctitatem benè valere, & in pio promovendi rem Christianã studio persistere, ex animo precor. Viennæ Austriæ, ex Cæsareo Societatis Jesu Collegio, an. Christi 1618. mense martio.

Vestræ sanctitatis

Humillimus in Christo servus

MARTINUS BECANUS.

LECTORI.

1

NOTVM ex Evangelio est, Scribas & Pharisæos, suo quidem Judicio ac opinione in Scriptura Veteris Testamenti fuisse exercitatissimos. Et tamen Christum de ijs dixisse: Cæci sunt, & duces cæcorum. *Nimirum, externum Scripturæ corticem videbant; sed sensum sub cortice latentem non videbant. Idem contingit nostris aduersariis. Scripturarum authoritate se tuentur; & illarum intelligentiam consecutos se esse, non solum ipsi existimant, sed etiam palam gloriantur. Et tamen cæci sunt. Non vident in Scriptura, quod boni omnes vident. Quid illud? Ex multis, unum hoc accipe, Non vident, frustra se laborare in oppugnādo Pontificis Primatu & authoritate: Non vident, se suo conatu, non Pontifici, sed sibi ipsis interitum consciscere. Nam Pontifex quidem oppugnari potest, sed expugnari non potest. Hoc, quia cæci, sane non vident. Et tamen in Scriptura consignatum est. Legimus in Veteri Testamento, quid rebelles moliti sint contra Primatum Aaronis: quo eventu id fecerint: quo miraculo, conatum ipsorum irritum fuisse, ac deinceps fore, Deus palam demonstrarit.*

2. *Res gesta describitur Numer. 17. his verbis:* Et locutus est Dominus ad Mosen, dicens: Loquere ad filios Israel, & accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas, à cunctis Prin-

cipi-

çipibus tribuum, virgas duodecim, & uniuſcujuſque nomen ſuperſcribes virgæ ſuæ. Nomen autẽ Aaron erit in tribu Levi, & una virga cunctas ſcorſum familias cõtinebit: poneſque eas in Tabernaculo fœderis coram teſtimonio, ubi loquar ad te. Quem ex his elegero, germinabit virga ejus: Et cohibebo a me querimonias filiorum Iſrael, quibus contra vos murmurant. Locutuſque eſt Moſes ad filios Iſrael: & dederunt ei omnes Principes Virgas per ſingulas tribus; fueruntq; virgę, duodecim abſque virga Aaron. Quas cum poſuiſſet Moſes coram Domino in tabernaculo teſtimonij, ſequenti die regreſſus invenit germinaſſe virgam Aaron in domo Levi: & turgentibus gẽmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati ſunt. Protulit ergo Moſes omnes virgas de conſpectu Domini ad cũctos filios Iſrael: videruntque, & receperunt ſinguli virgas ſuas. Dixitque Dominus ad Moſen: Refer virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij, ut ſervetur ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael, & quieſcant querelæ eorum à me, ne moriantur.

3. *Hic, qui cæci non ſunt, manifeſtè vident, Primatum Aaronis & ſucceſſorum ejus, contra querimonias & conatus rebellium miraculo Virgæ germinantis, à Deo conſignatum & confirmatum eſſe; mortemq́; ijs omnibus intentari, qui ſimili ſcelere ac temeritate, in poſterum obſtricturi ſe eſſent. Sed quid hoc, inquies, ad Romanum Pontificem? quid ad eos, qui illius Primatui hoſtes ſe eſſe profitentur? Audi A-*

di Apostolum 1. Cor. 10. 6. Hæc, *inquit*, in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt, &c. Neq; murmuraueritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore. *Ex quo loco, si cæcus non es, sic ratiocinandum tibi est: Quæ fiebant in veteri Testamento, erant umbræ seu figuræ futurorum in novo Testamento. At Deus in veteri severè puniebat eos, qui erant rebelles Pontifici: & Primatum Pontificis volebat salvum ac illæsum persistere. Ergo idem in novo facturus est, & reipsa facit. Quod apertè insinuat Apostolus loco citato, cùm ait:* Hæc autem omnia (*inter quæ erat rebellio*) contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram.

4. Ut hoc clarius percipiatur, explicanda est figura, quam attuli. Potest autem sic explicari. Jacob habuit duodecim filios Patriarchas, ex quibus duodecim tribus filiorum Israel exortæ sunt. Vna ex illis tribubus, quæ erat Joseph, dividebatur in duas, Ephraim scilicet & Manasse. Sic tredecim effectæ sunt. Principes harum tribuum, erant Primogeniti. Vnus ex illis fuit Aaron, in tribu Levi; cui Primatus Sacerdotij, præ cæteris, à Deo datus est. Obstiterunt illi rebelles sed à Deo puniti sunt. Et quod solus Aaron cum suis successoribus, perpetuum esset habiturus Primatum, miraculo virgæ germinantis demonstratum est.

5. Hæc figura est. Sequitur applicatio. Christus habuit duodecim Apostolos, Principes ac primogenitos filiorum Novi Testamenti. His Paulus, decimustertius adjúctus est. Petrus, præ cæteris Primatum

tum à Christo obtinuit, his verbis, Pasce oves meas. *Et ad significandam istius Primatus stabilitatẽ, dictum est illi, & successoribus ejus* : Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. *Quotquot hactenus Primatum Petri & successorum ejus oppugnarunt, exterminati sunt : Et qui deinceps oppugnaturi, simili pœnæ subjacebunt.*

6. *Igitur, ut verbo dicam*, Jacob *fuit figura Christi: Patriarchæ, Apostolorum: Aaron, Petri Virga Aaronis germinans, fidei Petri non defecturæ: Rebelles* Judæi, *rebellium Christianorum: Pœna, qua illi plexi sunt, pœnæ, qua hi plectuntur. Qui hoc non vident, cæci sunt. Cæci igitur Lutherani & Calvinistæ. Cæcus Marcus Antonius de Dominis, qui post irritos tot aliorum rebellium conatus, adhuc non videt, in oppugnando Petri Primatu, oleũ ac operam se perdere. Nec perpendit, quod prudenter à Gamaliele dictum est, Act. 5. 39.* Si ex Deo est hoc opus, non poteritis dissolvere illud.

INDEX CAPITUM MATERIAM HORUM LIBRORUM complectentium.

LIBRI PRIMI

De Christo supremo Ecclesiæ Capite, seu Monarcha

LIBRI SECVNDI

De Primatu Petri

Prima

LIBRI

LIBRI TERTII

De Primatu Romani Pontificis.

Ter-

LIBRI QVARTI

De Rectoribus & Ministris Ecclesiæ

Cap.

MAR-

1

MARTINI BECANI
DE REPUBLICA ECCLESIASTICA
LIBRI QUATUOR
Contra Marcum Antonium de Dominis.

1. *Libellus tuus, Marce Antoni, quem scripsisti de consilio profectionis tuæ in Angliam, diebus superioribus Viennam Austriæ ad me perlatus est. In quo promittis decem libros de Republica Ecclesiastica, magno multorum annorum studio abs te elaboratos: 1. De Monarchia Ecclesiæ, & Primatu Petri. 2. De Ministris & Rectoribus Ecclesiæ. 3. De Hierarchia Ecclesiastica. 4. De privilegiis & praeminentia Romanæ Ecclesiæ, præ aliis Ecclesiis particularibus. 5. De potestate & jurisdictione Ecclesiæ. 6. De potestate & jurisdictione Regū ac Principum in Ecclesiam. 7. De interna Ecclesiæ directione, quæ fit per fidem. 8. De externo Ecclesiæ regimine per leges, canones & judicia. 9. De temporalibus Ecclesiæ bonis. 10. De libertate Ecclesiastica.*

2. *Priores quatuor jam exstant, Londini in Anglia nuper excusi. Quid de posterioribus futurū, nescio. Porro primaria puncta, quæ in prioribus à te pertractantur, sunt ferè hæc: 1 Ecclesiam Christi, non ab ipso Christo in hac vita, sed ab Apostolis post*

Christi ascensionem, ædificatam esse. 2. Christum quidem esse caput Ecclesiæ invisibile; nunquam tamen fuisse caput visibile. 3. Vicarium Christi in regimine totius Ecclesiæ, nec Petrum, nec Pontificem esse, sed S. sanctum. Petrum reliquis Apostolis, Pontificem reliquis Episcopis parem esse, non superiorẽ. 4. Episcopos tamen jure diuino eminẽtiores esse presbyteris. 5. Sacrum ordinẽ, quo Episcopi & presbyteri initiantur, non esse propriè Sacramentum. 6. Ministros Ecclesiæ ad cælibatum jure non teneri. 7. Votũ continentiæ non esse annexum sacro Ordini: nec ullo tali voto dirimi matrimonium. 8. Monachos non esse ministros Ecclesiæ, nec fieri Apostatas, si post votum solenne, relinquãt monasterium, & redeant ad vitam secularem. Omitto alia minoris momenti.

3. *Ex his duo colliguntur:* Unum *est, te neque Catholicum esse, neque Lutheranum, neque Calvinistam; sed ab omnibus dissentire, & novum doctrinæ symbolum, partim ex aliorum scriptis, partim ex tuo cerebro consarcinasse. Alterum, duplici spiritu ad scribendum impulsum te esse: altero odij in Pontificem; altero amoris propriæ excellentiæ & cupiditatis. Et quidem in Pontificem, ut passim in tuis libris apparet, amaro & iracundo es animo. Itaque ulciscendi studio, conaris illum de Primatu Ecclesiæ deturbare, negando Christi Vicarium, & visibile Ecclesiæ caput esse. Hoc non potes, nisi idem neges de Petro, cujus ille successor est. Et hoc ergo negas. Sed, si Petrus non fuit visibile caput Ecclesiæ, necesse est, vel neque Christum fuisse, vel Ecclesiæ statum mutatum esse; quippe quæ prius habuerit visibile caput Christum; postea nullum habuerit.*

Poste-

Posterius membrum, de facta mutatione, non audes asserere. Asseris igitur, Christum non fuisse visibile caput Ecclesiæ. Quo posito, rursum sequitur, vel Ecclesiam à Christo in hac vita visibiliter existentè fundatam non esse; vel si fundata est, sine visibili capite fundatam esse. Priori parti insistis. Ecce, quò impellit te odium?

4. *De altero spiritu, qui est amoris propriæ excellentiæ & cupiditatis, nemo dubitat, qui te novit. Nulli impar, paucis par, plerisque superior esse vis. Dejecto Pontifice, nulli impares: Episcopis par manes. Ut reliquis omnibus superior sis; verè quidem sed ambitiosè contendis, Episcopos presbyteris, iure divino, eminentiores esse. Ex quo futuram speras, ut in Anglia, non nisi cum Episcopis pari passu ambules: Cæteri, quicunque illi sint, honorem & obsequiū tibi deferant. Et, ne quis audeat apostasiam tibi objicere, quod deserto statu religioso, ad sæculum rediisti; huic quoque objectioni putas abunde satisfieri, si neges Apostatas esse, qui ruptis votorum vinculis, quibus erant astricti, ad sæcularem vitam profugiunt. In quo, magnum patronum habes, Lutherum; qui & calamo & exemplo id te docuit. A quo etiam persuasus es, neque ministros Ecclesiæ ad cœlibatū obligari; neque votum continentiæ, quod sacris Ordinibus annexum est, matrimonii contractum dirimere ullo modo posse. Quo concesso, licebit tibi jam propè sexagenario, uxorem ducere, voluptati operam dare, & novos, ne progenies intereat, Marcos Antonios procreare. Et tunc, cantabitur canticum canticorum, quod Apostatæ occinunt: Valete & plaudite: Crescite & multiplicamini.*

5. Ex hoc duplici spiritu, nisi fallor, promanavit doctrina, quam prioribus quatuor libris complexus es. Cæterum, quia præ vides futurum, ut ex Catholicis, vel unum aliquem, vel etiā plures Antagonistas, qui te oppugnent, nacturus sis, offers te quidem, ne ignavus videaris, ad certamen; sed tamen frigidè, & cum his tantùm cōditionibus: 1. Ut *non quivis Rhetorculus aut Magistellus de trivio, sed vel Episcopus aliquis, vel certè antiquus Theologus, qui tibi par sit, tecum congrediatur. 2.* Ut *non agat convitiis, aut confictis in te mēdaciis, aut verborum quisquiliis, sed ratione & authoritate 3.* Ut *non paucula quædam divirticula, quæ parùm ad rē faciūt, hinc inde arrodat aut vellicet; sed totius doctrinæ tuæ fundamenta, si potest, concutiat. Si hæ conditiones serventur, ais te non solum optare Antagonistam; sed etiam percupere, ut quisquis ille futurus est, severo & exacto examine discutiat, quæ à te dicta sunt. Imo etiam, ut verbis tuis utar,* humilibus precibus contendere ab ipso sanctissimo Romano Pontifice, *ut non impediat, sed potiùs urgeat hoc examen: Neque libros tuos igni addicat aut exterminet, sed censuræ doctorum hominum, præsertim Parisiensium & Patavinorum, subjiciat. Parisiensium acumen, soliditatem, constantiam & libertatem, semper admiratum te esse; eo quòd soliti sint, non temporibus famulari, non ad oculum servire, sed veritatem ipsam omnibus præjudiciis ac perturbationibus humanis anteferre.*

6. Bono sis animo, Marce Antoni, Censura Theologorum Parisiensium, quam tantopere urges, iam palam promulgata est. Audi, si lubet. Ajunt doctrinam

ctrinam tuam esse hæreticam, schismaticam, erroneam, falsam, periculosam, temerariam, scandalosam, seditiosam, pacis Ecclesiæ perturbativam, statui Sacerdotali & Episcopali contumeliosam, totius Ordinis Hierarchici subversivam, piarum aurium offensivam. Sic illi pro sua libertate & constantia, quam laudas. Satin severè? Tu ipse judex esto. Sed, nec desunt alij Antagonistæ, qui instructo agmine te invadent. Ego, quia arbitror magno apparatu opus non esse, solus cum solo congredi paratus sum. Neque de conditionibus sollicitum aut perplexum te esse velim. Servabo, quas exigis. Ac primò, tametsi Episcopus non sim, sed Religiosus Societatis Jesu, *qui ejusmodi dignitates, ratione instituti mei, non ambio (utinam nec tu, cum in eodem statu mecum eras, importunè ambivisses) sum tamen Theologus, non planè novitius; & cum multis hostibus, etiam in Anglia, depugnavi. Nec pugnabo convitiis, aut confictis in te mendaciis, aut inanibus verborum quisquiliis, à quibus meritò semper abhorrui; sed ex Codice Bibliorum, ex antiquis Patribus, ex Canonibus & Conciliis, ex tuis ipsius verbis, tecum dissertabo. Et, quod caput est, ipsa doctrina tua fundamenta, quantum in me erit, conabor concutere & labefactare. Idque faciam quatuor libris sequentibus, hoc ordine:*

1. De Christo, supremo Ecclesiæ capite ac Monarcha.
2. De Primatu Petri, Vicarij Christi.
3. De Primatu Pontificis, successoris Petri.
4. De Episcopis, Presbyteris, Monachis & Apostatis.

7. Non defugies, opinor, hoc certamen. Erunt fortasse alij, qui strictiori jure tecum acturi sunt: Nec admissuri, ut vel ipsis, vel Romano Pontifici cõditiones, in hac causa, à te præscribantur: sed in faciem tibi objecturi (quod jam passim objiciunt) nec posse, nec debere Apostatas (qualem te esse ajunt) pro suo arbitrio legem statuere illis, qui in Catholica fide ac religione firmi persistunt. Nec æquum esse affirmant, ut qui ipse conditiones à se positas non servat, ab aliis, quibus tamen imperare non potest, servari velit. Tu vis, ut à conuitiis abstineatur. Rectè. At tu ipse, quod pace tua dixerim, nõ abstines. Quin imò, tam petulanter, protervè ac contumeliosè, in Romanum Pontificem debacharis, ut nulli hæretico, in hoc calumniandi ac maledicendi studio cedere, sed omnibus palmam præripere velle videri possis.

8. Similiter vis, ut procul facessant mendacia. At tu, ut alij loquuntur, mendacissimus es. Certè in exiguo libello tuo, quem de consilio fugæ in Angliam scripsisti decem luculenta mendacia, ab Annoso Verimentano deprehensa ac notata sunt. Taceo de reliquis. Nec paucis suspectum est, quod spectatim excipis de confictis in te mendaciis. Nimirum, ut ipsi interpretantur, ex una parte pertimescis, ne tibi objecturi sint proditionẽ, & nescio quæ alia facinora, quorum te reum esse, fama est. Ex altera, ne id faciant, conaris ab hoc proposito eos absterrere, insinuando te omnia pro confictis mendaciis habiturum, quæcunque in hoc genere objecturi sunt. Verùm ista, cum nihil ad me spectent, aliis relinquo. De doctrina tecum agam, non de moribus. Et jam aggredior.

LIBER

LIBER PRIMUS.

De Christo supremo Ecclesiæ capite seu Monarcha.

Ic partim conuenimus, Marce Antoni, partim discrepamus. In eo convenimus, quòd Christus sit caput seu Monarcha Ecclesiæ. Hoc enim disertè docet Apostolus Ephes. 1. 22. *Omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius.* Et cap. 4. 15. *Crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus.* Et cap. 5. 23. *Vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ.* Et Coloss. 1. 18. *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ.* In his verò discrepamus: 1. An Christus ædificaverit Ecclesiam, cujus ipse caput est. 2. Quando ceperit illius esse caput. 3. An sit caput visibile. 4. Quod sit officium ipsius, quatenus caput Ecclesiæ est. 5. An solus Christus sit caput Ecclesiæ. De quibus tu ita statuis: 1. Ecclesiam non esse ędificatam à Christo, sed ab Apostolis. 2. Christũ cepisse esse caput Ecclesiæ post ascensionem. 3. Esse caput invisibile. 4. Habere unum officium invisibile; nullum visibile. 5. Nec aliud esse caput Ecclesiæ, præter Christum. Itaque regimen Ecclesiæ esse quidem Monarchicum, respectu Christi; non tamen respectu Petri aut Pontificis. Quæ omnia seorsim discutienda sunt.

Caput Primum.

An Ecclesia Christi ab ipso Christo fundata & ædificata sit?

1. Tu negas, M. Antoni, L. 1. c. 1. n. 22. his verbis: *Non est difficile in doctrina Catholica defendere, Ecclesiam veram primitivam, post Christi ascensum propriè suum ortum habuisse.* Et ibidem n. 23. *Ecclesia Christi revera per Apostolos fuit ædificata post Christi ascensionem.* Unde consequenter dicis, ut postea videbimus, Christũ nunquam fuisse visibile caput Ecclesię, sed invisibile. Nam cùm in terra visibilis apparuit, nondum erat Ecclesia ædificata, ex tua opinione. Ergo tunc non potuit esse visibile illius caput. Posteà, quando cepit esse caput Ecclesiæ non amplius visibilis apparebat.

2. Ego contrà assero, Christum in hac vita fundasse & ædificasse suam Ecclesiam: postea Apostolos eandem auxisse & propagasse. Prior pars assertionis variis modis probari potest: 1. Quia Christus in hac vita instituit ministros Ecclesiæ, nempe duodecim Apostolos, & septuaginta duos discipulos; quorũ hi Presbyteri fuerunt, illi Episcopi. 2. In hac vita instituit nova Sacramenta. 3. Instituit novum Sacerdotium & Sacrificium. 4. Sancivit novas leges Evangelicas. 5. Condidit novum Testamentum, cujus ipse mediator est. 6. Hæc omnia perfecit & confirmavit per mortem in cruce, cum dixit: *consummatum est.* Deinde

post

post resurrectionem, cùm hinc discessurus esset, dixit Apostolis suis: *Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Et Petro seorsim: *Pasce oves meas.* Quid amplius requiri poterat ad fundandam & ædificandam Ecclesiam?

3. Accedit Auctoritas Augustini, Tract. 50. in Joannem, propè finem, ubi sic habet: *Secundum præsentiam majestatis semper habemus Christum: Secundum præsentiam carnis, rectè dictum est Discipulis: Me autem non semper habebitis. Habuit enim illum Ecclesia, secundum præsentiam carnis paucis diebus. Modo fide tenet; oculis non videt.* Hîc supponit Augustinus, Ecclesiam fundatam jam fuisse, quando Christus in hac vita secundum carnem erat præsens. Et tu ipse alibi id fateris. Nam. lib. 1. cap. 1. n. 16. sic scribis: *Facilè admittimus necessitatem ministrorum, quibus uti voluit Christus, etiam dum ipse mortalis in terris, in sua Ecclesia versabatur.* Et infrà n. 19. *Dicimus Apostolos omnes immediatè à Christo assumptos esse, ut essent operarij, & ministri ipsius viventis adhuc & regnantis: Et in fundanda Ecclesia coadiutores.* Quid clarius? Ais Ecclesiam in hac vita à Christo, tanquam principali Authore; ab Apostolis, tanquam coadjutoribus, fundatam esse. Igitur tibi ipsi contradicis: quod & sæpè facturus es in sequentibus.

4. Sed tria objicis (lib. 1. cap. 1. n. 22. & 23.) Primò illud Psal. 2. 8. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam ter-*

minos terræ. Nimirum postquam, *astiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, adversus Dominum, & adversus Christum ejus.* Quibus verbis promittitur Christo Ecclesia post mortem & passionem. Quo etiam pertinet illud Isaiæ 53. 11. *Pro eo, quod laboravit anima ejus, videbit semen longævum,* id est, Ecclesiam suam, te interprete.

5. Respondeo. Aliud est, Ecclesiam fundari & ædificari; aliud augeri & propagari, ut initio dixi. Fundata & ædificata est ante Ascensionem Christi, quando Ministri illius ordinati, Sacramenta instituta, & leges sancitæ sunt. Aucta & propagata, post Ascensionem Christi, quando per orbem diffusa est, & gentiles ad illam admissi sunt. Et hoc significatur illis verbis: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Simile fuit de Synagoga. Nam illa quidem fundata & ædificata est prope montem Sina, quando Aaron, & filij ejus consecrati sunt Sacerdotes, quando Sacramenta & sacrificia Mosaica instituta, quando lex data, & Testamentum effusione sanguinis confirmatum est. Aucta verò & dilatata, post ingressum in terram promissionis, quando per Judæam, Samariam & Galilæam fuit dispersa, & quotidie plures in eam admissi.

6. Quod citas ex Isaia, sic legendum est: *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum,* id est, si Christus fuerit mortuus

tuus pro peccato humani generis, videbit multos filios, quos sibi, tàm ex Judæis, quàm ex gentibus, per meritum suæ passionis & mortis, acquisiturus est. Quod etiam significatur verbis sequentibus, ubi Deus Pater de Christo loquens, ait: *Ideo dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo, quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est.* Neque hinc sequitur, Ecclesiam Christi post Ascensionem ab Apostolis fundatam esse. Solum sequitur, Ecclesiam sponsam Christi, quæ ab ipso fundata est, successu temporis, habituram multos filios: qui cùm anteà fuissent spolia Dœmonum, posteà liberandi essent ab illa servitute, & cum Christo regnaturi. (Vide Lucæ 11. 22.)

7. Secundò objicis, passim dici à Theologis, Ecclesiam de latere Christi fluxisse, id est, post passionem Christi fuisse inchoatam, ut tu interpretaris. Respondeo. Tibi probandum est, post Ascensionem Christi fuisse inchoatam. Hoc inde non probas, sed contrarium. Deinde malè interpretaris sententiam Theologorum. Nam illi nihil aliud dicunt, quàm Ecclesiam Christi, nō propriè, sed symbolicè & meritoriè fluxisse, vel formatam esse ex latere Christi. Symbolicè quidem, quia ex latere Christi fluxerunt aqua & sanguis, quæ erant signa, vel symbola, significantia Baptismum & Eucharistiam, præcipua Ecclesiæ Sacramenta. Meritoriè verò, quia Sacra-

Sacramenta Ecclesiæ omnem suam vim habent ex merito passionis & mortis Christi. Ita Cyrillus l.12. in Ioannem cap.39. Chrysostomus hom.84.in Joannem, Cornelius à Lapide in Commentario cap.5.ad Ephesios vers.20.& alij.

8. Tertiò objicis, Christum non dixisse, *super hanc petram* ædifico, sed *ædificabo Ecclesiā meam*, quod post ascensionem fecit per Apostolos,ut tu ais. Respondeo. Iterum tibi contradicis. Nam paulò ante dicebas, id factum esse in morte Christi, quando sanguis & aqua fluxerunt de ejus latere. Nunc dicis, factum esse post Ascensionem. At ego dico, tunc factum esse, quando Christus ordinavit Sacerdotes,instituit Sacramenta,sancivit leges,cō-didit testamentum,obtulit sacrificium.

9. Ad majorem explicationem,tria tempora distinguenda sunt. Primum, ante mortem Christi. Tunc simul viguit Synagoga vetus,& Ecclesia nova: Simul Baptismus & circumcisio:simul sacrificium Eucharistiæ, & sacrificia Mosaica:simul lex & Evangelium. Alterum,in morte Christi. Tunc expirauit Synagoga cùm suis ceremonijs, & sacrificijs: tunc velum Templi scissum est in duas partes: tunc lex Mosaica abrogata est. (Hoc docet Augustinus Epist.19.ad Hieronymum, & Hieronymus ipse Epist.ad Augustinum,quæ est 11.inter Epistolas Augustini, & D. Thomas in 1. 2. q. 103.art.3.ad 2.& alij passim.) Tertium, post mortem Christi. Tunc Synagoga sepulta est:

Tunc

Tunc ceremoniæ & ſacrificia Moſaica, quæ jam antè erant mortua, ceperunt fœtere: vel ut Theologi loquuntur, ceperunt eſſe mortifera. An autem id factum ſit ſtatim ac immediatè poſt mortem Chriſti, an verò poſt ſolennem Evangelij promulgationem in die Pentecoſtes, vetus controverſia eſt. Hieronymus tenet priorem partem; Auguſtinus poſteriorem. Itaque ſecundum Auguſtinum, à tempore mortis Chriſti, uſque ad diem Pentecoſtes, erant quidem mortua ſacrificia Moſaica, id eſt, erant abrogata, non erant utilia ad ſalutem, non habebant vim & energiam, quam antea habuerant: Sed tamen nondum erant mortifera, id eſt, nondum adferebāt mortem ſpiritualem; adhuc poterāt vſurpari, ſine peccato mortali. At poſt promulgatum Evangelium, ceperunt mortiferum fœtorem exhalare, & qui ea tunc vſurpaſſet, mortali peccato ſe obſtrinxiſſet.

10. Ex dictis (ſemota hac controverſia inter Hieronymum & Auguſtinum) ſumo efficax argumentum contra te, in hunc modum: Si Synagoga cum ſuis ceremonijs, ſacrificijs & legibus, expiravit in morte Chriſti, ut omnes fatentur, vel tunc orta erat Eccleſia cum ſuis legibus & Sacramentis, vel non erat. Si erat orta, falſum eſt, quod tu aſſeris, primùm ortā eſſe poſt Aſcenſionem Chriſti. Si non erat orta, neceſſe eſt, Judæos deterioris fuiſſe conditionis poſt mortem Chriſti, quàm antè erant. Nam ante habebant Synagogam, Sacerdotes, ſacrifi-

sacrificia, quæ poterant illis prodesse. Postea, hæc omnia erant abrogata, & inutilia. Nec tamen aliunde poterant habere subsidium, si nulla erat Ecclesia nova, in qua essent novi sacerdotes, nova sacramenta, novum sacrificium.

11. Maneat igitur certum ac indubitatum, Ecclesiam à Christo ædificatam esse in hac vita. Sed tamen obiter notandum est, successivè, & non unico quasi instanti, ædificatam esse. Nam primò, electi sunt Apostoli & Discipuli, (Matth. 4. 18.) Deinde, Baptismus præceptus est, Joan. 3. 5. *Amen Amen dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non poterit introire in regnum Dei.* Postea, idem Baptismus usurpatus, Joann. 4. 1. *Ut autem cognovit* Jesus, *quia audiverunt Pharisæi, quod* Jesus *plures Discipulos facit, & baptizat, quàm* Joannes (*quanquam* Jesus *non baptizaret, sed Discipuli ejus*) *reliquit* Judæam. Tandem, in ultima cœna, Sacramentum, & sacrificium Eucharisticum institutum, & Apostoli Sacerdotes ordinati sunt. Denique, cruentum novi Testamenti sacrificium in ara crucis oblatum est: quo peracto, expirarunt omnia sacrificia Mosaica; quia non erant, nisi umbræ cruenti sacrificij crucis. Umbram autem, præsente lumine, cessare necesse est. Postremò, post resurrectionem Christi, potestas absolvendi à peccatis data est omnibus Apostolis, & Petrus totius Ecclesiæ Pastor constitutus est, loco Christi (Joann. 21. 17.)

17.) Quæ autem posteà contigerunt, pertinent ad alteram partem assertionis meæ, quæ jam sequitur. Igitur

12. Altera pars assertionis meę est, Ecclesiam Christi, quæ ab ipso Christo fundata est, posteà ab Apostolis auctam & propagatam esse. Quod etiam successivè factum est tribus modis. Primò, quia Apostoli, post acceptum Spiritum sanctum, solenniter promulgarunt Evangelium in Jerusalem, Act.2 17. Deinde, admiserunt gentiles ad fidem, & Ecclesiam Christi, Act.10.34. Denique, post multos annos, facta divisione, dispersi sunt per orbem terrarum, ut impleretur, quod dictum erat per Prophetam, Psal.18.5. *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis verba eorũ.* Et quod tunc factum est, etiam nunc fit. Nam & hoc tempore multi Apostolorum imitatores mittuntur in Indiam, Japoniam, & alias provincias, ut Ecclesia Christi nova semper accessione augeatur & propagetur.

13. Jam vides, Marce Antoni, in Ecclesiam Christi, primò quidem admissos esse Apostolos, Discipulos, & alios plures ex populo Judæorum, vivente adhuc Christo in terris. Deinde, etiam gentiles accessisse post Ascensionẽ Christi, & accessuros vsq; in finem mũdi. Et hoc constat ex Evangelio, ubi Christus ait, Joan.10.14. *Ego sum Pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ.* Ergo jam tunc habebat oves in suo ovili, id est, in sua Ecclesia, nempe conversos ex populo Judæorum. Nam

de illis dicebat, *cognoscunt me mea.* Quod de Gentilibus intelligi non potest. Illi enim non cognoscebant Christum eo tempore, id est, non credebant in Christum, non erant in ovili Christi, non erant in Ecclesia. Erant tamē accessuri; quia mox sequitur: *Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere.* Q.D. Gentiles non sunt in meo ovili, sed in ovili falsorum Deorum. Ex quo tamen eos adducam in meum ovile, per prædicationem Apostolorū. Et tunc erit unum ovile Judæorum & Gentilium; & unus utrorumque Pastor.

Caput Secundum.

Quando Christus ceperit esse caput Ecclesiæ?

1. TUais cepisse post Ascensionem. Sic enim scribis, lib.1. cap.1. n.3. *Regimen super Ecclesiam videtur Christo Domino à Patre donatum post illius glorificationem, & in cælos Ascensionem.* Et hoc necessariò sequitur, ex illo falso principio, quod jam refutatum est, Ecclesiam Christi, post Ascensionem ipsius ab Apostolis ædificatam esse. Nam si tunc primùm ædificata est, necesse est, Christum tunc primùm cepisse esse illius caput. Quod etiam confirmas ex Apostolo, Ephes.1.20. ubi de Deo Patre, & Christo sic ait: *Suscitans illum à mortuis, & constituens ad dextram suam in cælestibus, supra omnem principatum & potestatē. Et omnia subjecit*

sub

ſub pedibus ejus, & ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius. Unde concludis Chriſtum factum eſſe caput Eccleſiæ, poſtquam conſtitutus eſt ad dextram Dei Patris. Ego contra oppono has duas concluſiones.

2. Prima concluſio. Chriſtus cepit eſſe caput Eccleſiæ, cùm adhuc eſſet in hac vita. Ratio eſt, quia ipſe in hac vita fundavit Eccleſiam, vt jam probatum eſt: Ergo in hac vita cepit eſſe illius caput alioquin Eccleſia fuiſſet ſine capite, quod eſt abſurdum. Quod objicis ex Apoſtolo, intelligendum eſt eo ſenſu, quo illud, Philip. 2. 8. *Humiliavit ſemetipſum; factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium & infernorum: Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.* Quaſi dicat: Chriſtus per ſuam humilitatem & paſſionem hoc obtinuit à Patre, ut aſcendens in cœlum, exaltaretur ſuper omnes creaturas, & ab omnibus palàm agnoſceretur, quis & quantus eſſet. Hinc non ſequitur, quod tũc primùm ceperit eſſe caput Eccleſiæ militantis, ut tu perperam contendis; ſed quòd ceperit ab omnibus agnoſci & honorari, tanquam caput omnis Eccleſiæ, cœleſtium, terreſtrium & infernornm. Nam antea, cùm verſaretur in hac vita mortali, tametſi revera eſſet caput & fundator Eccleſiæ, habebatur tamen abjectus & contemptibilis, ut ipſemet fatetur per Pro-

phetam, Psal.21.6. *Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis.* At in ipsa Ascensione cepit exaltari, & gloriosus apparere, & ab omnibus tanquam filius Dei adorari. Tunc dictum est, Psal.23.7. *Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales & introibit Rex gloriæ. Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens. Dominus potens in prælio.* Nimirum, qui dixit: *Ego vici mundum.*

3. Habemus simile exemplum. Nã Christus ante Ascensionẽ, sedebat ad dextram Patris, id est, habebat æqualem cum Patre potẽtiam, gloriam & majestatem (ut explicant Athanasius, Basilius, Cyrillus, Chrysostomus, Damascenus, & alij apud Bellarminum l.3. de Christo cap.15.) Et tamen scriptura non aliter videtur loqui, quàm si primùm post Ascensionem cepisset sedere ad dextram Patris. Quare hoc? Quia in hac vita mortali latebat Christi potentia, gloria & majestas, & sub humana carne, tanquam sub vili pallio occultabatur. At per resurrectionem & Ascensionem, cepit fieri manifesta; non solũ apud homines in terra, qui videbant illum ad cœlum ascendentẽ (Act.1.9.) sed etiam apud Angelos in cœlo, qui venerabundi & gratulabundi illum ad se venientem excipiebant. (Isa.63.1. & Philip.2.9.)

4. Secunda cõclusio. Christus in cœlo nũc existens, adhuc manet caput Ecclesiæ militãtis, & manebit usq; in finem mundi. Hoc concedis quidem, sed non eo sensu, quo nos. Nam ex tua opinione, Christus in cœlo existẽs, per

se exercet omnia, quæ pertinent ad officium capitis, nec utitur operâ ullius ministri. At secundū Catholicos non exercet omnia per se, sed quædam per se, quædā per Vicarios & Ministros suos, quod c. 4. fusiùs explicandum est.

5. Disputant Scholastici: An Christus, sicut dicitur caput, sic etiam dici possit membrū Ecclesię? Aliqui negant; quia membrum videtur includere aliquam imperfectionem, quā non includit caput; nempe participationem virtutis à toto corpore. Hoc autem non convenit Christo, quia nullam virtutem participat à corpore Ecclesiæ. Ita D. Thomas in 3. dist. 13. q. 2. art. 1. ad ultimum.

6. Alij utuntur hac distinctione: Ecclesia duobus modis spectari potest 1. Pro tota congregatione fideliū, excepto capite. 2. Pro eadem congregatione cum capite. Priori modo, sicut non est pars Ecclesiæ, ita nec membrum. Posteriori, & pars, & membrum, & caput. Ita Antisiodorensis & alij apud Vasquez. 3. p. tomo 1. disp. 48. c. 1. Et colligunt ex illo 1. Corint. 12. 27. *Vos estis corpus Christi, & membra de membro*, id est, de Christo, qui est principale membrum. Sed hæc quæstio parvi momenti est.

Caput Tertium.

An Christus sit caput Ecclesiæ visibile?

1. TU ais invisibile esse, non visibile. Et quidem duplici titulo: Primò, quia Chri-

stus cepit esse caput Ecclesiæ post Ascensionē. At post Ascensionem, respectu nostri, invisibilis est. Secundò, quia nullum habet actum capitis, nisi internum influxum gratiæ. At hic actus est etiam invisibilis. Verba tua paulo post citabo. Cur autem ita sentias, causa hæc est. Catholici, quando probant Pontificem esse Vicarium Christi, inter cætera, utuntur etiam hoc argumento: Christus dum esset in terris, erat visibile caput Ecclesiæ: Ergo post Ascensionem, quando desijt esse caput Ecclesiæ visibile, debuit esse aliud caput visibile, loco Christi; alioquin forma gubernādi Ecclesiam esset mutata, quod est absurdum. Hoc argumentum te pressit. Itaq; ne cogereris admittere, Pontificem esse visibile caput Ecclesiæ, negasti Christum fuisse visibile caput Ecclesiæ in terris. Quid Catholici sentiant, jam dicam.

2. Prima conclusio. Christus in hac vita existens, erat visibile caput Ecclesiæ. Quòd fuerit caput Ecclesiæ, suprà demonstratū est. Quòd fuerit visibile, dupliciter probo: Primò, quia visibiliter Ecclesiam ædificavit, instituēdo nova Sacramenta, ordinando novos ministros & Sacerdotes, sanciendo novas leges, offerendo novum sacrificium in ara crucis. Secundò, quia eandem visibiliter gubernavit, docendo, monendo, increpando, corrigendo.

3. Hanc conclusionem, ut inconstans es, uno loco negas, altero admittis. Negas L. 1. c. 1 n. 23. his verbis: *Christus nullum capitis visibilis unquam munus in sua Ecclesia exercuit*: Admittis paulo

paulo post n.24.cùm ais: *Ego sanè in Christi visibili regimine ordinario, hæc tantùm observo: Sacramenta visibilia instituere, Ministros vocare & mittere, evangelizare, Ministros suos errantes corripere & increpare, legem explicare, eamq; à corruptelis vindicare. Alterius generis officia, à capite Christo, ut visibilis erat, prodeuntia, ego certè non reperio.*

4. Si nunc quæram ex te, Antoni, an Christus in hac vita fuerit visibile caput Ecclesiæ, necne: Respondebis. Fuit, non fuit: Fuit, quia visibilia Sacramenta instituit, Ministros misit, legem explicavit. Non fuit, quia nullum visibilis capitis munus exercuit. Quæ est aperta contradictio. Quo vitio laborant omnes, qui ab Ecclesiæ unitate recedunt. Taceo, falsum esse, quod ais, Christum non exercuisse alia officia visibilis capitis, quàm quæ à te enumerata sunt. Nam non solum explicavit legem Mosaicam, (Matth.5.21.) sed etiam novas leges Evangelicas sancivit de Baptismo & Eucharistia. Ioann.3.5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* & Ioann.6.53. *Nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

5. Secunda Conclusio: Christus in cœlo nunc existens, est caput Ecclesiæ invisibile; quia per se non gubernat Ecclesiã visibili modo, sicut antea fecerat; sed tantùm invisibili, per internum influxum gratiæ. Hoc concedis. Ex hac & præcedenti conclusione duo colli-

guntur: 1. Ecclesiam Christi eo tempore, quo Christus vixit in terris, fuisse gubernatã à visibili capite, nempe ab ipso Christo, qui tunc visibiliter præsens erat. 2. Eandem Ecclesiam nunc etiam debere gubernari à visibili capite: alioquin forma gubernationis esset mutata; & consequenter non esset nunc eadem Ecclesia, quæ tunc fuit. Sicut non censetur manere eadem Respublica, quando forma gubernandi, prius fuit Monarchica, & postea incipit esse Aristocratica. De quo plura dicam cap. 5.

Caput Quartum.

Quod sit officium Christi, quatenus est caput Ecclesiæ?

1. Certum est, Christum non propriè, sed metaphoricè esse caput Ecclesiæ. Itaq; explicanda est metaphora seu similitudo, quæ est inter caput & corpus; itemque inter Christum & Ecclesiam.

2. Tria spectari possunt in capite naturali, (ut notat D. Thomas 3. p. q. 8. art. 1.) nempe ordo, perfectio, & virtus. Ordo quidem, quia caput est primum seu supremum inter membra humani corporis. Perfectio autem, quia in capite vigent omnes sensus, tam interni, quàm externi. Virtus denique, quia caput sua virtute gubernat reliqua membra, & vim motivam ac sensitivam illis suppeditat.

3. Hæc tria, servata proportione, conveniunt etiam Christo, respectu Ecclesię. 1. Quia Chri-

Christus est primus & supremus inter membra Ecclesiæ. 2. In Christo est plenitudo gratiæ. 3. Christus gubernat Ecclesiam, & habet vim influendi gratiam in membra Ecclesiæ, juxta illud Joann. 1. 16. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus.* De duobus prioribus non est inter nos contentio. De tertio est. Nam tu aliter sentis de gubernatione, quàm Catholici. Quod sic ostendo.

4. Duo sunt modi, quibus caput humanũ gubernat reliqua membra. Unus, per internũ influxum; qui in eo consistit, quòd ex capite, tanquam ex fonte seu principio derivantur spiritus sensitivi in reliqua membra. Unde fit, ut reliqua membra possint vitam conservare, & suas functiones exercere. Alter, per externam directionem; quę in eo consistit, quòd caput per intellectum, voluntatem, visum, auditum, & alios sensus, qui in eo vigent, dirigat reliqua membra in externis actionibus, ne aberrent: quo pacto per intellectum & voluntatem dirigit manus, ne quid illicitum committant: Et per visum dirigit pedes, ne in foveam incidant; & sic deinceps.

5. Hoc posito; quæstio est, An Christus, quatenus est caput Ecclesiæ, imitetur hos duos modos in gubernanda Ecclesia? Tu admittis priorem tantùm modum, qui est per internum influxum gratiæ: negas posteriorem, qui est per externam directionem. Sic enim scribis L. 1. c. 1. n. 3. *Hoc regimen* (Christi in Ecclesiam) *totum est spirituale, nec eget corporali præ-*

sentia sed influxu interna gratiæ peragitur. Et ibidem n. 12. *Totum ipsius regimē ab eo, ut à capite, divinis influxibus absolvitur.* Et iterum n. 16. *Christus omnia munera capitis obit per se perfectissimè, in quibus nullis indiget ministris.* Hîc excludis omnia externa munera, & cōsequenter externā gubernationē: Et solùm admittis internam, quæ est per influxum donorum gratiæ.

6. At Catholici admittunt utrumq; modum cum D. Thoma, loco citato. Et meritò. Nam uterque modus in scriptura tam clarè explicatur, ut nullus sit dubitandi locus. Prior quidem (qui est per influxum donorum gratiæ) Rom. 12.3. *Unicuique sicut divisit Deus mensuram fidei.* & 1. Corinth. 12.4. *Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus.* Et Ephes. 4.7. *Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.* Et alibi sæpissimè.

7. Posterior verò (qui est per externam gubernationem) Ephes. 5.22. *Mulieres viris suis subditæ sint sicut Domino: quoniam vir est caput mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ.* Ex quo loco constat, Christum esse caput Ecclesiæ, non solùm eo sensu, qui jam explicatus est; sed etiam eo sensu, quo vir est caput mulieris. At vir est caput mulieris per externam gubernationem. Tenetur enim mulier in externis actionibus se dirigere juxta imperium sui viri, qui est quasi Dominus ipsius. Unde etiam Sara, virum suum Abraham, vocavit Dominum suum, Gen. 18.21. *Dominus*, inquit, *meus vetulus est.* Huc spectant sequentia testimonia, Gen. 3.

16.

16. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Et 1. Corint. 13. 34. *Mulieres in Ecclesia taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse sicut & lex dicit.* (loquitur de Lege ex Genesi jam citata) Et 1. Timoth. 2. 11. *Mulier in silentio discat cum omni subjectione.* Et 1. Petri 3. 1. *Similiter & mulieres sint subditæ viris suis.*

8. Addo, nomen capitis, quando sumitur metaphoricè pro eo, qui gubernat, usitatè in scriptura sumi pro eo, qui gubernat per externam directionem, ut 1. Reg. 15. 17. *Nonne cum parvulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es?* loquitur de Saule, qui factus erat Rex. Et Isaiæ 7. 8. *Caput Damasci Rasin.* Et ibidē: *Caput Samariæ filius Romeliæ.* Ubi Rasin, qui erat Rex Syriæ, vocatur caput Damasci: Et Phacee, filius Romeliæ, qui erat Rex Israel, vocatur caput Samariæ. Utroque autem loco sumitur nomen capitis pro Rege, seu Principe, qui in externo regimine gubernat subditos. Et Isaiæ 19. 15. *Non erit Ægypto opus, quòd faciat caput & caudam,* id est, Ægyptij non habebunt Regem, cui subjecti sint. Et Ierem. 31. 7. *Exultate in lætitia Iacob, & hinnite contra caput gentium,* id est, contra Reges & Principes gentium.

9. Igitur Christus vocatur caput Ecclesiæ, non tantùm propter internum influxum gratiæ; sed etiam propter externam gubernationē, quo pacto vir est caput mulieris; & Saul caput populi Israel; & Rasin caput Damasci; & Phacee caput Samariæ; & uno verbo, Rex caput regni. Licet Regis gubernatio sit politi-

ca; Christi Ecclesiastica. Duo tamen notanda sunt. Unum est, Christum, cùm adhuc in terris esset, per se exercuisse utrunque officium capitis in Ecclesia. Nam & per se donabat fidelibus internam gratiam: & similiter per se dirigebat & gubernabat illos in externis actionibus, quæ ad Ecclesiæ statum pertinebant. At nunc cùm in cœlis est, per se quidem præstat prius officium: posterius verò per Vicarium. Alterum, Christum dupliciter considerari posse. 1. Quatenus est Deus. 2. Quatenus est homo. Utroque modo, per se præstat prius officium; sed diversâ ratione. Nam quatenus est Deus, per se physicè & effectivè producit gratiam: quatenus homo, per se moraliter & meritoriè illam confert. Prior modus conferendi est illi communis cum Patre & Spiritu sancto: posterior est illi proprius.

10. Hîc obiter examinandæ sunt duę Regulæ à te positæ, Lib. 1. cap. 1. n. 23. Prior est. *Quod Christus mortalis in terra visibiliter exercuit, hoc, & non aliud mortalibus hominibus, Ministris suis exercendum cōmisit*. Posterior; *Et quod ipse mortalis visibiliter non exercuit, neq; mortalibus commisit; imò nec committere debuit; sed sibi, ut vero capiti & Domino reservavit; internum videlicet spiritualem influxum*. In his regulis, & tibi contradicis ipsi, & quædam falsò asseris. Contradicis tibi, quia in posteriori supponis, Christum in hac vita mortali fuisse verũ caput Ecclesiæ, & internum gratiæ influxum sibi reservasse. At alibi dicis, ut suprà notavi, Christum

post

post ascensionem cepisse esse caput Ecclesiæ. Quæ duo non cohærent inter se. Deinde falsum est, quod ais in priori regula, Christum commisisse suis Ministris, quicquid ipse visibiliter in terra exercuit. Nam ipse visibiliter instituit Sacramenta, quod ministris suis non cõmisit. Similiter, è cõtrario falsum est, Christum nihil aliud cõmisisse suis discipulis, quàm quod ipse visibiliter exercuit. Nam commisit illis, ut irent in universum orbem, & baptizarent omnes gentes, quod ipse visibiliter non exercuit.

Caput Quintum.

An non sit aliud caput Ecclesiæ præter Christum?

1. Non disputo jam speciatim de Petro vel Pontifice, de quibus postea dicturus sum, sed generatim inquiro, an sit aliquod visibile caput Ecclesiæ in hac vita, quod Christo sit subordinatum, & illius vicem gerat? Hîc in uno consentis mecum; in altero discrepas. In eo consentis, quod nullum sit tale caput, si spectemus internum influxum gratiæ. Nam nullus hominum in hac vita est, qui per modũ capitis possit internam gratiam nobis cõmunicare, sicut Christus communicat. In eo autem discrepas, quod ne quidem, quoad externam gubernationem, admittas ullum caput Ecclesiæ, loco Christi. Solum Christum absolutè vis esse caput Ecclesiæ; & præter illum, nul-

nullum alium, quicunque ille sit. In quo non solum dissentis à Catholicis, qui constanter docent, Pontificem esse caput Ecclesiæ, loco Christi; Sed etiam à Serenissimo Rege Angliæ (ad quem, tanquam ad Patronum confugisti) qui asserit Imperatorem in Imperio, & unumquemque Regem in suo regno, esse Primatem seu caput Ecclesiæ, quoad externam gubernationem.

2. Tribus argumentis te oppugnabo, quibus generatim ostendã, oportere esse aliquod caput visibile Ecclesię, pręter Christum. Postea diluam objectiones, quas opponis. Primum sumitur ex analogia veteris ac novi testamenti hoc modo: Figura debet correspondere figurato; & umbra, seu rudis delineatio imaginis, debet correspõdere ipsi imagini; alioquin illam non repræsentaret. At vetus Testamentum est figura seu umbra novi Testamenti: Ergo debet illi correspõdere. Nemo dubitat. Jam vero Synagoga V. T. semper fuit gubernata ab uno visibili capite, nempe à summo Pontifice, cui reliqui omnes erãt subjecti: Ergo etiam Ecclesia N. T. debet hoc modo gubernari; alioqui non esset correspondentia & analogia inter hanc & illam.

3. Hic discursus nititur triplici fundamẽto. Primum est, quòd figura debeat correspõdere figurato; & delineatio imaginis, ipsi imagini. Ad quod duo requiruntur. 1. Ut quicquid est in imagine, repræsentetur aliquo modo per delineationem imaginis: Et quicquid

est

est in re figurata, repræsentetur aliquo modo per figuram, seu typum illius. 2. Ut delineatio imaginis, quâ talis, sit imperfectior ipsa imagine; & figura seu typus alicujus rei, quâ talis, sit imperfectior, quàm res ipsa, quæ per figurã significatur. Unde sequitur à fortiori, quòd quicquid perfectionis est in figura, debeat exactiori modo esse in re figurata. Et quicquid perfectionis est in rudi delineatione imaginis, debeat exactiori modo esse in ipsa imagine. Hoc clarum est.

4. Alterum fundamentum est, quòd vetus Testamentum sit figura seu umbra Novi Testamenti. Et ea, quæ contigerunt in Veteri Testamento, sint figuræ seu umbræ eorum, quæ contingunt in Novo Testamento. Hoc expresse docet Apostolus 1. Cor. 10. 11. & Heb. 10. 1. Unde speciatim sequitur, Synagogam V. T. fuisse figuram seu umbram Ecclesiæ N. T. Et Mosen, Mediatorem V. T. (Gal. 3. 19.) fuisse figuram seu umbram Christi Mediatoris N. T. (Hebr. 8. 6. & 9. 15. & 12. 24.) quod frequenter docet Augustinus, præsertim l. 83. quæstionũ, quæst. 61. & serm. 49. de verbis Domini, cap. 6. & serm. 86. de tempore.

5. Tertium est, quòd Synagoga V. T. semper gubernata fuerit ab uno visibili capite seu Monarchâ, nimirum à Pontifice, cui reliqui omnes erant subjecti. Hoc patet ex libris Exodi, Levitici, & Deuteronomij. Ac præsertim ex illo Deuter. 17. 12. *Qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, morte morietur.*

Hoc

Hoc admittunt, non solùm Catholici, sed etiam Lutherani & Calvinistæ. Sic enim loquũtur Magdeburgenses Centur. 1. l. 1. cap. 7. *In Ecclesia populi Iudaici unus tantùm erat lege divina Sacerdos summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere.* Vide etiam Calvinum L. 4. Instit. cap. 6. §. 2.

6. Igitur ex his principijs sic concludo: Omnis perfectio, quæ est in figura vel umbra alicujus rei, debet expressius & exactius esse in re ipsa: Ergo omnis perfectio, q̃ fuit in Synagoga V. T. debet expressius & exactius esse in Ecclesia N. T. At gubernari ab uno capite seu Monarcha, est quædam perfectio; & quidem major perfectio, quàm gubernari à multis. Hæc autem perfectio fuit in Synagoga, ut ex dictis patet: Ergo exactiori modo debet esse in Ecclesia.

7. Quòd autem major perfectio sit, gubernari ab uno capite, quàm à multis; cõmunis Doctorum sententia est, apud Card. Bellarminum L. 1. de Pontifice. cap. 2. Et cõfirmatur exemplo; quia perfectius est, mundum gubernari ab uno Deo, & regnum ab uno Rege, quàm si aliter fieret. Nam ubi unus gubernat totam communitatem, ibi faciliùs servatur pax inter subditos; & major est consensus ad resistendum hosti; & regimen est magis stabile ac diuturnum. Ubi autem duo vel plures gubernant cum pari potestate, ibi facilè oritur dissensio, tùm inter gubernatores ipsos, quando quisque proprium sequitur judicium; tum

etiam

etiam inter subditos, quorum aliqui sequuntur unam factionem, alij alteram: Ac proinde non potest esse tanta unio & concordia ad resistendum hosti; neque regimen esse tam stabile ac diuturnum, juxta illud Christi, Lucæ 11.17. *Omne regnum in seipso divisum desolabitur.* Et hoc docet quotidiana experiētia apud adversarios. Nam Lutherani & Calvinistæ, quia non agnoscunt unum caput suæ religionis, cui se subjiciant, dissecti sunt in varias partes, quæ nunquam componuntur.

8. Dices, Analogia, quæ est inter Synagogam & Ecclesiam, in eo consistit, quod sicut Synagoga habuit unum caput, nempe Pontificem; ita Ecclesia habeat unum caput, nempe Christum. Respondeo. Duplex analogia assignanda est: Una, quoad internum influxum gratiæ: altera, quoad externam gubernationem. Prior in eo consistit, quòd sicut Christus, per sua merita prævisa, contulit Synagogę internam gratiam; ita per sua merita jam exhibita, multò abundantiorem gratiam conferat Ecclesiæ. Posterior in eo, quòd sicut Moses, Mediator veteris Testamenti, fuit primum caput visibile Synagogæ, quoad externum regimen, ita Christus, Mediator Novi Testamēti, fuerit primum caput visibile Ecclesiæ, in externo regimine. Rursum, sicut post mortem Mosis, semper perseveravit visibile regimen Synagogæ; ita post Ascensionem Christi semper perseveret visibile regimen Ecclesiæ.

9. Ex utraque analogia colliguntur hæc:

1. In-

1. Invisibile caput Synagogæ & Ecclesiæ, quoad internum influxum gratiæ, esse idem, nempe Christum. 2. Visibile caput Synagogæ & Ecclesiæ, quoad externam gubernationem, esse diversum. Nam visibile caput Synagogæ, ab initio fuit Moses, cui postea successerunt Pontifices legales. Visibile autem caput Ecclesiæ, ab initio fuit Christus, cujus locũ postea supplevit Petrus, & ejus successores. 3. Mosen fuisse figuram Christi, quoad externam gubernationem. Nam sicut Moses fuit Legislator, Mediator & Princeps in Veteri Testamento; ita Christus in novo. 4. Pontifices Veteris Testamenti fuisse typum seu figurã Pontificum Novi Testamenti. Nam sicut illi, in externo regimine, præsidebant toti populo Judæorum; ita hi, toti populo Christianorum.

10. Secundum Argumentum sumitur ex ijs scripturæ testimonijs, ubi Ecclesia comparatur cum exercitu bene ordinato. (Cant. 6.3. *Pulchra es amica mea, suavis & decora, sicut* Jerusalem; *terribilis ut castrorum acies ordinata.*) Item cum regno (Dan. 2.44. *Suscitabit Deus cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur.*) Item cum ovili (Joan. 10.16. *Fiet unum ovile, & unus pastor*) Item cum domo (1. Timot. 3.15. *Ut scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi.*) Item cum humano corpore (1. Corinth. 12. *Sicut corpus unum est, & multa habet membra; ita & Christus.*) Si ita est, necessariò sequitur, sicut exercitus bene ordinatus regitur ab uno Imperatore; regnum

ab

ab uno Rege; ovile ab uno Pastore; domus ab uno Patrefamilias corpus humanum ab uno capite; ita etiam Ecclesiam gubernari ab uno Rectore. Nec satis est, si dicas, hunc unum Rectorem esse Christum. Christus quidem Rector est, quoad internum influxum gratiæ, etiamsi absens sit; sed non potest esse, quoad externam gubernationem, quando absens est. Igitur alius debet esse illius loco. Quod patet ex metaphoris jam allatis. Nam sicut in exercitu, quando procedit contra hostem, necessariò debet adesse unus supremus Dux, aut in ejus absentia, aliquis illius Vicarius, qui omnia dirigat, & cui omnes reliqui obediant; sic etiam servata proportione fieri debet in Ecclesia. Alioqui non erit unitas, sed divisio, schisma & dissensio.

11. Exemplo rem declarabo. Sint in uno exercitu duo vel tres Imperatores cum pari potestate: quorum unus decernat, pugnandũ esse cum hoste; alter, quiescẽdum; tertius; fugiendum; quid putas facturos milites? Alij cũ hoc, alij cum alio conspirabunt. Tolletur unitas, orietur schisma; exercitus dissipabitur. Vis applicem? Sint in Ecclesia Christi, quæ unica est, plures Episcopi cum pari potestate, qui nullum in terra superiorem agnoscant; ut tu fingis. Unus eorum decernat, Ecclesiasticos non obligari ad cœlibatum; alius contrarium statuat; tertius in dubio relinquat; quid hîc faciet populus Christianus? quid Clerici inferiores, qui Episcopis subjecti sunt? Distra-

hentur in varias sectas & dissidia. Quis redigetillos ad unitatem, si non est unus aliquis superior, cui omnes teneantur obtemperare? An tu ipse, Marce Antoni? At reliqui Episcopi non audient te unum: nec agnoscent te judicem, sed parem. An illi potius? At neque tu illos agnosces, ut judices, sed ut collegas, in æquali tecum potestate cõstitutos. Quis ergo? An generale Episcoporum Concilium? Sed quis illud sua authoritate indicet? Quis omnes Christiani orbis Episcopos ad cõcilium convocabit? Quis, si venire abnuant, legitimè compellet? Nemo, si omnes pares sunt. Sed veniant sanè. Quis concilio præsidebit? Quis sententiam, cui omnes acquiescere debeant, pronunciabit? Certè, vel unus aliquis, vel plures, vel omnes simul, vel nullus, Si unus aliquis, vel plures, non parebis: alioqui, cur Pontifici, & multis alijs Episcopis illi adhærentibus non pares? cur refractarius es? Si omnes simul, quid si dissentiant? Si nullus, controversia non finietur. Nullum igitur in Ecclesia, si omnes pares sunt, remedium est. Nec tu aliud præter fugam, reperisti.

12. Tertium argumentum sumitur ex institutione Christi, hoc modo. Primũ regimen, quod Christus in Ecclesia instituit, fuit visibile & Monarchicum, quoad externã gubernationẽ. Nã ipsemet Christus, ut suprà ostensum est, etiam ex tua concessione (in qua tamen inconstans es) tanquam supremum caput & Monarcha, visibiliter suam Ecclesiam fundavit &

guber-

gubernavit. Vel ergo post Ascensionem Christi, mansit visibile & monarchicum regimen, vel mutatum est. Si mansit, necesse est, Ecclesiam post Christi Ascensionem, semper gubernatam fuisse ab uno visibili Capite seu Monarcha, quod nos contendimus. Si mutatum est, planè sequitur, Ecclesiam ipsam mutatã esse, nec eandem nunc esse, quæ olim fuit. Sicut enim quælibet Respublica censetur mutari, teste Philosopho, quando modus, seu forma gubernandi mutatur; sic etiam de Ecclesia statuendum est. Atqui absurdum est dicere, Ecclesiam Christi mutatam esse: Ergo absurdum & illud, ex quo hoc sequitur.

13. Hoc argumento, quo usi sunt Nicolaus Sanderus, & Cardinalis Bellarminus, sentis te premi. Et conaris dupliciter occurrere. Primò ais, semper mãsisse eandem Ecclesiam, & eandem gubernãdi formã. Quod declaras hac similitudine. Si Rex terrenus, peregrè proficiscens, posset suis ministris animo & cõsilio adesse, eosq; singulis momentis instruere ac per eos totam regni gubernationem exercere, nõ secus, quã si corpore præsens esset; certè in tali casu non indigeret Vicario, sed ipse per se diceretur gubernare suum regnum, sicut prius gubernabat, cùm pręsens erat. Nec ullo modo censeretur facta mutatio in gubernatione. At sic fit in Ecclesia. Nã Christus; tametsi post Ascensionem corpore absens sit, animo tamẽ ac directione præsens est: Et non minus instruit ministros suos, quàm olim, cùm præsens esset.

14. Hæc responsio non valet. Primò, quia falsum est, in tali casu, quem tu fingis, non mutari formam gubernandi. Nam prior forma est visibilis & externa: posterior invisibilis & interna. In priori, Rex per externam vocem & directionem gubernat Ministros & subditos: in posteriori, per internam inspirationē. Quæ duæ formæ valdè inter se discrepant. Nam subditi in priori, si oriatur aliqua controversia, possunt ad suum Regem visibiliter recurrere, & clarè ipsius sententiam audire. In posteriori tenentur manere suspensi; quia Ministri Regis nihil aliud possunt litigantibus respondere, quàm se, per internam inspirationē humanam, scire mentem Regis absentis; quod non sufficit ad tollendas controversias. Imo, meritò possent subditi dubitare, an Ministri Regis non sint malitiosi; & fingant se scire, quod nesciunt. Secundò, falsum quoque est, Christum absentem (sublato Vicario visibili, qui ipsius loco sit) non minus instruere suos ministros, quàm si præsens esset. Nam si præsens esset, clarè & rotunde diceret, vel M. Antonium errare in doctrina de cœlibatu; vel certè alios Episcopos, qui ab eo dissentiunt. At nunc, cùm absens est, hoc non facit. Aut, si facit, quæro ex te, an te solum instruat, an alios solùm Episcopos, an utrosq;? Si te solum, Monarcha es, quia solus. Si alios solos, teneris illos audire. Si utrosque, cur dissentitis? *Non est dissensionis Deus, sed pacis.*

15. Dixi *sublato Vicario visibili.* Nam illo

ad-

admisso (sicut nos illum admittimus) fatemur Christum absentem non minus instruere ministros suos, quàm si præsens esset. Non quidem immediatè per se, sed mediante suo Vicario, quem in terris habet. Nam per illum ita dirigit Ministros suos, ut in doctrina errare non possint, si ipsius sententiam sequantur. Hoc sensu scribit D. Hieronymus, epist.8.ad Demetriadem cap.9. *Illud te pio charitatis affectu præmonendam puto, ut sancti Innocentij, qui Apostolicæ cathedræ successor est, teneas fidem, ne peregrinam, quamvis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.*

16. Videbas hanc tuam responsioñ non subsistere: ideoq; aliam adhibes, quæ priorem evertit. Ais, Ecclesiam Christi ædificatam esse post Christi Ascensionem, & ab eo tempore, semper mansisse eandem formam gubernandi. Christum semper fuisse illius Monarcham seu caput invisibile, per internam directioñ: nunquam visibile, per externam gubernationem. Sed hoc figmentum c. 1. satis fusè refutatum est. Nunc solum addo hoc dilemma. Vel Christus ab initio rexit suam Ecclesiam visibiliter, vel non. Si rexit visibiliter, falsa est posterior tua responsio. Si non rexit visibiliter, inanis est prior.

17. Multa objicis (lib.1.c.1.n.2.& sequentibus) quorum aliquà jam refutata sunt; reliqua hîc refutanda. Primò objicis illud Rom. 12.5. *Multi unum corpus sumus in Christo; singuli autem alter alterius membra.* Ubi Apostolus (ut

tu argmentaris) nullum aliud caput agnoscit, nisi Christum: Et inter membra corporis, non minus includit Petrum, quàm alios fideles. Imò omnes fideles vult esse membra, non solum respectu Christi, sed etiam respectu ipsorum inter se. Quod probas ex illis verbis, *Singuli autem alter alterius membra*. Igitur & Petrus, & Pontifex sunt membra corporis Ecclesiæ; non solum, si conferãtur cum Christo, sed etiam si conferantur cum alijs fidelibus. Non sunt ergo caput Ecclesiæ. Respõdeo, Apostolus disertè ibi loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ per internum influxum donorum gratiæ: Et sic verum est, omnes fideles, etiam Petrum & Pontificem, esse membra, nõ caput. Omnes enim accipiũt gratiam à Christo, tanquam à capite: nullus à Petro vel Pontifice. Si autem sermo sit de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ per externam gubernationem, tunc non solùm ipse, sed etiam Petrus est caput: ille quidem primarium, & propria virtute; hic verò secundarium, & virtute ab illo participata.

18. Dices, Ergo Ecclesia erit biceps, quia habebit duo capita. Respondeo. Nihil hîc novum. Nam & Regnum Angliæ, posset hoc sensu, esse biceps, si Rex peregrè proficiscens, relinqueret domi Vicarium, qui tantisper Regnum administraret. Et de facto, Regnũ Lusitaniæ biceps est, quia Regem absentem habet, & Proregem præsentem: Utrunque, ut caput in externo regimine; sed alterum alteri

sub-

ſubordinatum. Idem dico de Eccleſia. Biceps eſt, quia habet duo capita, primarium & ſecũdarium. Accipe aliud exemplum ex Apoſtolo, Epheſ. 5.23. *Vir*, inquit, *caput eſt mulieris*. At mulier præter virum, qui caput ipſius eſt, habet etiam naturale caput in ſuo corpore. Igitur biceps eſt. Et tu ipſe, M. Antoni, tria habes capita. Unum in tuo corpore, naturale: alterũ in directione ſpirituali, Chriſtum: tertium in directione politica, Regem Angliæ, Nec ullum horum negare audes. Triceps igitur es. Non miraris?

19. Secundò objicis. Sicut caput & reliqua membra hominis conſtituunt unum integrum corpus naturale; ita Chriſtus & Eccleſia conſtituunt unum integrum corpus myſticũ, quod conflatum eſt ex capite & membris, (1. Corinth. 12.) Ergo omnes, præter Chriſtum, qui caput eſt, ſunt membra corporis Eccleſiæ: Ergo nullus, præter Chriſtum, eſt caput Eccleſiæ. Reſpondeo. Hæc objectio ſolvitur eodem modo, quo prior. Nam caput poteſt dupliciter conferri cum membris. Primò, quoad internum influxum, qui procedit à capite in reliqua membra: Et ſic unius corporis unum eſt caput. Secundò, quoad externum regimẽ: Et ſic unius corporis poſſunt eſſe duo capita. Quo pacto corpus mulieris habet unum caput, à quo recipit influxum ſpirituum ſenſitivorum: habet duo, à quibus regitur in externis actionibus. Nam & à proprio capite naturali, & à viro, qui caput ipſius morale eſt, gu-

bernatur. Idem est de Ecclesia. Habet unum caput, quoad influxũ gratiæ: habet duo, quoad externam gubernationem, quorum unum supplet vices alterius. Et priori modo, solus Christus est caput; reliqui omnes sunt membra: posteriori, non solùm Christus, sed etiam Petrus est caput; qui tamen priori modo erat membrum, & non caput.

20. Quando ergo objicis ex Apostolo, quòd Christus & Ecclesia constituant unum integrum corpus mysticum, quod ex capite & membris conflatum est; hoc intelligi debet priori sensu. Nam Apostolus loco à te citato, disertè loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ, quoad internam divisionem donorum gratiæ, ut in textu patet. Et sic concedo, ut jam antè concessi, omnes, præter Christum, esse membra Ecclesiæ: Et nullum, præter Christum, esse caput Ecclesiæ. Quòd si similem objectionem facias de Christo, quatenus est caput Ecclesię per externam gubernationem; primò quidem, teipsum oppugnabis, quia tu negas Christum esse ejusmodi caput. Deinde facillimè dissolvetur objectio ex nostra parte. Nam Christus cum suo Vicario erit Caput: reliqui omnes, membra. Sicut fit in regno Lusitaniæ. Rex cum suo Prorege est caput regni: alij membra.

21. Tertiò objicis, Patres non agnoscunt ullum caput Ecclesiæ, nisi Christum, ut Augustinus lib. de Unitate Ecclesiæ, cap. 2. & 4. & Tract. 108. in Joannem, & lib. de Pastoribus,

cap.

cap.13. Gregorius in Psal.5. pœnitentialem, & lib.4.epist.38. & Chrysostomus hom.11. in Epist.ad Ephesios. Et probant ex illo Eph. 4. 15. *Crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus: ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem juncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.* Respondeo. Eadem est solutio. Nam Apostolus loquitur de Capite Ecclesiæ, quod internam gratiam influit in alia membra. Et tale Caput est solus Christus. Idem docent Patres à te citati. Non negant tamen, quin præter Christum sit aliud Caput visibile, quod in externo regimine gubernat Ecclesiam. Imò expressè affirmant, ut sequenti libro cap. 4. videbimus.

22. Quartò objicis. Christus est sacerdos in æternum, ut passim docet scriptura, (Ps. 109. 4. & Heb. 7. 17.) *Quid ergo necesse est*, inquis, *dare illi Vicarium, vel successorem in terris? Cur summum hic Pontificem quærimus, si Christus Sacerdos & Pontifex noster sempiternum habet sacerdotiũ, & Pontificatum sempiternum?* Respondeo. Si ex eo præcisè, quòd Christus dicatur esse Sacerdos in æternum, contendis probare, nullum esse Pontificem, nisi Christum, poteris similiter probare, nullum esse Sacerdotẽ, nisi Christum. Ubi ergo tuum sacerdotium? Ubi tuus Episcopatus? Sed ad rem. Apostolus loco citato ostendit Christum, qui est Sacerdos & Põtifex Novi Testamenti, dupliciter differre à

Sacerdote & Pontifice Veteris Testamenti. 1. Quia Pontifex Veteris Testaměti erat mortalis; Christus post Resurrectionem, immortalis. 2. Pontifex Veteris Testamenti, quando moriebatur, indigebat Successore; Christus, quia non moritur, non indiget Successore. Neque nos Catholici, ut tu invidiosè fingis, damus illi Successorem, sed Vicarium & Ministrum. Quæ duo valdè distinguuntur. Nam successor, succedit cum pari potestate; ut successor Regis in regno, successor Imperatoris in Imperio, successor Aaronis in sacerdotio legali. Nemo autem succedit Christo cum pari potestate. At Vicarius aut minister non habet parem potestatem cum eo, cujus Vicarius aut minister est, sed delegatam. Sicut ergo nō pugnat, Christum habere Sacerdotes, tanquam Ministros in oblatione sacrificij Eucharistiæ; ita non pugnat, habere Ministros & Vicarios in externa Ecclesiæ gubernatione. Inter hos ministros unus supremus est, qui dicitur Pontifex. Quid hîc mali est? Nihil penitus.

23. Ex his tuis objectionibus propono hoc dilemma: Vel aliquid probant, vel nihil. Si nihil, frustra à te adferuntur. Si aliquid, æquè procedunt de Rege, ac de Pontifice. Si ergo convincunt Pontificē non esse caput Ecclesię, eo quòd solus Christus sit Caput Ecclesiæ; etiam convincunt Regem non esse Caput Ecclesiæ, propter eandem causam. Si autem hoc convincunt, jam iterum tibi contradicis. Una pars contradictionis est hæc: Solus Christus, & nemo

nemo præter Christum, est Caput Ecclesiæ. Altera est hæc: Non solus Christus, sed etiam quilibet Rex in suo regno, est Caput Ecclesiæ. Priorem habes in objectionibus jam allatis. Posteriorem lib. 1. cap. 12. n. 43. his verbis: *In quolibet regno Rex potest meritò, in bono sensu Catholico, dici esse Caput, id est, supremus gubernator Ecclesiæ totius regni sui.* Quod tamen negant Tookerus & Burhillus Theologi Anglicani. Vide, quid illis in Anglia respondere debeas.

24. Hæc generatim dicta sint de Capite Ecclesiæ. Ex quibus constat, Christum esse caput Ecclesiæ, tam visibile, quàm invisibile. Visibile quidem, quia vel per se, vel per Vicarium suum visibiliter gubernat Ecclesiam. Invisibile, quia per internum influxum fidei, spei, charitatis, & aliorum donorum spiritualium invisibiliter vivificat & vegetat membra Ecclesiæ. Deinceps speciatim quærendum est, an Petrus fuerit visibile caput Ecclesiæ, præ alijs Apostolis.

LIBER

LIBER SECUNDUS DE PRIMATU PETRI.

1. HÆc tria, ut nosti, M Antoni, pro eodem usurpari solent: 1. Petrus est visibile caput totius Ecclesiæ, loco Christi. 2. Petrus est Vicarius Christi in regimine totius Ecclesiæ. 3. Petrus habet Primatum totius Ecclesiæ. Quæ omnia bilem tibi movent: & velles sublata esse, ne cogaris Pontificem, Petri Successorem, pro tali agnoscere. Itaque sic statuis. 1. Nullum esse caput Ecclesiæ, præter Christum. 2. Spiritum sanctum propriè esse Vicarium Christi in regimine Ecclesiæ, non Petrum. 3. Petrum non habere Primatum Ecclesiæ. Ne tamē planè videaris exorbitare, tribuis illi aliquem Primatum: non illum, quem nos illi tribuimus, sed alium, qui à te confictus est. Nos dicimus, Petrum habere Primatum Ecclesiasticæ potestatis & jurisdictionis. Tu dicis, habere Primatum ætatis, vocationis & fervoris. Nec alium agnoscis. Et omnia argumenta, quæ à nostris adferuntur ex Scriptura, Patribus, Conciliis, & Canonibus, pro Primatu Petri, putas per Primatum à te confictum, dissolvi, vel saltem eludi posse. Primatus autem iste, te interprete, in eo consistit, quòd Petrus omnes Apostolos præcesserit ætate, vocatione ad Apostolatum, & fervore Charitatis.

2. De primo puncto jam dictum est: & clarè demonstratum, aliud caput visibile, præter Christum, admitti oportere. De reliquis duobus hic agendum, hoc ordine. 1. Demonstrandum, Spiritum sanctum

dum non esse propriè Vicarium Christi, in regimine Ecclesiæ, sed Petrum cum suis successoribus. 2. Refellendus est Primatus Petri, quem tu fingis. 3. Astruendus verus Primatus ex Scriptura, Patribus, & aliunde. 4. Diluendæ objectiones contrariæ.

Caput Primum.

Quod Spiritus sanctus propriè non sit Vicarius Christi.

1. Tu quidem, lib. 1. cap. 4. n. 2. disertè asseris, non Petrum, sed Spiritum sanctum *propriè* esse Vicarium Christi in Regimine Ecclesiæ, sed Theologi Parisienses hanc tuam assertionem cēsent esse erroneam, periculosam, & hæresin Macedonij expresse redolentem. Et sic est. Nam Vicarius, *propriè loquendo*, (sicut tu loqueris) minor seu inferior est eo, cujus est Vicarius Si ergo asseris, Spiritum sanctum propriè esse Vicarium Christi, sicut revera asseris; consequenter debes asserere, Spiritum sanctum, esse minorem Christo. Hæc autem est hæresis Macedoniana.

2. Quòd autem Vicarius, propriè loquēdo, minor sit eo, cujus est Vicarius, certum est ex communi hominum usu & conceptu; non solum apud Catholicos, sed etiam apud Adversarios. Nam quando Calvinus ait, Christū esse Vicarium Dei Patris; Calvinistæ hoc interpretantur de Christo, secundum humanitatem, non autem secundum Divinitatem: Ne

cogan-

cogantur concedere, Christum secundū Divinitatem, minorem esse Patre, quæ est hæresis Ariana. Supponunt ergo, Vicarium propriè loquēdo, minorem esse eo, cujus est Vicarius. Quod & tu expresse supponis lib. 4. c. 1. n. 4. ubi citas testimonia quorundam Patrum, qui Pontificem appellant Vicarium Petri. Et inde concludis, Pontificem Petro inferiorem esse. Vel ergo benè concludis, vel malè. Si malè, nihil efficis. Si benè, supponis Vicarium minorem esse eo, cujus Vicarius est; & consequenter, si Spiritus sanctus propriè est Vicarius Christi, minorem esse Christo. Hîc non potes evadere, nisi teipsum neges.

3. Addam duo dilemmata. Unum; vel Spiritus sanctus propriè est Vicarius Christi secundum humanitatem, vel secundum Divinitatem. Si prius, sequitur Spiritum sanctum minorem esse Christo homine: Et similiter Deum esse Vicarium hominis; quod est planè absurdum. Si posterius, sequitur Christum secundum Divinitatem, & non secundū humanitatē esse caput Ecclesiæ; quod est æquè absurdum. Est enim Caput secundū eam naturā, secundum quam meritus est exaltari, & caput Ecclesiæ agnosci, ut suprà dictum est. At meritus est exaltari secundum humanitatem. Ergo secundum humanitatem est Caput Ecclesiæ. Unde Augustinus lib. 1. de Trinitate c. 12. ait: *Christus secundum formam Dei, primogenitus omnis creaturæ: secundum formam servi, caput corporis Ecclesiæ.*

4. Al-

4. Alterum; Vel Spiritus sanctus propriè est Vicarius Christi in externo & visibili regimine Ecclesiæ, vel in interno & invisibili. Nō prius, quia non gubernat Ecclesiam per se visibiliter, sicut Christus in hac vita gubernavit. Nec posterius, quia internum regimen Ecclesiæ consistit in interno influxu donorum gratiæ, ut tu ipse fateris. Hunc autem influxum præstat Christus, vel meritoriè, quatenus est homo: vel physicè & effectivè, quatenus est Deus, ut lib.1.cap.4.§.9 dictum est. At Spiritus sanctus neutro modo potest esse ipsius Vicarius. Non priori, quia non meretur nobis gratiam. Imò, cùm purus Deus sit, mereri non potest. Nec posteriori, quia tametsi effectivè producat gratiam, tamen illa productio est cōmunis tribus personis, juxta axioma Theologorum: *Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa.* Ergo nulla causa est, cur in tali productione Spiritus sanctus sit potius Vicarius Filij, quàm Pater, aut Filius sit Vicarius Spiritus sancti.

5. Quod sic clariùs explico. Productio donorum gratiæ non procedit à Patre, quatenus Pater est; nec à Filio, quatenus Filius est; nec à Spiritu sancto, quatenus Spiritus sanctus est: sed procedit à Patre, Filio, & Spiritu sancto, quatenus sunt unus Deus. Itaque non sunt tria principia illius productionis, sed unum. At unum principium, quâ tale, nō potest dici propriè Vicarius sui ipsius. Ergo nec Spiritus sanctus, quatenus est Deus, potest propriè dici Vicarius Christi, quatenus ille similiter est

Deus. Nam uterque est unus & idem Deus.

6. Objicis illud Joan.14.26. *Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quacunque dixero vobis.* Et cap.16.7. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Hinc infers, Spiritum sanctum missum esse, ut esset loco Christi, seu ut esset Vicarius Christi. Respondeo. Non rectè hoc infers. Missus quidem est, ut doceret Apostolos; non tamen, ut propriè esset Christi Vicarius. Hoc satis clarè paulo antè ostensum est. Et tu ipse, ut soles esse incōstans, idem fateris lib.1.cap.1.n.16. ubi de Christo, in cœlo jam existente, sic scribis: *Omnia munera capitis & Regis obit per se perfectissimè.* Certè, si omnia per se obit, non obit per Vicarium. Ecce in quantas angustias te conjicis.

7. Fortè urgebis illam particulam, *in nomine meo*, id est, ut sit Vicarius meus. Respondeo. Varia est explicatio illius particulæ. Prima, Pater mittet Spiritum sanctum, *in nomine meo*, id est, in gloriam nominis mei. Ita Theophylactus in illum locum. Et colligitur ex illo Ioan.16.14. *Ille* (Spiritus sanctus) *me clarificabit; quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Altera, in nomine meo, id est, propter meritū meū. Ita Toletus annotat. 26. in cap. 14. Joannis. Quo sensu etiam dictū est. Joan.14.13. *Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciā.* Tertia, in nomine meo, id est, ad opus vel negotium meum perficiendum. Ita Toletus ibidem.

dem. Duę priores explicationes nihil te juvāt. Circa tertiam notandum est, Christum multa per externam vocem dixisse Appstolis de sua passione, morte, resurrectione, & alijs mysterijs, quæ ipsi tunc non intelligebant (Lucæ 18. 34. & alibi.) At postea, quando per internam vocem Spiritus sancti, illustrati sunt, ceperunt intelligere, & toti mundo promulgare. Et hoc est, quod ait Christus: *Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quacunque dixero vobis.* Græcè est, Quæcunque dixi vobis. Sensus est: Quæ à me externa voce dicta sunt, & à vobis non intellecta, intelligetis ex interna suggestione Spiritus sancti, qui à Patre mittendus est in nomine meo, id est, ad perficiendam doctrinam, quam ex me audistis. At hinc non sequitur, Spiritum sanctum propriè esse Vicariū Christi (non enim est minor Christo) sed perfectiori modo docuisse Apostolos per internā suggestionem, quæ ipsi audierant à Christo per externam vocem.

Caput Secundum.

Refellitur Primatus Petri à Marco Antonio confictus.

1. TU fingis, Primatum Petri in eo consistere, quòd fuerit primus ætate, vocatione & fervore, inter omnes Apostolos. Sic enim scribis li. 1. cap. 5. n. 7. *Invenio ego Petrum*

Primatum aliquem, circa tamen Principatum potestativum, & jurisdictionalem, esse consecutum; nimirum ex ætate, ordine vocationis, amoris fervore, & propriis virtutibus. Et n.18. *Cur itaque Petrus multa, primaria quadam authoritate, ageret aut diceret, in Primatũ ipsius referunt Patres, quia nimirum primus erat ætate, vocatione, ac virtute.* Et n.19. *Atque hunc solum Primatum convincunt, & non alium majorem, plurima divinæ scripturæ & sanctorum Patrum loca, quæ postea recensebimus.* Et cap.9 n.1. in fine. *Caput Apostolorum fuit Petrus, quia primus erat ætate, vocatione & dignitate; non authoritate & jurisdictione.* Et n.2. *Petrus & ætate, & vocatione, & familiaritate cum Christo, erat prim⁹, & quasi Apostolici Collegij Decanus, Præses & caput.* Et n.20. *Erat prim⁹ ætate, primus in ordine Apostolorũ, primus fervore & zelo.*

2. Ego contrà contendo. Primò, majorẽ illi Primatum deberi, qui cõsistit in potestate, & jurisdictione. Quod sequentibus capitibus demonstrandũ est. Secundò, Primatũ, quem tu fingis, partim incertum, partim falsum, partim insufficientem esse. Quod sic demonstro.

3. Primò, incertum est, an Petrus fuerit ętate senior, quàm alij. Nam multi putant Andream fuisse seniorem, ut Epiphanius hæresi 51. Baronius tomo 1. Annalium, anno 31. §.23. Lorinus in cap.1. Act.5.13. Serarius in Tractatu de Apostolis, & plures alij. Tu quidem citas pro te Cassianum & Chrysostomum, sed eos citando, non efficis rem certam, quam ego incertam dixi. Quod tu ipse fateris his verbis:

Quis

Quis enim diem Nativitatis horum duorum fratrum notatum vidit? Quis interrogavit eorum parentes? Rectè. Si ergo incertum est, etiam te astipulante, an Petrus fuerit senior ætate, quã Andreas; certè Primatus ætatis, quem tu Petro tribuis, certus esse non potest. Et æquè promptum erit mihi asserere, Andream fuisse seniorem, quàm tibi, Petrum fuisse seniorẽ. Unde sequitur, te in arena, non in petra, Primatum Petri ædificare: ac proinde, non prudentem, sed stultum architectum esse (Matth. 7. 22.)

4. Porrò Cassianus, quem tu citas, tibi contrarius est. Tametsi enim asserat, Petrum ætate seniorem esse; non tamen Primatum Petri ponit in ætate, sed in Principatu. Sic enim scribit lib. 3. de Incarnatione Domini cap. 12. *Interrogemus, nõ incipientem aliquem puerulum, cujus institutio rudis, sed summum illum, & inter Discipulos Discipulum, & inter Magistros Magistrum, qui Romanæ Ecclesiæ gubernaculum regẽs, sicut fidei habuit, ita & Sacerdotij Principatum. Dic nobis ergo; Princeps Apostolorum Petre, dic quemadmodum Ecclesiæ credere Deum debeant; Æquum est enim, ut doceas nos doctus à Domino, & aperias nobis januam, cujus clavem accepisti. Interroganti ergo Domino, quem eum crederent Discipuli, respondit primus Apostolorum Petrus, unus utique pro omnibus. Idem enim habuit unius responsio, quod habebat omnium fides. Sed primum decuit respondere, ut idem esset ordo responsionis qui erat honoris: & ipse antecederet confessione, qui antecedebat ætate.* Hæc quidẽ postrema verba tu

citasti, quia videbantur tibi patrocinari: Sed priora omisisti, quia apertè tibi contraria sunt. Nam ex illis constat, Primatum Petri, ex sententia Cassiani, non consistere in ætate, sed in sacerdotij Principatu.

5. Nec Chrysostomus à te citatus tibi favet. Nam & ille Primatum Petri non tribuit prærogativæ ætatis, sed potestatis & jurisdictionis, quod tu ipse conquereris lib. 1. cap. 9. n. 19. cum ais: *Chrysostomus plurimùm inclinare videri potest in supremum Petri Principatum.* De quo plura cap. 4. & 6.

De Primatu vocationis.

JAm verò de Primatu vocationis sic scribis lib. 1. cap. 5. n. 10. *De ordine vocationis neminem habemus, qui sese nobis opponat. Omnes enim facilè concedunt, ad Apostolatum primum omnium Petrum fuisse à Christo vocatũ & admissum.* Quod confirmas ex Evangelio, Matth. 4. & Lucæ 5. sed triplex mendacium committis. Unum in assertione: Alterum in confirmatione: Tertiũ in citatione Patrum. Quæ omnia constabunt ex ijs, quæ jam dicturus sum.

7. Triplex quasi vocatio distinguenda est. Prima, qua Andreas, Petrus, Philippus, & Nathanael, non quidem propriè vocati, sed tamen admissi sunt ad Christum, tanquam familiares auditores: non eo animo, ut cum ipso constanter manerẽt; sed visuri, ubi habitaret, & quid diceret. Et in hac vocatione, vel poti⁹ ad-

admiſſione, Andreas præceſſit Petrum, Philippum & Nathanaelem, ut expreſsè habetur, Joan. 1. 41. Et omnes Patres, te etiam conſentiente, idem ſentiunt.

8. Secũda, qua propriè vocati ſunt à Chriſto, tanquam Diſcipuli cum illo permanſuri. Et ſic Petrus & Andreas ſimul, ſeu, eodẽ tempore vocati ſunt: Et poſt illos Jacobus & Joannes ſimul. Matth. 4. 18. *Ambulans autem Jeſus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare (erant enim piſcatores) & ait illis: Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, ſequuti ſunt eum. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus in navi cum Zebedæo Patre eorum, reficientes retia ſua: & vocavit eos. Illi autem ſtatim, relictis retibus, & patre ſecuti ſunt eum.* Ex hoc loco, quem tu citas pro Primatu vocationis Petri, apertè colligitur, Petrũ & Andream ſimul fuiſſe vocatos; & non priùs Petrum quàm Andream. Itaq; falsò citas hoc teſtimonium pro Primatu Petri aſtruendo. Nec ullus Patrum in hac re tibi aſtipulatur.

9. Tertia, qua propriè vocati ſunt, tanquam Apoſtoli: vel, quod idem eſt, qua ex numero Diſcipulorum electi ſunt ad Apoſtolatũ, veluti ad altiorem gradum. Sic omnes duodecim ſimul, ſeu, eodẽ tempore, electi ſunt. Lucæ 6. 13. *Et cùm dies factus eſſet, vocavit Diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex ipſis, quos & Apoſtolos nomina-*

minavit. Sine dubio, eodem tẽpore illos elegit. Et hoc sensu Patres dicunt, omnium Apostolorum electionem fuisse parem. Melchiades in Epist. ad Episcopos Campaniæ: *Licet cũctorum Apostolorum par esset electio; Beato tamen Petro concessum est, ut aliis praemineret*. Et Julius I. in Epist. ad Episcopos Orientales. *Quoniam & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris, fuit quædam discretio potestatis: Et cum omniũ par esset electio, uni tamen datũ est, ut cæteris praemineret*. Certè, hi duo Patres non ponunt preeminentiam Petri in vocatione, ut tu facis; sed in discretione potestatis. Nam in vocatione volunt omnes Apostolos esse æquales.

10. Vides ergo, Marce Antoni, nusquã Petrum ante omnes alios, prius tempore vocatum esse. Sed objicis, id factum esse, Lucæ 5. 10. ubi Christus in navicula Petri docens turbas, & faciens miraculum in captura piscium, primò vocavit Petrũ, deinde Jacobũ & Joannem: Et mox additur: *Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus sequuti sunt eum*. Respondeo. Hic locus nihil te juvat. Primò, quia tu conjungis hunc locum cum loco Matth. 4. quasi eadem historia utrobique, & apud Matthæum, & apud Lucam descripta sit. Si ita est, necessariò sequitur, non Petrũ solum, sed Petrum & Andream simul, eodem tempore vocatos esse. Hoc enim expresè habet Matthæus, ut jam ante ostensum est. Quamvis ergo Lucas non exprimat nomen Andreæ, sed solius Petri, tamen quia Matthæus expresè ponit

nit utriusque nomen, consequens est, utrumque eodem tempore vocatum esse, si eadem apud Lucam & Matthæum historia est. Si autem non est eadem (quod probabilius est) nihil penitus ex loco Lucæ convinces. Nam ibi non legimus, à Christo vocatos, sed viso miraculo captorum piscium, sponte eum secutos esse, ut bene advertit Augustinus lib. 2. de cõsensu Evangelistarum cap. 17. circa finem, & Maldonatus in cap. 4. Matthæi v. 18. Nec tamen secuti sunt, ut tu loqueris, *cum perfecta adhæsione ad latus Christi*; sed cum animo revertendi ad piscationem, ut loquitur B. Pater Ignatius in libello exercitiorum spiritualium, (quem utinam melius legisses & observasses. Intelligis, quid velim.) Neq; obstant illa verba, *Relictis omnibus secuti sunt eum*; quia non significant perpetuam abdicationem rerum omnium (de qua loquitur Petrus Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*) sed temporariam sequelam; ut sensus sit, *relictis omnibus*, id est, desertis tantisper navibus ac retibus, *sequuti sunt eum*. Quo sensu intelligitur etiam illud de muliere Samaritana Joann. 4. 28. *Reliquit ergo hydriam mulier, & abijt in civitatem, & dicit illis hominibus: Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia, quacunq; feci: nunquid ipse est Christus.* Vide Maldonatum in illum locum.

11. Quòd autem Patres interdum asserãt, Petrum fuisse primum in ordine Apostolorũ, hoc eo sensu debet intelligi, quo illud Matth.

10.2. *Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus.* Ubi particula, *Primus*, non significat Petrum fuisse primum ordine vocationis, sed ordine dignitatis & eminentiæ. Sicut in simili exemplo explicat Augustinus, serm. 10. de verbis Domini, cap. 3. circa illud Apostoli Pauli 1. Timoth. 1. 15. *Christus venit in hunc mundū, peccatores salvos facere, quorum primus Ego sum.* Sic enim loquitur: *Ante Paulum non erant peccatores? Certè, vel ipse Adam ante omnes: & plena peccatoribus terra deleta diluvio. Et deinceps, quam multi? Unde ergo verum est, Ego primus sum? Primum se dixit, non peccatorum ordine, sed peccati magnitudine. Quomodo inter Advocatos primus est iste, non quia plures annos habet, ex quo causas egit; sed quia, ex quo cepit, cæteros superavit.* Idem dico de Petro. Primus est Apostolorum non annorum spacio, sed officij dignitate: non quia diutius vixit in Apostolatu sed quia, ex quo cepit, cæteros superavit. Et sic sentiunt Patres.

12. Sed objicis, quosdam Patres aliter sentire, nempe, Petrū ordine temporis fuisse vocatum ante omnes alios Apostolos. Sunt autē hi Patres, quos allegas pro hac sententia: Epiphanius, Cyprianus, Clemens, Hilarius, Gregorius, Hieronymus, Augustinus, Cyrillus, Chrysostomus. Respondeo. Ut ostendas hos Patres pro te esse, duo tibi præstanda sunt. Primò; quod dicant Petrum, ordine temporis, ante alios vocatum esse. Secundò, quòd in eo con-

constituant Primatum Petri, ut tu facis. Si in alterutro deficis, frustra laboras, Audiamus ergo, quid dicant Patres.

13. Ex Epiphanio, hæresi 51. citas hæc verba: *Occursus Andreæ primò contigit; cum minor esset Petrus tempore ætatis. Postea enim rursus, quādo perfecta renunciatio facta est, ipse fratrem suum præcessit.* Respondeo. Vel vera sunt, quæ hîc dicit Epiphanius, vel falsa. Si vera, jam verum est, Petrum ætate minorem esse, quam Andream, quod tu negas. Verum igitur negas. Si falsa, cur adducis? Fortè dicturus es, priorē partem, quæ tibi contraria est, falsam: posteriorem, quæ tibi favet, veram esse. Quid si ego è contrario dicam, hanc falsam, illam veram esse? Eodem jure hoc dixerim, quo tu illud. Sed non opus est, hoc effugio. Sic potiùs dicā. Posterior pars, quam tu urges, nihil te juvat. Primò, quia non asserit expresè, quod tu asseris, Petrum vocatum fuisse ad Apostolatum ante Andream; sed Petrum in perfecta renunciatione præcessisse Andream. Quod commodè intelligi potest hoc sensu; Petrum externa voce, primum omnium professum esse perfectam renunciationem, cùm dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Sicut etiam primus omnium, externa voce, confessus est fidem divinitatis Christi, cùm dixit: *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Nec videtur aliter intelligi posse. Nam illa perfecta renunciatio, de qua loquitur Epiphanius, non consistit in externa abdicatione rerum tēporalium quia

in illa Petrus non præcessit Andream, cùm uterq; simul ac eodem tempore reliquerit sua retia, juxta illud, Matth. 4. 20. *At illi continuò, relictis retibus, secuti sunt eum.* Ergo debet consistere in syncera professione perfectæ renunciationis, de qua jam dictum est. At hinc non sequitur, quod tu vis. Non enim valet hæc cōsequentia: Petrus, inter Apostolos, primus omnium professus est fidem divinitatis Christi, & perfectam renunciationem rerum temporalium: Ergo primus omnium vocatus est ad Apostolatum.

14. Sed, etsi darem, primum omnium vocatum esse, ex sententia Epiphanij, non ideo Epiphanius pro te esset. Nam tu contendis, Primatum Petri consistere in primatu vocationis; quod Epiphanius non vult. Sic enim post verba, à te citata, immediatè loquitur: *Insuper autem & in hóc Deus est, qui novit vocationes cordium, & scit, quis dignus sit primo loco locari; & elegit Petrum, ut Dux esset suorum discipulorum.* Ubi distinguit internam vocationem ab extern[illegible]: & asserit, Petrum electum esse Ducem Apostolorum, non ideo, quia primus externâ vocatione à Christo vocatus est, (quæ est tua sententia) sed quia internâ cordis vocatione, se dignum præstitit, ut primum locū obtineret, & fieret Dux Apostolorum; quod tuæ sententiæ contrarium est.

15. Ex eodem Epiphanio in Ancorato citas hæc verba: *Ipse Dominus constituit Petrū primum Apostolorum.* Respondeo. Hoc ipsum est, quod

quod nos asserimus. Sed lõgè diversa sunt hæc duo: Christus constituit illum primum Apostolorum; &, Christus vocavit illum ad Apostolatum, antequam alios vocaret. Prius verum est; posterius falsum. Nam Christus vocavit omnes duodecim eodem tẽpore ad Apostolatum; & postea ex ipsis elegit Petrum, ut ipse esset primus, seu Dux reliquorum.

16. Ex Cypriano, tract. ad Quirinum, citas hæc: *Petrus, quem primum Dominus elegit.* Respondeo. Eodem sensu potest intelligi Cyprianus, quo Epiphanius in Ancorato. Nempe, Petrum ex duodecim Apostolis à Christo electum esse, ut esset primus, seu Princeps aliorum. Sed esto; dicat Cyprianus, Petrum esse prius tempore electum ad Apostolatum, quàm alios; non ideo dicit, Primatum Petri in eo consistere. In quo autem consistat, ex sententia Cypriani, dicendum est, cap. 4.

17. Ex Clemente epist. 1. ad Jacobum fratrem Domini, citas hęc: *Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini, primus Apostolorum.* Respondeo. Fuit primus Apostolorum eo sensu, quo jam sæpè dictum est. Fuit primitiæ electionis Domini, quia Christus Dominus primum fructum electionis suæ percepit ex Apostolo Petro. Nam ille primus omnium confessus est divinitatem Christi; primus omnium dixit. *Ecce nos reliquimus omnia*; primus omnium promulgavit Evangelium. Quæ omnia fusiùs explicanda sunt infrà, ubi de prærogativis Petri agendum est.

18. Ex

18. Ex Hilario in Matth. can. 7. citas hęc: *Petrus primus credidit, & Apostolatus est Princeps.* Respondeo. Nihil contra nos. Esto, primus crediderit, quia primus dixit, *Tu es Christus filius Dei vivi;* an ideo primus ad Apostolatum vocatus est? Non sequitur. Similiter, esto, sit Princeps Apostolatus; an ideo ante alios Apostolus factus est? Nec hoc sequitur. Est quidē ante alios factus Princeps Apostolorum; sed non est factus ante alios Apostolus.

19. Ex Gregorio lib. 2. super Ezechielem. homil. 8. citas hæc: *Non ad memoriam revocat, quòd primus in Apostolatum vocatus sit.* Respondeo. Gregorius ibi commendat humilitatem Petri, quòd cùm ipse esset caput & Princeps Apostolorum, tamen æquo animo passus sit, reprehendi se à Paulo, qui erat illius subditus. Itaque illa verba, *primus in Apostolatum vocatus est*, non habent hunc sensum, *primus ad Apostolatum vocatus est*; sed hunc potius, *in principem Apostolatus vocatus est*: vel, ad Principatum Apostolatus vocatus est. Quem sensum ibidem explicat his verbis: *Quatenus, qui primus erat in Apostolatus culmine, esset primus & in humilitate.* Et paulo pòst pergit: *Ecce, à minore suo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur. Non ad memoriam revocat, quòd primus in Apostolatum vocatus sit.* Ubi Paulum vocat minorem, respectu Petri: Et Petrum ait, primum in Apostolatum vocatum esse, id est, primum esse in culmine Apostolatus, ut antè dixerat.

20. Ex Hieronymo Epist. 13. ad Paulinum, citas

citas hæc: *Paulus Apostolus novissimus in ordine, primus in meritis est.* Hinc ita concludis: Ergo è contrario sensu, quia Petrus fuit primus in ordine vocationis, hinc Primatum hunc ordinis est consequutus. Respondeo. Prius tibi probandum est, Petrum eo sensu fuisse primũ in ordine vocationis, quo Paulus fuit novissimus. Concedo, Paulum fuisse novissimum, ratione temporis. Nego, Petrum fuisse primum, ratione temporis. Nondum hoc probasti. Ego ex Evangelio contrarium ostendi.

21. Ex Augustino serm. 47. de SS. Petro & Paulo, citas hæc: *Beatus Petrus, primus Apostolorum: Beatus Paulus, novissimus Apostolorum.* Et mox subdis ex tuo: *in quo ergo Paulus novissimus, in eo Petrus primus; nempe in ordine vocationis.* Respondeo. Nusquam invenio sermonem 47. de sanctis Petro & Paulo. Invenio quidem tres sermones de festo Apostolorum Petri & Pauli, nempe serm. 106. & 107. & 108. inter sermones de diversis: sed verba à te citata, non invenio inter se connexa, ut tu connectis; sed divisa. Nam initio sermonis 106. sic habet Augustinus: *Beatus Petrus Apostolorum primus.* Et postea serm. 108. circa finem, sic: *Ergo quid est Apostolus? Ipsum interroga. Ego sum, inquit, minimus Apostolorum.* At hinc non sequitur, eodem sensu Petrum esse primum, quo Paulus est minimus, aut contrà. Nam constat ex ipso Paulo, quo sensu ipse sit minimus, sic enim de se loquitur 1. Corint. 15, 9. *Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari*

cari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Ubi non vocat se minimum, id est, ultimum in ordine vocationis (de quo ordine tu loqueris) sed minimum, id est, indignissimum, propter sua peccata.

22. Ex Cyrillo lib. 4. in Joann. cap. 28. citas hæc: *Responsio ei committitur, quia ordine major erat.* Respondeo. Apertam injuriam facis Cyrillo. Tibi probandum est, Petrum fuisse majorem ordine temporis. Vel, prius tempore vocatum esse, quam reliquos Apostolos. Hoc non dicit Cyrillus. Non enim loquitur de ordine temporis, sed de ordine prælationis & prudentiæ. Verba ejus sunt hæc: *Respondit ergo Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Per unum, qui præerat, omnes respondent.* Et paulo post: *Decet enim non omnes confusè, nec prosilientes imprudenter, quasi rapta uti oratione: Sed cedere iis, qui & consilio, & ordine, præpositi sunt.* Et statim subdit: *Opus igitur erat divinitus comprobata prudentia, soli responsionem committere illi, qui ordine major erat.* Vel, ut antè dicebat, *qui præerat.* Nam inter illos, qui præsunt, & illos, qui subditi sunt, est quidam ordo. Unde illi superiores appellantur; hi inferiores.

23. Ex Chrysostomo homil. 2. in Epist. ad Romanos, citas hæc: *Verum, ordinis duntaxat honos est verbum id, primum; neque enim superiores partes in hoc obtinet* (Judæus supra Græcum) *quòd majorem justitiam acceperit; sed in hoc solum honoratur, quòd primus eam acceperit.* Unde infers, quando Cyrillus dixit de Petro, *ordine major*

major erat, locutum esse de ordine temporis, nō de ordine potestatis aut jurisdictionis. Respondeo. Frustra est. Jam ostendi, Cyrillū loqui de ordine prælationis & prudentiæ; nō de ordine temporis. Nec Chrysostomus explicat mentem Cyrilli, sed Apostoli, Rom. 1. 16. *Virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, judæo primum & Græco.* Quærit enim, quid significet illa particula, *Primum?* Et respondet, significare ordinem temporis. Jam vide, M. Antoni, an valeat hæc consequētia, Chrysostomus dicit, judæum ordine temporis, non potestatis, præferri Græco, in susceptione fidei Evangelicæ: Ergo Cyrillus dicit, Petrum ordine temporis, non potestatis, præferri alijs Apostolis. Miseret me tui, si tam malè sani capitis es.

24. Ex eodem Chrysostomo hom. 9. citas hæc: *Petrum cùm dico, petram nomino indebilem, crepidinem immobilem, Apostolum magnum, primum Discipulorum, primum vocatum & primum obedientem.* Respondeo. Hoc testimoniū videtur tibi aliquo modo patrocinari; reliqua nihil, ut ostensum est. Nam illę duæ particulę, *primum vocatum*, &, *primum obedientem*, insinuant Petrum ante alios vocatū fuisse à Christo, & ante alios vocanti Christo obtemperasse. Si hoc demus, illud quidem sequitur, Petrum ex sententia Chrysostomi, habere prærogativam vocationis, ratione temporis. At non sequitur, quod tibi probandum est, Primatum Petri, ex sententia Chrysostomi, consistere in illa prærogativa, excludendo Primatum

tum potestatis & jurisdictionis. Imò hunc Primatum vel maximè agnoscit Chrysostomus, ut cap. 4. videbimus.

25. Sed necesse non est, ut prædictas particulas accipiamus eo sensu, quo tu accipis. Nam idem Chrysostomus alibi, cùm ex professo agit de vocatione Petri, discerte ait, Petrum & Andream simul vocatos esse: & illos duos fuisse primos ordine vocationis, respectu aliorum Apostolorum: non autem solum Petrum fuisse primum, respectu Andreæ & reliquorum. Sic enim loquitur hom. 14. in Matthæum: *Perpende verò & fidem & obedientiam vocatorum* (Petri & Andreæ) *& cognosces, quàm dulcis sit piscatio: siquidem in medio ipsius operis constituti, cùm illum audissent jubentē, nihil distulerunt; nihil omnino cunctati sunt. Non dixerūt, Revertemur domum, loquemur propinquis: sed cūcta illico relinquentes, fecerunt, quod Helisæus quoque sub Helia legitur implesse.* Hîc nihil discernit inter vocationem ac obedientiam Petri & Andreæ; sed ambos simul vocatos, simul obedientes fuisse ostendit. Et merito. Nam id clarè constat ex Evangelio Matth. 4. 18. *Ambulans Jesus juxta mare Galilaa, vidit duos fratres Simonem & Andream: Et ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, secuti sunt eum.* Ecce, simul visi; simul vocati, simul secuti. Et cùm nullus alius ante illos vocatus sit, necesse est, illos duos primos vocatos esse; etiam ex sententia Chrysostomi. Nec hoc pugnat cum eo, quod ante

dixit,

dixit, Petrum primum vocatum esse. Nam si ambo primi vocati sunt, respectu reliquorum; consequens est, Petrum esse unum ex duobus primis, & hoc sensu primum appellari posse. Quod etiam dico de Andrea. Nihil ergo proficis ex Chrysostomo. Si hanc meam explicationem non admittis, cogeris fateri, Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Si ita est, cur non liceat mihi unam partem contradictionis sequi, sicut tu alteram secutus es,

De Primatu Charitatis.

26. HActenus de Primatu vocationis, quem ostendi, fictitium esse. Sequitur Primatus Charitatis, de quo (lib. 1. cap. 5 n. 14.) sic scribis: *Petrus primus meritò dicitur, quia cæteros virtute, & potissimùm charitate erga Christum superavit.* Hanc posteriorem partem de excellentia charitatis probas dupliciter. Primò, quia Christus, qui erat conscius, dixit Petro, *Diligis me plus his?* Secundò, quia multa extant signa ferventis illius charitatis; ut quòd Petrus ambulaverit super aquas, ut citius ad Christũ perveniret: quòd exerto gladio conatus sit Christum defendere: quòd ex eodem affectu Malchi auriculam amputaverit: quòd ex fervore dixerit, *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo:* quòd etiam dixerit, *Tu mihi lavas pedes?* quòd dixerit, *Absit à te Domine: Non erit tibi hoc*, id est, non morieris.

27. Respondeo. Tu pugnas tecum ipse,

ut soles. Nam alibi asseris hæc duo. Primò, quòd Petrus habuerit suum Primatum, antequam illi dictum esset à Christo, *Tu es Petrus, & tibi dabo claves* (lib.1.cap.5.n.3.in fine.) Secundò, quòd reliqui Apostoli magnum honorem detulerint Petro, propter Primatum; & Petrus agnoverit se ab alijs propter Primatū honorari (cap.9.n.2.in fine.) Unde sequitur, Primatum Petri, & ipsi Petto, & alijs Apostolis fuisse cognitum. Quod certè de Primatu charitatis dici non potest. Vel enim loqueris de interno affectu charitatis, vel de externo signo, quo se prodit internus effectus. Si de interno affectu, is non potuit esse notus vel ipsi Petro, vel alijs Apostolis. Nam neque Petrus sciebat, quantus affectus charitatis esset in Joanne; nec Joannes, quantus esset in Petro. Et sic de cæteris. Verissimū enim est, quod Theologi dicunt: *Ecclesia non judicat de occultis.* Dices, Christus manifestavit internum Petri affectum cùm dixit, *Diligis me plus his*? Respondeo. Hoc factum est post Resurrectionem: Ergo antea saltem non fuit manifestatus. Et tamen antea, ex tua opinione, habuit Petrus suum Primatum. Habuit enim, ut tu asseris, antequam ipsi dictum esset, *Tu es Petrus.*

28. Si autem loqueris de externo signo charitatis, nec sic quidem poterant reliqui Apostoli certò cognoscere, Petrum habere Primatum charitatis. Nam illa signa, quę à te allata sunt, non erant sufficientia ad hoc demōstrandum. Ratio est, quia Christus ferè semper

per reprehendit Petrum, quando hujusmodi signa exhibuit. Quod patet inductione. Nam primò, quãdo ambulavit super aquas, dictum est illi, *Modicæ fidei, quare dubitasti?* (Matth. 14. 31.) Secundò, quando exerto gladio voluit Christum defendere, dictum est illi, *Converte gladium in locum suum. Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt* (Matth. 26. 51.) Tertiò, quando dixit, *Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire:* Et, *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo*: responsum est illi; *Non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me.* (Lucæ 22.34.) Quartò, quando dixit; *Tu mihi lavas pedes?* Et, *non lavabis mihi pedes in æternum:* responsum est illi, *Si non lavero te non habebis partem mecum.* (Joannis 13. 8.) Quintò, quando dixit, *absit à te Domine, non erit tibi hoc:* responsum est illi. *Vade post me Satana; scandalum es mihi; quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum* (Matth. 16. 23.) Quomodò ergo reliqui Apostoli, qui hæc audiebant, poterant certò cognoscere, Petrum charitate alios omnes antecellere? Certe, ex hujusmodi increpationibus faciliùs erat suspicari, Petrũ habere præposterum zelum, quàm syncerum charitatis affectum; & magis reprehensionẽ quàm laude, dignum esse.

29. Taceo, quod D. Thomas in 1. parte quæst. 20. art. 4. ad 3. pro sua modestia non audet definire hanc quæstionem, an Christus plus dilexerit Petrum, quàm Joannem? Item, an Petrus plus dilexerit Christum, quàm Jo-

annes? Adfert quidem varias authorum opiniones: Quorum alij asserunt, quod Petrus plus dilexerit Christum in membris; Et ideò illi Ecclesia commissa sit: Joannes plus dilexerit Christum in seipso; & ideo mater Christi ipsi commendata sit. Alij, quòd Petrus plus dilexerit Christum, quantum ad fervorem & promptitudinem: Joannes verò plus, quoad familiaritatem: Alij, quòd incertum sit, uter plus dilexerit illum amore charitatis. Quid ipse? *præsumptuosum,* inquit, *videtur hoc dijudicare, quia, ut dicitur Proverb. 16. 2. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius.*

30. Quid porrò dicturus es ad authoritatem Hieronymi lib. 1. contra Jovinianum, ubi asserit, & multis titulis probat, Joannem fuisse Christo chariorem, quàm Petrum? Quid ad Tertulliani, lib. de præscriptionib. cap. 22. ubi volens probare, Apostolos nihil ignorasse eorum, quæ ad salutem erant necessaria, sic scribit: *Latuit aliquid Petrum, ædificandæ Ecclesiæ petram dictum, claves regni cælorum consecutum, & solvendi & alligandi in cælis & in terris potestatem? Latuit aliquid Joannem, dilectissimum Domino, pectori ejus incumbentem; quem, loco suo, filium Mariæ commendavit?* Quibus verbis tribuit Petro præeminentiam potestatis; Joanni prærogativam dilectionis.

31. Sed esto; Petrus plus dilexerit Christum, quàm Joannes: quod non nego. An ideo sequitur, Primatum Petri, quem scriptura & Patres illi tribuunt, in illa dilectionis eminen-

tia

tia consistere? Nunquam id probabis. At ego contrarium probabo, Primatum Petri consistere in prærogativa potestatis & jurisdictionis: idque ex scriptura, Patribus, Concilijs, aliunde, ut patebit in sequentibus capitibus. Nunc concludo hoc caput hac triplici assertione. 1. Dubium est, an Petrus fuerit senior omnibus alijs Apostolis, & præsertim Andrea. Non igitur Primatus Petri in prærogativa ætatis certò constitui potest. 2. Falsum est, Petrum prius tempore vocatum esse ad Apostolatum, quam cæteros. Falsus igitur Primatus, qui hoc falso fundamento nititur. 3. Incertum est apud bonos authores, an Petrus plus dilexerit Christum, quàm Joannes: Incertum igitur, an habuerit eminentiam charitatis. Et si certum id esset, quod non nego, non ideò certum, Primatum Petri in eminentia charitatis consistere.

Caput Tertium.

Verus Petri Primatus probatur ex Scriptura.

1. Multa sunt scripturæ testimonia, quibus probari solet, Petro commissam esse totius Ecclesiæ gubernationem à Christo. Ego unicum adducam, quo maximè utuntur Patres, nimirum illud Joan. 21. 17. *Pasce oves meas.* Ubi Christus committit Petro suas

oves pascendas. Et quia video te, M. Antoni, hoc testimonio valdè premi, & in varias contradictiones abire; singillatim explicāda sunt hæc quatuor: 1. An soli Petro dictum sit; *pasce oves meas?* 2. Quænam sint illæ oves? 3. Quid significet *pascere*? 4. An aliquid peculiare hoc loco concessum sit Petro, præ alijs Apostolis? in his punctis consistit tota difficultas.

2. Prima igitur quæstio est: An soli Petro dictum sit, *pasce oves meas*? Affirmant Catholici. Et probant primò ex antiquis patribus apud Bellarminum lib. 1. de Pontifice cap. 14. Deinde ex ipso textu. Nam illi dictum est, *pasce oves meas*, à quo Christus ter quæsivit, *Simon Joannis diligis me plus his*? At hoc à solo Petro specialiter quæsivit. Soli ergo Petro dictum est, *pasce oves meas*. Nec opus est, pluribus argumentis id probare, cùm tu idem sentias lib. 1. cap. 8. n. 1. ubi ais: *Hoc loco Christum cum ipsomet Petro loqui singulariter, & ei personaliter dicere, pasce oves meas, constituo tanquam certissimū.* Igitur in hoc puncto cōvenimus; etiamsi postea incipias, tuo more, nonnihil vacillare. Distinguendæ sunt tamen illæ duæ particulæ, quas fraudulenter connectis, *singulariter*, &, *personaliter*. Priorem cōcedo; posteriorē nego; Tametsi enim Christus, cum dixit, *pasce oves meas*, soli Petro singulariter id dixerit, excludendo reliquos Apostolos, quibus id nō dixit; non ideo concedendum est soli Petro personaliter dixisse, excludendo successores Petri; quia id falsum est. Non enim dixit Petro, ut pri-

privatæ personæ, sed ut publicæ: sicut & illud: *ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

3. Secunda quæstio est: Quænam oves commissæ sint Petro ad pascendum? Catholici docent, omnes Christi oves, id est, omnes fideles totius mundi illi commissos esse. Tu idem asseris n. 5. his verbis: *Facilè consentio sub verbo: Oves, fideles omnes indefinitè totius mundi intelligi.* Rectè: sed minimè constans es. Nam paulo post, duo alia asseris, quæ & cum isto, & inter se pugnant. Unum est, omnes fideles intelligi, exceptis Apostolis. Sic enim scribis n. 6. *Illos tamen probare non possum, qui verbis illis, Pasce oves meas, Petro, etiam ipsorum Apostolorum curam censent à Christo fuisse commissam.* Alterũ est, solos Judæos seu Israelitas intelligi. Hoc tradis n. 10. his verbis. *Tertiò dici potest, quod etiam paulò antè attigi, Petro singulariter Christum dicere, Pasce oves meas, id est, Israelitas, qui tunc soli erant Christi oves.*

4. Vide obsecro, M. Antoni, quàm vagus & inconstans sis. Nos constanter asserimus, omnes fideles etiam Apostolos, nomine ovium significari. Quod facilè probari potest. Primò, authoritate Patrum, qui unanimi consensu id docent. Secundò, ex verbis Christi: Nam cùm dixit, *Pasce oves meas*, hoc voluit dicere, pasce gregem meum, pasce Ecclesiam meam. At reliqui Apostoli, sine dubio, pertinebant ad gregem & Ecclesiam Christi. Tertiò, quia Christus non dixit: Pasce has oves, aut illas, sed sine ulla restrictione, Pasce oves meas. Ergo o-

mnes suas oves illi commisit; Ergo & Apostolos. Quod eleganter expressit S. Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium cap. 8. *Tu es*, inquit, *cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alij cæli janitores, & gregum pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrunque præ cæteris nomen hæreditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos: tibi universi crediti, uni unus: Nec modò ovium, sed & pastorum tu unus omnium pastor.* Unde *id probem, quæris: Ex verbo Domini; Cui enim, non dico, Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolutè & indiscretè tota commissæ sunt oves? Si me amas Petre, Pasce oves meas. Quas? Illius vel illius populi, civitatis aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit Cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.* Plura Patrum testimonia citabo sequenti capite.

5. Objicis: Apostoli non indigebant Petro Pastore. *Ad quid obsecro? Fortasse ad ipsorum confessiones audiendas? An ad ipsos docendos & instruendos? An ad corrigendos & puniendos?* Respondeo. Vel ironicè hæc quæris, vel seriò. Si ironicè, non es dignus responso: Si seriò, dicam seriò quod res est. Apostoli indigebant Petro Pastore in eum finem, ob quem Christus voluit illum esse Pastorem. Nimirum ut in Ecclesia esset unum Caput visibile, cui reliqui omnes obedirent; & sic servata & stabilita unitate capitis, tolleretur occasio schismatis & dissensionis, quæ facilè oritur in communitate, in

te,in qua non est unum caput, cui cæteri adhæreant,& subjecti sint. An autem indiguerint pastore,propter confessionem,instructionem,aut punitionem,parùm ad rem facit. Nō enim necesse est, omnes & singulos subditos hujusmodi præsidijs indigere. Utinam nullus indigeret. Utinam omnes à peccato, ignorantia,& reatu immunes essent,Non ideo desinerent esse subditi.

6. Tertia quæstio est: Quid significet illa vox *pascere*? Hîc iterum inconstans es. Nam n. 4. ais; *posset aliquis nec fortassè immeritò ad solam pasturam,id est,prædicationem restringere.* Et citas illud Bernardi lib. 4. de consideratione c. 3. *Evangelizare,pascere est.* At n.5. longè aliter: *Contineat*, inquis, *in se verbum pascendi quamcunque & quantamcunque authoritatem & potestatem,non pugno.* Item, *non pugno,si verbo pascendi tota potestas Ecclesiastica claudatur.* Nihil certum fixumq; apud te est,mi homo. Dic rotundè & sine ambagibus,quid est *pascere*? Relinque illud, *fortasse:* illud, *non pugno:* illud, *quamcunque & quantamcunque.*

7. Nos (sine *fortasse*) asserimus, *pascere* idem esse, quod officium pastorale exercere. Nemo ambigit. Officium autem pastorale includit tres actus principales, ut ex scriptura patet. Primus est, pabulum præbere,& ad pascua ducere; Ezech. 34. 2. *Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos; Nonne greges à pastoribus pascuntur?* Et Psal. 22. 1. *Dominus regit me* (Græcè est, pascit me) *& nihil mihi deerit: in loco pascua ibi me collocavit.*

8. Secundus est, infirmas oves sanare, dispersas colligere, errantes reducere, contra lupos defendere, Ezech. 34.5. *Dispersæ sunt oves meæ, eò quòd non esset pastor: & factæ sunt in devorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Erraverunt greges mei, & non erat, qui requireret.* Et infrà v. 15. *Ego pascam oves meas, & ego accubare faciam, dicit Dominus Deus. Quod perierat, requiram; & quod abjectum erat, reducam; & quod confractum erat, alligabo; & quod infirmum fuerat, consolidabo; & quod pingue & forte, custodiam.*

9. Tertius est, præesse, regere, gubernare, judicare, discernere, castigare. 2. Reg. 5.2. *Tu pasces populum meum Israel*, id est, gubernabis, ut patet ex verbis sequentibus: *Et tu eris Dux super Israel.* Et Psal. 2.9. *Reges eos in virga ferrea.* Græcè est, ποιμανεῖς αὐτοὺς, id est, pasces eos. Et Ezech. 34.17. *Vos autem greges mei, hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego judico inter pecus & pecus arietum & hircorum.* Et v. 20. *Ecce ego ipse judico inter pecus pingue & macilentum.*

10. Unde sic concludo: Christus cùm dixit Petro, *Pasce oves meas*, commisit illi officiũ pastorale, respectu omnium Christianorum (nullum enim, ut dixi, excepit. Ergo dedit illi potestatem exercendi officium pastorale. Officium autem pastorale est, oves ad pascua ducere, infirmas curare, dispersas colligere, inter sanas & vitiosas judicare, contumaces cogere & ad ovile compellere, lupos arcere (quæ omnia, ut patet ex scripturis citatis, & potissimum

mum ex Ezechiele, non tantùm intelliguntur de pastore brutarum ovium, sed multo magis de Pastore fidelium.) Ergo Petrus habuit potestatem hæc omnia præstandi, respectu omnium Christianorum. Potuit igitur, ratione officij pastoralis, ubique Evangelium prædicare, Sacramenta administrare, peccātes corrigere, errantes reducere, inter veram & falsam doctrinam discernere, ad unitatem Ecclesiæ compellere, hostes arcere: sive per se, sive per alios sibi subordinatos. Et sic explicant antiqui Patres, quorum verba referemus sequenti capite.

11. Quarta quæstio est: An aliquid peculiare concessum sit Petro per illa verba, *Pasce oves meas*, præ alijs Apostolis? Tu ais, nihil præ alijs concessum illi esse: Alios non minus fuisse Pastores, quàm Petrum. Sic enim scribis lib. 1. cap. 8. n. 3. *Quamvis verissimum sit, illa verba, Pasce oves meas, seorsim soli Petro fuisse dicta, etiā alijs Apostolis præsentibus, nihilominus in solo Petro ea effectum suum habuisse, dici nullo modo potest. Nonne ipsemet Christus dedit quosdam quidē Apostolos, alios Doctores & Pastores? Non ergo solus Petrus Pastor.* Et rursum n. 4. *Prius omnibus Apostolis simul cum Petro dictum est à Christo: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Et postea dictum est Petro, Pasce oves meas. Neque video, quomodo affirmari possit aliquid amplius dari Petro seorsim his verbis, quàm datum fuerit cæteris omnibus illis.* Et iterum n. 5. *Illud contendo, nullā verbo pascendi contineri potestatem, quæ non melius & amplius*

contineatur in illis Christi dictis. sicut misit me pater, & ego mitto vos. Et illis: Euntes docete &c.

12. Hîc plane exorbitas, mi Antoni. Et pugnas non solùm cum antiquis Patribus, qui docent Petro plus datum esse, quàm reliquis Apostolis; sed etiam cum Evangelio & rectâ ratione. Nam si Petro nihil datum est amplius per illa verba, *Pasce oves meas*, quàm quod antea datum erat per illa: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*; jam nihil novi accepit per illud; *Pasce*, quod antea non habuerit meliori & ampliori modo (ut tu interpretaris) per illud, *Mitto vos*. Quid ergo necesse fuit, Christum uti tot ceremonijs circa Petrum, si nihil peculiare voluit illi dare? Quorsum illa trina interrogatio: *Simon Joannis diligis me plus his? Simon Joannis diligis me? Simon Joãnis amas me?* Quorsum triplex illa commissio, *Pasce agnos meos, Pasce agnos meos, Pasce oves meas?* Otiosè hæc omnia facta esse necesse est, si nihil datũ est Petro, quod antea datum non fuit. Imo, si quod antea meliori & ampliori potestate datũ fuit, postea deteriori & restrictiori concessum est.

13. Ais, nihil otiosè hîc factum esse, sed multa mysteria in hoc uno facto cõtineri. *Primum*, inquis, *mysterium est unitatis collegij Apostolici, ne ipsum collegium dissolveretur. Cùm enim Petrus solus ex duodecim Apostolis negasset Christũ expresse, poterant reliqui meritò illum excludere, vitare, abjicere, & consequenter dissolvere unitatem illam collegij Apostolici.* Igitur, ne hoc fieret, dictum est Petro, coram alijs Apostolis, *Pasce*

oves

oves meas, id eſt, mane in collegio Apoſtolorũ, & fac quod illi faciunt. Pro hac interpretatione citas Optatum Milevitanum & Auguſtinum. Sed malâ fide. Nam illi duo, ſicut & alij Patres, multo aliter explicant hoc myſterium unitatis. Ajunt in eo conſiſtere, quòd Chriſtus voluerit ſervare unitatem in Eccleſia, quę vix ſervari poteſt, niſi conſtituto uno capite, cui reliqui omnes ſubjecti ſint. Itaque Petrum à Chriſto conſtitutum eſſe, cùm illi dictum eſt, *Paſce oves meas*, id eſt guberna Eccleſiam meam.

14. Audiamus Patres. Optatus lib. 2. contra Parmenianum, non longè à principio, ſic ſcribit: *In qua* (Romana cathedra) *ſedit omnium Apoſtolorum caput, Petrus. Unde & Cephas appellatus eſt. In qua una cathedra, unitas ab omnibus ſervaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quisq́; defenderent: Ut jam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra ſingularem cathedram, alteram collocaret. Ergo cathedra unica eſt &c.*

15. Auguſtinus lib. de Paſtorib. cap. 13. *Imo verò & in ipſo Petro unitatem commendavit. Multi erant Apoſtoli, & uni dicitur, Paſce oves meas.* Quod clarius explicat Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, cùm ait: *Propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio.* Et Cyprianus lib. de ſimplicitate Prælatorum: *Petro poſt reſurrectionem ſuam dicit, Paſce oves meas. Et quamvis Apoſtolis omnibus poſt Reſurrectionem ſuam, parem poteſtatem tribuat, & dicat: Sicut me miſit Pater, & ego*

mitto vos: Tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem, sua authoritate disposuit. Hinc apparet, non sincerè, sed fraudulenter, à te citatos esse Patres, pro mysterio unitatis, quod commentus es.

16. Secundum mysterium sic explicas (ibidem n. 9. in fine) *Petro soli dictum est à Christo, Pasce oves meas, quia tum Petrus erat figura, & repræsentabat omnes Ecclesiæ Prælatos; Et ut omniũ procurator generalis omnium nomine accepit curã pastoralem.* Et producis Augustinum, lib. de Agone Christiano cap. 30. & alibi. Sed & tibi, & Augustino contrarius es. Tibi quidem, quia paulo antè dicebas, Christum ideo dixisse Petro, coram alijs Apostolis, *Pasce oves meas*, ut alij non excluderent eum à suo collegio propter peccatum negationis, sed scirent restitutum esse in suum locum. Hîc dicis, ideo factũ esse, quia Petrus repræsentabat omnes Ecclesiæ Prælatos, & erat generalis Procurator, qui omnium nomine accipiebat curam pastoralem. Hæc inter se pugnant. Nam si Christus loquebatur cum Petro, tanquam cum privato reo, qui propter privatum peccatum excludendus erat à collegio Apostolorum; certè nõ loquebatur cum illo, tanquam cum generali Procuratore, qui omnium nomine curam pastoralem accipiebat. Non enim cohęrent hæc duo: Petro tanquam privato reo dicitur, *Pasce oves meas*: Et, Petro tanquam generali Procuratori dicitur, *Pasce oves meas*. Similiter Augustino contrarius es. Nam ille, loco à te citato, asse-

asserit, Petro, ut totam Ecclesiam repræsentanti, dictum esse, *Pasce*. Tu asseris lib.1.cap.8, n.1. Petro *singulariter & personaliter* dictum esse, *Pasce*. De qua repugnantia dicam iterum cap.7.§.21.

17. Deinde quæro ex te: Si Petrus fuit generalis Procurator omnium Prælatorum, an fuerit omnium Prælatorum absolutè, etiam Apostolorum; an omnium, exceptis Apostolis. Si prius, necesse est, Apostolos non per se, sed per Procuratorem accepisse curam pastoralem. At hoc antea negasti, asserens, eos accepisse per se, quando ipsis dictum est, *Mitto vos*. Si posterius, sequitur Petro plus aliquid datum esse, quàm alijs Apostolis, quod ante negasti. Nam illi datum est, ut esset generalis Procurator omnium Prælatorum Ecclesiæ, quod alijs non fuit datum.

18. Tertium mysterium sic proponis: *Tertiò dici potest, Petro singulariter Christum dicere. Pasce oves meas, hoc est, Israelitas, qui tunc soli erant Christi oves. Unde & dicebat Matth.10.6. Ite ad oves, quæ perierunt, domus Israel. & Matth. 15.24. Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel.* At ego hîc nullum video mysterium, sed mendacium & ignorantiam. Mendacium est, solos Israelitas fuisse tunc Christi oves. Nam ipsemet dixit, Joan.10.16. *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere.* Ubi apertè loquitur de gentilibus. Igitur non soli Israelitæ, sed etiam gentiles erant ipsius oves. Et alij quidem jam conversi

versi ad fidem Christi, ut tres Magi, qui illum in stabulo adoraverant: alij deinceps convertendi. Miror ignorantiam tuam, si hæc nescis.

19. Sed esto: verum sit, quod falso asseris; Quid obsecro hîc mysterij est? Quęram enim quod suprà quæsivi, si Petro nihil novi collatum est per illud, *Pasce*, quod non prius collatũ erat per illud, *Mitto vos*, &, *Euntes in mundum universum*: Quid necesse fuit iterum dicere, *Pasce oves meas*? Tu respondes; quia per oves intelliguntur soli Israelitæ. Magnum scilicet mysterium. Imo magnum delirium. Nam si antea dictum est omnibus, *Ite in mundum universum*, & per hoc acceperũt potestatem prædicandi Evangelium omnibus Gentibus; certè cùm postea dictũ est Petro, *Pasce oves meas*, id est solos Israelitas, necesse est, priorem potestatem, quæ erat amplissima, revocatã esse, & ad solos Judæos restrictam. Itáne vero?

20. Testimonia scripturæ, quæ adducis, vel non intelligis, vel malitiosè abuteris. Nam initio quidem dictum est Apostolis: *Ite ad oves, quæ perierunt domus Israel*: sed postea laxata fuit potestas, cùm dictum est, *Euntes in mundum universum* &c. Illud porrò, *Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel*, sic debet intelligi, Christum nõ esse missum, ut suam præsentiam corporalem, prædicationem & miracula exhiberet, nisi ad Judæos; quia illis solis, propter fidem Abrahæ, facta est promissio de adventu Messiæ, ut rectè notat Augustinus tract.

tract. 31. in Joannem, circa finem. Nihilominus erat etiam missus ad gẽtiles, ut suo sanguine illos redimeret, & per prædicationem Apostolorum ad suum ovilę perduceret. Rom. 10. 11. *Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium.* Et 2. Corint. 5. 15. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et 1. Timoth. 2. 6. *qui dedit Redemptionem semetipsum pro omnibus.*

21. Quartum mysterium est: *Christus ideo seorsim dixit Petro, Pasce oves meas, ut eidem Petro & quasi satisfactionem injungeret erroris trinæ negationis, & simul etiam eidem animos adderet, ne suis fœdis negationibus nimium confusus, in barathrum desperationis laberetur.* Pro hoc mysterio citas Augustinum, Cyrillum, Nazianzenum & Chrysostomum. Ineptè omnia. Primò, quia pastoralis cura ovium Christi, non est satisfactio erroris vel culpæ, sed est dignitas Prælati Ecclesiæ. Et, si verum est, quod in secũdo mysterio dixisti, Petrus nomine omnium Prælatorum, tanquam generalis Procurator, accepit hanc dignitatem, seu curam pastoralem. At absurdum est dicere, Petrum nomine omnium Prælatorũ, satisfecisse pro suo errore trinæ negationis. Nã trinã negatio erat solius Petri, non aliorũ Apostolorũ aut Prælatorum.

22. Deinde, nullum erat periculum desperationis, ut tu invidiosè fingis. Nam antequam Christus diceret Petro, *Pasce oves meas*, multa alia præcesserant, quæ ad depellendam desperationem abundè sufficerent. Primò, quia Christus, statim post peccatum negatio-

nis,benignè aſpexit Petrum(Lucæ 22.61.)Secundò, ex hoc aſpectu ſecuta eſt vera cõtritio & pœnitentia Petri (Matth.26.75. *Et egreſſus foras,flevit amare.*) Tertiò,poſt Reſurrectionẽ ſæpè apparuit Petro:ſemel quidem ſoli, (Luc. 24.34.) Deinde,Petro & aliјs ſimul (Ib.v.36.) Quartò,ter dixit illi & aliis Apoſtolis,*Pax vobis*(Joan.20.19.& ſeqq.)Quintò,dixit illi & aliis,*Accipite Spiritum ſanctum.*Et,*Euntes docete omnes gentes.* Et,*Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſeculi.* Quibus omnibus ita confirmatus fuit Petrus, ut in piſcatione, quæ facta eſt poſt Reſurrectionem, cum magna fiducia miſerit ſe in mare, ut ad Chriſtum in littore expectantem,natando citiùs perveniret,quàm alii navigando,(Joann. 21.7.)Et tu, poſt hæc omnia fingis barathrum deſperationis?Magnam injuriam illi facis.

23. Patres,quos citaſti,non aſſerunt, quod tu aſſeris. Primò,quia nullam faciunt mentionem deſperationis. Secundò,nec ajunt, ſatisfactionem ſeu compenſationem, quæ Petro injuncta eſt,propter peccatum trinę negationis,conſiſtere in eo,*Paſce oves meas*,ut tu comminiſceris;ſed in eo, *Diligis me plus his?* Nam quia Petrus ter Chriſtum negaverat ex timore,viciſſim exigit ab illo Chriſtus trinam confeſſionem amoris. Sic enim ſcribit Auguſtinus(quem tu citas)tract.123.in Joannem: *Redditur negationi trinæ terna confeſſio.* Et ſerm.49. de verbis Domini: *Ut trina confeſſione amoris deleret trinam negationem timoris.* Eodem modo Cy-

do Cyrillus (quem etiam adducis) lib. 12. in Joannem cap. 64. *Quoniam Petrus*, inquit, *ter in tempore passionis negavit, jure nunc ab eo terna dilectionis confessio petitur, ut terna negatio æquali confessionis numero compensetur.* Igitur hæc tria hîc distinguenda sunt: 1. trina negatio, quæ est peccatum. 2. trina confessio, quæ est compensatio seu satisfactio pro peccato. 3. pastura ovium, quę est premium & dignitas Ecclesiastica.

24. Quintum mysterium est: *Christus ideo cum solo Petro locutus est, & seorsim illi pasturam ovium commendavit, quia sicut ipse præcipuus erat ex undecim; ita præcipuam curam prædicationis ipsi commisit, qui maximè omnium, qui tunc aderant, debebat in ipsius Domini vinea laborare.* Pro hoc mysterio citas Leonem, Gelasium, Nicolaum & Lanfrancum.

25. Hîc aliquid verè asseris ex Patribus, aliquid affingis ex tuo capite. Verum est, Petrum fuisse præcipuum Apostolorum, & pasturam ovium illi commendatam: Falsum est, illam Petri eminentiam positam fuisse in eo, quòd maximè omnium, qui tunc aderant, debuerit in vinea Domini laborare. Hoc enim intelligis de labore itineris, prædicationis, & adversitatis, in quo constat Paulum præ cæteris excelluisse (2. Corinth. 11. 23.) Et ideo, ut relinqueres Paulo hanc prærogativam, dixisti, *Maximè omnium, qui tunc aderant.*

26. De hoc labore nihil dicunt citati à te Patres. Nam Leo Epist. 87. ad Episcopos Provinciæ Viennensis, sic scribit: *Cui, cùm præ cæ-*

teris solvendi & ligandi potestas tradita sit, pascendarum tamen ovium cura specialius mandata. Et serm. I. de Ascensione; *Beato Apostolo Petro supra cæteros, post regni claves, ovilis Dominici cura demandatur.* Hîc notandæ sunt istæ particulæ, *Præ cæteris,* &, *supra cæteros,* quę non significant, ut tu falsò asseris, Petrum præ cæteris vel supra cæteros debuisse laborare, excepto Paulo: Sed illi præ cęteris & supra cæteros traditam esse potestatem ligandi, & demandatam curam Ecclesiæ. Quod etiam asserunt reliqui Patres à te citati.

27. Vide nunc, Marce Antoni, quid mysterij lateat in tuis mysterijs, quæ lectori obtrudis. Nihil aliud ex illis colligo, nisi tuam inconstantiam, mendacium, contradictionẽ. Deinceps videamus, quid antiqui Patres, quorum authoritatem simulas te magnificare, sentiant de Primatu Petri. Ne tamen ex ijs, quæ à te allata sunt, videar aliquid præteriisse, respondendum est ad illud, quod objicis ex Apostolo, Ephes. 4. 11. *Et ipse dedit quidem quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores.* Hinc infers, non solum Petrum fuisse Pastorem, sed etiam alios. Facilis responsio. Plures sunt Pastores particularium Ecclesiarum: Unus est pastor Ecclesiæ universalis, nempe Christus, & ejus loco, Petrus, vel Successor Petri. Unde vocatur Pastor Pastorum, ut suprà dixi ex Bernardo, & cap. sequenti iterum dicturus sum.

CAPUT

Caput Quartum.

Primatus Petri probatur ex Patribus.

1. ANtiqui Patres tam clarè, disertè, & rotundè loquuntur de Primatu Petri, ut clariùs, disertiùs, & rotundiùs loqui non possint. Nam aliqui expressè vocant illum *Vicariũ Christi*, ut Ambrosius ad cap. 24. Lucæ. Anshelmus ad cap. 16. Matthæi. Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium. Genadius Scholarius, de Primatu Papæ. Sect. 2.

Alij *Caput Ecclesiæ*, ut Hieronymus in Psal. 13. Chrysostomus homil. 11. in Matthæum, Philo Carphatius in cantica.

Alij *Caput fidelium & Pastorem Gregis dominici*, ut Augustinus (vel quisquis autor est) in lib. quæstionum Veteris ac Novi Testamenti, quæst. 75.

Alij *Caput omnium Apostolorum*, ut, Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum, Cyrillus Alexandrinus lib. 12. in Joannem c. 64.

Alij *Principem Apostolorum*, ut Cyrillus Hierosolymitanus catech. 2. & 11. Basilius in Proœmio præceptionum latius disputatarũ, Hieronymus in catalogo scriptorum Ecclesiasticorum.

Alij *Pastorem pastorum*, ut Eucherius Lugdunensis in vigilia S. Petri, Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium.

Alij *Coryphæum Apostolorum*, ut Dorotheus Tyrius in Synopsi, Isidorus Pelusiota lib. 1. E-

pist.142. Andreas Cæsariensis ad c.13. Apocal.

Alij *verticem Apostolorum*, ut Origenes Homil. 2. in diversos locos Novi Testamenti, Chrysostomus in Homil. in Petrum Apostolum & Heliam Prophetam.

Alij *Apicem Apostolorum*, ut Cyrillus Alexandrinus lib.14.thesauri cap.2.

Alij *Antesignanum Apostolorum*, ut Isidorus Pelusiota lib.2.epist.58.

Alij *Petram & Crepidinem Ecclesiæ Catholicæ, & rectæ fidei fundamentum*, ut Synodus Chalcedonensis Act.3.

Alij *Principem Ecclesiæ Christianorum*, ut Ephrem Syrus, serm. de transfiguratione Domini.

Alij *Ducem Discipulorum Christi*, ut Epiphanius Hæresi 51.

2. Ecce, qui & quanti tituli soli Petro pręalijs tribuuntur. Quos tu quidem lib.1.cap.4. & 5.agnoscis, quia negare non potes; sed tamē respondes hoc modo: 1. Titulum Vicarij perfectissime convenire Spiritui sancto, quem Christus suo loco misit post Ascensionem. 2. Eundem convenire etiam Apostolis, sed nō magis Petro, quàm aliis. 3. Titulum Principis Apostolorum communem esse Petro & Paulo. 4. Reliquos titulos, quotquot sunt, concessos esse Petro, propter Primatum ætatis, vocationis & charitatis; non autem propter Primatum potestatis aut jurisdictionis. Hæc tria posteriora discutienda sunt. Nam primum, de Spiritu sancto, jam antè refutatum est.

3. Pri-

3. Prima ergo quæstio est: An omnes Apostoli æquè fuerint Vicarij Christi, ita ut Petrus in hoc officio, nullam prærogativam habuerit præ alijs? Tu affirmas cap. 4. n. 3. & seqq. At falsò. Nam etsi reliqui Apostoli fuerint etiam Vicarij Christi (quod non nego) non tamē ex officio fuerunt illius Vicarij in regimine totius Ecclesię, sicut Petrus. Petro tota Ecclesia, totum ovile, omnes Christi oves commissæ sunt; reliquis non item. Quod tametsi præcedenti capite satis probatum sit, hîc tamen obiter probandum est ex Patribus, quorum authoritate contra nos pugnas.

4. Igitur Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis (quem Anglia meritò veneratur) ad cap. 16. Matthæi, sic scribit: *Eam potestatem, ideo uni Petro concessit specialiter, ut ad unitatem nos invitaret. Ideo enim eum Principem Apostolorum instituit, ut Ecclesia, quasi unum principalem Vicarium Christi haberet, ad quem diversa Ecclesiæ membra recurrerent, si forte inter se dissentirent. Quoniam si diversa essent capita in Ecclesia, unitatis vinculum rumperetur per diversa schismata.* Quid clarius dici poterat? aut, quæ efficacior ratio ad persuadendum adhiberi?

5. Et Sanctus Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium: *Inde est, quòd Petrus altera vice, instar Domini, gradiens super aquas, unicum se Christi Vicarium designavit, qui non uni populo sed cunctis praeesse deberet.* Ecce, Petrum vocat unicum Christi Vicarium, non quòd reliqui Apostoli non fuerint Vicarij, sed quod

non fuerint generales Vicarij, respectu totius Ecclesiæ, sicut Petrus. Plura testimonia paulo post citabo.

6. Sed objicis alios Patres. Primo Augustinum lib. 2. contra Gaudentium, cap. 12. ubi citans illud Christi ad Apostolos, Act. 1. 8. *Eritis mihi testes in Jerusalem, & in totam Judaam & Samariam, & usque ad terminos terra*, sic scribit; *Hoc tanto tenacius, quanto posterius audientium mentibus fixit. Hanc sponsam suis amicis sponsus abiens commendavit.* Ex his verbis colligis primò, Christum in suo discessu ex hoc mundo, commisisse Apostolis officium prædicandi Evangelium in totum mundum. Secūdò, omnes & singulos Apostolos indifferenter accepisse curam totius mundi, absque ulla limitatione. Tertiò, Ecclesiam, quæ Christi sponsa est, æquè omnibus Apostolis, tanquam Vicarijs, à Christo commendatam. Quartò, Petro nihil amplius præ cæteris collatum esse.

7. Respondeo. Erras primò in citatione. Augustinus non habet illa verba, loco à te citato, sed lib. 1. cap. 20. Deinde erras in reipsa: nam etsi eo loco & tempore nihil peculiare Petro collatum sit, præ alijs Apostolis, tamen jam antea fuerat illi collata Præfectura totius ovilis Christi, per illa verba, *Pasce oves meas*. Et præterea, firmitas seu constantia fidei in ipso, & successoribus, per illa, *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.* Neque necesse est, omnia uno loco & tempore conferri. Alioqui sequeretur, Apostolis nihil aliud collatum esse à

ſe à Chriſto, quàm officium prædicandi; non autem officium baptizandi, & remittēdi peccata. Nam in ſuo diſceſſu ex hoc mundo, quādo dixit, *Eritis mihi teſtes in* Jeruſalem, non fecit mentionem baptiſmi aut clavium, ſed tantùm prædicationis Evangelij.

8. Quòd addis, Chriſtum in diſceſſu ſuo, omnibus & ſingulis Apoſtolis indifferenter dediſſe curam totius mundi, abſque ulla limitatione, falſum eſt. Nam, ut dixi, per illa verba, *Eritis mihi teſtes*, ſolum commiſit illis officium prædicandi; non autem officium gubernandi Eccleſiam: Ergo ex illis verbis non poteſt colligi, omnes Apoſtolos in gubernatione Eccleſiæ fuiſſe æquales. Deinde, ſenſus verborum Chriſti non eſt, ut ſinguli Apoſtoli, nullo ordine aut reſpectu, prædicarent Evangelium per totum terrarum orbem (quia hoc moraliter fuiſſet impoſſibile) ſed ut ſinguli, facta diſtributione, ſingulas partes peragrarent; Et ſic ab omnibus, non tamen à ſingulis, Evangelium toto orbe promulgaretur. Idque fieret, partim per ipſos Apoſtolos, partim per ipſorum ſucceſſores. Quod etiam eventus docuit. Nam poſt aliquot annos à Chriſti diſceſſu, facta eſt diviſio Apoſtolorum, & ſingulis certa civitas, vel provincia, vel Regnum aſſignatum. Solus Petrus habebat generalem curam univerſalis Eccleſiæ, ut jam ſæpè ex Patribus oſtendi, ac deinceps oſtenſurus ſum.

9. Nec aliter fieri potuit. Nam ſicut Chriſtus dixit, *Eritis mihi teſtes, uſq; ad terminos terræ;*

ra;ita antea dixerat,*Euntes in mundum universum,prædicate Evangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine Patris &c.* At hoc non potuit sic intelligi, quòd singuli debuerint id præstare; alioqui si unus prædicasset Evangelium, & baptizasset omnes in universo mundo,quid reliqui eodem tempore fecissent? An eosdem iterum baptizassent? Nullo modo. Est ergo, non conjunctim, sed divisim intelligendum,hoc modo: Ite divisi in diversas partes mundi,& unus hîc, alius alibi prædicet Evangelium,baptizet, & similia officia exerceat. Nosti simile exemplum in nostra Societate. Mittimur in universum orbem terrarum: non ut singuli universum occupent,sed ut quisque in certo loco, sibi assignato, obeat officium hominis religiosi. Neq; valet hæc consequentia: Omnes sacerdotes Societatis habent potestatem eundi in universum mundum,&ubique Evangelium prædicandi: Ergo omnes sunt inter se æquales, & Præpositus generalis nihil plus habet,quàm reliqui. Similis est consequentia,quam tu facis de Apostolis.

10. Secundò objicis Ambrosium, qui in Psalm.38.sic scribit: *Ascende ergo homo in cœlum, & videbis verum illum & æternum, atque perpetuum Sacerdotem,cujus hic imagines videbas, Petrum,Paulum, Joannem, Jacobum, Matthæum, Thomam.* Hinc infers,non solum Petrum, sed omnes Apostolos æquè repræsentasse Christum;ac proinde,æquè fuisse Vicarios Christi. Respondeo, Verum est, quod dicit Ambrosi-

us.

us: Falſum, quod tu infers. Nam omnes Apoſtoli, quatenus erant Sacerdotes, fuerunt imagines Chriſti, ſupremi & æterni Sacerdotis. Idem dici poteſt de omnibus alijs Sacerdotibus Novi Teſtamenti. Omnes ratione ſacerdotij, ſunt imagines Chriſti. An ideo omnes æquales? Ne tu quidem hoc dixeris. Nam fateris Epiſcopos, ex divina Chriſti inſtitutione, majores ac eminentiores eſſe Presbyteris.

11. Sed ut planiùs conſtet de mente Ambroſij, ponam antecedentia ipſius verba, quæ ſic habent: *Primùm igitur umbra præceſſit; ſecuta eſt imago; erit veritas. Umbra in lege; imago verò in Evangelio; veritas in cœleſtibus. Umbra Evangelij & Eccleſiæ in Lege; imago futuræ veritatis in Evangelio; veritas in judicio Dei.* Hæc eſt Theſis Ambroſij. Sub qua theſi deſcendit ad hanc hypotheſin: Sacerdotes legis Moſaicæ erant umbræ, reſpectu Chriſti: Sacerdotes Evangelij ſunt imagines, reſpectu ejuſdem: Chriſtus in cœlo, eſt veritas. Nempe, in ratione ſacerdotij. At, ſicut hinc non ſequitur, omnes Sacerdotes legis Moſaicę fuiſſe inter ſe ęquales, ita nec ſequitur, omnes Sacerdotes Evangelij inter ſe eſſe æquales. Et viciſſim, ſicut omnes Sacerdotes Moſaici fuerunt umbræ Chriſti; Et tamen, eo non obſtante, Pontifex erat major alijs; ita omnes Sacerdotes Evangelici ſunt imagines Chriſti; & tamen, eo non obſtante, Pontifex eſt major alijs. Si hæc exempla non ſufficiunt, dabo aliud. Conſtat ex ſcriptura, hominem creatum eſſe ad imaginẽ Dei

Dei (Genes.1.26.) Et hoc sensu omnes homines appellari posse imagines Dei. An hinc inferes, omnes in potestate & jurisdictione inter se esse æquales, nec plus habere Reges & Principes, quam alios? Absit. Hæretica & scandalosa esset hæc illatio.

12. Tertio objicis eundem Ambrosium, qui alibi omnes Apostolos expresse vocat Vicarios Christi, ut in c.1. Epist. ad Rom.& in c. 3. prioris ad Corinth. Respondeo. Nemo hoc negat. Sed quęstio est, an omnes eodem sensu, & æquali potestate sint Vicarij Christi? Si hoc assereret Ambrosius, pro te esset. At contrarium asserit. Nam in c.12. posterioris ad Corint. sic scribit: *Prior secutus est Andreas Salvatorem, quàm Petrus; Et tamen Primatum non accepit Andreas, sed Petrus.* Non ergo omnes Apostoli æquales, ut tu fingis. Nã Petrus accepit Primatum, quem Andreas non accepit. Et serm.46. de pœnitentia Petri in fine: *Videte ergo quantũ fletus profuerit Petro. Antequam fleret, lapsus est: postquam flevit, electus est. Et qui ante lachrymas prævaricator extitit, post lachrymas pastor assumptus est: Et alios regendos accepit, qui prius seipse nõ rexit.* Ecce, Petrus post fletum electus est. Sed ad quid electus? Non ad Apostolatum, quia jam antea erat Apostolus. Ad quid ergo? Ad officium Pastoris; ad regimen aliorum. Hoc ergo ante non habuit. Nec igitur reliqui Apostoli, qua Apostoli, id habebant. Solus igitur Petrus habuit.

13. Quartò objicis Chrysostomum, Homil.

mil. 11. in poster. ad Corinth. ubi explicans illũ versiculum Pauli, *Pro Christo legatione fungimur*, sic scribit: *Misit filium Pater, exhortari, & legatione fungi apud humanum genus pro se: Quoniam autem ille occisus abijt, nos legationem suscepimus, & pro illo & Patre, exhortamur vos.* Et infrà: *Igitur pro Christo legatione fungimur, id est, illius loco. Nam nos, quæ illius officij sunt, suscepimus.* Ex utroque testimonio sic argumentaris: Legatus repræsentat suum principalem, & ab eo immediate mittitur, & vices ipsius, ubi ille abest, supplet. Omnes & singuli Apostoli sunt tales. Omnes igitur & singuli supplent vices Christi; nec magis Petrus, quam reliqui.

14. Respondeo. Hoc testimonium contra teipsum profers. Primo, quia Chrysostomus supponit, Christũ in hac vita per seipsum exercuisse officium Capitis, Pastoris, Monarchæ; & postea id fecisse per Vicarios. At tu negas Christũ in hac vita fuisse Caput Ecclesiæ, aut exercuisse ullum officium Capitis, ut lib. 1. c. 1. & seqq. ostensum est. Secundo, Chrysostomus dicit, non solum Apostolos, sed etiam Christum legatione functum esse pro Deo: & tamen agnoscit Christum esse majorem legatum, quàm Apostolos. At tu, ex eo, quia Apostoli fuerunt legati Christi, infers, omnes æquales fuisse in Legatione, quod Chrysostomus non infert. Alioqui etiam Christus fuisset æqualis Apostolis. Tertiò, Chrysostomus dicit, Apostolos suscepisse, quæ erant officij Christi. Vel hoc interpretaris absolutè dictũ

esse, vel cũ limitatione. Si absolutè, falsum est. Nam Apostoli non susceperunt omnia, quę erant officij Christi. Officium enim illius fuit, redimere genus humanum, & instituere Sacramenta. Hoc Apostoli non susceperunt. Si cum limitatione, verùm quidem est, sed contra te. Nam si Apostoli nõ susceperunt omnia, quæ erant officij Christi, sed aliqua tantùm, non potest inferri, quod tu infers, omnes in legatione fuisse æquales. Fieri enim potuit, ut alij plura, alij pauciora susciperent. Vel, ut alij cum majori, alij cum minori limitatione susciperent, quæ erant officij Christi. Habemus exemplum notissimum. Legati Apostolici, qui à Pontifice mittuntur in provincias, verè ipsius Legati sunt; sed cum limitatione accipiunt, quæ sunt officij Pontificis: & alius plus, alius minus accipit. Non enim omnes æquales sunt. Idem dico de Legatis Regum & Imperatorum. Omnes quidem legati sunt, sed alius cum majori potestate fungitur legatione; alius cum minori. Res nota est.

15. Tertia quæstio est. An titulus Principis Apostolorum cõmunis sit Petro & Paulo? Tu affirmas lib. 1. cap. 5. n. 2. Et probas ex Hieronymo & quibusdam alijs, qui Petrum & Paulum vocant Principes Apostolorum. Respondeo. Verùm est: sed longè alio sensu. Nam quando Petrus seorsim vocatur Princeps Apostolorum, tunc intelligitur esse Princeps respectu omnium Apostolorum, etiam respectu Pauli; quia respectu omnium habet curam

& gu-

& gubernationem pastoralem. Nemo enim excipitur ab eo, quod illi dictum est, *Pasce oves meas*. Quando autem Petrus & Paulus simul vocantur Principes Apostolorum, hoc intelligendum est, non de vero Principatu aut gubernatione pastorali; sed de eminentia laborum ac molestiarum, in quibus illi duo præcelluêre. Itaque magna est differentia inter Petrum & Paulum. Primò, quia Petrus duplici titulo vocatur Princeps Apostolorum: tum propter eminentiam potestatis seu præfecturæ; tum propter eminentiam laboris. At Paulus, posteriori tantùm. Secundò, Petrus, & seorsim solus, & conjunctim cum Paulo vocatur Princeps. At Paulus seorsim nunquam; quod benè notãdum est. Unde Hieronymus, quem tu citas, quando de utroque simul loquitur, appellat Principes Apostolorum: quãdo seorsim de alterutro, Petrum quidem vocat Principem Apostolorum, non tamen Paulum; ut patet in catalogo de scriptoribus Ecclesiasticis.

16. Idem confirmo ex alijs Patribus. Nam Cyrillus Hierosolymitanus catech. 11. sic habet: *Omnibus Apostolis reticentibus, Petrus Princeps Apostolorum, & supremus Ecclesiæ Præco dicit ad ipsum.* Ubi Petrum vocat Principem, respectu omnium Apostolorum; & ut clarius explicet, quo sensu sit Princeps, ait esse supremum Ecclesiæ Præconem. De Paulo id nunquam invenies.

17. Et Ephreem Syrus in serm. de trãsfigura-

guratione Domini: *Sicut Moyses Societatis illius & coniunctionis Hebraeorum, jussu Dei, Princeps fuit: Ita Petrus Ecclesiae Christianorum. Atq, vt ille Veteris, ita hic Novi Testamenti Princeps.* Pulchra collatio, & ad nostrũ institutum accommodata Constat autem Moysen fuisse Principem Hebræorum, ratione potestatis & jurisdictionis. Ergo eodem sensu, Petrus fuit Princeps Christianorum. Quis hoc vnquam dixit de Paulo?

18. Et Cassianus lib. 3. de incarnatione Domini cap. 12. *Interrogemus summum illum, & inter Discipulos Discipulum, & inter Magistros Magistrum, qui Romanae Ecclesiae gubernaculum regens, sicut fidei habuit, ita & Sacerdotij Principatum. Dic nobis ergo, dic nobis Princeps Apostolorum Petre.* Hîc etiam Petrus vocatur Princeps Apostolorum, quia erat summus inter Apostolos, & præ alijs habebat Sacerdotij Principatum. De Paulo, nihil ejusmodi.

19. Et Maximus Constantinopolitanus Patriarcha in Epist. ad Orientales: *Hunc enim ex cæteris mortalibus de toto orbe Conditor orbis elegit, cui cathedram Magisterij principaliter possidendam tenere, perpetuo privilegij jure concessit.* Vbi vides, Petrum ideo vocari Principem omnium Apostolorum, quia principaliter possidet cathedram Magisterij, quæ illi perpetuo privilegij jure concessa est. At nullum esset Privilegium, si non principaliter, sed æqualiter cum alijs Apostolis illam cathedram possideret.

20. Et

20. Et Leo Imperator, dictus Sapiens, in serm. de Petro: *Post resurrectionem ter Petrum Dominus percunctatus, an ab eo diligeretur, Principem Apostolorum constituit.* Et paulo post: *Petrus verò, cùm intelligeret, Principatum eum magnum esse, & magnis indigentem viribus, videretq; Joannem sequentem, illum dico, quem Jesus vehementer amabat: Hic,* inquit, *quid? Quod perinde erat, quasi diceret: Mene præfici vis Caput Discipulis? Hunc vero à te dilectum, qui voluit sedere ad dextram, hunc, inquam, quid facere jubes?* Et iterum: *Tu me sequere, id est, sequere me hoc baculo pastorali: & sicut ego, cùm eram vobiscum, servabā vos, ut Pater, & Caput & Magister, vigilans pro vobis: sic tu esto meo loco, & sequere me Principatu ac potestate tua fratres tuos confirmans. Te enim volo esse meo loco. Unde manet in hodiernum usq; diem Petrus sequens Christum in successore suo.* Magnum hoc testimonium.

21. Et Hugo Victorinus serm. 64. de Apostolis Petro & Paulo: *Petrus cæteris eminet excellentia potestatis: Paulus excellentia prædicationis. Petrus, Sol: Paulus, Luna. Petrus Sol, per collatam sibi divinitus potentiam: Paulus Luna, per collatā sibi cœlitus sapientiam.* Et infra: *Petro soli inter cæteros, & præ cæteris, à Domino cura pastoralis principaliter & specialiter injuncta est, ubi dicitur: Pasce agnos meos.* Hæc sufficiant de titulo Principis, qui aliter Petro, aliter Paulo concessus est.

22. Quarta quæstio: An reliqui tituli (§. 1. enumerati) concessi sint Petro, propter Primatum ætatis, vocationis & charitatis; an vero

propter Primatum potestatis & jurisdictionis. Tu asseris priorem partem; ego posteriorem. Nec opus est novis Argumentis. Jam ante ostendi, Primatum ætatis, vocationis & charitatis, vel incertum, vel fictitium esse. Primò quia incertum est, an Petrus fuerit ætate senior, quàm omnes reliqui Apostoli. Secundò, falsum est, vocatum esse ad Apostolatum, antequam reliqui vocarentur. Tertiò, de Primatu charitatis diversæ sunt authorum opiniones. Alij tribuunt illum Petro; alij Joanni.

23. Deinde, multi ex supradictis titulis, plus aliquid significant, quàm prærogativam ætatis aut vocationis. Sunt enim duplices tituli. Aliqui tribuuntur Petro, respectu aliorū Apostolorum; ut cùm dicitur Apostolorum Princeps, Caput, Coryphæus, Apex, Vertex, Antesignanus. Alij respectu Christi, vel totius Ecclesiæ, vel omnium fidelium; ut cum dicitur Universalis Vicarius Christi, Caput & Princeps Ecclesiæ, Caput fidelium, Pastor gregis Dominici. Priores fortè possent illi accommodari propter Primatum ætatis & vocationis, quem tu fingis: non tamen posteriores. Hoc ostendam in Exemplo à te allato. Dicis Petrum fuisse quasi primogenitum inter Apostolos; ac proinde, sicut quilibet alius primogenitùs, ratione ætatis, potest vocari Caput aut Princeps suorum fratrum; sic etiam de Petro statuendum esse. Sit ita. At vicissim ego retorqueo: Sicut ex eo præcisè, quòd aliquis est primogenitus inter fratres, non potest vo-

cari Caput aut Princeps Reipublicæ, Caput aut Princeps civium, Vicarius Regis aut Imperatoris: Sic in simili casu, ex eo præcisè, quòd Petrus est primogenitus inter fratres suos Apostolos, non potest vocari Caput Ecclesiæ, Princeps fidelium, Vicarius Christi. Alia ergo causa est horum titulorum, quàm prærogativa ætatis & vocationis.

24. Denique falsum est, Patres non agnovisse alium Primatum in Petro, quam qui à te fingitur. Primò, quia aliqui, ut ex dictis patet, negant illum fuisse seniorem ętate & vocatione. Ergo illi saltem vel agnoscunt alium Primatum, vel nullum. Utrunque contra te est. Secundò, verba ac sententiæ Patrum non salvantur, per Primatum ætatis & vocationis. Audi quid scribant, & quomodo loquantur.

25. Chrysostomus Homil. 80. ad populũ Antiochenum, ante medium: *Nónne*, inquit, *ter Petrus negavit? Nónne cum juramento ter? Quid ergo? Multúmne temporis fuit illi necessariũ ad pœnitentiam? Nequaquam. Sed eadem nocte lapsus est, & resurrexit. Post illum enim gravem casum, (negationi namq; nullum est malum æquale) rursum eum ad priorem honorem reduxit pœnitentia, & ei per totum orbem terrarum Ecclesiæ præsidentiam tradidit.*

Et orat. 5. adversus Judæos, longè ante medium: *Petrus post illam nefariam abjurationem, quoniam celeriter suum ipsius peccatum recordatus est, nulloque accusante dixit peccatum, flevitque amarè; adeo abluit illam negationem, ut etiam Pri-*

mus Apostolorum fuerit factus, ac terrarum orbem totum subjecerit.

Hæc duo testimonia non possunt intelligi de Primatu ętatis aut vocationis; quia illũ Primatum, ut tu ipse fateris, habuit Petrus ante peccatum negationis, per hoc præcisè, quòd esset senior ætate, & primus à Christo ad Apostolatum vocatus: Sed debent intelligi de Primatu, qui post factam pœnitentiam Petro cõcessus est, ut ex verbis Chrysostomi constat. Quis 2. Primatus ille sit, colligi potest ex duabus illis particulis, 1. *Ecclesiæ Præsidentia per totũ terrarum orbem.* 2. *Subjectio totius orbis terrarum.* Porro hic Primatus, qui tunc illi datus est, distingui debet ab honore, ad quem ait Petrum reductum esse per pœnitentiam.

26. Eodem modo ac sensu loquitur Maximus Taurinensis (qui vixit circa tempora Augustini) Homil. 3. in natali Apostolorũ Petri & Pauli: *Quanti,* inquit, *meriti apud Dominũ suum Petrus erat, ut ei post naviculæ parvæ remigiũ, totius Ecclesiæ gubernacula traderentur?* Certè, per gubernacula totius Ecclesię, non significatur Primatus ætatis aut vocationis, sed dignitatis & jurisdictionis. Nec video, quomodo clarius explicari possit potestas jurisdictionis, quàm hîc explicata est: Nam perinde est, ac si dicas in simili casu: totius Imperij gubernacula Matthiæ Austriaco tradita sunt. Vel totius regni Galliæ gubernacula Ludovico undecimo tradita sunt. Quis hic locus dubitandi aut tergiversandi?

27. Si-

27. Similiter Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum: *Inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis tolleretur occasio. Sed cur non Joannes electus est virgo? ætati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc adolescens ac pene puer progressæ ætatis hominibus præferretur.* Hinc tria colligo. Primò, solum Petrum ex duodecim Apostolis electum esse in Caput Ecclesiæ. At si electus est ex duodecim Apostolis, jam antea non erat ratione ætatis & vocationis. Aut si antea erat, electus non est. Secundò, ideò electum esse, ut constituto Capite, schismatis tolleretur occasio. Ergo non est electus pro sua tantùm persona, sed etiam pro Successoribus; quia si tempore Apostolorum, quando Ecclesia erat exigua, debuit esse unũ Caput ad vitandum schisma, multo magis post tempora Apostolorum, quando Ecclesia fuit diffusa per totum orbem terrarum. Tertiò, ideò potius Petrum, quàm Joannem electum esse in Caput, quia non decebat Joannem pene puerum præferri senioribus. Certè si Hieronymus putasset, quod tu fingis, Primatum Petri in eo solum consistere, quod reliquis ætate & vocatione senior esset; vel frustra, vel stultè quæsivisset, quare Joannes non esset electus ad Primatum: id est, quare non esset electus, ut fieret senior ætate & vocatione?

28. Item Leo Papa (qui propter doctrinam & virtutem dictus est Leo Magnus) serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatum: *Unus de toto mundo Petrus eligitur, qui & universarum*

 gen-

gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisq; Ecclesiæ Patribus præponatur; ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multiq; Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.

Et Epist. 87. ad Episcopos provinciæ Viennensis, cap. 1. *Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo principaliter collocaret:* Ut *ab ipso, quasi quodam Capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se mysterij divini intelligeret esse, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo, Tu es Petrus.*

Ex hoc utroque Leonis testimonio habemus hæc tria: Primò, quod Petrus regat omnes, quos principaliter regit Christus; etiam omnes alios Ecclesiæ Pastores & Apostolos. Secundò, quòd à Petro, tanquam à Capite diffundantur dona Dei in omnia membra Ecclesiæ. Tertiò, quòd Petrus à Christo in consortium individuæ unitatis assumptus sit.

29. Quid tu verò, Marce Antoni, ad hæc respondes? Primò fateris, quod res est, Leonē admittere Primatum Petri super totam Ecclesiam. Hoc accipio. Vixit autem Leo circa Annum Christi 440. Igitur ab eo tempore, id est, ab Annis mille ducentis, Primatus Petri fuit agnitus & concessus in Ecclesia. Secundò ais, Leonem oratorio more, voluisse Petri digni-

gnitatem amplificare, ut hac ratione suam dignitatem Pontificalem extolleret. An putas tibi similem fuisse, qui studio ambitionis, veritati à se agnitæ contradixerit? At scias in Sãctorum Catalogum ab Ecclesia relatum esse. Tertiò ais, Leonem in eo exorbitasse, quòd dixerit, Petrum in consortium individuæ unitatis à Christo assumptum esse. Hoc probas, quia individua unitas in Christo erat sola cum Patre & Spiritu sancto in natura & essentia divinitatis. *Qualem unitatem*, inquis, *quis asserat in Christum & Petrum? Nisi Petrum faciamus unum ex Trinitate, quæ est blasphemia horrendissima.* Audi, mi frater. Nulla est hîc blasphemia: Sed quod bene à Leone dictum est, tu vel non intelligis, vel malè interpretaris. Non dixit Leo, Christum assumpsisse Petrum in consortium individuæ unitatis, ratione naturæ aut substantiæ divinæ, ut tu falsò imaginaris; sed ratione nominis ac dignitatis. Nam Christus voluit illum vocari Petram & fundamentum Ecclesiæ, sicut ipse vocabatur. Verba Leonis aperta sunt. Quæ etiam repetuntur à Nicolao Papa, & citantur in jure canonico, cap. *Fũdamentũ*, De electione & el ecti potestate in 6.

30. Addam adhuc unum aut alterum è Patribus. Gregorius lib. 4. Epist. 32. ad Mauritium Augustum, sic scribit: *Cunctis Evangelium scientibus liquet, quòd voce Dominica Sancto & omnium Apostolorum Principi Petro, totius Ecclesiæ cura commissa est. Ipsi quippe dicitur, Pasce oves meas.*

31. Et Arnobius Romanus (qui vixit circa tempora Augustini) ad Psal. 138. *Ecce Apostolo Petro pœnitenti succurritur, qui est Episcopus Episcoporum, & major gradus redditur ploranti, quàm sublatus est deneganti. Quod ut doceam, illud ostendo, quòd nullus Apostolorum nomen Pastoris accepit. Solus enim Dominus* Jesus *Christus dicebat: Ego sum Pastor bonus. Hoc ergo nomen Sanctum, & ipsius nominis potestatem, post Resurrectionem suam Petro pœnitenti concessit, & ter negatus, negatori suo, hanc, quam solus habuit, tribuit potestatem:* U*t non solum recuperasse, quod amiserat, probaretur; verum etiam & multo amplius pœnitendo, quàm negando perdiderat, acquisisse,*

32. Et Eucherius Lugdunensis in vigilia sancti Petri: *Dicit ei, Pasce oves meas. Prius agnos, deinde oves commisit ei; quia non solum Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit & oves: Pascit filios, pascit & matres: regit & Subditos & Prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter agnos & oves in Ecclesia nihil est.*

33. Plures Patres, etiam antiquissimos, citabo postea, cùm diluam objectiones tuas. Ac simul ostendam, eos ipsos, quorum authoritatem nobis objicis, maximè nobis patrocinari.

Nunc Augustini sententia, quæ multum ponderis habet, seorsim discutienda est.

Caput

Caput Quintum.

Primatus Petri probatur ex Augustino.

1. Augustini sententiam conaris tua interpretatione in alium sensum detorquere. Ais, nihil eum agnoscere in Petro peculiare, præter hæc duo. Primò, quòd primus fuerit admissus in Apostolatum: Et hinc habuerit aliquam præeminentiam seu Primatũ. Secundò, quòd ex hac præeminentia & Primatu (qui totus consistit in prioritate vocationis) secutum sit, ut figuram totius Ecclesiæ gestaverit. Sic tu, totidem ferè verbis, lib. 1. cap. 10. n. 21. & alibi.

2. Ego contrà assero, Augustinum hæc tria agnoscere in Petro. Primò, quòd verè habuerit Primatum seu Principatum totius Ecclesiæ, non ratione ætatis, aut vocationis præcisè, sed ratione potestatis à Christo ipsi concessæ. Secundò, quòd propter hunc Primatũ seu Principatum, sustinuerit personam totius Ecclesiæ, & consequenter etiam Apostolorũ ac aliorum fidelium. Sicut Imperator, aut Rex, aut Consul, sustinet personam totius imperij, aut regni, aut civitatis: Et consequenter omnium subditorum, qui in imperio, vel regno, vel civitate sunt. Tertiò, quòd sicut Imperator, aut Rex, aut Consul, quia sustinet personam subditorum, potest eorum nomine, vel respondere, vel pacisci, vel aliud quid facere, juxta juris concessionem; Sic etiam Pe-

trus, quia sustinebat personam totius Ecclesię, solitus sit unus ipse pro omnibus respondere. Hæc tria perspicuè ostendam ex clarissimis Augustini testimonijs.

3. Ac Primò quidem, de Primatu Petri disertè agit lib.2. de Baptismo contra Donatistas cap.1. Ubi recenset hæc verba Cypriani: *Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & super quem ædificavit Ecclesiam suam, cùm secum Paulus de circumcisione disceptaret, postmodum vendicavit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumpsit, ut diceret se Primatum tenere, & obtemperari à novellis & posteris sibi potius oportere: nec despexit Paulum, quòd Ecclesiæ prius persecutor fuisset, sed consilium veritatis admisit*, &c. Deinde, ex sua sententia mox subjicit: *Ecce ubi commemorat Cyprianus, quod nos etiam in scripturis sanctis didicimus, Apostolum Petrum, in quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratia praeminet, aliter quàm veritas postulabat, de circumcisione agere solitum, à posteriore Apostolo Paulo esse correctum.* Et infrà ibidem: *Puto, quòd sine ulla sui contumelia Cyprianus Episcopus Petro Apostolo comparatur, quantum attinet ad martyrij coronã. Cæterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumeliosus existam. Quis enim nescit illum Apostolatus Principatum cuilibet Episcopatui præferendũ? Sed etsi distat cathedrarum gratia, una est tamen martyrij gloria.*

4. Hîc duo notanda sunt: Primò, quod Cyprianus supponat, Petrum habuisse quidõ Primatum supra Apostolos, qui in eo consiste-

bat,

bat, quòd omnes tenerentur ipsi obtemperare: Sed tamen, nec insolenter, nec arroganter usum fuisse illo Primatu, cùm à Paulo corriperetur; ut daret nobis Exemplum modestiæ & humilitatis, juxta illud Christi, Matth. 20. 28. & Luc. 22. 26. *Qui major est in vobis fiat sicut minor; & qui præcessor est, sicut ministrator. Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Secundò, quòd Augustinus eundem Primatū tripliciter confirmet. Primò his verbis: *In quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratia præeminet.* Quæ est illa tam excellens gratia? Certè nō sola vocationis antiquitas, ut tu vis. Quid enim excellens est, si dicam Petrum uno aut altero die citiùs vocatum esse ad Apostolatum, quàm Andream? Quanquam, ut suprà dixi, id falsum est. Deinde illis verbis: *quis nescit illum Apostolatus Primatum cuilibet Episcopatui præferendum?* non ergo omnes Episcopi Petro æquales sunt. Imò Augustinus ait, se vereri, ne sit contumeliosus in Petrum, si illum cōferat cum Cypriano Episcopo, quoad dignitatem Ecclesiasticam. Denique illis verbis: *distat cathedrarum gratia*, id est, major est cathedra Petri quàm Cypriani: major Pontificis, quàm cujusvis alterius Episcopi.

5. Tu respondes, per cathedram Petri, non intelligi cathedram Romanam, sed Petri Apostolatum: eumque particularium Episcoporum cathedris præstare. *Si enim*, inquis, *quicunque Apostolatus excedit potestate quamcunque particularem cathedram, cùm Apostolus quilibet in*

toto

toto mundo possit suum Apostolatum exercere, quod Episcopi jã non possunt, nisi in limitatis Diœcesibus, sive provinciis aut regnis; quantò magis Primi & præcipui Apostoli, aliorũ pluribus nominibus Principis, Apostolatus, singularem quamcunq; cathedrã excedet? Hac responsione teipsum jugulas. Primò, quia concedis Petrũ potestate Ecclesiastica (de hac n. sermo est) excedere Cyprianũ, & omnes alios Episcopos Ecclesiarum particularium. Major igitur, ex tua concessione est potestas Ecclesiastica in Petro, quàm in alijs Episcopis. At hoc est, quod nos contendimus.

6. Secundò concedis, eundem Petrum potestate Ecclesiastica excedere alios Apostolos. Sic enim argumentaris: Si alij Apostoli potestate Ecclesiastica excedunt Episcopos, Ergo multo magis Petrus. Quæ consequentia non valeret, nisi Petrus eadem potestate excederet alios Apostolos. Sicut patet in simili exemplo. Nam qui sic infert: Si aër excedit calore terram & aquam; Ergo multo magis ignis: Sine dubio supponit, ignem habere plus caloris, quam aërem. At hunc excessum potestatis in Petro nos urgemus. Si ergo illum cõcedis, non nobis, sed tibi contrarius es.

7. Tertiò affirmas, quemlibet Apostolũ ecclesiast. potestate excedere quemlibet Episcopum, cum quilibet Apostolus in toto mundo possit suum Apostolatum exercere, quod Episcopus non potest, nisi in limitato regno aut provincia. At alibi contrarium asseris, nẽpe Apostolos & Episcopos in potestate & juri-

risdictione æquales esse : Et non differre, nisi accidente. Sic n. scribis l. 2. c. 1. n. 3. *Quoscunq; igitur Apostoli eligebant, & ad Ecclesias regendas mittebant, ij proculdubio, parem cum ipsis Apostolis potestatem accipiebant, si vim ipsam institutionis spectemus.* Et ibidem n. 5. *Neq; ego invenio inter verum Apostolum, ac Episcopum, aliud discrimen, nisi quòd Apostolus sit, qui Christum prædicat, tanquam testis oculatus, ab ipsomet Christo immediatè missus Episcopus verò sit, qui eundem prædicat, ut testis instructus, & fide illuminatus, ac missus à Christi ministris.* Et iterum n. 7. in fine: *Apostoli, dum alios ad fundandas vel regendas Ecclesias mittebant, eos ad Episcopatum evehebant: totumque ipsorum officium, cum tota potestate ministeriali, eis committebant: Una illa propria personali dignitate excepta, quod essent testes oculati vitæ & Resurrectionis Christi; ab eoque immediatè vocati & missi ad Evangelizandum.*

8. Vides, opinor, contradictionem in hac duplici tua assertione. Una, Apostoli excedũt potestate Episcopos. Altera, Episcopi ab Apostolis parem potestatem accipiebant. Vel Apostoli Episcopis à se missis cõmittebant totum suum officium cum tota potestate. Respondebis fortè, utramque veram esse diverso sensu. Apostolos enim & Episcopos habere parem potestatem in habitu; non tamen parem in actu. Igitur priorem assertionem veram esse de potestate in actu; posteriorem, de potestate in habitu. Sed hanc ipsam responsionem tu ipse evertis. Nam lib. 2. c. 5. n. 26. sic habes. *Prædi-*

candi

candi potestatem in toto terrarum orbe, sicut Apostoli non habebant, nisi habitu; Actu verò ibi, ubi jam inter se convenerant, seu ubi eos Spiritus sanctus esse volebat: Ita Episcopi habitu habent candem universalem potestatem jure divino, eo ipso, quo sunt facti ritè Episcopi: Actu tamen non sunt Episcopi, nisi suæ particularis Ecclesiæ in qua illos Spiritus sanctus posuit.

Et ibidem: *Ita & jurisdictio in habitu est universalis iure divino, in unoquoque Episcopo: in actu verò non est, nisi particularis, sicut erat etiam in Apostolis.* Hìc planè idem statuis de Episcopis & Apostolis: tum quoad potestatem & jurisdictionem in habitu, quæ in utrisq; universalis & illimitata est; tum quoad potestatem & jurisdictionem in actu, quæ in utrisque particularis & limitata est. Nihil ergo discernis. Manet igitur vera contradictio, quam posui.

9. Addo, ex tuis verbis manifestè colligi duo alia absurda. Unum est, Paulum nec Apostolum fuisse, nec Episcopum. Non Apostolum, quia non fuit oculatus testis vitæ & Resurrectionis Christi. Nec Episcopum, quia non est immediatè missus à ministris Christi, sed ab ipso Christo. Alterum, aliquos Episcopos habere majorem potestatem & jurisdictionem, quàm Apostolos, si non in habitu, saltē in actu. Nam Apostoli, ut jam dixisti, non habebant jurisdictionem in actu, nisi particularem & limitatam. At aliqui Episcopi habent indifferentem, & non limitatam, ut fateris lib. 2. cap. 1. n. 11. his verbis: *Quicunque ab Apostolis*

Episco-

Episcopi fiebant, ij eandem cum ipsis Apostolis in solidum authoritatem accipiebant; & sanè universalem in habitu & illimitatam: In actu verò aliqui indifferenter, quocunque eos Spiritus sanctus, aut Apostoli dirigebant, terrarum orbem circumibant: alij verò certis locis consistere jubebantur. Hîc distinguis inter Episcopos: Aliqui habent potestatem in actu, limitatam ad certum locum: alij indifferenter ad totum orbem terrarum. At Apostoli, ex tua sententia, non habebant nisi particularem. Minus igitur habebant, quàm aliqui Episcopi ab ipsis ordinati & missi.

10. Ecce, Marce Antoni, in quantas angustias te conjicis, dum sententiam Augustini, qui clarè explicat Primatum Petri, conaris obscurare, & per ineptas ambages pervertere. Dic rotundè, quod dixit Augustinus, in Petro Primatum Apostolorum excellenter præeminere: Hunc Primatum cuilibet Episcopatui præferendũ esse. Sed, ne dubites, adducã alia tria Augustini testimonia pro eodem Primatu.

Primum habetur Epist. 108. ad Seleucianã, statim ab initio, ubi sic ait: *Quòd autem dicitur Petrum egisse pœnitentiam, cavendum est, ne ita putetur egisse, quomodo agunt in Ecclesia, qui propriè pœnitentes vocantur. Et quis hoc ferat, ut primum Apostolorum inter tales pœnitentes numerãdum putemus?* Quasi dicat: Qui agunt pœnitentiam in Ecclesia, subjecti sunt Prælatis Ecclesiæ, & ex illorum arbitrio puniuntur, tanto vel tanto tempore, prout ipsis visum est. At Petrus, tametsi gravissimè peccaverit, negan-

do Christum, non tamen erat subjectus Prælatis Ecclesiæ, cùm ipse potius esset Caput & Princeps Ecclesię; & neminem haberet, excepto Christo, à quo puniretur. Nõ igitur debet inter pœnitẽtes Ecclesiæ numerari. Quòd hic sit sensus Augustini, colligitur ex alijs ipsius libris, ubi agit de pœnitentia Ecclesiastica, præsertim in Enchiridio c.65. ubi sic scribit: *Rectè constituuntur ab iis, qui Ecclesiæ præsunt, tempora pœnitẽtiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua remittuntur ipsa peccata: Extra eã quippe non remittuntur.* Et Homil.27. de utilitate pœnitentiæ, distinguit triplicem pœnitentiam: Unam accedentium ad baptismum: alteram quotidianã: tertiam Ecclesiasticam. De hac ita scribit: *Est pœnitentia gravior atque luctuosior, in qua propriè vocantnr in Ecclesia pœnitentes; etiam remoti à Sacramento Altaris participandi.* Hujusmodi pœnitentem negat fuisse Petrum, quia non erat subjectus Ecclesiæ, ac proinde Ecclesia non poterat illum removere à Sacramẽto Altaris.

11. Alterum Augustini testimonium habetur serm.124. de tempore, ubi agens de negatione Petri, sic scribit: *Ideo B. Petrum paululũ Dominus subdeseruit, ut in illo totum genus humanum posset agnoscere nihil se sine Dei gratia prævalere. Et ut Ecclesiæ Rectori futuro, ignoscendi peccãtibus quædam regula poneretur. Credendæ enim erant Petro Apostolo claves Ecclesiæ. Credenda erat ei populorum innumera multitudo, quæ esset pro suæ naturæ vitiis, passionibus, culpis, involuta atq; peccatis.* Et infra: *Totius corporis morbum in ipso Ca-*

pite

pite curat Ecclesia; & in ipso vertice componit mēbrorum omnium sanitatem, in ipsa confessionis Christi crepidine, in ipso immobilis fidei fundamēto, in Petro scil. illo, qui dixerat. Etiamsi me oporteat mori tecum, non te negabo. Et ibidem: *Quid agis, ô Petre, future Rector Ecclesiæ, quid loqueris?* Verba clara sunt. Petrus vocatur Rector Ecclesiæ, cui infinita populorum multitudo credita est. Vocatur Caput totius corporis Ecclesiæ: Vertex omnium membrorum Ecclesię: Immobilis fidei fundamentum. Quid quæris amplius?

12. Tertium testimoniũ habetur in Quæstionibus Veteris ac Novi Testamenti, q. 75. Quamvis enim autor fortasse non est August. est tamen autor antiquus, & ipsi Augustino ęqualis, aut antiquior. *Dicunt exactores didrachma ad Petrum Apostolum: Magister vester non solvit didrachmam. Quo dicto, Magistrum, ut pro omnibus Discipulis solveret, convenerunt. Salvator autem cum pro se & Petro dari jubet, pro omnibus exsolvisse videtur: quia sicut in Salvatore erant omnes causa Magisterij, ita & post Salvatorem, in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit esse Caput eorum, ut Pastor esset gregis Dominici.* Et ibidem: *Manifestum est in Petro omnes contineri. Rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in Præposito populus, aut corripitur, aut laudatur.*

13. Jam verò (quod secundo loco probandum erat ex Augustino) Petrum ratione sui Primatus, gessisse personam totius Ecclesię, &

omnium fidelium, docet idem Augustinus, Enarratione prima in Psalm. 108. statim in principio, ubi docet, Multa in Psalmo illo dici de Juda proditore, quę illi conveniunt, quatenus gerit personam Judæorum, Christi hostium: sicut etiam multa cōveniunt Petro, quatenus gerit Personam Ecclesiæ. Verba Augustini sunt hæc: *Sicut enim quædam dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videantur; nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter Primatum, quem in Discipulis habuit* &c. *Ita Judas personam quodammodo sustinet inimicorum Christi judæorum* &c. Ubi adverte, non eodem sensu, Petrum & Judam sustinere personam communitatis. Nam Judas propter nefariam proditionem Christi, sustinet personam hostium Christi. Petrus propter Primatum Ecclesiæ, sustinet personam ejusdem Ecclesiæ.

14. Et tract. 124. in Joannem, post medium, recitans illa verba ex Evangelio, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; mox subdit: *Hoc agit Ecclesia, spe beata in hac vita ærumnosa: cujus Ecclesiæ Petrus Apostolus, propter Apostolatus sui Primatum, gerebat figurata generalitate Personam. Quod enim ad ipsum propriè pertinet, naturâ unus homo erat, gratiâ unus Christianus, abundantiore gratia unus idemque Apostolus. Sed quando ei dictum est: Tibi dabo claves regni Cælorum, universalem significabat Ecclesiam.* Hîc quædam attribuit Petro, tan-

quam

quam privato homini; ut quod fuerit naturâ unus homo; gratiâ unus Christianus; abundãtiori gratia, unus Apostolus. Quædam verò, tanquam personæ publicæ; ut quòd habuerit Primatum Ecclesiæ; quòd ratione Primatus, gesserit personam Ecclesiæ, non particularis, sed generalis seu universalis; quod in persona Ecclesiæ universalis, acceperit claves regni cœlorum. At tu, Marce Antoni, contra Augustinum doces, Primatum Ecclesiæ, qui à te confingitur, convenire Petro, tanquam privatô homini, ratione ætatis & vocationis.

15. Et in lib. de Agone Christiano cap. 30. *Nusquam tam vigere debent viscera misericordiæ, quàm in Catholica Ecclesia; ut tanquam vera Mater, nec peccantibus filiis superbè insultet; nec correctis difficile ignoscat. Non enim sine causa inter omnes Apostolos hujus Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ claves regni cœlorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt. Et cùm ei dicitur, ad omnes dicitur, Amas me? Pasce oves meas. Debet igitur Ecclesia Catholica correctis & pietate firmatis filiis libenter ignoscere, cùm ipsi Petro personam ejus gestanti, videamus veniam esse concessam.* Ecce, Petrus sustinet personam Ecclesiæ Catholicæ. Et cùm Petro datæ sunt claves nõ datæ sunt ipsi in privatum usum, sed pro bono totius Ecclesiæ. Et cùm illi dictum est, *Pasce oves meas*, non illi soli, ut privato homini; sed omnibus illius successoribus dictum est.

16. Denique, quòd Petrus, quia sustinebat personam totius Ecclesię, solitus sit pro omni-

bus respondere, docet idem Augustinus serm. 31. de verbis Apostoli c. 2. *Respondit*, inquit, *Petrus unus pro omnibus, quia unitas in omnibus*. Et serm. 13. de verbis Domini c. 1. *Ipse enim Petrus, in Apostolorum ordine Primus, in Christi amore promptissimus, sæpe unus respondit pro omnibus.* Ubi per illam particulam, In Apostolorum ordine Primus, intelligit Primatum Petri, non ratione ætatis aut vocationis, sed authoritatis & Præfecturæ, ut ipsemet ibidem explicat c. 2. cùm ait: *Idem ergo Petrus à Petra cognominatus beatus, Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Principatum tenens.* De hac re dicam plura cap. sequenti. §. 16.

17. Ex dictis satis constat de sententia Augustini; nec quicquã video objici posse, quàm quòd lib. 1. c. 5. n. 10. objicis, illum dixisse serm. 47. de Sanctis Petro & Paulo: *Beatus Petrus Primus Apostolorum: Beatus Paulus novissimus Apostolorum.* Ex quo infers, sicut Paulus fuit novissimus vocatione; ita Petrum fuisse primum vocatione: Ac proinde Primatum Petri nihil aliud esse, quàm Primatum vocationis. Sed jam suprà responsum est, c. 2. § 21. Nam ibi dixi, Augustinum non connectere illa verba; sed uno loco asserere, Petrum esse Primum Apostolorum; altero, Paulum esse minimum Apostolorum. Non igitur necesse esse, ut quo sensu, unus dicitur minimus, eodem alter dicatur primus. Paulum vocari minimum, id est, indignissimum, propter sua peccata: Petrum vocari Primum, i. e. Principem, ratione Primatus seu præfecturæ.

18. Sed

18. Sed esto, dixerit Augustinus per modũ connexionis, Petrum esse Primũ, Paulum novissimum; non sequitur; eodem sensu utrumq; dictum esse. Dabo simile exemplum. Christus Marci 9.34. dixit: *Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister.* Ubi primus & novissimus in eadem sententia conne-ctuntur; & tamen non sumuntur eodem sensu. Nam sensus est: si quis inter vos vult esse primus in gradu vel Prælatura, fiat novissimus, id est, humillimus in ministerio.

Caput Sextum.

Primatus Petri probatur ex prærogativis Petri.

1. Catholici assignant varia privilegia seu prærogativas Petri, ex quibus colligũt ipsius Primatum & eminentiam supra alios Apostolos: Non quòd unaquæque prærogativa per se sufficiens sit, ad astruendum Primatum; sed quòd omnes simul sumptæ id faciant. Sunt autẽ hæ præcipuè: 1. Quòd Christus soli Petro inter omnes Apostolos, proprium nomen mutaverit. 2. Quòd quando in Evangelio recẽsentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus. 3. Quòd scriptura loquatur de Petro, tãquam de Principe: de alijs Apostolis, tanquam de subditis. 4. Quòd Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesi-

gnanus. 5. Quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio divinitatis Christi. 6. Quòd soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei & cathedrę. 7. Quòd Christus pro solo Petro & seipso voluerit tributum solvi in Capharnaum. 8. Quòd post Resurrectionẽ, inter omnes Apostolos, soli Petro primùm apparuerit. 9. Quòd Petrus sua authoritate vocaverit alios ad electionem novi Apostoli, in locum Judæ proditoris. 10. Quòd primus promulgaverit Judæis Evangelium, post acceptum Spiritum sanctum. 11. Quòd primũ miraculum apud Judæos fecerit, in confirmationem Evangelij. 12. Quòd etiam primus prędicaverit gentibus Evangelium: & quòd ipsi soli oblata sit visio cœlestis de vocatione gentium. 13. Quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit.

2. Certè, hæ prærogativæ, ut alias omittã, manifestè ostendũt, aliquid peculiare fuisse in Petro, quod in alijs Apostolis non fuerit. Quid a. illud sit, in eo dissentimus. Tu nihil aliud agnoscis, quàm Primatũ ætatis, vocationis & fervoris. Nec putas aliud colligi posse ex prærogativis jã enumeratis. Sed erras, ut sæpe dixi. Primò, quia incertum est, an Petrus ætatę omnes alios superaverit. Secundò, nec probare potes ex Evangelio, prius Petrum, quam reliquos ad Apostolatum vocatos esse. Tertiò, nec solus fervor charitatis fuit causa omnium istarũ prærogativarũ. Quæ omnia clarius patebunt, si singulas prærogativas expendamus.

Prima Prærogativa Petri.

3. IGitur prima Petri Prærogativa est, quòd Christus soli ipsi, inter omnes Apostolos, proprium nomen mutaverit. Nam cùm antea vocaretur Simon, postea vocatus est Cephas, id est, Petra (Joan.1.42.) quæ prærogativa illi communis est cum Abrahamo, qui cùm antea vocaretur Abram, id est, Pater excelsus, postea vocatus est Abraham, id est, pater multitudinis, seu multarum gentium (Genes.17.5.) Major tamẽ est Petri prærogativa, quàm Abrahami. Nam Petrus, idem nomen sortitus est, quod Christus. Cephas enim, & Syriacè, & Græcè sumi potest, teste Optato lib.2. contra Parmenianum. Syriacè significat petram vel lapidem: Græcè, caput. Utroque nomine appellatus est Christus. Petra quidem seu lapis, super quem fundata est Ecclesia (Matth. 21.24.) Caput verò, à quo regitur Ecclesia, sicut mulier à viro (Ephes.5.23.) Itaque per hanc nominis mutationem voluit Christus significare Petrum fore Caput & fundamentum Ecclesiæ, sicut ipse erat. Sed diversimodè. Nam Christus est Caput & fundamentum primarium; Petrus secundarium.

4. Tu respondes (lib.1.c.9.n.1.) Ex hac nominis mutatione, non posse colligi Primatum. Primò, quia non solius Petri, sed etiam aliorum nomina mutata esse legimus. Secundò, quia alij Apostoli nõ minus fuerunt petræ seu fundamenta Ecclesiæ, quàm Petrus, juxta il-

lud Ephes.2.20. *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo Jesu.* Tertiò, quia quòd Petrus fuerit Caput aliorum, non arguit Primatum potestatis aut jurisdictionis, sed tantùm ætatis aut vocationis. Fuit enim Caput illorum, eo sensu, quo primogenitus est capur suorum fratrum.

5. Hęc responsio nulla est. Non n. dicimus, ex sola nominis mutatione, colligi Primatum Petri, sed ex omnibus prærogativis simul sumptis. Deinde falsum est, aliorum Apostolorum propria nomina à Christo mutata esse. Tametsi enim duo filij Zebedæi, Jacobus & Joannes, vocati sint à Christo Boanerges, id est, filij tonitrui, hoc tamen nomen non erat propriũ, sed ambobus commune. Quod autem Matthæus vocatus sit Levi, & similiter Judas vocatus sit Thadæus; non est factum per mutationem, sed per primam nominis impositionem.

6. Ubi obiter hæc duo distinguenda sunt: 1. Impositio vel mutatio nominis ab hominib. facta. 2. Impositio vel mutatio nominis à Deo facta. Et quidem homines ferè solent tripliciter mutare vel imponere nomina. 1. ex eventu; & sic fere factum est in lege naturæ. 2. ex nominibus parentum vel cognatorum; & sic factum fuisse in lege Mosaica, colligitur ex illo Lucæ 1,61. *Nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine.* 3. ex nominibus, vel parentum, vel cognatorum, vel Sanctorum in cœlo existentium; & sic passim fit hoc tempore.

7. At

7. At Deus non solet alicui imponere vel dare nomen, nisi ad significandũ aliquod mysterium, quod paucis contingit. In Novo Testamento contigit Christo, Joanni Baptistæ, & Petro. Nescio an alicui alteri. De Christo legimus Luc. 1. 30. *Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum: Hic erit magnus.* De Joanne Baptista ibidem v. 13. *Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: Et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Joannem, &c. Hic erit magnus coram Domino.* Denique de Petro, Joan. 1. 42. *Intuitus eum Jesus dixit: Tu es Simon filius Jona: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Ubi etiam, ut in duobus præcedentibus exemplis vel addi, vel intelligi debet: *Et eris magnus.*

8. Et quidem de mysterio, quod latebat in impositione nominis Jesu & Joannis, nihil dicam hoc loco. Res nota est, & alibi tractanda. De mysterio autem, quod Catholici agnoscunt, in mutatione nominis Petri, scribit Augustinus tract. 7. in Joannem, post medium his verbis: *Magnum, quia mutavit ei nomen, & fecit de Simone Petrum.* Et infrà: *Si hoc antè Petrus vocaretur, non ita videres mysterium Petræ, & putares casu eum sic vocari, non providentia Dei. Ideo voluit eum aliud prius vocari, ut ex ipsa commutatione nominis, Sacramenti vivacitas commendaretur.* Et Leo Magnus Epist. 87. ad Episcopos provinciæ Viennensis, de Petro sic loquitur:

Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptũ, id quod ipse erat, voluit nominari, dicẽdo, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam (quæ verba cap. 4. explicata sunt.) Et serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatũ, introducit Christum loquentem ad Petrum: *Sicut meus Pater tibi manifestavit divinitatem meam; ita & ego tibi notam facio excellentiam tuam, quia tu es Petrus, id est, cùm ego sim inviolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio utraque unũ; ego fundamentum, præter quod nemo potest aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi, potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia.* Et Prosper Aquitanicus lib. 2. de vocatione gentium, cap. 28. *Quis ergo ambigat, quis ignoret, hanc fortissimam petram, quæ ab illâ principali Petra communionem, & virtutis sumpsit, & nominis? &c.*

9. Hîc vides, Marce Antoni, quid Patres sentiant: Et quàm longè absis ab illorum sententia, qui mysterium, quod illi Magnum agnoscunt, parvi æstimas. Porro quòd addis, alios Apostolos non minus esse petras seu fundamenta Ecclesię, quàm Petrum, temerarium est. Audi. Constat ex Scriptura, & Christum, & Petrum, & reliquos Apostolos vocari fundamentum seu petram, super quam Ecclesia ędificata est; sed diverso modo. Solus Christus est fundamentum primarium, quod sua firmitate consistit, juxta illud 1. Corinth. 3.11. *Fundamẽtum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus.* Præter Christum,

ſtum, Prophetæ & Apoſtoli ſunt fundamenta ſecundaria, Epheſ. 2. 20. *Superædificati ſuper fũdamentum Apoſtolorum & Prophetarum, ipſo ſummo angulari lapide, Chriſto Jeſu.* Nam illi, per prædicationem fidei & doctrinæ Chriſtianæ, ſuſtentant Eccleſiam: Vel, quod idem eſt, illorum doctrinæ & prædicationi incumbit Eccleſia. Et reliqui Chriſtiani ſuper illorum fidẽ & doctrinam ſuperædificantur. Inter ſecundaria verò, primum locum tenet Petrus, cui ſpeciatim dictum eſt, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Ubi aliquid peculiare illi promittitur, quod alijs Apoſtolis promiſſum non eſt. Nimirum firmitas, conſtantia, & ſtabilitas, quæ per petram ſignificatur. Quæ etiam alibi alijs verbis illi promiſſa eſt, Luc. 22. 32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

10. Igitur Chriſtus eſt fundamentum Eccleſiæ primarium, & (ut loquitur Auguſtinus in Pſalm. 86.) *fundamentum fundamentorum.* Eſt lapis angularis, qui connectit inter ſe duos parietes, id eſt, Judæos & gentiles (Epheſ. 2. 12. & ſeqq.) eſt oſtium ſeu janua, per quam ingredimur in Eccleſiam, (Joann. 10. 9.) Apoſtoli & Prophetæ ſunt fundamentum ſecundarium, quia illorum doctrina & prædicatio fundatur in Chriſto: quem Prophetæ futurum prædixerunt; Apoſtoli præſentem annunciarunt. Hoc peculiare habet Petrus, quòd ipſe cum

ſuis

suis Successoribus habeat prærogativam constantiæ & firmitatis in fide, quam reliqui Apostoli cum suis successoribus non habuerunt. Ipsi quidem in suis proprijs personis manserunt constantes (excepto Juda) sed in Successoribus defecerunt. Sola Cathedra Petri habet hoc privilegium. De quo plura dicturus sum in sexta prærogativa.

11. Jam verò, quod tertio loco objicis, ex eo, quod Petrus fuit Caput Apostolorum, non posse colligi Primatum potestatis, sed tantùm ætatis aut vocationis; & frivolum est, & sæpè refutatum. Non audes negare, quod omnes boni authores asserunt, Petrum fuisse Caput Apostolorum. Quid ergo? Fingis ideo Caput fuisse, quia erat ætate senior, vocatione antiquior. Nimirum, ut tollas Primatum, qui certus est; excogitas alium, qui incertus est.

Secunda Prærogativa.

12. Altera prærogativa est, quod quando in Evangelio recensentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus, tanquam Princeps & Antesignanus, ut Matth.10.2. *Duodecim Apostolorum nomina sunt hæc: Primus, Simon qui dicitur Petrus,* &c. Idem fit Marc.3.16. & Luc.6.14. & Act.1.13. Tu respondes, ut soles, (lib. 1. cap.9.n.2.) Petrum primo loco nominari, quia erat primus ætate & vocatione. Nondum id probasti. At ego facilè probem, fuisse Primum authoritate & jurisdi-

risdictione: sic enim Patres explicant illã particulam, *Primus*. Et ratio sumitur ex ipso contextu. Nam si Petrus, in ista enumeratione Apostolorũ, diceretur *Primus* ordine ætatis aut vocationis; tunc reliqui, qui ponũtur post Petrum, ponerentur etiam juxta ordinem ætatis aut vocationis. At hoc falsum est. Imò, nullus ferè inter eos servatur ordo. Nam apud Matthæum, post Petrum, nominatur Andreas: apud Marcum, non Andreas, sed Jacobus: apud Lucam in Actibus, Joannes. Idẽ fit in reliquis Apostolis. Aliquando Matthæus præponitur Thomæ, aliquando postponitur. Et sic deinceps. Debet ergo assignari causa, quare Petrus semper nominetur primo loco; reliqui nullo certo ordine. Nec potest alia dari, quam quod Petrus nominetur, ut superior; reliqui, ut inter se æquales, & solo Petro inferiores.

13. Et sanè, quod Petrus, ratione ætatis, non ponatur primo loco (etiamsi demus fuisse seniorem omnibus, quod tamen non damus) facilè convincam ex tua ipsius concessione. Fateris, Petrum, quia Senior erat, fuisse quasi primogenitum inter Apostolos; Ac proinde, sicut primogenitus solet primo loco numerari inter fratres, ratione primogenituræ; ita de Petro statuendum esse. At contrarium ostendam ex scriptura. Nam Ruben (quo exemplo tu uteris) fuit primogenitus inter duodecim filios Jacob: Et tamen non semper nominatur primo loco, ut patet Apoc. 7. 5. ubi Judas illi præponitur. Nec desunt similia Exempla. Inter

ter filios Isai, primogenitus fuit Eliab, & præfertur illi David (1. Reg. 16.) Rursum inter filios David, Adonias fuit senior Salomone, & tamen præfertur ei Salomon (4. Reg. 2.) Ergo ex eo, quod aliquis ætate senior est, non statim sequitur, alijs præferendum esse. Unde ergo probas, Petrum, eo titulo, quia senior erat, primum locum inter Apostolos obtinuisse? Non video.

Tertia Prærogativa.

14. Tertia prærogativa est, quòd scriptura loquatur de Petro, tanquam de Principe; & de alijs Apostolis tanquam de subditis. Marc. 1. 36. *Et prosecutus est eum Simon; & qui cũ ipso erant.* Et Luc. 8. 45. *Dixit Petrus, & qui cum illo erant.* Et Luc. 9. 32. *Petrus verò, & qui cum illo erant.* Et Act. 2. 14. *Stans Petrus cum undecim.* Et alibi sæpius. Qui modus loquendi usitatus est in scriptura, & significat Principem cum suis subditis, ut manifestè constat ex sequentibus testimonijs. 1. Reg. 30. 4. *David, & populus, qui erat cum eo.* Et infra v. 9. *David & sexcenti viri, qui erant cum eo.* Et 2. Macchab. 8. 1. *Judas Macchabæus, & qui cum illo erant.* Et cap. 10. 1. *Macchabæus autem, & qui cum eo erant.* Et cap. 11. 6. *Ut autem Macchabæus, & qui cum eo erant.* Et Apoc. 12. 7. *Michael & Angeli ejus præliabantur.* Sicut ergo ex hac loquendi forma rectè colligimus, Davidem, Judam Macchabæum, & Michaelem Archangelum fuisse Principes respectu eorum qui cum ipsis erant: Sic etiam col-

colligimus ex ſimili loquendi forma, Petrum fuiſſe Principem Apoſtolorum.

15. Hîc iterum repetis tuam cantilenam, non alium Primatum ex hac prærogativa colligi poſſe, quàm ætatis & vocationis. At jam oſtendi, ex modo loquendi ſcripturæ, plus colligi poſſe ac debere. Niſi forte exiſtimes, etiã Michaelem, Davidem, & Judam Macchabæum, non alio titulo, quàm ætatis aut vocationis ſuos ſocios præceſſiſſe. Quod ridiculum eſt. Nam inter Angelos, alius alio ſenior non eſt, nec unquam probabis ex ſcriptura, Michaelem ante alios ad officium Angelorum à Deo vocatum eſſe. Idem dico de Davide & Macchabæo. Non probabis, utrunque, & ętate, & vocatione ad militiam, ſuos ſocios ſuperaſſe. Sicut nec de Petro id hactenus probare potuiſti. Mera figmenta ſunt, quæ adfers.

Quarta Prærogativa.

16. QUarta prærogativa eſt, q̃ Petrus ſæpè loquatur nomine omniũ Apoſtolorũ, tanquam illorum Anteſignanus, ut Matth. 16. 15. *Dicit illis Jeſus: vos autem, quem me eſſe dicitis? Reſpondens Simon Petrus, dixit: Tu es Chriſtus filius Dei vivi.* Et Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te* Et Luc. 12. 41. *Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?* Et Joan. 6. 68. *Dixit ergo Jeſus ad duodecim: nũquid & vos vultis abire? Reſpondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes.*

17. Ex his Patres colligunt Primatum Petri

tri. Cyrillus Alexandrinus lib. 4. in Joannem. c. 18. *Per unum, qui praerat, omnes respondent.* Et lib. 12. c. 64. *Cum Salvator à Discipulis quaereret: Vos autem, quem me esse dicitis? Petrus ut Princeps Caputque caeterorum, primus exclamavit. Tu es Christus filius Dei vivi.* Et aliter Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 11. *Omnibus Apostolis reticentibus (supra vires enim erat haec doctrina) Petrus Princeps Apostolorum, & supremus Ecclesiae Praeco, dicit ad ipsum, Tu es Christus filius Dei vivi.* Et Paulus Emissenus Homil. de Christi Nativitate: *Nonne Petrus, Apostolorum Coryphaeus, eorundemq; os respondit, Tu es Christus filius Dei vivi.* Et Cyprianus lib. 1. Epist. 3. ad Cornelium, longè ante medium: *Petrus tamen, super quem aedificata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, & Ecclesiae voce respondens ait: Domine, ad quem ibimus?* Augustinus idem sentit, ut cap. praecedenti ostensum est.

18. Habemus similia exempla in scriptura. Nã Christus, quia erat supremus Princeps omnium, sępè loquebatur pro alijs. Verbi gratia. Quando Pharisæi quærebant ex Apostolis: *Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magister vester?* Respondit Christus ipsorum nomine: *Non est opus valentibus medicus, sed malè habentibus* (Matth. 9. 11.) Item cùm ijdem Pharisæi Apostolis spicas Sabbatho vellentibus dicerent: *Quid facitis, quod non licet in Sabbathis?* Respondit pro illis Christus: *Nec hoc legistis, quod fecit David cùm esurijsset ipse,* &c. (Luc. 6. 2.) Et sic deinceps.

Quinta

Quinta Prærogativa.

19. QUinta est, quòd inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio Divinitatis Christi Matth.16.17. *Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis nō revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est.* Quare præ cæteris beatus? Quia præ cæteris, à Patre cœlesti revelatum illi erat, *Tu es Christus filius Dei vivi.* Magnum sine dubio privilegium. De quo Hilarius in Ps.131. Athanasius serm.4. contra Arrianos, Augustinus serm.124. de tempore, Leo serm.3. de Assumptione sua ad Pontificatum.

20. Tu tamen, tuo more, conaris hoc Petri Privilegium extenuare (lib.1.cap.9.n.4.) & tria objicis. Primò, Nathanaëlem citiùs quàm Petrum, confessum esse Divinitatem Christi, cùm dixit Joann.1.49. *Rabbi tu es filius Dei, tu es Rex Israel* Secundò, Joannem Baptistam, & citiùs, & meliùs, quàm Petrum id fecisse. Joan. 3.30. *Illum oportet crescere, me autem minui.* Denique ipsum Petrum, antequam faceret hanc confessionem, *Tu es Christus filius Dei vivi*, jam antea cum alijs Apostolis agnovisse Christi Divinitatem, Joan.6.70. *Et nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei.*

21. Nihil efficis, Marce Antoni. Nam primò, quod adfers de Nathanaële, incertum est, an ipse eodem sensu, quo Petrus, dixerit, *Tu es Christus filius Dei.* Multi negant, asserentes Petrum locutum esse de Filio Dei naturali; Nathanaëlem de Filio Dei adoptivo. Plus igitur

Petrum confessum esse, quàm Nathanaëlem. Hunc, solam sanctitatem & justitiam: Illũ, Divinitatem confessum esse. Ita Chrysostomus Homil. 20. in Joannem, Theophylactus & Eutymius in c. 21. Joannis. Quos sequitur Cardinalis Bellarminus. Tu contrà sentis, utrumq;, tam Nathanaelem, quàm Petrum, confessum esse Christi Divinitatem. Et probas authoritate Augustini tract. 7. in Joannem, Chrysostomi Homil. 19. in Joannem, & Cyrilli lib. 12. thesauri cap. 15.

22. Sed falsò. Nam Chrysostomus Homil. 19. (quam tu citas) nihil habet, quod juvare te possit. At Homil. 20. (quam ego cito) planè cõtra te est. Verba ejus sunt hæc: *Et si iisdẽ verbis, & Petrus, & Nathanael usi sint, non tamen idẽ ambo senserunt: Sed Petrus Filium Dei, tanquam verũ Deum, Nathanael, tanquam hominem tantùm cõfessus est, quod ex consequentibus constat. Addit enim, Tu es Rex Israel. Filius a. Dei, non modò Israel, sed universi orbis terrarum Rex est. Quod etiam inde ostenditur, quòd Petro nihil amplius addidit Christus, sed tãquam perfecto in fide, Ecclesiam suã ejus testimonio ædificaturum pollicitus est Nathanaeli a. tanquã potiori in parte deficienti subdidit: Amen Amen dico vobis, amodo videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes super filium hominis. Animadvertis, quomodo eum à terra paulatim erigit? quomodo animum excitat, ne amplius simplicem hominem conjectetur? Cui n. Angeli ministrant, & super quem ascendunt & descendunt, quonam pacto hominem esse existimabitur?*

23. Nunc

23. Nunc vides imposturam tuam in citando Chrysostomo. Certe Chrysostomus nō solùm asserit, quod Bellarminus asserit, sed etiam validis argumentis confirmat. Quod etiā facit Theophylactus in cap. 1. Joannis, ubi sic scribit: *Nathanael igitur, auditis illis, cœpit sentire magnitudinem Domini; quantum tunc possibile erat, & fatetur illum filium Dei. Veruntamen, quāvis filium Dei fateatur, non tamen sicut Petrus. Nā Petrus quidem confessus est Filium Dei: ideo & beatus prædicatur, & Ecclesia ei concreditur. Nathanael verò, ut hominem nudū quidem cum fatetur; gratiâ autem propter virtutem; adoptatum in Filium Dei. Et hoc manifestum est ex eo, quod subditur: Tu es ille Rex Israel. Vides, quòd nondum venerat ad perfectam cognitionem veræ Deitatis* Unigeniti. *Etenim quasi amicum Dei, & quasi Regem Israel, eum credit esse. Quòd si verè eum Deum esset confessus, non dixisset, eum Regem Israel, sed Regem* Universi. Unde *non prædicatur beatus, sicut Petrus. Et Dominus corrigens eum, & inducens ad cognoscendum quiddam dignum sua Deitate; Videbitis, inquit, Angelos Dei ascendentes & descendentes super filium hominis. Ne enim, inquit, suspiceris nudum hominem, sed Dominum Angelorum. Cui enim Angeli ministrant, is utique non fuerit purus homo, sed verus Deus.*

24. Eadem fraude usus es in citando Augustino. Nam ille quidem loco citato, sic scribit de Nathanaele: *Talem vocem protulit, Tu es Filius Dei; Tu es Rex Israel: Qualem tantò post Petrus, quando ei Dominus ait: Beatus es Simon*

Barjona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est. Hîc nihil aliud dicit, quàm Nathanaëlem protulisse talem vocem, qualem Petrus protulit; quod etiam dicit Chrysostomus. An autem eo sensu protulerit, non dicit ibi Augustinus. Cur ergo fingis hoc illum dicere? Audi verò, quid dicat, serm. 124. de tempore: *Hic est Petrus*, inquit, *qui divina revelatione, prior omnium veritatē meruit confiteri, dicens Tu es Christus Filius Dei.* Ubi nota particulam illam, *Prior omnium.* Quam etiam ponit Athanasius serm. 4. contra Arrianos.

25. Sed esto: Demus tibi (quod necesse nō est) Nathanaelem prius, quàm Petrum, confessum esse Christi Divinitatem: demus etiam Joannem Baptistam (de quo certius est) idem fecisse. An ideo sublatum putas Petro suum privilegiū? Nullo modo. Manet illi suum Privilegium commune quidem cum Joanne & Nathanaele, sed tamen proprium, respectu Apostolorum, cum quibus illum hoc loco conferimus. Nam ille priùs quàm alij Apostoli, confessus est Christi Divinitatem: Ille præ alijs Apostolis meruit audire à Christo, *Beatus es Simon Bar Jona.* Nec obstat, quòd idem Petrus, ante illam confessionem, de se & alijs Apostolis dixerit: *Nos credidimus & cognovimus, quia Tu es Christus Filius Dei vivi*; nam etiā inde colligitur, Petrum, sicut præ alijs loquebatur, ita ante alios credidisse, & cōfessum esse Christi Divinitatem. Quod tu ipse concedis lib. 1. c. 5. n. 4. ubi cum Ambrosio tribuis Petro Pri-

matum

matum confessionis,& Primatum fidei. Unde etiam manifestè constat, te, studio contradicendi Catholicis, tibi ipsi contrarium esse: Nam loco citato contendis contra Catholicos, Petrum non habere Primatum potestatis aut jurisdictionis, sed fidei & confessionis. At cap.9.n.4. ubi contra Catholicos oppugnas Privilegia Petri, negas Petrum Primum esse inter Apostolos, qui Christi Divinitatem crediderit,& confessus sit. Hoc solenne tibi est.

26. Quæritur hîc, non à te, sed ab alijs bonis authoribus: Cùm Petrus bis confessus fuerit Christi Divinitatem; semel Joan.6.70. *Nos credidimus; quia tu es filius Dei*; & semel Matth. 16.16. *Tu es Christus Filius Dei vivi*; cur priori loco nullam meritus sit laudem à Christo; posteriori verò dictum illi sit, *Beatus es Simon Bar-Jona*? Respondeo. Hoc ideo factum est, quia priori loco multi ex discipulis discedebant à Christo,& non credebant, quæ ab ipso dicebantur de manducanda sua carne, & bibendo suo sanguine. Unde postea dicebat, *Nunquid & vos vultis abire*? Tunc respondit Petrus: *Nos credidimus & cognovimus, quia tu es Christus Filius Dei.* Ne ergo Petrus, si à Christo laudaretur, præferret se alijs, qui recesserant à Christo, & sibi de sua perseverantia blandiretur; noluit illum Christus laudare. At posteriori loco, non erat occasio Superbiæ; ideoque dixit illi Christus, *Beatus es Simon BarJona.* Vide Theophylactum & Toletum in c.1. Joannis.

Sexta Prærogativa.

27. SExta est; quòd soli Petro, inter omnes Apostolos promissa sit constantia fidei, & cathedræ. Et quidem duobus locis. Primò, Matth. 16. 18. *Tu es Petrus, & super hanc Petram, ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebũt adversus eam.* Deinde, Lucæ 22. 32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua.* Quod ad priorem promissionem attinet, juxta Hebraicum textum, quo Matthæus scripsit Evãgeliũ, non est illa generis differentia inter Petrum & Petram, sed utrobique eodem genere dicitur: *Tu es Petra, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Perinde ac si dicas: Tu es Petra, supra quam ædificabo Ecclesiam meã. Unde manifestum est, per petram non posse aliud intelligi, quàm ipsum Apostolum Petrũ, qui est quasi lapis, seu petra fundamentalis, super quam ædificata est Ecclesia. Et quamvis non solus Petrus, sed etiam reliqui Apostoli sint lapides fundamentales, ita ut simul sint Duodecim (juxta illud Apoc. 21. 14. *Et murus civitatis, id est, Ecclesiæ, habens fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim, nomina duodecim Apostolorum Agni*) tamen reliquis Apostolis, & illorum Successoribus, non est promissa constantia & firmitas, quæ Petro & illius Successoribus promissa est. Unde Cathedra Petri & Successorum ejus adhuc firma consistit, nec in ea hactenus defecit fides Catholica, ut benè advertit Augustinus in Psalmo, contra partem

tem Donati, ubi ait: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri Sede: Et in ordine illo Patrum, quis cui successit, videte Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.* At Cathedræ aliorum Apostolorum, quia non habuerunt hanc promissionem in Successoribus, pridem collapsæ sunt, ut Cathedra Jacobi Hierosolymitana; Cathedra Joannis Ephesina; Cathedra Matthæi Æthiopica; Cathedra Andreæ Scythica.

28. Quòd autem per petram, super quam Ecclesia ædificata est, debeat intelligi Petrus Apostolus, docent antiqui Patres. Origenes Homil. 5. in Exodum: *Vide, magno illi Ecclesiæ fundamento & Petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino.* Et in Psalm. 1. *Petrus, super quem Christi Ecclesia ædificata est, contra quam inferorum portæ non prævalebunt.*

Et Basilius Magnus ad cap. 2. Isaiæ: *Unus ex his montibus fuit Petrus, quem Petram appellavit, propter maximam firmitatem fidei, propter infractum animi robur ad non cedendum inflictis plagis tentationum: super quam Petram promisit ædificare Ecclesiam suam.* Et lib. 2. contra Eunomium: *statim ex hac voce, Petra, intelligimus Petrum Jonæ filium, qui fuit ex Bethsaida, Andreæ fratrem, qui quoniam fide præstabat, Ecclesiæ sibi commissam ædificationem suscepit.*

Et Epiphanius in Ancorato: *Ipse Dominus constituit Petrum Primum Apostolorum, Petram firmam, super quam Ecclesia Dei ædificata est, & portæ inferorum non valebunt adversus illam.*

Et Chrysostomus Homil. in Petrum & Heliam: *Sed vide, cujusmodi peccato permisit subiici Petrum, illum talem ac tantum virum Apostolorũ verticem, fundamentum immobile, & petram stabilem, qua non posset concuti.*

Et Cyrillus lib. 2. in Joannem cap. 12. *Intuitus autem eum* Jesus *dixit: Tu es Simon filius* Jona, *tu vocaberis Cephas, &c. Vocabulo ipsò commodè significans, quod in eo, tanquam in Petra lapideque firmissimo, suam esset ædificaturus Ecclesiam.*

Et Theophylactus ad cap. 16. Matthæi. *Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quod super eum ædificavit Ecclesiam.* Et ad cap. 22. Lucæ. *Tu verò conversus confirma fratres tuos. Planus hujus intellectus hic est: Quia te habeo, ut Principem Discipulorum, postquam negato me fleveris, & ad pœnitentiam veneris, confirma cæteros. Hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ petra es, & fundamentum.*

Et Hieronymus in cap. 16. Matthæi: *Secundum Metaphoram Petræ, rectè dicitur ei, Ædificabo Ecclesiam meam super te.*

Et Cyprianus lib. 4. Epist 9. ad Pupianum, post medium: *Loquitur illic Petrus, super quem ædificanda fuerat Ecclesia.*

Et Augustinus serm. 15. de Sanctis. *Petrum itaq; fundamentum Ecclesiæ Dominus nominavit, & ideò dignè fundamẽtum hoc Ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici ædificij altitudo consurgit.*

29. Ex horum Patrum authoritate constat, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ, esse Petram solidam firmam, stabilem, immobile,

super

superquam Ecclesia Christi fundata est. At objicis, non deesse alios Patres, qui per petrā non intelligunt ipsum Petrum, sed fidem seu confessionem Petri. Respondeo. Utrumque intelligunt, & Petrum ipsum, & confessionē Petri. Nam cùm asserunt, Ecclesiam fundatā esse super fidem & confessionem Petri, volūt significare, fundatam esse super Petrum, propter illius fidem & confessionem, ut rectè notat Cardinalis Bellarminus lib. 1. de Pontifice c. 10. circa finem, & Maldonatus ad c. 16. Matthæi. Et modus ille loquendi usitatus est. Usitatè enim dicimus, in unius hominis prudentia & fidelitate fundatam esse Rempublicam, id est, in uno homine, propter ipsius prudentiam & fidelitatem. Item, valetudinem Imperatoris pendere à peritia unius medici, i.e. ab uno Medico, propter insignem illius peritiam.

30. Sed iterum objicis (lib. 1. cap. 6. n. 14. & seqq.) hanc explicationem non esse secundū mentem illorum Patrum. Nam illos loqui de fide, abstrahendo à persona Petri. Et sic omnino loquendum esse, probas hac ratione: *Fides in Petro, vel est ratio finalis, cur Petrus sit fundamentum; & sic ubique, ubi erit illa fides, erit fundamentum: vel est tantùm conditio, sine qua Petrus non esset fundamentum; & sic locutio est valde impropria.* Respondeo. Apertè pugnas cum scriptura, quæ Christum, Apostolos, & Prophetas vocat fundamenta Ecclesiæ, ut dictum est. Si ergo Christus est fundamentum, si Apostoli & Prophetæ sunt, cur Petrus esse non possit?

Et, si super Christum, Apostolos, & Prophetas ædificata est Ecclesia, cur supra Petrum ædificari non potuit? Aut è contrario, si fundamentum Ecclesię non est Petrus, sed fides separata à persona Petri; cur non simili modo dicis, nec Christum, nec Prophetas, nec Apostolos esse fundamentum Ecclesiæ, sed aliquid aliud separatum ab illorum persona? Hîc responde, si potes.

31. Ratio, quam adfers, nihil efficit. Primò, quia non sequitur, quod infers in priori membro; Si fides in Petro est finis, propter quem Petrus est fundamentum: Ergo ubicunque est fides, ibi erit fundamentum. Sicut in simili non sequitur; Si sanitas est finis, propter quem sumitur medicina: Ergo ubicunque est sanitas, ibi est medicina. Sed suspicor mēdum esse in tuo exemplari, & pro illa particula, *Ratio finalis*, ponendam esse istam, *Ratio formalis*. Sed tunc, omisso priori membro, negandum est quod infers in posteriori, de impropria locutione. Jam enim ostendi, usitatè dici posse, Petrus est Petra Ecclesiæ propter confessionem fidei. Denique, pręter duo membra, quæ assumis, datur tertium, nempe, confessio fidei est causà moralis, propter quam Petrus est Petra Ecclesiæ. Sicut virtus est causa moralis, propter quam aliquis eligitur in Episcopum. Et meritum Christi est causa moralis nostræ justificationis: Et intercessio Principis est causa moralis, propter quam quis admittitur in aulam Imperatoris. Nam Petrus per con-

confessionẽ fidei, quodammodo meritus est, ut fieret Petra Ecclesiæ. Et hoc sensu loquuntur Patres. Maximus Taurinensis Homil. 3. in natali Apostolorum Petri & Pauli: *Quanti*, inquit, *meriti apud Dominum suum Petrus erat, ut ei totius Ecclesiæ gubernacula traderentur.* Et Theophylactus ad cap. 16. Matthæi: *Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quòd super eum ædificavit Ecclesiam.* Et alij.

32. Sed ut magis percipias, quã inepta sit tua ratio, duo quærã ex te: Unum, si fides, abstrahendo à Persona Petri, est fundamentum Ecclesiæ, ut tu vis; vel abstrahis illam à solo Petro, vel ab omnibus universim. Si à solo Petro, & non ab alijs, quid causæ? Si ab omnibus, non erit ratio, cur Apostoli potiùs dicantur fundamenta Ecclesiæ, quàm alij Christiani. Quæ enim esse potest, si fides est fundamentum, abstrahendo ab omnibus? Alterum, quo sensu Christus dicatur esse fundamẽtum? An agnoscis aliquid in Christo, quod sit fundamentum Ecclesiæ, abstrahendo à persona Christi? An verò aliquid, quod sit ratio formalis vel conditio, sine qua Christus non esset fundamentum? Hîc redit tua quæstio. Ad quam responde. Sin minus, paulo post ego respondebo.

33. Quod objicis, Patres loqui de fide separata à Petro, partim falsum est; partim illorum sententiam non assequeris. Falsum est de ijs, qui apertè asserunt, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ propter confessionem fidei. Reliquos non intelligis. Ut intel-

ligas, explicandum est, quomodo Christus, quomodo Petrus, quomodo reliqui Apostoli, quomodo item fides dicatur esse fundamentum Ecclesiæ. Igitur hæc tria distinguenda sunt. Primò, fides in Christum, quæ in eo consistit, ut credas Christum esse filium Dei, verũ Deum ac verum hominem. Secundò, confessio illius fidei, de qua Apostolus Rom. 10. 10. *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Tertiò, prædicatio ejusdem fidei, de qua ibidem vers. 14. *Quomodo credent ei quẽ non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? Quomodo vero prædicabunt nisi mittantur?* Juxta hanc distinctionem, hæ tres propositiones veræ sunt. Prima Christus est primarium fundamẽtum Ecclesiæ, ratione fidei circa ipsius Divinitatem & incarnationem. Secunda, Petrus est secundarium fundamẽtum Ecclesiæ, ratione confessionis illius fidei, quã fecit dicendo: *Tu es Christus Filius Dei vivi:* habens annexam promissionem stabilitatis pro se & suis Successoribus. Tertia, Apostoli sunt secundaria fundamenta Ecclesiæ post Petrũ, ratione prædicationis ejusdem fidei in Christum: non habentes annexam promissionem stabilitatis in suis Successoribus.

34. Juxta primam propositionem intelligendum est illud 1. Corinth. 3. 11. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus.* Ubi Christus dicitur fundamentum, ratione fidei circa ipsius Divinitatem, ut explicat Gregorius lib. 7. Epist.

pist. 47. Anshelmus, Cornelius de Lapide, & alij in commentario illius loci: Quod intelligunt de fide viva, quæ per charitatem operatur, ut loquitur idem Apostolus ad Galat. 5. 6. Verba Gregorij sunt hæc: *Fundamentum aliud nemo potest ponere &c. Quisquis ergo in dilectione Dei & proximi fidei, quæ in Christo est, firmitatem tenet, eundem Jesum Christum, Dei & hominis filium, apud se posuit fundamentum.*

35. Juxta secundam intelligendum est illud Matth. 16. 17. *Beatus es Simon Bar-jona,* propter confessionem fidei, quam Deo Patre inspirante fecisti, dicens: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Propter hanc confessionem, *super te,* tanquam petram firmam ac stabilem, *ædificabo Ecclesiam meam: Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Quare? quia confessio fidei, quam fecisti, nunquam defectura est in te & Successoribus tuis: *Ego enim pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.*

36. Juxta tertiam intelligendum est illud Ephes. 2. 20. *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum,* id est, super Apostolos & Prophetas, qui propter prædicationem fidei in Christum sunt fundamenta Ecclesiæ secundaria. Et super hæc fundamenta proximè & immediatè superædificantur alij Christiani, qui per illorum prædicationem ad fidem Christi convertuntur. Vide Cornelium de Lapide ibidem.

37. Ex dictis facilè intelligi & conciliari possunt Patres, quos adduxisti. Nam aliqui loquun-

loquuntur de fide Christi, juxta primam propositionem. Et sic fides separari potest à Petro, non tamen à Christo, qui est principale objectum illius fidei. Sic loquitur Bernardus Epist. 194. cùm ait: *Testante Apostolo, sicut unus Deus; una fides esse dignoscitur, in qua, tanquam immobili fundamento, præter quod, nemo aliud potest ponere, firmitas Ecclesiæ Catholicæ inviolata consistit.* Alij loquuntur de confessione fidei, juxta secundam propositionem: Et sic fides non potest separari à Petro, quia solus Petrus est, qui propter hanc fidei confessionẽ meritus est appellari Petra seu fundamentum Ecclesiæ. Sic loquitur Stephanus Papa à te citatus ex Baronio: *Catholica*, inquit, *Christi & Dei nostri Ecclesia, fundata super firmam Petram, Apostoli videlicet Petri confessionem.* Et plures alij.

38. Maneat igitur certum fixumque, sextam Petri Prærogativam in eo cõsistere, quod ipsi soli cum suis Successoribus, non autem reliquis Apostolis cum suis Successoribus, promissa sit constantia fidei & cathedræ: Et quòd ideo dicatur firma petra, super quam ædificata est Ecclesia nunquam ruitura.

Septima Prærogativa.

39. SEptima est; quòd Christus pro solo Petro & seipso, non pro alijs Apostolis, voluerit tributum, nempe staterem seu didrachmum solvi in Capharnaum Matth. 17. 26. *Da eis pro me & te.* Nimirùm, ut ostenderet; Petrũ alijs præferendum esse, & ipsum solum cum

Chri-

Christo, tanquam Vicarium cum suo Domino sociandum, ut explicant Augustinus lib. quæstionum Veteris ac Novi Testamenti q. 75. Hieronymus ad cap. 18. Matthæi, circa initium, Theophylactus ibidem, Chrysostomus Homil. 59. in Matthæum, & alij plures. Ponam illorum verba.

40. Augustinus sic scribit: *Salvator autem, cùm pro se & Petro dare jubet didrachma, pro omnibus exsolvisse videtur; quia sicut in Salvatore erãt omnes causæ Magisterij, ita & post Salvatorem in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit Caput eorum, ut esset Pastor gregis Dominici.*

Hieronymus sic: *Post inventum staterem, post tributa reddita, quid sibi vult Apostolorum repentina interrogatio: Quis putas major est in regno cælorum? Quia viderant pro Petro & Domino idem tributum redditum, ex æqualitate pretij arbitrati sunt, Petrum omnibus aliis Apostolis esse prælatum; qui in redditione tributi, Domino fuerat comparatus. Ideo interrogant: Quis major sit in Regno cælorum?*

Theophylactus sic: *Quia viderant Petrum à Christo honoratum, (honoratus enim erat hic, dando staterem pro Christo & pro se) & propterea humanum quiddam passi, invidiaque accensi, obliquè accedunt interrogantes Dominum, quis maximus esset?*

Chrysostomus circa illa verba, *Da eis pro me & te*, sic subjicit. *Vidisti honoris excellentiam. Vide nunc, quanta Philosophia utitur Petrus. Hunc enim locum Marcus, qui Petri Discipulus fuit, ideo vi-*

eo videtur non scripsisse, quoniam ingens hinc honor Magistro deferebatur. Sed negationem quidem ille diligentissimè scripsit: Hæc verò, quæ ad Magistri laudem pertinent, ipso forte ita volente, omnino siluit. Et paulo post: *humanum quid passi Discipuli sunt, quod Evangelista quoq; significavit dicens: In illa hora; quando sc. illis omnibus Petrum prætulit. Nam cum & Jacobus & Joannes primogeniti essent, nihil tamen tale pro ipsis fecisse videtur.* Et paulo post: *Quando certos præferri conspexerunt,* (ut in transfiguratione Petrum, Jacobum & Joannem) *nihil tale passi sunt. Cum verò ad unum delatus est honor, tunc nimirũ doluerunt. Quamvis non ex hac re solùm, sed ex aliis quoque multis inflammati fuerunt: tum, quia dixit illi, Dabo tibi claves regni cœlorum: tum, quia, Beatus es Simon Barjona, tum etiam hic, Da eis pro me & te: tum denique, quia liberiùs eum multa cum Christo colloqui conspiciebant.*

41. Quid tu verò ad hæc omnia, Marce Antoni? Primò, repetis solennem tuam respõsionem, nihil aliud hinc colligi posse, quàm Petrum propter Primatum ætatis & vocationis, fuisse alijs prælatum. Agnoscis ergo prælatum esse. Erras tamen, ut sępe dixi, id factum esse propter Primatum ætatis & vocationis. Nam incertum est, an Petrus fuerit Primus omnium ætate Et falsum est, ante alios omnes vocatum esse ad Apostolatum.

42. Deinde, sigillatim hæc dicis de Augustino, Hieronymo & Chrysostomo. Primò, incertum esse, an Augustinus sit autor illius libri.

libri. Autorem verò; quisquis sit, nihil aliud voluisse, quàm Petrum fuisse Caput, id est, Primum & quasi Procuratorem cæterorum: Aut, si plus voluit; audiendum nō esse. At plus voluit sine dubio. Voluit Petrū esse Caput & Pastorē gregis Dominici. Voluit omnes causas Magisterij, quæ erant in Christo, fuisse etiā in Petro. An ideo, quia hoc voluit, audiendus non est? Vide ne tu audiendus non sis.

43. Secundò ais, Hieronymum, post verba superius citata, addidisse etiam hæc: *Vidensque Jesus cogitationes eorum; & causas erroru intelligens, vult desiderium gloriæ, humilitatis contentione sanare.* Itaque ex Hieronymi sententia, errasse Apostolos, existimantes Petrum sibi prælatum, tanquam verè Dominum, Principem & Monarcham. Respondeo. Apostoli in uno errabant; in altero non errabant. Non errabant in eo, quòd putarent Petrū sibi præferri. Hoc enim manifestè constabat ex varijs signis, quæ Chrysostomus paulò ante attigit. At in eo errabant, quòd putarent illum, nō solum eo tempore sibi præferri, sed etiam postea in temporali Messiæ regno, quod somniabant, fore præferendum. Atque hæc est Bellarmini sententia, quam tu frustra oppugnas.

44. Ut autem melius intelligatur, notādum est Apostolos ter, ut minimùm, contendisse de Primatu. Primò, in via, quando post transfigurationem ibant Capharnaum. Secundò, postquam venissent Capharnaum. Tertiò, quando postea ibant Hierosolymam.

De prima contentione scribit Marcus cap. 9. 32. *Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset.* Fortasse ex ea occasione, quod Petrus, Joannes, & Jacobus, non item reliqui, fuissent cum Christo seorsim in transfiguratione. De secunda scribit Matthæus cap. 18. 1. *In illa hora* (cùm solutum erat tributum pro Christo & Petro) *accesserunt Discipuli ad Jesum dicentes: Quis putas major est in regno cœlorum?* Jam nova erat occasio, propter solutionem tributi in qua Petrus videbatur omnibus alijs præferri. De tertia scribit idem Matthæus cap. 20. 20. *Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo.* Et infrà: *Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum &c. Non ita erit inter vos. Sed quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister, &c.*

45. Nunc quæstio est, de quo Primatu toties contenderint Apostoli? Tu putas contendisse de Primatu Ecclesiastico; quis scilicet eorum, post mortem Christi, futurus esset ipsius Vicarius, qui omnibus alijs despoticè præesset. Et in eo ipsos errasse, & à Christo correctos esse, cùm talis Primatus nulli conferendus esset, sed omnes futuri essent æquales. Hoc tuũ figmen-

figmentum est, mi frater, quo conaris Primatum Petri suspectum facere apud lectorem. Meliores autores, quam tu es, aliter sentiunt: Nimirum, putasse Apostolos, temporale Christi regnum, quod ipsi imaginabantur, jam appropinquare; & in eo cum ipso se regnaturos: ideoque disputasse, quis in illo regno proximus post Christum futurus esset. Et quia in eo errabant, à Christo correctos esse. Quam dixi esse Bellarmini sententiam lib. 1. de Pontifice. c. 19. in fine. Et tu ipse, ut soles esse inconstans, eandem sequeris lib. 1. c. 11. n. 1:

46. Et probatur Primo, ex illis verbis: *Dic, ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram, in regno tuo:* Vel, ut Marcus habet, *in gloria tua*. Per regnum Christi intelligebant regnum hujus vitæ, quo putabant Christum potiturum, ut explicat Chrysostomus Homil. 66. in Matthæum, ubi ait: *Quid porro est, quod petunt? alius te docebit Evangelista. Nam quoniam, inquit, prope* Jerusalem *erant, credebantque regnum Dei jam jam eventurum, quod hujus vitæ ac seculare opinabantur; hæc postulabant, ut ob honorem facilius etiam omnia pericula possent evitare. Propterea Christus ab his eos cogitationibus abducens, pericula, sanguinem necemq; ipsam expetendam esse jubet. Potestis, inquit, bibere calicem, quem ego bibo?* Et infrà: *Volebant autem, ut ego conjicio, quoniã super duodecim sedes sessuros Discipulos audierunt, primatum hujus concessus impetrare: Et præponi quidem se cæteris, præterquam Petro, sciebant, quem formidantes,*

dicere ausi sunt, Dic ut unus à dextris, alter à sinistris sedeat? Quid igitur ipse? ut significaret nihil eos petere Spirituale, sed nec scire quidem quid postulent; nescitis, ait, quid petatis.

47. Similiter Theophylactus in cap. 20. Matthæi: *Opinabantur filij Zebedæi, quòd vadens Hierosolymam Dominus, regnaturus esset regno quodam temporali. Audierant enim eum sæpè dicentem: Ecce ascendimus Hierosolymam.*

Et Hieronymus (de cujus sententia disputamus) in cap. 20. Matthæi: *Unde opinionem regni habet mater filiorum Zebedæi, ut cum Dominus dixerit (Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum & Scribis, & cōdemnabūnt eum morte, & tradent ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum) & ignominiam passionis timentibus Discipulis nunciaret; illa gloriam postulet triūphantis? Hac, ut reor, ex causa. Quia post omnia dixerat Dominus (& tertia die resurget) putavit eum mulier post Resurrectionem ilico regnaturum.* Vides, Marce Antoni, Hieronymum loqui de regno temporali, non secus ac Chrysostomum & Theophylactum. In eo solum ab ijs differre; quòd ipsi regnum illud temporale, ex opinione Apostolorum, interpretentur ante mortē Christi: Hieronymus post Resurrectionem.

48. At unde conceperant Apostoli hanc opinionem de instante temporali regno Christi? Ex duplici, ut apparet, Christi testimonio. Unum est, Matth. 16. 27. Marc. 8. 39. & Luc. 9. 27. *Amen dico vobis; sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium homi-*

hominis venientem in regno suo. Alterum, Matt. 20.18. Marc.10.33. & Luc.9.44. *Ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum*, &c. Ex priori colligebant, regnum Christi jam proximè instare. Et quia putabant sedem regni debere esse Hierosolymæ, ubi David & alij Reges habitaverant; simulatque Christus dixit; *Ecce ascendimus Hierosolymam*, persuasi sunt, jam jam regnum Hierosolymæ inchoandum esse, & in eo regno, se varia officia habituros. Contendebant igitur, quis supremum habiturus esset.

49. Dicet fortè aliquis, Apostolos ex posteriori testimonio, contrarium debuisse colligere, nempe Christum Hierosolymæ moriturum, non regnaturum; quia de morte sua clarè loquebatur, nulla facta regni temporalis mentione. Respondeo. Id quidem debuissent colligere Apostoli, si intellexissent sensũ verborum Christi. At non intellexerunt, ut fatetur Lucas loco citato, cùm ait: *At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos*. Loquitur de illo verbo, *Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum*; ubi de morte & passione Christi agitur. Igitur ex ignoratione hujus verbi, ortus est error Apostolorum, existimantium, Christum ascendere Hierosolymam ad possidendum regnum temporale, de quo putabant illũ antea locutum esse, cùm dixerat: *Sunt aliqui de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo*.

50. Tertiò ais, Hieronymum, cùm dixit;

Ex æqualitate pretij, arbitrati sunt Apostoli, Petrū ipsis prælatum; videri supponere, etiam pro cæteris Apostolis tributum fuisse solutū, sed minus, quàm pro Christo & Petro. Contra quod dictum tria objicis: 1. non constare, pro cæteris solutum esse. 2. nec etiam constare, alios plus, alios minus, pro dignitate personarum, solitos esse solvere. 3. Imo constare, omnes omnino, cujuscunque ætatis ac conditionis essent, debuisse æquale pretium persolvere, juxta illud præceptum Domini, Exod. 30. 5. *Dives non addet ad medium Sicli, & pauper nihil minuet.* Nam ex hoc præcepto pendere solutionem didrachmæ, juxta communem opinionē.

51. Similiter reprehendis Chrysostomum triplici titulo: 1. Quòd unum præceptum prō alio per errorem sumpserit, nempe præceptū Siclorum pro primogenitis solvendorum, pro præcepto didrachmi. 2. Quòd *in sua leviuscula inadvertentia perseverans*, prælaturam Petri super alios, colligat ex eo, quia tributum primogenituræ pro ipso est solutum, nō pro alijs. 3. Quòd dixerit Jacobum & Joannem fuisse primogenitos, cùm tamen fuerint fratres, qui simul primogeniti esse non possunt.

52. Quę hîc objicis contra hos Patres, parùm ad rem faciunt. Solùm quæritur hoc loco, an Petrus in solutione didrachmi fuerit prælatus alijs Apostolis? Isti Patres nobiscum affirmant. Quid vis amplius? Ex quo autem præcepto jussum sit dari didrachmum, nihil pertinet ad hanc quæstionem. Sed tamen,

quia

quia litem de hac re moves, dicam. Invenio triplex tributum, quod ex precepto debebant Judæi persolvere. Unum, quod tenebãtur dare in usum templi. Exod. 30. 13. Alterum, quod dabant pro primogenitis, Num. 3. 46. Tertiũ, quod Augustus Imperator illis imposuit, cùm jussit, ut universus orbis describeretur. Luc. 2. 1. Igitur tu affirmas solutionem didrachmi pertinere ad primum præceptum. Ego contrà assero, ad tertium pertinere. Mecum sentiunt Hieronymus, Beda, Maldonatus.

Octava Prærogativa.

53. OCtava est, quòd Christus post Resurrectionem, inter omnes Apostolos, soli Petro primùm apparuerit. Sed duo objicis. Primò, id non adeò esse certum, quin negari possit. Ego contrà, adeò certum esse contendo, ut negari, nisi ab Apostata, non possit. Primo, quia reliqui Apostoli id fatentur, coram Discipulis duobus redeuntibus ex Emaus, Luc. 22. 34. *Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.* Certè, si ipsis etiam apparuisset, dixissent sine dubio, *Apparuit nobis.* Et clarissime Paulus, 1. Corinth. 15. 4. *Resurrexit tertia die secundum scripturas, & visus est Cephæ, & posthoc undecim.* Quasi dicat, primùm visus est ipsi Cephæ, & postea, alio tempore, visus est alijs. Et tu ausis hoc negare? Audi Chrysostomum in illum locum: *Itaque Petro primùm apparet. Nam qui Christum primus con-*

fessus erat, non abs re primus etiam resurgentem videt. Et ibidem: *Itaque non omnibus initio visus est, nec pluribus simul, sed uni tantum, & ei Principi, & fide maxime digno.*

54. Secundò ais, Christum duplici de causa, inter Apostolos, primùm apparuisse Petro: 1. quia Petrus erat primus ordine, vocatione, & ætate, inter Apostolos. 2. Quia maximè omnium indigebat consolatione, propter ingentem dolorem ex trina negatione conceptum. Sed quæro: An quod hic asseris, adeò certum sit, ut negari non possit? Si negari potest, nihil efficis. Si negari non potest, nec illud negari potest, primam apparitionem, inter Apostolos, soli Petro factam esse. Cur ergo paulo antè dixisti, negari posse? Nihil apud te constans est. Deinde, sit ita. Christus apparuerit primùm Petro propter causas à te assignatas; An ideò prærogativa non est? At non tanta, inquies, ut ex ea Primatus Ecclesiasticus colligi possit. Neque nos ex hac sola prærogativa Primatum colligimus, ut initio dixi; & jam clariùs explicabo.

Reliquæ Prærogativæ.

55. HActenus adduxi eas prærogativas, quę pręcesserunt Primatum Petri: nunc reliquas adducam, quæ secutæ sunt. Priores, vel erant signa futuri Primatus, vel dispositiones præviæ, vel promissiones ad eundem obtinēdum. Reliquæ sunt effectus, & quasi exercitia Primatus jam obtenti. Unde apparet, te prio-

res

res non rectè oppugnare ex eo, quòd ex singulis seorsim sumptis, non possit evidenter convinci Primatus. Non necesse id est. Sufficit, si vel singulæ, vel omnes simul sumptæ, sint quædam signa, vel dispositiones ad futurum Primatum. Accipe simile exemplum. Quando Rex, vel Imperator vult alicui dare supremam Aulæ præfecturam, non solet reipsa dare, nisi prius illum præ alijs habuerit commẽdatum, tum in familiari conversatione, tum in officijs regni vel Imperij, tum in legationibus & similibus Prærogativis. Quare hoc? Quia per hujusmodi præambula, partim vult illum disponere ad supremam præfecturam; partim significare, se illum præ alijs magnifacere, & ad supremam dignitatem promovere velle: Ne, si subitò, & quasi ex abrupto id faciat, videatur temere sine consilio, & cum invidia aliorum, facere. Sic fecit Christus. Voluit Petro dare supremam Ecclesiæ præfecturam: Sed non voluit sine prævijs signis & dispositionibus, ut in simili jam explicatum est.

56. Ex hac declaratione manifestè constat, quo sensu nos Catholici colligamus Primatum Petri ex prærogativis, quæ Primatum præcesserunt. Planè eo sensu, quo id faciunt prudentes viri in simili casu. Sic enim illi solent ratiocinari. Rex noster cogitat de supremo aulæ Præfecto constituendo. Quis ille futurus est? Certè non alius, ut apparet, quàm Eustachius. Nam præ reliquis, illi uni familiaris est; soli sua consilia communicat; solum ad

legationes obeundas adhibet; soli promissionem facit; denique in omnibus primum locũ illi tribuit. Nõ possumus aliud statuere, quàm quòd illum unicum, & non alium ad supremã præfecturam destinaverit. Res vulgo nota est. Et miror, si hîc velis tergiversari.

57. Sed notior fiet ex alijs prærogativis, quæ ex Primatu, tanquam effectus ex sua causa, vel quasi functiones consecutæ sunt. Nam Petrus, postquam suprema Ecclesiæ pręfectura illi commissa est, per illa verba, *Pasce oves meas*, mox cœpit illam ad praxin applicare, & varios ejus actus exercere. Ac 1. convocavit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli in locum Judæ proditoris. 2. Primus promulgavit Evangelium Hierosolymis. 3. Primus fecit miraculum Hierosolymis ad confirmandum Evangelium à se promulgatum. 4. Primus etiam prædicavit gentibus Evangelium. 5. Primus sententiam dixit in concilio Hierosolymitano. Quæ omnia fecit ex authoritate sibi à Christo concessa. Et propter hanc causam Paulus Apostolus venit Hierosolymam, ut Petrum, tanquam universalis Ecclesiæ Pastorem, coràm videret, ut ipsemet de se fatetur in Epist. ad Galat. cap. 1. 18. De his singulis etiam aliquid dicendum est. Igitur, ut in eo, quem cœpimus, ordine, persistamus.

Nona

Nona Prærogativa.

58. NOna prærogativa est, quòd Petrus cõvocaverit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli, Act. 1. 15. *In diebus illis, exsurgens Petrus in medio fratrum, dixit. Viri fratres, oportet impleri scripturam*, &c. Hic est primus actus præfecturæ Petri. De quo Chrysostomus Hom. 3. in Acta: *Quàm est fervidus Petrus: Quã agnoscit creditum à Christo gregem: Quàm in hoc choro Princeps est: Et ubique Primus omnium incipit loqui.* Et infra ibid: *Meritò primus omnium authoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu.* Et Oecumenius ad cap. 1. Actorum: *Surgit Petrus, non Jacobus, ut is, cui præsidentia Discipulorum commissa erat. Neq; ullus orationi Petri contradixit, sed mox ad ejus præceptũ constituerunt duos, quos dignissimos eo gradu existimabant, ut unum eorum Deus ipse designaret.*

59. Hîc multa objicis contra illos duos Patres, quos vides tibi adversari. Nam illi dicunt, Petrum fuisse Principem eorum omniũ, qui aderant in electione Matthiæ; habuisse eos in manu sua; agnovisse illos tanquam gregem à Christo sibi concreditum; usurpasse in eos autoritatem; eos vicissim ad illius præceptum fuisse promptos & expeditos. Hæc omnia tibi desipiunt, mi Antoni. Quare? Quia astruunt Primatum Petri, quem tu ferre non potes. Quid ergò consilij? aggrederis ipsos Patres, & quos ratione superare non potes, calumnijs opprimendos censes. Igitur

60. Pri-

60. Primò objicis: Chrysostomum oratoriè magis, quàm Theologicè locutum esse. Sed dic obsecro, verum an falsum locutus est? Si verum, quid murmuras? Si falsum, cur apertè non dicis? nisi fortè, quicunque oratoriè loquitur, falsum: qui Theologicè, verum loqui censeri debeat.

61. Secundò objicis, illa verba Chrysostomi, *Petrus agnoscit creditum à Christo gregem*, frustra & otiosè ab eo dicta esse; quia Petrus tantum agebat ibi de adimplendo numero collegij Apostolici. Hoc autem collegium nō pertinebat ad gregem Petro concreditum. Erras, mi frater. Nam sub ista voce, *Pasce oves meas*, qua Petro grex Christi concreditus est, comprehenduntur etiam Discipuli Christi. Igitur & illi Petro concrediti sunt. De qua re suprà actum est: Et simul obiter notata tua levitas ac inconstantia, qui modò omnes Christi fideles, modò omnes exceptis Apostolis, modò solos Israelitas, ovium nomine comprehensos esse, commentus es.

62. Tertiò objicis, Actum Petri, quo convocavit Discipulos ad electionem novi Apostoli, non fuisse Actum pasturæ; & ideo etiam ex hac parte, Chrysostomum impertinenter dixisse illa verba, *Petrus agnoscit gregem sibi creditum*. Iterum erras. Actus pasturæ varij sunt, ut cap. 3. ex Ezechiele demonstratum est. Eò te remitto.

63. Quartò objicis, Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Quod sic ostendis. Ex una

parte

parte dicit, Petrum fuisse Principem in choro Discipulorum: Ex alia proponit hanc quæstionem: *Cur Petrus non postulaverit solus à Christo, ut ipsi daret aliquem in locum* Judæ *substituendum?* Et eam paucis his verbis solvit: *Jam Petrus erat seipso factus melior.* Ex quibus tu, miro artificio, connectis has argutias: *Ergo Petrus, ex sententia Chrysostomi, fuisset arrogans, si hoc præsumpsisset. At factus melior Christi reprehensionibus, & proprio casu, noluit tantum audere. Arrogantia tamē & præsumptio non fuisset; si Petrus relictus fuisset à Christo Monarcha totius Ecclesiæ: ad ipsum enim spectasset ministrorū ordinatio.* Unde infers, Petrum ex sententia Chrysostomi, nō esse supremum totius Ecclesiæ Pastorem, ideoq; Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Sed, ut candidè dicam, quod res est, fingis Chymæras ex tuo capite, de quibus ne quidem somniavit Chrysostomus. Quæstio Chrysostomi hęc est: Quare Petrus convocavit omnes Discipulos, ut communi orationis suffragio postularent aliquem à Christo, in locum Judæ substituendum? Quare non ipse solus postulavit? Respōsio est: *Quia Petrus erat seipso factus melior.* Quasi dicat, Quo quis melior est, eò humilior: Quò humilior, minoris se æstimat: Ac proinde, si aliquid à Deo petendum est, plus fidit communi omnium orationi, quàm suæ solius privatæ. Quamvis ergo Petrus potuisset solus à Deo postulare substituendum, maluit tamē communi aliorum suffragio id facere. Quid hîc mali est? Nihil, præter tuas ineptias.

64. Quin-

64. Quintò objicis aliam Chrysostomi contradictionem, ex illis ipsius verbis: *Iam & illud considera, quàm Petrus agit omnia ex communi Discipulorum omnium sententia; nihil autoritate sua, nihil cum imperio.* Unde infers; Petrum non fuisse Principem Discipulorum, quod tamen antea dixerat Chrysostomus; ac proinde Chrysostomum sibi iterum contradicere. Rectius dicam, te iterum Chymæras fingere. Sanè ex verbis Chrysostomi apertè colligitur; Petrum fuisse Principẽ; sed Principem modestum, qui cùm posset sua autoritate & imperio agere, malit tamen Christi exemplum imitari. Si hoc non capis, accipe domesticum exemplum. Si quis laudaret Regem Angliæ, & diceret, omnia illum agere ex communi Episcoporum omniũ sententia; nihil autoritate sua, nihil cũ imperio: an tu statim inferres: Ergo Rex non est? Cave ne feceris. Modestia Regum & Principum non obstat, quo minus possint agere ex autoritate & imperio, si necesse sit.

65. Sextò objicis, Oecumenium impropriè locutum esse, cùm dixit: *Mox ad ejus præceptum constituerunt duos.* Odisti hanc vocem; *Præceptum.* Et paulo post addis: *Oecumenius de solo Primatu personali Petri est intelligendus*, id est, de Primatu ætatis & vocationis. Non ita est. Debet intelligi de eo Primatu, quem ipsemet clarè explicat. De eo, inquam, Primatu, cui conveniunt hæc duo: *Præsidentia Discipulorum*, & *Præceptum*. Expressè enim asserit, Petro commissam esse præsidentiam Discipulorum; &

& Discipulos fecisse, quod à Petro præceptũ erat. Quòd ais, impropriè locutum esse, non credimus. Omitto similes tuas nugas.

Decima Prærogativa.

66. DEcima Prærogativa est, Quod Petrus post acceptum Spiritum sanctum, primus omnium promulgaverit Judæis Evangelium, Act. 2. 14. Sicut Moyses in Veteri Testamento primus omnium promulgavit legem Decalogi & Deuteronomium. Uterq; Actus pertinet ad Primatum. Nam sicut Moyses habebat Primatum Synagogæ, & ideo prælatus est alijs in promulgatione legis; ita Petrus habebat Primatum Ecclesię, & ideo prę latus est alijs in promulgatione Evangelij.

Vndecima Prærogativa.

67. UNdecima est, Quòd Petrus primum miraculum fecerit in cõfirmationem Evangelij à se promulgati, sanando claudum ex utero matris, Actor. 3. 6. *In nomine Jesu Christi Nazareni, surge & ambula.* Quæ prærogativa non consistit in eo, quòd Petrus miraculum fecerit in confirmationem fidei, quia hoc omnes Apostoli fecerunt, Marc. 16. 20. *Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis:* sed consistit in alijs duobus. Primò in eo, quòd primum miraculum fecerit post promulgationem Evangelij. Hîc non potes confugere ad Primatum ætatis & vocationis,

tionis,ut soles; quia ille Primatus nil facit ad patrandum miraculum: sed necessariò id tribuendum est Primatui autoritatis & potestatis, quem Christus voluit ostendere in Petro per primi miraculi patrationem. Sicut etiam in Veteri Testamento, miraculo confirmavit Primatum Moysis (Num.16.) Ac deinde Primatum Aaronis (Num.17.) Secundò in eo, quòd fecerit miraculum, non qualecunque, sed quòd claudum sanaverit, pedes ipsius consolidando. Hoc enim non caret mysterio, ut notat Ambrosius serm.66. Nam per hoc, quòd pedes infirmi hominis firmavit ac consolidavit, significatum est, ipsum esse firmum ac solidum fundamentum Ecclesiæ.

Duodecima Prærogativa.

68. Duodecima est, Quòd Petrus non solum apud Judæos, sed etiam apud gentiles, primus omnium promulgaverit Evangelium, & baptismum administraverit (Act.10.34.) Huic prærogativæ annexa est alia, quòd soli Petro ostensa sit visio, qua jubebatur gentilibus Christum annunciare (Act.10.10.) *Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus. Et vidit cælum apertum, & descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de cælo in terrã, in quo erant omnia, quadrupedia, & serpentia & volatilia cæli. Et facta est vox ad eum: Surge Petre, occide, & manduca.*

69. Hîc unum dicis de priori parte prærogativæ: duo de posteriori, nempe de visione

Petro

Petro exhibita. De priori, fateris insignē fuisse prærogativā Petri, quod primus annunciaverit gentibus Evangelium: non tamen prærogativam Principatus, sed sollicitudinis ac diligentiæ, qua cęteros omnes superavit. At alibi asseris, Paulum superasse omnes prærogativa sollicitudinis ac diligentiæ. Paulus autem jam erat Apostolus eo tempore, quo Petrus prædicavit Gentibus Evangelium. Ergo si illa fuit insignis prærogativa Petri, non fuit diligentiæ, sed Principatus.

70. De posteriori pronuncias hæc duo, quæ directè inter se pugnant. Primò, visionem illam fuisse privilegium, quo Petrus, tanquam senior & ferventior inter Apostolos, meruit decorari. Secundo, non fuisse privilegium, sed potius increpationem, quia cùm Petrus esset nimium refractarius, & vix posset adduci ad vocationem Gentium, necesse fuit, ut per visionem illam quasi compelleretur ad officiū. Itáne, Marce Antoni? Jam antè dixisti, Petrū omnes alios superasse sollicitudine, diligentia, & fervore. Nunc dicis, fuisse refractarium & propterea increpatum ac reprehensum à Deo. Nusquam es constans.

71. Et nè conquereris injuriam tibi à me factam esse, recitabo verba tua, quibus hanc contradictionem involvis. Sunt autem hæc: *Fuit insignis Petri sollicitudinis prærogativa; qua sollicitudine & indefessa diligentia Petrus cæteros facile superavit.* Et mox de visione sic pergis: *Fuit privilegium, quo primus & maximus natu ex*

Apostolis, & ferventissimus executor, meruit condecorari Deinde, facta digressione contra Bellarminum, quasi immemor verborum tuorum, sic concludis: *Hæc visio plus simplicis instructionis, & quasi cujusdam increpationis, quam laudis & prærogativæ in Petro videtur innuere. Is enim Judaismo addictissimus, vix poterat in Gentilium vocationem ad divinæ filiationis gratiam inclinare. A qua illum aversione, ut Christus amoveret, nimium legalibus addictum, visione hac occurrit, non sine illa redargutione: Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris. Ac ne ipse, nimium fortasse in hoc refractarius videretur, ter visio illa, aut saltem hæc vox repetita est.* Jam vide, quomodo inter se cohæreant, quæ hîc asseris.

72. Taceo de injuria, quam Petro irrogas. Ais, fuisse Judaismo addictissimum; vix potuisse in gentilium vocationem inclinare; fuisse refractarium. Unde probas? Ex falsa scripturæ interpretatione: quasi ob hanc caussam reprehensus fuerit his verbis: *Quod Deus purificavit tu commune ne dixeris.* Non ita est. Nam Petrus audita hac voce: *Occide & manduca*; respondit: *Absit Domine, quia nunquam manducavi omne commune & immundum.* Deinde sequitur: *Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris.* Hoc tu interpretaris, quasi Petrus noluerit consentire in vocationem gentium, & quodammodo fuerit refractarius. Absit. Nihil adhuc cogitabat de gentilibus; Quia nōdum intelligebat mysterium visionis. Solùm asserebat, se nunquam comedisse animalia immūda,

da, quæ secundùm legem Mosaicam; erant prohibita. Nec sciebat, per animalia immunda significari gentiles: Hoc postea intellexit: Et postquam intellexit, nunquam ostendit se refractarium circa gentium vocationem, sed promptum & expeditum.

Decimatertia Prærogativa.

73. DEcima tertia est; Quòd Petrus primò loco sentētiam dixerit in concilio Hierosolymitano, Act. 15. 7. *Cùm autem magna inquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres*, &c. Et quod omnes sententiam illius secuti fuerint: De quo Divus Hieronymus in Epistola ad Augustinum (quæ est undecima inter Epistolas Augustini) sic scribit: *In sententiā ejus* Jacobus *Apostolus, & omnes simul Presbyteri transierunt.* Et Theodoretus in Epistola ad Leonem. *Paulus præco veritatis, tuba sanctissimi Spiritus, ad magnum Petrum cucurrit, ut iis, qui Antiochiæ de legalibus institutis contendebant, ab ipso adferret solutionem.* Utique ab ipso, tanquam controversiarum judice.

74. Tria objicis. Primò, Petrum primò loco sententiam dixisse, tanquam Decanum collegij: idque ratione ætatis, non jurisdictionis. At, mi homo, Decanus collegij Canonicorum (saltem in Germania) non est nomen ætatis, sed dignitatis: Et solet præsidere Capitulo, nō tanquam senior ætate (cùm sæpe sit junior) sed tanquam superior jurisdictione.

75. Secundò objicis, Jacobum in Conci-

lio Hierosolymitano aliquid amplius decrevisse, quod Petrus non decreverat, nempe abstinentiam à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis & sanguine. Distinguo. Nihil amplius decrevit circa quæstionem in concilio propositam: aliquid tamē amplius circa alia, quæ non erant proposita. Quæstio proposita erat hæc: An circumcisio esset necessaria ad salutem ijs, qui ex Gentibus convertebantur ad fidem Christi? Respondit Petrus non esse. Nec aliud respondit; quia aliud non quærebatur. Quod etiam servatur à judicibus secularium controversiarū. Putant se abundè satisfecisse suo officio, si clarè & directè respondeant ad id, quod à litigantibus proponitur. Nihil ergo obstat, quod Jacobus aliqua adjecerit, quæ à litigantibus non erant proposita.

76. Tertiò objicis, Decretum in illo concilio factum, non prodijsse nomine solius Petri, sed totius concilij, ut patet ex inscriptione: *Apostoli & seniores fratres, his qui sunt Antiochiæ.* Respondeo. Si quæstio soli Petro fuisset proposita, prodijsset decretum nomine solius Petri, sed quia toti cōcilio fuit proposita, debuit prodire nomine totius cōcilij, cui Petrus præsidebat. Idem fit in concilijs & Parlamentis secularibus. Nam Decreta, quæ ibi fiunt non prodeunt nomine solius Præsidis, sed nomine Concilij vel Parlamenti.

77. Hæc sufficiant de prærogativis Petri: quarum aliquæ, ut dixi, præcesserunt ipsius

Prima-

Primatum, tanquam signa vel dispositiones præviæ: aliæ secutæ sunt, tanquam effectus & executiones Primatus jam obtenti. Deinceps diluendæ sunt objectiones, quas magno studio ex alijs adversarijs transcripsisti, ut Petri & Pontificis autoritati derogares. Impium hoc studium est, & à rebellibus usurpatum. Utinam in proximorum salutem id contulisses.

Caput Septimum.

Diluuntur objectiones Marci Antonij contra Primatum Petri.

1. MUlta objicis, Marce Antoni, contra Primatum Petri: non quidem studio veritatis, quam agnitam oppugnas; sed Spiritu ambitionis, quo video te ad scribendum impulsum esse. Sunt autem hæ potissimum objectiones. 1. Ecclesia Apostolis omnibus æquè à Christo commendata est. 2. Evangelium reprobat Primatum inter Apostolos. 3. Ipsi Apostoli in Petro non agnoverunt Primatum. 4. Nec Petrus illum unquam exercuit. 5. Pauli reprehensio, qua Petrum objurgavit, destruit Primatum Petri, 6. Idem colligitur ex scriptis Pauli 7. Et ex comparatione Petri & Pauli: Hęc est summa tuarum objectionum, quas ferè ex Bellarmino suffuratus es. Primam proponis lib. 1. cap. 3. Reliquas cap. 11. singulas eo ordine, quo propositæ sunt, discutiam.

I. OBJECTIO.

Ecclesia Apostolis omnibus fuit æquè à Christo commendata.

2. HOc probas dupliciter. 1. Ex Scriptura. 2. Ex Patribus. Ex scriptura sic: Christus dixit omnibus Apostolis: *Sicut me misit Pater, & ego mitto vos*. Item, *Euntes docete omnes gẽtes*. Omnibus ergo suam Ecclesiam commendavit. Quòd autem ęquè omnibus, inde colligis, quia omnes æquè docuit & instruxit; omnibus æquè misit Spiritũ sanctum in die Pentecostes. Respondeo. Prior pars argumenti vera est, quòd Christus commendaverit suam Ecclesiam omnibus Apostolis: posterior falsa est, quòd omnibus æquè commendaverit. Nã soli Petro dixit: *Pasce oves meas*. Igitur pastura omnium ovium, soli Petro, non alijs commẽdata est. De quo suprà. Nec valet hæc tua consequentia: Omnes æquè instructi sunt, & ęquè Spiritum sanctum acceperunt. Ergo unus non habet majorem jurisdictionem quàm alius. Nam aliud est loqui de doctrina & sanctitate; aliud de jurisdictione. Non omnes, qui pares sunt in doctrina & sanctitate, sunt etiam pares in jurisdictione. Alioqui Rex in regno, si non haberet majorem doctrinam & sanctitatem, quàm subditi, non haberet etiam majorem jurisdictionem. Nec tu, Marce Antoni, si haberes Sacellanum pari doctrina & sanctitate, nõ esses illo superior, quoad jurisdictionem. Quę

omnia

omnia absurda sunt. Et ratio à priori est, quia jurisdictio per se non pendet à majori doctrina & sanctitate.

3. Nec fortasse verum est, quod asseris de æquali instructione. Nam Paulus Apostolus fuit raptus in tertium cœlum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Quid si ille magis instructus fuerit, quàm reliqui Apostoli? Certè id admodum verisimile est. An ideo majorem habuit jurisdictionem, quàm alij Apostoli? Hactenus nemo id dixit.

4. Ex Patribus, pro æqualitate Apostolorum, adducis primo loco Cyprianum tract. de simplicitate Prælatorũ, sive de unitate Ecclesiæ, ubi sic habet: *Hoc erant utique & cæteri Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris & potestatis; Sed exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia una mõstretur.* Hunc locum valdè urges; in quo continentur duæ propositiones. Una de paritate Apostolorum: Altera de unitate. Et putas priorem secundum literam non posse aliter explicari, quàm quòd omnes Apostoli fuerint pares in honore & potestate; ac proinde Petrus non habuerit plus potestatis, quàm cæteri. Si autem Catholici, inquis, volunt ex posteriori contrarium probare, videant, quomodo defendant Cyprianum à contradictione. Respondeo. Et prior, & posterior propositio vera est, sine ulla contradictione. Nam verum est, omnes Apostolos, antequam Petrus totius Ecclesiæ præfectus constitueretur per illa verba, *Pasce oves*

meas, fuisse inter se æquales in honore & potestate. Verum quoq; est, eundem Petrum, postquam præfecturā Ecclesiæ accepit, fuisse majorem reliquis in honore & potestate. Et hoc significatur per *Exordium ab unitate*. Itaq; hic loc⁹ Cypriani, nō tibi, sed nobis patrocinatur.

5. Quod ut clarè percipias, scopus & intentio Cypriani explicanda est. Igitur hæc eo loco docet Cyprianus. Primo, Diabolum, post idololatriam, per Christi advētum sublatam, occulta quadam astutia circumvenire Christianos, ut possit illos in suas partes pertrahere: non jam iterum per idololatriam, sed per hæreses & schismata, quæ ab ipso in Ecclesia excitantur. *Quid verò*, inquit, *astutius, quidve subtilius, quàm ut Christi adventu detectus ac prostratus inimicus*, &c. *Videns idola derelicta, & per nimium credentium populum, sedes suas ac templa deserta, excogitaverit novam fraudem, ut sub ipso Christiani nominis titulo fallat incautos? Hæreses invenit & schismata, quibus subverteret fidem, veritatem corrumperet, scinderet unitatem. Quos detinere non potest in via veteris cæcitate, circumscribit & decipit novi itineris errore. Rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse jam lumini ac evasisse noctem seculi videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, ut cum Evangelio Christi & cum observatione ejus & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes in tenebris, habere se lumen existiment, blandiente adversario atque fallente, &c.*

6. Secundo docet, ideo multos per astutiam

tiam Diaboli fieri hæreticos & ſchiſmaticos, quia non conjungunt ſe Capiti & Paſtori Eccleſiæ, à quo eſt origo veritatis. Relicto enim hoc Capite, neceſſarium eſſe, ut à veritate recedatur. *Hoc eo fit*, inquit, *fratres dilectiſſimi, dũ ad veritatis originem non reditur, nec Caput quæritur, nec Magiſtri cæleſtis doctrina ſervatur.*

7. Tertiò ait, ſe brevi compendio velle oſtendere ex doctrina cœleſtis Magiſtri, quodnam ſit hoc Caput, à quo eſt origo veritatis. Nam oſtenſo & retento hoc Capite, non erit amplius periculum recedendi à veritate. Oſtendit autem ex verbis Chriſti, Petrum cum ſuis Succeſſoribus eſſe hoc Caput. *Quæ ſi quis conſideret*, inquit, *& examinet, tractatu longo atque argumento opus non eſt. Probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & ſuper iſtam petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferorum non vincent eam. Tibi dabo claves regni cælorum &c. Et eidem poſt Reſurrectionem ſuam dicit: Paſce oves meas.*

8. Mox objicit ſibi ipſi in hunc modum: Chriſtus omnibus Apoſtolis dedit æqualem poteſtatem: Ergo Petrus non eſt Caput Eccleſiæ. Et reſpondet, dediſſe quidem omnibus æqualem poteſtatem, ſed poſtea ex omnibus æquali poteſtate præditis, elegiſſe Petrum, ut eſſet Caput ſeu Monarcha Eccleſiæ; ut hac ratione caverentur ſchiſmata, quæ facilè oriri ſolent inter æquales; & ſervaretur pax & unitas in Eccleſia, quæ faciliùs ſervatur, quando

est unum Caput, à quo omnes dependent. *Et quamvis*, inquit, *Apostolis omnibus post Resurrectionem suam; parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Accipite Spiritum sanctum* &c. *tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem, sua autoritate disposuit.*

9. Hoc ipsum magis confirmat sequentibus verbis: *Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia una monstretur.* Quasi dicat: Omnes Apostoli, ante electionem Capitis (quæ facta est per illa verba, *Pasce oves meas*) erant quidem æquales; sed tamen Christus, quia voluit exordium Ecclesiæ sumere ab unitate Capitis, & regimen Ecclesiæ esse monarchicum, ex omnibus elegit Petrum, ut ipse esset Caput Ecclesiæ. Nam si in Ecclesia non esset unum Caput, cui reliqua membra obtemperarent; non posset Ecclesiæ corpus esse unum, sed membra sine Capite inter se dissiderent ac distraherentur.

10. Hinc infert Cyprianus, eos non habere veram fidem, sed fieri hæreticos & schismaticos, qui ab hac Capitis & corporis unitate recedunt. *Hanc*, inquit, *Ecclesiæ unitatem, qui non tenet, tenere se fidem credit? Qui Ecclesiæ renititur & resistit, in Ecclesia se esse confidit?* Quod declarat per similia exempla. Nam sicut sunt multi radij solis, sed unum lumen: multi rami arboris, sed una radix: multi rivi fontis

fontis,sed una origo; ita multa sunt membra Ecclesiæ,sed unum Caput. (Intelligit Petrum, de quo suprà.) Et rursum, sicut radius solis avulsus ab unitate luminis, disparet: ramus à radice fractus, non germinat: rivus à fonte præcisus arescit; ita schismatici & hæretici, qui se separant à Capite Ecclesiæ, id est, à Petro & illius Successoribus, non possunt retinere veram fidem & Charitatem. *Ecclesia*, inquit, *una est, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodo Solis multi radij, sed lumen unum: & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum. Et cùm de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis copiæ largitate, unitas tamen servatur in origine. Avelle radium solis à corpore, divisionem lucis unitas non capit. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit. A fonte præcide rivum, præcisus arescet: Sic & Ecclesia Domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur: ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit: profluentes largiter rivos latius expandit, unum tamen Caput est, & origo una, & una mater fœcunditatis successibus copiosa. Illius fœtu nascimur, illius lacte nutrimur, Spiritu ejus animamur. Adulterari non potest sponsa Christi, incorrupta est & pudica. Unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. Hæc nos Deo servat, hæc filios regno, quos generavit, assignat. Quisquis ab Ecclesia segregatus adulteræ jungitur,*

gitur, à promissis Ecclesiæ separatur. Nec pertinet ad Christi præmia, qui relinquit Ecclesiam Christi. Alienus est, profanus est, hostis est. Habere jam nō potest Deū Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.

11. Ex hoc Cypriani discursu tria colligo: Primò, Apostolos quidem fuisse inter se æquales, antequam unum Caput à Christo constitueretur; sed illo semel constituto, nō amplius mansisse pares. Secundò, omnes recedere à veritate fidei, & fieri hæreticos ac schismaticos, qui recedunt à Capite, quod à Christo cō-stitutum est. Tertiò, nec opus esse magno tractatu ad disquirendum, quæ sit vera fides. Nā illam esse veram fidē, quæ à Capite, tanquam ab origine (ex Christi institutione) in reliqua membra derivatur. Si hæc intelligis, Marce Antoni, redi ad unitatem capitis, à qua recessisti; & non eris hæreticus aut schismaticus.

12. Secundo loco adducis Hieronymum lib. 1. contra Jovinianum, circa medium, ubi de æqualitate Apostolorum sic scribit: *Ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidatur.* Respondeo. Hieronymus ibi confert inter se Petrum & Joannem; & dicit Joannem, quia virgo erat, fuisse Christo chariorem quàm Petrum, qui non erat virgo: Ut ostēdat virginitatem matrimonio præferendam esse, quod negabat Jovinianus. Et postea subjungit: *Si autem obnixè contēderit* (Jovinianus) *Joannem virginem non fuisse, & nos amoris præcipui causam virginitatem diximus; exponat ille, si virgo non fuit, cur cæteris Apostolis plus amatus sit? At dicis: Super Petrum fundatur*

tur Ecclesia: licet id ipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cœlorum accipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis tollatur occasio. Sed cur non Joannes electus est virgo? Ætati delatum est, quia Petrus senior erat; ne adhuc adolescens, ac pene puer, progressæ ætatis hominibus præferretur.

13. Ex his verbis constat, Hieronymum, quem pro te citas, in multis tibi cõtrarium esse. Primò, Hieronymus asserit, Joannem plus cæteris Apostolis amatũ fuisse à Christo. Unde sequitur, Joannem vicissim plus cæteris amasse Christum. Quod sic probo: Deus plus diligit meliores, ut docet Diuus Thomas 1. part. quæst. 20. art. 4. Si ergo plus diligit Joannem, quàm alios Apostolos, sequitur Joannẽ esse meliorem, quàm alij Apostoli. Ergo etiam melior est Petro: Ergo plus diligit Deum, quã Petrus. At hoc contra te est, quia tu asseris, Petrum habere Primatum charitatis præ alijs Apostolis.

14. Secundò, Hieronymus asserit, solum Petrum ex duodecim Apostolis electum esse, ut esset Caput Ecclesiæ, & cæteris præferretur. At si electus est, jam antea nõ erat Caput, ratione ætatis aut vocationis, ut tu contendis: Aut, si antea erat, ratione ætatis aut vocationis, electus non est.

15. Tertiò, Hieronymus dicit, ideò electum esse, ut constituto Capite, schismatis occasio tolleretur. Ergo non est electus pro sua tan-

tantùm persona, ut tu vis, sed etiam pro suis Successoribus. Nam si tempore Apostolorum, quando Ecclesia erat exigua, debuit esse unũ Caput ad cavendũ schisma; multo magis post tempora Apostolorum, quando Ecclesia fuit diffusa per totum orbem terrarum.

16. Quartò, Hieronymus dicit, Petrum potius electum esse in Caput, quàm Joannem quia non decebat, ut Joannes, qui penè puer erat, præferretur senioribus. Certè, si putaret Hieronymus, quod tu fingis, Petrum esse Caput propter Primatũ ætatis & vocationis, stultè disputaret, quare nõ potius Joannes sit electus in Caput, quàm Petrus. Nã hoc esset disputare, quare non potius Joannes sit electus, ut fieret senior ætate & vocatione, quam Petrus. Quæ est stulta disputatio.

17. Sed objicis, Hieronymum in eo nobis contrarium esse, quòd asserat æqualitatem Apostolorum. Respondeo. Si hoc darem, nihil aliud sequeretur, quàm & tibi, & nobis cõtrarium esse; sed tamen tibi magis, quàm nobis. Faciamus ita esse; Jam quæro ex te, an sententia ipsius vera sit, an falsa? Si vera est, tuam falsam esse oportet, quæ illi contraria est. Si falsa, cur præsidium ab ea petis? Si partim vera, partim falsa, quis inter veram & falsam discernet? Non admitto te judicem.

18. Sed non necesse est, ad has angustias confugere. Nego Hieronymum nobis contrarium esse, nisi sibiipsi contrarius sit. Quod ostendo ex ipsa disceptatione; quam habet

cum

cum Joviniano, in hunc modum. *Hieronymus.* Joannes plus fuit amatus à Christo propter virginitatem, quàm Petrus, qui non erat virgo. Virginitas igitur pręstat matrimonio. *Jovinianus.* Nego Joannem fuisse virginem. *Hieronymus.* Si virgo non fuit, cur plus amatus fuit, quàm alij? *Jovinianus.* Petrus plus fuit amatus. quia super Petrum fundata est Ecclesia. *Hieronymus.* Si spectes doctrinam Apostolorum, super omnes æquè fundata est Ecclesia, quia una est doctrina omnium. Si spectes jurisdictionem, fateor Petrum præ cæteris electum esse, ut esset Caput Ecclesiæ. At hinc non sequitur, plus dilectum fuisse à Christo, quia jurisdictio nõ necessariò supponit majorem sanctitatem. *Jovinianus.* Cur non potius Joannes fuit electus, si erat virgo, ut tu contendis? *Hieronymus.* Propter defectum ætatis. Erat enim adhuc adolescens, ac pene puer. Non decebat autem, ut puer, cum potestate præficeretur senioribus.

19. Si hic est discursus Hieronymi cum Joviniano, ut esse verisimile est; nihil ex eo præsidij habes, præter confusionem. Si alius est, cur dissimulas? Sed iterũ objicis alia Hieronymi verba contra eundem Jovinianum: *Joannes, inquit, & Jacobus, quia plus cæteris petierunt, non impetraverunt: Et tamen non est dignitas eorum imminuta, quia reliquis Apostolis æquales fuerunt.* Respondeo. Hoc contigit ante electionem Capitis. Tunc omnes Apostoli erant æquales. At postquam dictum est Petro,

tro,

tro, *Pasce oves meas*, desierunt esse æquales, & Petrus cæpit esse Princeps aliorum, ac universalis Ecclesiæ Pastor.

20. Ex eodem Hieronymo, Epist. 58. ad Damasum Pontificem objicis hæc verba: *Ut qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito.* Non dicit, inquis, qui Petrum; sed, qui Apostolos honore sequeris; quia honor Petri & aliorum fuit æqualis. Respondeo. Hieronymus scripsit duas breves Epistolas ad Damasum ex Syria, de eodem argumento, in quibus consulit illum, tanquam judicem omnium controversiarum, *An salva fide, concedi posśit, tres esse in Deo hypostases?* In priori, sic alloquitur Damasum: *Quoniam vetusto Oriens inter se populorum furore collisus, indiscissam Domini tunicam, & desuper textam, minutatim per frusta discerpit &c. Ideò mihi Cathedram Petri, & fidem Apostolico ore laudatam censui consulendam.* Hic Pontificē Petri successorē, agnoscit pro judice. Et paulo post: *Apud vos solos incorrupta Patrum servatur hereditas*, id est, apud solos Successores Petri, & qui illis adhærent. Et iterum: *Quanquam igitur tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacerdote victimam salutis, à Pastore præsidium ovis flagito.* Agnoscit se ovem: Damasum, pastorem. At non erat ovis Damasi, ratione particularis Ecclesiæ Romanæ; sed ratione universalis Ecclesiæ, quæ Damaso erat subjecta. Et rursum: *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri cōmunione consocior: super illam Petram ædificatam*

Eccle-

Ecclesiam scio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Hoc non dicit de Cathedra aliorum Apostolorum. Et infrà: *Quicunque tecum non colligit, spargit, hoc est, Qui Christi non est, AntiChristi est.* De nullo alio Episcopo hoc dicit, sed de Petri successore: Ex quibus omnibus manifestum est, Petrum ex sententia Hieronymi, non æqualem, sed superiorem fuisse alijs Apostolis. Cùm ergo in altera Epistola dicit: *Ut qui Apostolos honore sequeris, sequaris & meritò*; non vult significare, omnes Apostolos honore ac dignitate æquales esse, ut tu falsò interpretaris: sed rogat Damasum, ut sicut ipse est successor Apostolorum in honore, sic etiã conetur successor esse in virtute & merito. Quod potest commodè intelligi, etiamsi honor omnium Apostolorum non fuerit æqualis. Alioqui si inde conficeres, æqualem fuisse omnium honorem, conficeres etiam, æquale fuisse omnium meritum. Imo, tibi ipsi contradiceres. Nam lib.1.c.5.& 9. ultrò fateris, Petrum reliquos Discipulos honore ac dignitate superasse.

21. Tertio loco adducis Augustinum lib. de agone Christiano cap.30. ubi ait: *Non enim sine causa inter Apostolos omnes, hujus Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ, claves regni cœlorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt. Et cùm ei dicitur, ad omnes dicitur: Pasce oves meas.* Ex hoc, & similibus Augustini testimonijs colligis, quæ Petro committuntur, non illi soli, sed omnibus committi; ideoque omnes

æquales esse. Respondeo. Hoc potius collige: Cùm solus Petrus sustineat personã Ecclesiæ Catholicæ,non item reliqui Apostoli(quia de reliquis hoc nunquam affirmat Augustinus) Petrum hoc nomine reliquis Apostolis præferendũ esse;ac proinde ex hac parte, nõ omnes esse Petro æquales.Deinde collige Augustinũ tibi adversari. Nam Augustinus ait; *cùm Petro dictum est, Pasce oves meas, omnibus dictum esse.* Tu lib.1.c.8.n.1.contendis, non omnibus, sed soli Petro dictum esse. Sic enim scribis: *Ac primum quidem hoc loco Christum cum ipsomet Petro loqui singulariter,& ei personaliter dici: Pasce oves meas;constituo tanquam certissimum.* Si illi dicitur personaliter & singulariter, Ergo dicitur illi tanquam privatæ personę. Non igitur quatenus sustinet personam Ecclesiæ. Hoc autem asserit Augustinus:Ergo tu aliter sentis, quàm Augustinus. Quid nos de hac re sentiamus,explicatum est c.3.§.2. Nam hæc propositio; *Soli Petro dictum est,Pasce oves meas*; potest dupliciter intelligi: Primò,excludẽdo reliquos Apostolos;ut sensus sit : Nulli alteri Apostolo, sed soli Petro dictum est,*Pasce oues meas*. Sic verum est. Secundò,excludendo successores Petri;ut sensus sit,soli Petro,& non Successoribus ejus dictum est,*Pasce oves meas*. Sic falsum est.

22. Ex eodem Augustino lib.50. Homiliarum,Hom.43.adducis hæc verba : *Sed fortè Apostoli sancti,primi,summi arietes,pastoris membra, pastores ipsi, forte non habebant peccatum?* Hinc infers æqualitatem Apostolorum. Re-

spon-

spondeo. Ex quâ particulâ infers? An ex eo, quod fuerint sancti? At tu contendis, Petrum præ alijs habuisse Primatum charitatis & aliarum virtutum. Igitur ex hac parte cócedis inæqualitatem. An ex eo, quòd fuerint primi? At tu similiter contendis, Petrum prę reliquis fuisse primum ætate, vocatione & multis alijs prærogativis. An ex eo, quòd fuerint summi arietes? At sicut inter primos, sic etiam inter summos datur ordo & inæqualitas, ut Num. 23.9. *De summis silicibus videbo eum.* At inter summos silices, alius potest esse alio altior. An ex eo, quòd fuerint membra pastoris? At non omnia membra sunt æqualia; vel magnitudine, vel honore. 1. Corinth. 12.23. *Quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circundamus.* An deniquè ex eo, quòd fuerint pastores ipsi? At sicut Christus est supra alios Pastores, ita intèr hos potest esse discretio honoris & potestatis. Vide quàm Augustinus nihil pro te faciat.

23. Quartò, adducis Ambrosium in c. 6. Apocalypsis; ubi ait: *Primogenita gregis sunt Apostoli, quos primos genuit Ecclesia, & ex quibus Ecclesia nata est.* Respondeo: Non sunt verba Ambrosij; sed alterius, ut benè insinuas. Neque nobis officiunt; sed tibi. Primò; quia alibi disertè ais, Petrum esse primogenitum inter Apostolos (lib. 1. c. 5. nu. 13. & 17.) & ideo primum locum illi deberi. Agnoscis igitur aliquam in hac parte inæqualitatem? Cum igitur

hoc loco contendis, omnes simul esse primogenitos, ideoq; omnes inter se æquales; tibi ipsi contradicis. Secundò, alibi ais, Ecclesiam ædificatam esse ab Apostolis post Ascensionē Christi. Quomodo ergo verum est, quod hîc ais, Apostolos esse primogenitos Ecclesiæ? Nā si sunt primogeniti Ecclesiæ, necesse est, Ecclesiam esse illorum matrē: Si mater est, quomodo ab ipsis, qui filij sunt, ædificata?

24. Quintò adducis aliquos Patres, qui asserunt, Paulum fuisse æqualem Petro. Inter quos & Chrysostomus in cap. 1. Epist. ad Gal. ubi cōsiderans officium Pauli in invisendo Petro, sic scribit: *Quid hoc animo possit esse modestius? post tanta taliaq; benefacta, cùm nihil opus haberet Petro, nec illius egeret voce sed honore par esset illi (nihil n. hic dicam amplius) tamen ascendit velut ad majorem & seniorem.* Et Ambrosius lib. 2. de Spiritu sancto: *Una gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat. Nec Paulus inferior Petro.* Et Leo Serm. 1. de Natali Petri & Pauli: *Quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cujus Caput est Christus, quasi geminum constitueret lumen oculorum. De quorum meritis atq; virtutibus, quæ omnem loquendi superant facultatem, nihil diversum, nihil debemus sentire discretū, quia illos & electio pares, & labor similes, & finis fecit æquales.*

25. Respondeo. Hîc multa contra te sunt; contra nos nihil. Ac primò contra te est, quod ait Chrysostomus, Paulum honore parem esse Petro. Nam tu dicis (lib. 1. c. 5. nu. 13.) Petrum, utpo-

utpote primogenitum omnium Apoſtolorũ, honore omnes præcedere. Secundò, quod ait Ambroſius, Paulum non eſſe inferiorem Petro. At tu dicis (lib.1.c.9.per totum) Petrum habere multas prærogativas, quibus reliquos Apoſtolos excellit. Tertiò, quod ait Leo, Petrum & Paulum eſſe pares electione: quod tu negas lib.1.c.5.n.10.& ſeqq.

26. Quòd autem ſupradicti Patres nihil contra nos habeant, facilè oſtendam. Nam duplex poteſt inſtitui comparatio inter Petrũ & Paulum. Una, quoad ſapientiam, ſanctitatem, laborem, zelum, & honorem qui ex illis conſequitur: Et ſic Paulus potuit eſſe par Petro. Quod manifeſtè ſignificat Leo, cum ait: *De quorum meritis atq; virtutibus nihil debemus ſentire diſcretum.* Altera, quoad juriſdictionẽ: Et ſic Petrus erat major Paulo, ut ſæpè oſtenſum eſt.

II. OBJECTIO.

Evangelium reprobat Primatum inter Apoſtolos.

27. HOc probas ex contentione Apoſtolorum de Primatu, & reſponſione Chriſti, (lib.1.c.11.n.1.& 2.) Nam cùm Apoſtoli cõtenderent, quiſnam illorum eſſet major? Reſpondit Chriſtus: Luc.22.25. *Reges gentium dominãtur eorum: & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. Vos autem non ſic: ſed qui major*

est in vobis fiat sicut minor. Hinc ita concludis; Omnes Apostoli, etiam Petrus, contẽdebant de Primatu: At si Petro erat promissus Primatus, cur contendit? Secundò, Christus omnibus eripit cogitationem de Primatu temporali, cum ait: *Vos autem non sic.* Similiter de Primatu & jurisdictione spirituali, cùm ait: *Qui major est in vobis, fiat sicut minor.*

28. Respondeo. Hîc notanda est duplex contradictio in tuis verbis. Una est, quia hoc loco dicis, Apostolos contendisse de Primatu temporali, quis scilicet illorum futurus esset primus in regno Christi temporali, quod somniabant. Verba tua sunt hæc: *Appetitus naturalis humanus propriæ excellentiæ, & in alios dominatus, Apostolorum animos adhuc imperfectos, nec parum, nec raro titillavit. Quia enim Messiam dominatione temporali Regem Israel in mundo regnaturum, ex sacris scripturis non benè intellectis, & communi Hebræorum intelligentia, existimabant, magnas sibi apud Christum, quem Messiam agnoverant, dignitates pollicebantur; quippe qui ipsius primi essent asseclæ & familiares. Et cum duodecim essent, inter ipsos etiam unum aliquem primum locum habiturum autumabant.* Et infrà: *Debuit quidem animos eorum à temporalibus dignitatibus abducere, quas etiã sibi somniabant, &c.* At cap. 9. n. 6. planè contrarium asseris his verbis: *Respondet Bellarminus, errasse quidem Apostolos, quia temporalem principatum somniabant; & hunc errorem Dominum sæpè correxisse. De hoc tamen temporali mundi hujus principatu,*

patu, Apostolos tunc nihil cogitasse, sed de sua prælatione Petri supra ipsos Apostolos, satis est apertum. Quomodo cohærent hæc duo: Apostoli nihil cogitabant de temporali principatu: Et, Apostoli existimabant Messiam dominatione temporali in mundo regnaturum, & magnas sibi apud illum dignitates pollicebantur.

29. Altera est: quia hoc loco in summa capitis 11. sic habes: *Christus nudum ministerium, sine jurisdictione dedit Apostolis.* At cap. 3. n. 31. contrarium afferebas his verbis: *Christus immediatè concessit Apostolis potestatem ordinis, & jurisdictionem plenissimam.* Nonne hæc aperta contradictio est, Dare nudum ministerium sine jurisdictione: Et, Dare plenissimam jurisdictionem? Et quamvis in priori loco videaris loqui de jurisdictione humana, hoc tamen nō obstat. Vel enim loqueris de humana, id est, à puro homine accepta; & sic nihil ad rem: Vel de humana, id est, homini à Christo concessa; & sic manet contradictio.

30. Objectio tua, quam à Lutheranis accepisti, nullius momenti est; & iam pridem à Cardinale Bellarmino & alijs Catholicis refutata. Ad illos te remitto. Obiter tamen attingam, quid respondēdum sit. Apostoli cogitabant de Primatu aliquo temporali, quem apud Christum essent habituri. Hoc suprà cap. 6. prærogativa septima, ostensum est. Et tu paulo antè fassus es. Christus eripit illis hanc cogitationem, his verbis: *Vos autem non sic.* Et simul suo exemplo hortatur, ut quis-

quis inter ipsos habiturus esset Primatum Ecclesiasticum, servaret modestiam ac humilitatem; nec se superbè efferret super alios. *Qui,* inquit, *major est in vobis, fiat sicut minor.* Similẽ monitionem habemus de Primatu Regis in Veteri Testamento, Deut. 17. 18. *Postquam sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomiũ legis hujus in volumine.* Et paulo post: *Nec elevetur cor ejus in superbiam super fratres suos.* Sicut ergo hinc non possumus inferre, Regem Veteris Testamenti non habuisse jurisdictionem in suos fratres, quia debebat seruare modestiam, & non elevare se super fratres suos, quod solent facere Reges gentiles: Ita in simili, non possumus inferre, Petrum non habuisse jurisdictionem Ecclesiasticam in suos fratres, quia debebat illis servire & ministrare. Alioqui, quid dicemus de Christo? Habuit certè plenissimam jurisdictionem in Apostolos, & tamen ministrabat illis. (*Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.*) Cùm ergo suo exemplo hortatur Prælatos Ecclesiæ ad simile ministerium, non tollit ab illis jurisdictionem, sed humilitatem commendat.

III. OBJECTIO.

Ipsi Apostoli in Petro non agnoverunt Primatum.

31. HOc sic probas, c. 11. n. 7. Apostoli, postquam Petro dictum esset, *Tu es Petrus,* &,

&,*Tibi dabo claves regni cœlorum*; adhuc contendebant de Primatu; Ergo nõ agnoverunt, Petro per illa verba promissum esse Primatũ; alioqui desiissent contendere. Respondeo. Apostoli ex una parte persuasi erant regnum Christi fore temporale: ex altera audiverant Christum moriturum, & Petrum ipsius loco habiturum claves regni cœlestis, id est, Primatum Ecclesiasticum. Sed prior cogitatio erat magis ipsis infixa, quàm posterior. Imò nec Petrus, nec alij Apostoli credebant, Christum moriturum, tametsi clarissimè hoc ipsis esset significatum. Matth. 16. 21. *Exinde cœpit Jesus ostendere Discipulis suis, quia oporteret eum ire Hierosolymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & Principibus Sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum dicens: Absit à te Domine: Non erit tibi hoc.* Et Luc. 9. 44. *Filius hominis, futurum est, ut tradatur in manus hominum: At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos.* Certè, si vel non credebant, vel non intelligebant, Christũ esse moriturum, quod tam clarè ipsis dicebatur; quid mirum est, si non multum solliciti fuerint de futuro Petri primatu post mortem Christi? præsertim cum altera cogitatio de regno Christi temporali prævaleret.

32. Si hoc non capis, Marce Antoni, exemplum sume à teipso. Promissio tibi facta erat in statu religioso, cùm abdicabas te rebus temporalibus: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut a-*

gros propter nomen meum centuplum accipiet, & vitam æternam poßidebit. Quæ ſanè promiſſio erat clariſſima. Et tamen, magis inſedit tibi cogitatio de Epiſcopatu: ideoque relicto ſtatu religioſo, & parum ſollicitus de tam inſigni promiſſione, ad ſeculum, cui renunciaveras, redijſti, & dignitatem Epiſcopalem importunè impetraſti. Non tam craſsè hallucinati ſunt Apoſtoli. Nunc quæro, an hæc conſequentia bona ſit? Marcus Antonius, poſtquam dictum eſt illi, *Centuplum accipies, & vitam æternam poßidebis,* adhuc cogitavit de honore & dignitate Epiſcopali: Ergo non agnovit promiſſionem à Deo ſibi factam. At ſimilis eſt hæc, quam tu facis: Apoſtoli, poſtquam dictum eſt Petro, *tibi dabo claves,* adhuc cogitabant de regno tēporali; Ergo non agnoverunt promiſſionem Petro factam de Primatu ſpirituali.

IV. OBJECTIO.

Petrus nunquam exercuit Primatum.

33. HOc tripliciter probas, cap. 11. nu. 10. & ſeqq. Primò, quia non ſolus Petrus, ſed alij etiam Apoſtoli inſtituerunt primos Diaconos (*Act. 6. 2.*) Secundò, quia Apoſtoli miſerunt Petrum & Joannem in Samariam: Ergo Petrus non erat ſupra Apoſtolos, ſed ad illorum arbitrium mittebatur. (Actor. 8. 14.) Tertiò, quia Paulus & Barnabas detulerunt quæ-

quæstionem de circumcisione, non ad solum Petrum, sed ad omnes Apostolos ac Seniores. Debuissent autem ad solum Petrum deferre, si ille fuisset supremus Rector Ecclesiæ, & Judex controversiarum.

34. Respondeo. Hæc omnia desumpsisti ex Lutheranis & Calvinistis. Sed cur dissimulas alia multa, quæ Petrus gessit in suo Primatu? Solus sua autoritate convocavit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli. Primus promulgavit Evangelium Hierosolymæ. Primus item prædicavit gentibus Evangeliũ. Primus sententiam dixit in Concilio Hierosolymitano, Hæc omnia omittis. Quæ autem objicis, nullius ponderis sunt. Ad singula sic respondeo.

35. Ad 1. non valet hæc consequentia: Omnes Apostoli instituerunt primos Diaconos, & non solus Petrus: Ergo Petrus non habebat Primatum. Sicut neque hæc: Omnes Principes Angliæ sanxerunt legem de juramento fidelitatis, & non solus Rex; Ergo Rex non habet Primatum. Neque item hæc: Omnes Episcopi Dalmatiæ fecerunt, hunc aut illum Actum jurisdictionis Ecclesiasticæ, & non solus Marcus Antonius: Ergo Marcus Antonius non fuit Primas Dalmatiæ. Non enim necesse est, solum Regem in suo regno; solum Imperatorem in suo imperio, solum Archiepiscopum in sua provincia exercere quosvis actus jurisdictionis & potestatis, sine aliorum ope & auxilio. Multo minus

valet

valet hæc consequẽtia: Petrus in illo actu, quo constituebantur primi Diaconi, non exercuit Primatum Ecclesiasticum: Ergo nunquam exercuit. Et tamen mirificè tibi places in his & similibus tuis argutiis. Quanquam non argutiæ, sed stupiditates sunt.

36. Ad 2. Triplex potest esse missio. Prima ex imperio. Sic Rex, aut Princeps, aut Dominus mittit subditum aut servum. Secunda, ex consensu. Sic Deus Pater mittit Filium in hũc mũdum; & Filius Spiritum sanctum. Tertia, ex consilio & directione. Sic cõsiliarij mittunt Regem ad bellum. Igitur Petrus missus est, nõ ex imperio, sed ex consensu & consilio Apostolorum. Ex qua missione non sequitur, Petrum vel æqualem vel inferiorem Apostolis fuisse. Nam superior potest hoc modo mitti ab inferioribus.

37. Ad 3. Hæc illatio nulla est: Quæstio de circumcisione non fuit delata ad solum Petrum, sed ad cõcilium Apostolorum & Seniorum: Ergo Petrus non habebat Primatum Ecclesiæ. An non plurimæ controversiæ civiles deferuntur ad Parlamentum Parisiense? An non plurimæ ad Senatum regium in Anglia? Nec ideo sequitur, Regem Galliæ aut Angliæ non habere Primatum in suo regno. Audi Antoni, quod res est. Sicut in regno Angliæ possunt controversiæ civiles deferri, vel ad solum Regem, vel ad Senatum Regis, præsente Rege: Sic etiam in Ecclesia possunt controversiæ Ecclesiasticæ deferri, vel ad ipsum Põtificem,

vel

vel ad concilium, cui præest Pontifex. Sicut ergo non destruitur autoritas concilij, per hoc præcisè, quòd aliqua controversia deferatur ad solum Pontificem; ita vicissim non destruitur autoritas Pontificis per hoc, quòd aliqua controversia deferatur ad concilium, cui præest Pontifex, & non ad solum Pontificem. Res clara est. Sed cur illa controversia de circumcisione potius fuit delata ad concilium, quàm ad solum Petrum? Facilis responsio: Ut decisio fieret cum majori partium satisfactione. Nam partes litigantes facilius acquiescunt, quando constat controversiam ex communi Ecclesiæ consensu decisam esse.

V. OBJECTIO.

Pauli reprehensio destruit Primatum Petri.

38. Hoc sic probas: Paulus in Epist. ad Gal. cap. 2. 11. scribit, se in faciem restitisse Petro, quia reprehensibilis erat: Ergo Petrus non fuit Caput Ecclesiæ; alioqui Paulus fuisset arrogans & procax, quod Capiti Ecclesiæ ausus esset resistere. Hoc argumentum fusè persequeris, adductis multorum Patrum testimonijs, ad confirmandum Petri errorem, & justam Pauli objurgationem. Respondeo. Nō opus est tot testimonijs. Fatemur Petrum errasse: non quidem in aliquo fidei articulo, in quo errare non poterat, juxta illam Christi pro-

promissionem; *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua*: sed in facto, quia incautè simulabat Judaismum, cum aliquo scandalo & offensione gentilium. Fatemur etiam, Paulum apertè illi restitisse, quia meritò iudicabat ejusmodi simulationem non esse tolerandam, eo quòd esset scandalosa. At tuæ consequentiæ, quas hinc nectis, non valent. Non enim sequitur: Petrus fuit à Paulo reprehensus: Ergo non habuit Primatum Ecclesiæ. Sicut in simili non sequitur: David fuit reprehensus à Joab (2. Regum 19.5.) Ergo non habuit Primatum regni. Imò multi Patres ex hac ipsa Petri reprehensione docent, superiores posse corrigi ab inferioribus, quando fit cum debita humilitate & charitate, ut Augustinus Epist. 19. ad Hieronymum, Cyprianus Epist. ad Quirinum, de Hæreticis rebaptizandis; Gregorius Hom. 18. In Ezechielem; Divus Thomas in 2. secundæ quæst. 33. art. 4 ad 2.

39. Similiter non sequitur, Paulum fuisse arrogantem & procacem, quòd ausus sit Capiti Ecclesiæ in faciem resistere; quia fecit hoc bono zelo, ad tollendum scandalum, quod ortum erat ex incauta Petri simulatione. Sicut nec ipse Joab censetur fuisse procax & arrogãs, quòd ausus sit suum Regem ob ipsius peccatum arguere & objurgare. Et aliunde constabat Paulo, Petrum propter modestiam & humilitatem, qua erat præditus, non ægrè laturum fraternam correptionem, quam sciebat ex bona intentione provenire.

40. De

40. De hoc Petri & Pauli facto sic scribit Augustinus loco citato: *Ipse Petrus, quòd à Paulo fiebat utiliter libertate charitatis, sancta ac benigna pietate humilitatis accepit: Atque ita rarius ac sanctius Exemplum posteris præbuit, quo nō dedignarentur, sicubi fortè recti tramitem reliquissent, etiam à posterioribus corrigi; quam Paulus, quo confidenter auderent, etiam minores majoribus, pro defendenda Evangelica veritate, salva fraterna charitate, resistere.*

41. Et certè Paulus, non tantùm suo exemplo, sed etiam scripto docuit, superiores aliquando moneri & corrigi posse ab inferioribus, servata semper debita charitate ac subjectione. Sic enim scribit ad Colossenses cap. 4. 17. *Dicite Archippo: vide ministerium, quod accepisti à Domino ut illud impleas.* Erat Archippus ille Colossensium Episcopus, successor Epaphræ, qui tunc captivus Romæ tenebatur in vinculis, ut scribit idem Paulus in Epist. ad Philemonem vers. 23. *Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo* Jesu. Si ergo Paulus mandat Colossensibus, ut moneant Episcopum sui officij; quid mirum est, si alij quoq; subditi possint aliquando suos Prælatos, vel monere, vel reprehendere, si necesse sit?

42. Et recta ratio hoc dictat. Nam laudabile est, opera misericordiæ, sive corporalia, sive spiritualia, servato debito modo ac ordine, præstare indigentibus: At peccantes corrigere, est opus misericordiæ spiritua-

le; Ergo laudabile est, servato debito modo ac ordine, hoc opus præstare indigentibus. At nō minus Prælati, quàm subditi, possunt indigere correptione: & sæpè magis, quia sunt in altiori & periculosiori loco; ut rectè notat Augustinus in Regula ad servos Dei, circa finem, cùm ait: *Non solum vestri, sed etiam Prælati miseremini; quia inter vos, quanto loco superiore, tanto in periculo majore versatur.*

43. Hoc argumentum pulchrè explicat Divus Thomas in 2. secundæ, quæst. 33 art. 4. in hunc ferè modum: Duplex est correctio: Una justitiæ, quæ fit per inflictionem legitimæ pœnæ: Altera charitatis, quæ fit per fraternam correptionem. Prior convenit solis Prælatis, respectu subditorum; quia requirit jurisdictionem, quæ in solis Prælatis est. Posterior convenit tam subditis, quàm Prælatis; quia est actus charitatis, quæ ad omnes proximos, sive Prælatos, sive subditos, se extendit. Tenemur n. omnes ex charitate diligere; ac proinde omnes peccantes corripere, servatis ijs circumstantiis, quas charitas exigit. Non exigit autē charitas, ut eadem libertate & autoritate corripiamus Prælatos, qua subditos: Sed exigit, vt Prælatos cum reverentia & subjectione; subditos cum mansuetudine & patientia, quantum fieri potest, objurgemus.

44. Nondum acquiescis; mi Antoni. Ais Patres sic argumentari: Paulus non reprehendisset Petrum, si agnovisset illum pro supremo Ecclesiæ Capite seu Monarcha. Et citas ex Hie-

Hieronymo, apud Gratianum 2. q. 7. c. Paulus hæc verba: *Paulus Petrum reprehendit: quod non auderet, nisi se non imparem sciret.* Et ex Ambrosio, ad cap. 2. Epist. ad Galat. *Quis eorum auderet Petro primo Apostolo, cui claves regni cælorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis; qui fiducia electionis suæ sciens se non imparem, constanter improbaret, quod ille sine consilio fecerat.*

45. Respondeo. Tu pervertis sensum illorum Patrum. Nam Gratianus disertè monet, Paulum dupliciter conferri posse cum Petro. Primò, quoad Ecclesiasticam dignitatem. Secundò, quoad puritatem vitæ & conversationis. Priori modo; Paulum fuisse imparem, seu inferiorem: Posteriori, non imparẽ. Quod declarat duplici exemplo. Uno Augustini, qui scribit, se majorem esse Hieronymo, ratione Episcopatus: minorem; ratione virtutum. Altero ejusdem, qui alibi scribit; Cyprianum fuisse æqualem Petro in martyrio; minorem in potestate. Igitur ex sententia Gratiani, sic argumentandum est: Paulus non auderet Petrum reprehendere, nisi sciret se non imparem in puritate vitæ & conversationis. Non autem sic: Nisi sciret se non imparem in Ecclesiastica potestate. Ratio est; quia qui alium reprehendit, debet esse immunis ab illo vitio, de quo illum reprehendit: At Paulus reprehendebat Petrum de mala cõversatione cum Judæis & gentibus: Ergo non ausus fuisset illum reprehendere; nisi scivisset se esse immunem ab hoc vitio; & in puritate conversatio-

 nis

nis Petro non imparem, sed superiorem. Jam advertis, opinor, imposturam tuam.

46. Idem crimen committis in citando Ambrosio. Nam ille similem adhibet distinctionem. Confert Petrum cum Paulo dupliciter. 1. ratione potestatis. 2. ratione electionis. Priori modo præfert Petrum, quia vocat illum *Primum Apostolum, cui claves regni cœlorum datæ sunt*, insinuans Petrum ex hoc capite reliquos omnes antecellere. Posteriori, Paulum facit Petro æqualem; quia sicut Petrus immediatè à Christo electus est ad Apostolatum; ita etiam Paulus, ipso attestante Gal. 1. 1. *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neq; per homines, sed per Jesum Christum.*

47. Tandem, quia vides te argumentis nihil proficere, convertis te ad scommata & sarcasmos; quæsita occasione ex illis Gregorij verbis, Hom. 18. in Ezechielem: *Ecce Paulus in Epistolis suis scripsit, Petrum reprehensibilem: Et ecce, Petrus in Epistolis suis asserit, Paulum in ijs, quæ scripserat, admirandum. Certè enim, nisi legisset Petrus Pauli Epistolas, non laudasset. Si autem legit, quia illic esse reprehensibilis dicitur, invenit. Amicus ergo veritatis laudavit etiam, quòd reprehensus est.* Hanc Gregorij sententiam mirificè laudas. Et meritò. Sed venena inde colligis, non mella; quod malum est. Sic enim subnectis: *Mirum verò, quòd Petrus, hoc est, summus Ecclesiæ Monarcha, & supremus Christi ac Dei Vicarius, illam Pauli Epistolam ad Galatas in Indicem* expur-

expurgatorium statim non conjecerit, quippe ipsum primum & supremum Papam, adeò deprimentem, & ipsius errores exaggerantem. Certè Petri Successores tales Epistolas & libros, qui ipsorum errata & reprehensiones rationabiles continent, jam ferre nolunt, proscribunt eos, & diris devovent. Expectandum profectò, ut si planè nostri Papæ viderint, ex Evangelio canonico Papatum destrui, Evangelium etiam ipsum in librorum prohibitorum Indicem detrudant.

48. Hîc apparet verum esse, quod Christus dicit in Evangelio: *Ex abundantia cordis os loquitur.* Et, *malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum.* Multiplex malum ex thesauro tuo profers. Primò, Petrum Apostolum, per ironiam ac derisum, vocas summum Ecclesiæ Monarcham, & supremum Christi Vicarium. Si non volebas parcere Pontifici, pepercisses saltem Petro, qui in Evangelio ab ipso Christo laudatus est: *Beatus es Simon Barjona.*

Secundò, aliam injuriam illi facis, quia insinuas, tui similem, ac vindictæ appetentem esse. Tu certè, quia à Pontifice reprehensus es, vindictam paras, & de Sede Apostolica conaris illum deturbare. At Petrus meliori animo est. Reprehensus fuit à Paulo: non indignatur: non ægrè fert: non stringit calamum, ut tu facis.

Tertiò, etiam Paulo injuriam irrogas; quasi ipse *depresserit Petrum; & ipsius errores exaggeraverit.* Invidiosa sunt hæc verba. Non voluit

illum deprimere, sed à lapsu erigere: non errores exaggerare, sed errorem corrigere.

Quartò, similem labem aspergis Petri successoribus; quasi ipsi nolint sua errata corrigi; nolint moneri officij sui: sed eos, qui hoc tentaverint, proscribant ac diris devoveant. Temerarium hoc judicium & falsum est.

Quintò, auges hanc injuriam Antoniano præsagio; quasi Pontifices Romani eò dementiæ tandem sint progressuri, ut ipsum quoque Evangelium in librorum prohibitorum indicem detrudant. Vide, ne hoc præsagium in te impleatur.

49. Hæc omnia eò spectant; ut tibi, homini Apostatæ ac rebelli, impune liceat scribere, quod lubet: Et non liceat Pontifici facere, quod sui officij est. Nunquam hoc obtinebis. Proscribet tuas, & tuis similes calumnias, hæreses, & schismata: sicut olim, & pij Imperatores, & boni Pontifices fecerunt. Sicut etiam nuper à Theologis Parisiensibus factum est; qui gravi censura tuos libros perstrinxêre. Sed quia precibus illam censuram extorsisti, non est, quod ipsis succenseas.

* * *

VI. OB-

VI. OBJECTIO.

Pauli scripta destruunt Primatum Petri.

50. QUod sic probas. Primò, quia quando Paulus nominat insigniores Apostolos, Petrum alijs postponit, ut Gal. 2. 9. *Jacobus & Cephas, & Joannes.* Secundò, quia ibidem nō de solo Petro, sed etiam de Jacobo & Joanne dicit: *qui videbantur columnæ esse.* Ergo Jacobū & Joannem Petro exæquat. Tertiò, quia Jacobus, Petrus, & Joannes dederunt dextras Societatis Paulo & Barnabæ; ut hi in gentes, illi verò in circumcisionem ferrent Evangeliū. (ibidem) At istæ dextræ Societatis repugnant Primatui Petri. Quartò, quia Paulus 2. Cor. 12. 11. scribit: *Nihil minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli.* Quæ verba magnum præjudicium faciūnt Primatui Petri. Sic tu.

51. Respondeo. Piget in istis quisquilijs hærere. Sed tamen, ut est in Proverbijs, *respondendum est stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Ac primò, non est certum, Petrum medio, non primo loco, positum esse à Paulo. Nam, ut benè notatum est à Cardinale Bellarmino, multi Patres, præsertim Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, & Hieronymus, primum locum illi assignant. Esto tamen; medio loco inter Jacobum & Joannem positus sit. Cur in eo vim facis? Cur non potius in eo, quòd non semel, sed sæpius in Evangelio positus sit primo loco, quando omnes Apo-

stoli simul recensentur? conferamus hæc duo inter se. Tu ais, semel non esse positum primo loco: Ego, sæpè positum esse primo loco. Tu, semel positum esse post unum: Ego, sæpè positum esse ante omnes. Tibi multi cōtradicunt, ut Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, Hieronymus: Mihi, nullus: ne tu quidem. Uter ergo melioris causæ patronus est?

52. Addo, nec Paulum, quocunq; loco posuerit Petrum, tibi patrocinari. Nam in eadē Epistola ad Galat. c. 1. diserte scribit, se venisse Hierosolymam, ut videret Petrum, & quindecim diebus apud eum mansisse. Cur nō venit ad Jacobum & Joannem? Nimirum, quia pluris Petrum, quàm illos æstimabat. Unde Ambrosius circa illum locum: *Dignum fuit*, inquit, *ut cuperet videre Petrum, quia Primus erat inter Apostolos, cui delegaverat Salvator curam Ecclesiarum*. Et Hieronymus in Epist. ad Augustinum (quæ est undecima inter Epistolas Augustini) *Tanta Petrus auctoritatis fuit, ut Paulus in Epistola sua scripserit: Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum*. Et Chrysostomus Homil. 87. in Joannem: *Os erat Apostolorū & Princeps: propterea & Paulus eum præter alios visurus ascendit*. Et Theodoretus in c. 1. ad Galatas: *Etenim cùm humana doctrina nō indigeret, ut qui ab universorum Deo eam accepisset, Apostolorum Principi, quem par est, honorem detulit*. Et Oecumenius ibidem: *Post tot tantaq; certamina abijt, ut videret Petrum, tanquam majorem. Ut autem etiam maneret, causa honoris, quem Petro deferebat, factum est*.

53. Jam

53. Jam verò ex eo, quod Paulus ſcribit de Petro, Jacobo & Joanne; *Qui videbantur columnæ eſſe*, non rectè infers, duos illos Petro fuiſſe exæquatos. Nam inter plures columnas una poteſt eſſe ſublimior, quàm altera. Sicut ſuprà monui in ſimili caſu, inter plures ſummos, unum poſſe altiorē eſſe, quàm reliquos. Et habemus manifeſtum exemplum in ſcriptura, Proverb. 9. 1. *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.* Ubi, juxta interpretes, per ſeptem coluunas, vel intelliguntur Doctores Eccleſiæ, vel Sacramenta, vel dona Spiritus ſancti. Et tamen non ſequitur, vel omnes Doctores, vel omnia Sacramenta, vel omnia dona Spiritus ſancti eſſe inter ſe æqualia. Imò conſtat, ubiq; eſſe magnam differentiam. Nam de Doctoribus legimus, Dan. 13. 3. *Qui docti fuerint fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: Et qui ad juſtitiam erudiūt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.* Jam verò, ut loquitur Apoſtolus, 1. Corinth. 15. 41. *Stella differt à ſtella in claritate.* Similiter certum eſt, inter Sacramenta, præcipuum eſſe Baptiſmum, quoad neceſſitatem: Euchariſtiam, quoad præſtantiam. Denique dona Spiritus ſancti (quæ ſeptem enumerantur ab Iſaia, cap. 11. 2. nempe Sapientia, Intellectus, Conſilium, fortitudo, ſcientia, pietas, timor Domini) nō ſunt omnia inter ſe paria. Quomodo ergo ex eo præcisè, quòd tres Apoſtoli vocantur columnæ, putas convinci poſſe, æquales inter ſe eſſe? Nihil minus.

54. Quod tertio loco objicis, Petrum, Jacobum & Joannem dedisse dextras Societatis Paulo & Barnabæ, verissimum quidem est; sed non rectè inde concludis, unum alteri non esse præferendum. Quasi verò, quicunq; dextras societatis sibi mutuo porrigunt, pares esse necesse sit. Nō ita est. Primò, quia societas potest esse inter inæquales, ut patet ex illo, 1. Joan. 1. 3. *Ut & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo*. Deinde, multi porrigunt sibi invicē dextras. qui honore & autoritate inter se differunt. Nam Jehu Rex dicit Jonadab, filio Rechab, 4. Reg. 10. 15. *Nunquid est cor tuum rectū, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Jonadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manū suam.* An ideo Jehu & Jonadab æquales? Nullo modo. Nam alter Rex erat; alter homo privatus.

55. Illud denique; *Nihil minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli*, non intelligitur de jurisdictione, quasi velit dicere, se nulli Apostolorū cedere in potestate jurisdictionis, ut tu perperam contendis, sed partim de revelationibus, partim de laboribus & miseriis pro Christo susceptis, partim de prodigijs & miraculis ab eo patratis: In quibus omnibus se ait nemini imparem esse. Hoc patet ex ipso cōtextu. Nam de revelationibus sic loquitur: *Si gloriari oportet (non expedit quidem) veniam autem ad visiones & revelationes Domini.* Et postea pergit: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus*

tibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim à vobis debui commendari: Nihil enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli, tametsi nihil sum: Signa tamen Apostolatus mei sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigijs & virtutibus. Nulla hîc mentio jurisdictionis. Sed tu, Marce Antoni, ut hæretici solent, detorques omnia ad tuum sensum. Pudeat imposturæ.

VII. OBJECTIO.

Ex comparatione Petri & Pauli.

56. HAnc comparationem instituis ex scriptura, & Patribus. Ex scriptura sic. Sicut Petro dictum est, *Pasce oves meas*, id est, cōmendo tibi ovile meum, Ecclesiam meam: ità Paulus de seipso dicit, 2. Cor. 11. 11. 28. se premi cura & sollicitudine omnium Ecclesiarum; Ergo non minus Paulo, quàm Petro totius Ecclesiæ cura commissa est.

57. Respondeo. Cura & sollicitudo Ecclesiarum duplex est. Una oritur ex justitia: altera ex zelo & charitate. Prior debet esse in Prælatis Ecclesiæ, qui habent jurisdictionem Ecclesiasticam. Posterior potest esse in omnibus, qui charitate præditi sunt. Igitur Petrus habuit curam Ecclesiæ ex justitia, quia habuit jurisdictionem in totam Ecclesiam: Quæ jurisdi-

risdictio significatur per verbum, *Pasce*, ut cap. 3. explicatum est. Paulus verò loquitur de posteriori cura & sollicitudine, quæ oritur ex charitate. Cùm enim recensuisset labores, carceres, plagas, famem, sitim, & alias miserias, quas pro Christo sustinebat; mox subjicit: *Præter illa, quæ extrinsecus sunt, instātia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* His posterioribus verbis explicat, unde oriatur illa sollicitudo. Nempe ex duobus actibus charitatis. Primò, ex dolore charitatis, quem percipiebat ex miseria proximi. *Quis*, inquit, *infirmatur, & ego non infirmor?* Quasi dicat: Infirmor cum infirmātibus, doleo cum dolentibus, lugeo cum lugētibus. Secundò, ex amore & zelo charitatis, quo accensus urebatur. *Quis*, inquit, *scandalizatur, & ego non uror?* Quasi dicat: Quando aliquis patitur scandalum, tanto zelo & amore accendor ad tollendum illud scandalum, ut quodammodo uri videar.

58. Non igitur cura Ecclesiarum, de qua Paulus loquitur, oriebatur ex obligatione justitiæ; sed ex duplici actu charitatis, dolore scilicet & amore. Quod etiam tuo exemplo facilè confirmabo. Nam in expositione consilij profectionis tuæ, disertè scribis te (quasi alterum Paulum) *semper habuisse desiderium unionis omnium Christi Ecclesiarum: & anxiè perspexisse, an posit aliqua excogitari via, omnes Christi Ecclesias ad veram antiquam unionem componendi.*

di. Unde hoc tantum desiderium, mi Antoni? An ex obligatione justitiæ? Non opinor te id dicturum. An ex zelo & fervore charitatis? Hoc dabis, sine dubio. Sed quæro, an hinc inferes, quod de Paulo inferebas, non minus tibi, quàm Petro, totius Ecclesiæ curam à Christo commendatam esse? Non, si sapis.

59. Nec obstat, quod Paulus de seipso scribit 1. Cor. 9. 16. *Si Evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas n. mihi incumbit. Væ n. mihi est, si non Evangelizavero.* Non enim loquitur de necessitate justitiæ, sed obedientiæ: Neque de regimine Ecclesiæ, sed de Evangelij prædicatione. Nam ex obligatione præcepti tenebatur apud Gentiles prædicare Evangelium: sicut etiam hoc tempore tenentur Patres Societatis, quando ex virtute obedientiæ mittũtur à Romano Pontifice. At non tenebatur ex obligatione justitię gubernare totam Ecclesiam, quia hoc nusquam erat illi commissum: sicut etiam hoc tempore nõ committitur Patribus Societatis. Utor hoc exemplo, quia tibi notũ est. Si tamen vis, aliud accipe. Archiepiscopus Cantuariensis, si obedientiam illi promitteres, posset tibi mandare, ut per totum ipsius Archiepiscopatum, conciones ad populũ haberes. An ideo totius Archiepiscopatus Ecclesiarum regimen tibi committeret? Nullo modo. Et tamen non malè diceres: *Væ mihi est, si non Evangelizavero: necessitas enim mihi incũbit.* Quæ necessitas? Non justitiæ, sed obedientiæ & Præcepti. Jam capis mysterium.

60. Non successit ex scriptura comparatio Petri & Pauli, quam urges. Videamus quid ad eandem astruendam adferas ex Patribus. Patrum testimonia, quæ adducis sunt hæc. Irenæus lib.3. contra hęreses, ca. 13. *Ipsius* (Dei) *Petrus erat Apostolus, cujus & Paulus.* Ubi Petrū reducit ad paritatem cum Paulo: non tamen eum præfert Paulo.

Clemens lib.7. constit. Apost. c.1. inducit Apostolos de Petro sic loquentes: *Ananias & Saphira, Petri coapostoli nostri sentētia, morte sunt affecti.* Non vocant illum Principem aut Monarcham, sed coapostolum, tanquam parem.

Gelasius in Tomo de vinculo anathematis, statim in initio, Paulum vocat *coapostolū Petri.*

Augustinus lib. 2. de Baptis. contra Donatistas, c.4. vocat *collegam Petri.* Et lib.2. de peccatorum meritis & remiss. c. 13. de Paulo sic loquitur: *Verum etiam in ipso Evangelio, ubi & tanti Apostolatus meruit principatum.* Et in Psal.130. *Paulus Apostolus, quamvis ex persecutore factus sit prædicator, abundantiorem gratiam consecutus est in omni labore Apostolico, quam cæteri Apostoli.*

Origenes lib.1. contra Celsum, Paulū vocat *fundatorem Ecclesiarū, post Christum, præcipuum.*

Nazianzenus in Apolog. circa medium, ait Petrum & Paulum, *Verbi & Sapientiæ & gubernationis gratiam à Christo percipere meruisse.* Et numerans eos, qui populo præfuerunt in Testamento Novo, ponit primum Joannem Baptistam: proximè verò duodecim Apostolos.

Cyrillus Hierosolymitanus catech. 6. *Errorem*

rorem (Simonis Magi) *latius se proferentem coarguerunt duo viri boni huc perlati, Petrus & Paulus, Ecclesiæ Præfecti.*

Ambrosius lib. 2. de Spirit. sanct. in fine: *Una enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat. Nec Paulus inferior Petro, quamvis ille Ecclesiæ fundamentum, & hic sapiens architectus, sciens vestigia credentium fundare populorum. Nec Paulus indignus Apostolorum collegio, cum primo facile conferendus, & nulli secundus. Nam qui se imparem nescit, facit æqualem.*

Idem Ambrosius serm. 66. de Natali Petri & Pauli: *Beati Petrus & Paulus eminent inter universos Apostolos, & peculiari quadam prærogativa præcellunt. Verùm inter ipsos, quis cui præponatur, incertum est. Puto enim eos æquales esse meritis, qui æquales sunt passione.*

Leo Papa serm. 1. in Natali Sanct. Petri & Pauli. *Quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cui Caput est Christus, quasi geminum constituerit lumen oculorum.*

Chrysostomus, quicquid tribuitur Petro, tribuit etiam Paulo. Petro tribuitur, quòd fuerit *petra & fundamentum Ecclesiæ.* At Chrysostomus Homil. 2. in Epist. ad Roman. tribuit Paulo, quòd fuerit *columna Ecclesiæ, petra, ferro & adamante firmior.* Petro tribuitur; quod fuerit *Coryphæus Apostolorum.* Chrysostomus Homil. 18. ad Roman. idem dicit de Paulo. Petro dicitur Ecclesia commissa. Chrysost. Homil. ultima, dicit Paulum electum à Deo, *cui res orbis*

bis, mysteria cuncta, universamque dispensationem concederet.

Idem Chrysostomus plus tribuit Paulo quã Petro. Nam Homil. 12. in posteriorem ad Corinth. sic scribit de Paulo: *Ille non solum, quæ sua curabat cũ sollicitudine, sed etiam, quæ totius mundi.* Et ibidem: *Duplex illi cura erat pro orbe terrarum: & quomodo necessaria non deficerent, & quomodo spiritualia abundarent.* Hæc tu hactenus, Marce Antoni.

61. Respõdeo. Vel agis de jurisdictione Petri & Pauli, vel de virtutibus, laborib. & meritis eorum. Si agis de jurisdictione (de qua inter nos disputatio est) non rectè citasti hos Patres. Nam aliqui illorũ dicunt, Paulum Petro pręcellere: alij ęqualem esse: alij dubiũ esse, uter præcellat. Quod de jurisdictione intelligi non potest. Alioqui Patres inter se essent contrarij. Non n. cohærent inter se hęc tria. 1. Paulus præcellit Petro jurisdictione. 2. Paulus par est Petro jurisdictione. 3. Dubiũ est, uter præcellat jurisdictione. Si a. agis de eorum virtutibus, laboribus, & meritis, tunc quidem rectè citasti hos Patres; sed nihil ad rem, de qua disputamus. Non n. inter nos quæstio est de virtutibus & meritis, sed de sola jurisdictione. Igitur extra rem omnia sunt, quæ adducis. Patres tamen non pugnant inter se. Nam benè cohærent inter se hæc tria. 1. Paulus in laboribus & ærumnis præcellit Petro. 2. Paulus est par Petro; quia uterq; est Apostolus Christi. 3. Incertum est nobis, uter alteri pręcellat meritis apud Deum.

62. Hinc

62. Hinc omnia testimonia, quæ adduxisti, facilè conciliantur & explicantur. Nam Irenæus, Clemens, & Gelasius faciunt Paulum Petro æqualem, si præcisè spectes Apostolatum. Uterque enim fuit Apostolus Christi. Rectè igitur Paulum vocant coapostolum Petri; & Petrum coapostolum aliorum. Eodē sensu Augustinus Paulum vocat collegam Petri. Quando verò idem Augustinus præfert Paulum, loquitur de laboribus, ut ipse se explicat. *Abundàntiorem*, inquit, *gratiam consecutus est in omni labore Apostolico, quam cæteri Apostoli.* Quod etiam Paulus de se fatetur, 2. Corinth. 11. 23. *Ministri Christi sunt: plus ego, in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum &c.*

63. Origenes tibi contrarius est, non nobis. Nam cùm ait: Paulum esse præcipuum fūdatorem Ecclesiarum post Christum; apertè insinuat Christum esse principalem Ecclesiæ fundatorem, quod tu negas. Contendis enim Ecclesiam, non à Christo, sed ab Apostolis fūdatam esse post Christi ascensionem, ut lib 1. c. 1. ostensum est. In eo a. quòd Paulum constituit proximum post Christum, præferendo illum alijs Apostolis in fundatione Ecclesiarū; non contradicit nobis. Fatemur enim, Paulū plus laborasse, quàm Petrum; & plures Ecclesias particulares ab illo per prædicationem Evangelij fundatas esse, quam à Petro.

64. Nazianzenus sic habet: *Hunc morbum* (id est studium inanis gloriæ) *curare ac sistere*

Petri

Petri alicujus est aut Pauli, magnificorum Christi Discipulorum, eorum videlicet, qui una cum sermonis dispensatione, etiam charisma acceperunt, & omnibus omnia fiunt, ut omnes lucrifaciant. An hinc putas colligi posse, Paulum Petro fuisse æqualem in jurisdictione? Parum sanus es, si hoc putas. Addit Nazianzenus: *quoniam autem Pauli, & illi similium mentionem fecimus, relictis reliquis omnibus, qui vel secundum legislationem, vel prophetiam, vel militarem ducatum, vel aliam consimilem dispensationem populo præfuerũt, quales fuerunt Moyses, Aaron, Josue, Helias, Helisæus, Judices, Samuel, David, Multitudo Prophetarum, Joannes, duodecim Discipuli, & qui illos sunt subsecuti,* &c. *his, inquam, relictis omnibus, solum Paulum exempli gratia proponamus.* Non video, quid ex his verbis velis extundere. Fateor, quosdam ex illis præfuisse populo secundum legislationem; quosdam secundum prophetiam; alios secundum ducatum militarem; alios secundum aliam dispẽsationem. Sed quid tum? An ideo Petrus & Paulus æquales erant in potestate & jurisdictione? Non sequitur.

65. At, Cyrillus Petrum & Paulum præfectos Ecclesiæ vocat. Et hoc fateor. Addo, etiam Timotheum; Titum, Polycarpum fuisse Ecclesiæ præfectos. An igitur omnes in eo genere æquales? Non sequitur. Nisi valeat hęc similis consequentia: Omnes Episcopi in Anglia sunt præfecti Ecclesiæ: Ergo omnes sunt æquales: Ergo Archiepiscopus Cantuariensis nihil habet præ cæteris. Tu ipse vide, an hoc legitimè sequatur. 66. Am-

66. Ambrosius cùm dicit: *Una enim gratia fulgebat in his quos Spiritus unus elegerat*: loquitur de Paulo & Barnaba, qui simul à Spiritu sancto electi erant ad ministerium. Act. 13. 2. *Ministrantibus autem illis Domino & jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos.* Quod testimonium explicans Ambrosius sic scribit: *Paruerunt ergo Paulus & Barnabas Spiritui sancto imperanti.* Et post pauca subdit: *Una enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat.* Facta hac collatione inter Paulum & Barnabam, pergit conferre Paulum cum Petro, his verbis: *Nec Paulus inferior Petro, quamvis ille Ecclesiæ fundamentum & hic sapiens Architectus*, &c ubi Petrũ & Paulum facit æquales in Apostolatu, non tamen in jurisdictione Ecclesiastica. Pergit: *Nec Paulus indignus Apostolorũ collegio, cum primo facilè conferendus, & nulli secundus. Nam qui se imparem nescit, facit æqualem.* Loquitur de laboribus, in quibus Paulus nullo fuit inferior, 2. Corinth. 11. 23.

67. Leo Papa nihil aliud dicit, quàm Petrum & Paulũ esse duo Ecclesiæ lumina. Quis negat? At inter lumina, unum alio potest esse majus. Quod etiam fatetur Leo serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatum, ubi apertè asserit, *Petrum omnibus Apostolis, & cunctis Ecclesiæ Patribus præponi.*

68. Chrysostomus aliqua ex ijs, quæ tribuuntur Petro, tribuit etiam Paulo; sed non omnia. Nam ipsemet tribuit Petro Primatum

Ecclesiæ, quem Paulo non tribuit. Verba ejus cap. 4. citata sunt. De cura omnium Ecclesiarum, quàm tribuit Paulo, dictum est ad initium hujus objectionis.

69. Ex ijs, quæ hactenus dicta sunt, duo colligo. Primo, Patres in astruendo Petri Primatu, nobis adstipulari. Secundò, te, qui oppugnas Primatum Petri cum alijs rebellibus, sæpè tibi ipsi contrarium esse: nunc hoc, nunc illud asserere, prout occasio fert; non prout veritatis studium exigit. Deinceps de Pontifice Petri Successore dicendum est.

LIBER

LIBER TERTIUS DE PRIMATU ROMANI PONTIFICIS.

Vnc Primatum magno conatu ac studio oppugnas toto libro quarto. Et in eo oppugnando, plus laboris ac operæ videris suscepisse, quàm fortasse pro animæ tuæ salute suscepturus es. Sed frustra. Nam defenso semel ac stabilito Primatu Petri, facile erit Primatum Pontificis, qui Petri successor est, defendere ac stabilire. Sunt autem hæc potissimum, quæ oppugnas. 1. Ecclesia Romana. 2. Pontifex Romanus. 3. Cardinales. 4. Nuncij Apostolici, qui in diversas provincias à Pontifice mittuntur. De Cardinalibus & nuncijs nihil dicam. Solum de Primatu Romanæ Ecclesiæ & Pontificis agendum est, ex quo reliqua dependent: Et, quo salvo, reliqua salva sunt. Agendum autem hoc ordine. 1. An Ecclesia Romana à Petro fundata sit? 2 An Petrus fuerit Episcopus illius Ecclesiæ à se fundatæ? 3. An Pontifex sit successor Petri in eadem Ecclesia? 4. An sit Caput seu Pastor totius Ecclesiæ, sicut Petrus fuit. In his ferè dissentis à Catholicis.

Caput Primum.

An Ecclesia Romana à Petro fundata sit?

1. Solent hîc multa disputari de Petro. 1. An fuerit Romæ. 2. An mortuus sit Romæ 3. An ibi Ecclesiam primus fundaverit. 4. An fuerit ibi Episcopus Ecclesiæ à se fundatæ. Aliqui ex Lutheranis negant hæc omnia. Tu, cũ Calvino, concedis duo priora, propter consensum Patrum: Verba Calvini lib. 4. Institut. c. 6. §. 15. sunt hæc: *Propter hunc scriptorum consensum, non pugno, quin illic mortuus fuerit.* Tua verò, lib. 4. c. 1. n. 2. sunt hæc: *Petrum Romæ martyrio coronatũ fuisse, malo assentiri, quàm reluctari, ob plurimorum sanctorum Patrum consensum.*

2. Reliqua duo, partim hoc capite, partim sequenti discutienda sunt. Ac primo, *An Ecclesia Romana primum à Petro fundata sit?* Vel quod idem est; *An Petrus Romæ Evangelium primus prædicaverit, & Romanos ad fidem Christi converterit?* Tu Paulo potius hanc laudem tribuis, quàm Petro. Nam loco citato n. 9. sic scribis: *Si itaq; fundatio Romanæ Ecclesiæ spectetur, eam aut magis, aut non minus Paulo deberi, quàm Petro affirmamus. Par enim fuit, ut Civitas, quæ erat Caput Gentium, à Doctore Gentium primum institueretur.*

3. Du-

3. Duplex hic error est. Alter Romanos à Doctore gentium, id est, à Paulo, primùm institutos esse in fide Christi. Quod est contra ipsum Paulum, Romanorum 1.8. ubi ait: *Fides vestra annunciatur in universo mũdo.* Et tamen, cùm hoc scriberet, nondum fuerat Romæ. Nam mox subdit: *Desidero videre vos.* Et infrà ibidem: *Sæpe proposui venire ad vos, & prohibitus sum usq; adhuc.* Ergo Romani jam erant fideles, antequam Paulus ad eos veniret. Non igitur per illum primò facti sunt fideles, ut tu fingis in odium Petri.

4. Alter est, fundationem Romanæ Ecclesiæ, vel magis, vel non minus deberi Paulo, quàm Petro. Quod est contra consensum Patrum, qui illam Petro potius tribuunt, quàm Paulo. Theodoretus in illud. Rom. 1.11. *Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis, ad confirmandos vos*; sic scribit: *Quia Petrus primus Evangelij doctrinã illis tradiderat, subjungit: ad confirmandos vos. Quod perinde est, ac si diceret: Non aliam doctrinam vobis trado, sed traditam confirmare volo.* Igitur Petrus, ex sententia Theodoreti, primus fuit, qui Romanos ad fidem convertit: Paulus verò conversos cõfirmavit. Quid autem sit confirmare, dicam postea ex ipso Paulo. Et Paulus Orosius lib. 7. Hist. c. 6. *Exordio regni Claudij, Petrus Apostolus Domini nostri* Jesu *Christi Romam venit, & salutarem cunctis fidem, fideli verbo docuit, potentissimisq; virtutibus approbavit: Atq; exinde Christiani Romæ esse cœperunt.* Nota, Exinde cœperunt

esse Christiani. Ergo ante Petri adventum, nō erant Christiani. Falsum igitur, quod asseris, à Paulo primùm institutos esse; & illi potius, quàm Petro conversionem illorum deberi.

Et Leo Papa Serm 1. de Natal. Apost. Petri & Pauli: *Cùm Apostoli imbuendum Evangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent, beatissimus Petrus, Princeps Apostolici ordinis, ad arcem Romani destinatur imperij.* Nimirum, ut illam partem Evangelio imbueret. Et Epist. 60. ad Maximum Antiochenum Episcopum: *Oportet dilectionem tuam ejus meminisse doctrinæ, quam præcipuus Apostolorum omnium beatus Petrus, per totum mundum quidem, uniformi prædicatione, sed speciali magisterio in Antiochena & Romana urbe fundavit.* Quid est hoc, *Speciali magisterio*? Agnoscis, opinor, quid velim.

Et Theodosius Imperator Cod. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. *Cunctos populos, quos clementia nostra regit imperium, in tali volumus religione versari, quam Divum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, religio usque adhuc ab ipso insinuata declarat.*

Et Gregorius Turonensis lib. 1. Hist. Francorum, cap. 25. *Beatus Petrus Apostolus sub Imperatore Claudio Romam aggreditur, ibiq; prædicans in multis virtutibus, manifestissimè Christum esse Dei filium comprobavit. Ab illis n. diebus, Christiani apud civitatem Romanam esse cœperunt.*

5. Idem scribunt Eusebius lib. 2. Histor. cap. 14. Arnobius lib. 2. cont. Gentes, & alij.

Cur

Cur his omnibus cõtradicis: Cum antea quærebatur, An Petrus Romæ mortuus sit? dicebas: *malo assentiri ob plurimorum Patrum consensus, quàm reluctari.* Jam verò, cùm quæritur, An Petrus Romanos ad fidem primus convertit? contrarium dicis: *Malo reluctari in odium Papæ, quàm ob plurimorum Patrum consensum assentiri.* Ne tamen temerè videaris reluctari, multa objicis sine ordine, ut lectori fucum facias: quæ breviter perstringam.

6. Primò, objicis illud, Act. 19. 21. *His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia & Achaia, ire Hierosolymam, dicens: Quoniam postquam fuero ibi, oportet me & Romã videre.* Ex quo colligis, Paulum fuisse anxium de Romanorum cõversione, & ab eo primùm conversos esse. Respondeo. Non fuit anxius de illorum conversione, quia jam erant conversi ad fidem, ut ex ipso Paulo ostensum est; sed de confirmatione. Sic enim de se scribit Rom. 1. 10. *Obsecrans, si quomodo tandem aliquãdo prosperum iter habeam in volũtate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandos vos, id est, simul consolari in vobis per eam, quæ invicem est, fidem vestram atque meam.* Hîc vide, cur desideret videre Romam. Nempe, ut tam ipse, quàm Romani percipiant aliquam consolationem ex mutua fidei communicatione, & sic in fide magis confirmentur. Erant ergo jam conversi ad fidem.

7. Sed urges: *Cur Paulus tam sollicitus est*

de videnda Roma, si jam Romæ erat Petrus? Jam dixi; Propter consolationem, quam Romani ab ipso, & vicissim ipse à Romanis, ex mutua fide erat percepturus. Nec præsentia Petri obstare potuit Imò, si Petrus Romæ erat, maior fuit occasio, cur sollicitus esset de videnda Roma: Nempe, ut & Petrum videret. Quod debebas colligere ex illo, Gal, 1. 18. *Post tres annos veni Hierosolymam, videre Petrum.* Cur non veniat Romam, videre Petrum, si Petrus Romæ erat?

8. Secundò, objicis illud Act. 23. 11. *Sequenti nocte, assistens ei Dominus ait: Constans esto: Sicut enim testificatus es de me in Hierusalem, sic te oportet & Romæ testificari.* Ex quo etiam vis convincere, Paulum propterea ivisse Romam, ut primus Evangelium ibi prædicaret. Respondeo. Non rectè. Nam utrobique est eadem formula loquendi: *testificari in Ierusalem*, & *testificari Romæ.* At ex hac formula, *Paulus testificatus est in Jerusalem de Christo* non sequitur, Paulum fuisse primum, qui in Jerusalem prædicaverit Evangelium; cum constet, Petrum fuisse primum, Ergo similiter, ex ista formula, *Paulus testificatus est Romæ de Christo*, non sequitur, fuisse primum, qui id fecerit. Non nego quidem, utroque loco testificatum esse, & multos ad fidem convertisse; sed nego, primum ante alios id fecisse.

9. Tertiò objicis: Scriptura nihil dicit de Petro, quod spectet ad Romanorum conversionem. At de Paulo legimus, Rom. 1. 14. *Græcis*

tis ac barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum. Ita (quod in me) promptum est & vobis, qui Romæ estis, Evangelizare. Respondeo. Sicut Scriptura nihil dicit de Petro, quod spectet ad primam Romanorum conversionem; ita etiã nihil de Paulo. Igitur ex hac parte est par ratio. Rursum, sicut ex scriptura constat, Paulũ fuisse Romæ; sic etiam constat, Petrum fuisse Romæ. Nam in 1. Epistola canonica, c. 5. v. 13. sic scribit: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta, & Marcus filius meus.* Ubi, nomine Babylonis, intelligit Romam, ut interpretantur Patres, Eusebius lib. 2. Hist. c. 15. Hieronymus in catal. script. Eccles. in Marco, & alij passim. Et tu ipse fateris, lib. 4. c. 3. n. 26. & alibi. Est igitur & hic par ratio Petri & Pauli. In eo solũ est disparitas, quòd scriptura expresse dicat, Paulum Romæ Evangelizasse; quod de Petro expresse non dicit. Sed quid refert? Ex eo nihil convinci potest contra nos. Non enim sequitur: Scriptura hoc non dicit de Petro: Ergò factum non est. Sicut non sequitur: Scriptura non dicit Petrum & Paulum Romæ martyrium passos esse: Ergo ibi passi non sunt. Nec item: Scriptura non dicit Apostolos symbolum fidei condidisse: Ergo non condiderunt. Notum est illud apud Theologos; *Argumentum ab autoritate negativa non valet.* Denique, huic disparitati oppono aliam majoris momenti, quæ est hujusmodi: Antiqui Patres communi consensu tradunt, Petrum Romanos primo ad fidem convertisse; quod de Paulo non tradunt. Hanc digere, si potes. 10. Quar-

10. Quartò objicis: Ipsemet Paulus testatur, Romanos accepisse ab ipso fidem. Et Evangelium Rom. 16. 25. *Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta Evangelium meum, & prædicationem* Jesu *Christi, &c.* Respondeo. Paulus non loquitur de Evangelio suo, quod ipse Romæ viva voce præsens prædicaverat (quia nõdum fuerat Romæ, cum hoc scriberet, ut supra ostendi) sed de Evangelio, quod per Epistolam ipsis tradiderat. Est igitur hic sensus: Ei autem, qui potest vos in cœpto confirmare, juxta Evangelium meum, quod in hac Epistola ad vos scripsi, sit honor in sæcula sæculorum. Nam in illa Epistola scripserat, omnes, etiam gentiles & paganos, justificari ex fide Christi: Et quidem gratis, sine ullis ipsorum meritis præcedentibus. Ex qua re poterant confirmari in fide semel suscepta.

11. Sed instas: Paulus loquitur de Evangelio, quod ipse prædicaverat Romanis, non quidem per se, sed per Discipulos suos, antequam ipse personaliter veniret Romam. Et hoc probas ex eodem cap. 16. ubi multos nominatim salutat, ut Priscillam & Aquilam, Andronicum & Juniam. Respondeo. Nec assertio tua vera est, nec probatio valet. Non enim sequitur: Paulus salutat Priscillam, Aquilam, Andronicum & Juniam, Romæ existens: Ergo per Discipulos suos convertit Romam ad fidem. Prius probanda sunt hæc tria. 1. Illos fuisse Discipulos Pauli. 2. Missos esse à Paulo Romam, ut Romanos converterent. 3. Eos id

præ-

præstitisse. Nihil istorum probas. Quid si ego contrarium probem? Quod facile est. Nám de Andronico & Junia sic legimus Roman. 16.7. *Salutate Andronicum & Juniam cognatos & concaptivos meos: qui sunt Nobiles in Apostolis: Qui & ante me fuerunt in Christo.* Certè si fuerunt Christiani, antequam Paulus fieret Christianus; & quidem præcipui inter Apostolos, id est, inter Doctores Evangelij (ut interpretatur Chrysostomus, Theodoretus, Cornelius a Lapide) non est probabile, fuisse Pauli Discipulos.

12. Similiter de Priscilla & Aquila sic legimus: Roman. 16.3. *Salutate Priscam & Aquilã adjutores meos in Christo Jesu.* Et Actorum 18.1. *post hæc Paulus egressus Athenis, venit Corinthum: Et inveniens quendam Judæum, nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priscillam uxorem ejus (eò quòd præcepisset Claudius decedere omnes Judæos à Roma) accessit ad eos. Et quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur. Erant autem Scenofactoriæ artis.* Et infra versic. 24. *Judæus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum potens in scripturis, &c. Hic ergo cœpit fiducialiter agere in Synagoga. Quem cùm audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum, & diligentius exposuerunt ei viam Domini* Ex quibus hæc colligo. 1. Quòd Aquila & Priscilla habitaverint Romæ, tempore Claudij Imperatoris. 2. Quod ab eodem Claudio cum aliis Judæis, Romæ expulsi fuerint (Anno Christi

51. ut refert Paulus Orosius.) 3. Quòd post expulsionem, venerint Corinthum, & ibi primùm à Paulo visi & cogniti sint. 4. Quòd posteà cum Paulo profecti sint Ephesum, & ibi in Christiana fide perfectè instruxerint quendā Judæum, nomine Apollo. 5. Quòd ob hanc instructionem, vocati sint adjutores Pauli in Christo Jesu. 6. Quòd post hæc omnia Romā reversi sint, & ibi habitaverint eo tempore, quo Paulus scripsit Epistolam ad Romanos, id est, Anno Christi 58. At, quòd fuerint Discipuli Pauli, ex nullo horum constare potest. Tu hoc fingis sine fundamento.

13. Quintò, objicis illud 2. Tim. 4. 16: *In mea prima defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: Non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & confortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes. Et liberatus sum de ore leonis.* Ubi, inquis, per leonem intelligit Neronem, à quo tantisper liberatus, Romanæ Ecclesiæ fundandæ egregiam navavit operam. Et hæc est, inquis, illa prædicatio, *ut audiant omnes gentes.* Quia cùm Roma esset Caput omnium gentium, inde facilè fides in omnes gentes erat penetratura. Sic tu interpretaris. Respondeo. Vera interpretatio consistit in his punctis. Primò, Paulus bis fuit Romæ in carcere sub Nerone. Priori vice liberatus est: posteriori, martyrio affectus. Igitur hoc loco agit de defensione sua, quam habuit in priori carcere, quando scilicet secundo anno Neronis, Hierosolymæ captus, ad eun-

eundem Romam missus est, ibique per biennium mãsit, (Actor. 28.30.) Secundò, in illa defensione desertus est à suis, quia non audebant illi assistere, propter crudelitatem Neronis, quam metuebãt. Nihilominus. Deum habuit adjutorem, qui cùm corda Regum habeat in sua manu, ita promovit & flexit cor Neronis, ut Paulum è carcere dimiserit. Tertiò, hoc ideo factum est à Deo, ut Paulus, qui jam Romæ biennio in carcere prędicaverat Evangelium, etiam in Hispania & alibi prædicaret. Quod etiam contigit. Nam liberatus ex carcere, statim profectus est in Hispaniam, & vicinas provincias, ibique per aliquot annos fidem Christi prædicavit. Postea Romam rediens, iterum captus est, & martyrio coronatus.

14. Hæc interpretatio desumitur ex communi Patrum sententia, apud Toletum, Pererium, & Cornelium de Lapide, in c. 15. Epistolæ ad Romanos, v. 24. Discrepat autem à tua interpretatione. Tu dicis, Paulum post liberationem ex carcere, Romanæ Ecclesiæ fundandæ operam navasse: Et prædicationem Evangelij, de qua loquitur Paulus, Romæ cõtigisse. Nos dicimus Paulum biennio quidem in carcere prædicasse Evangelium (ut expressè habetur Act. 28.30.) sed liberatum ex carcere, non mansisse Romæ, sed in Hispaniam ivisse: Ac proinde prædicationem, de qua loquitur Paulus, non Romæ, sed in Hispania factam esse. Et hoc probatur ex ipso Paulo, Roman. 15. 24. *Cum, inquit, in Hispaniam proficisci*

cepe-

tepero, spero, quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. Ubi fatetur, se tãtùm in transitu voluisse Romam videre, & rectà in Hispaniam contẽdere. Ut significet, Romanos nõ indigere prędicatione illius, quippe quibus Evangelium jam antea erat annunciatum. Hispanos autẽ indigere, qui vix audiverant aliquid de Christo. Ita Toletus in illum locum. Et consentiunt Patres ab illo citati.

15. Sextò objicis (n. 13) illud Romanorum 15. 20. *Si autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem: Sed sicut scriptum est: Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt: Et qui non audierunt, intelligent.* Ex quo loco conaris Baronium refellere, qui asserit, Petrum posuisse fundamentum Ecclesiæ Romanæ; ac deinde Paulum superædificasse. Tu contrà contendis, Paulum non solere prædicare Evangelium, nisi ubi antè prædicatum non est. Respondeo. Iterum tibi contradicis. Nam anteà dixisti, Discipulos Pauli posuisse fundamentum Ecclesiæ Romanæ; ac deinde Paulum perfecisse. Hîc dicis Paulum non solere prædicare Evangelium, nisi ubi antea prædicatum non est. Quæ duo inter se pugnant. Deinde, falsò interpretaris mentem Pauli. Non enim universè asserit, nusquam se prædicasse, vel prædicare Evangelium, nisi in ijs locis, ubi Christus nominatus non est: Sed se hactenus prædicasse Evangelium apud multos gentiles;

les, qui nihil audierant de Christo, juxta illud vaticinium Isaiæ: *Quibus non est annunciatum de eo, videbunt; & qui non audierunt, intelligent.* Igitur hæc est propositio Pauli: Ego prædicavi Evangelium in Arabia, Seleucia, Cypro, Pamphilia, Lycaonia, Phrygia, Galatia, Achaia, & alijs gentilium provincijs, ubi nihil antea auditum erat de Christo. Quæ verissima est, ut patet Act. 13. & seqq. Tu fingis hanc esse: Paulus nunquam prædicavit Evangelium in aliquo loco, nisi ubi antea prædicatum non est. Quæ est falsa. Nam prædicavit Hierosolymis, ubi antea prædicatum erat à Petro. Quod etiam de Roma dicendum est.

16. Septimò objicis (n. 14.) Paulus arguit imperfectionem fidei à Romanis susceptæ, Rom. 1. 11. *Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos.* Quod non fecisset, si à Petro fuissent edocti. Respondeo. Hoc argumentum sic retorqueo: Quod non fecisset, si à Discipulis Pauli fuissent edocti, ut tu asseris. Quid respondes, Antoni? Deinde falsum est, quod assumis. Non arguit, sed laudat illorum fidem. *Primum*, inquit, *gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annunciatur in universo mundo.* Certè, non ageret Deo gratias propter eorum fidem, si esset imperfecta & reprehensione digna. Nec diceret Hieronymus libr. 3. contra Ruffinum, cap. 4. *Ad Romanos Apostolico ore laudatos perfidia non habet accessum.* Ubi, & cujus ore laudatos?

datos? Pauli, cùm dixit: *Fides vestra annunciatur in universo mundo.* Nec obstat illud, quod tu imperitè adducis: *Ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos.* Nam ibi nullum est verbum, quod arguat imperfectionem fidei. Imò contrarium colligitur ex ipso textu, qui sic habet: *Ad confirmandos vos, id est simul consolari in vobis per eam, quæ invicem est, fidem vestram atque meam.* At quæ esset consolatio ex parte Pauli, si videret Romanos habere fidem imperfectam?

17. Octavo objicis (n. 15.) Paulus in Epistola ad Rom. non salutat Petrum, cùm tamē multos alios inferioris ordinis salutet: Ergo signum est, Petrum non fuisse tunc Romæ, alioqui & illum salutasset. Respondeo. Hoc argumentum sumpsisti ex Illyrico Lutherano. Et duplex in eo vitium est: Unum, quia non sequitur: Paulus scribens ad Romanos, non salutat Petrum: Ergo Petrus non erat tunc Romę. Sicut non sequitur: Paulus scribens ad Ephesios, non salutat Joannem: Ergo Joannes non fuit Ephesi. Item, scribens ad Hebræos, non salutat Jacobum: Ergo Jacobus non erat Hierosolymis. Quasi necesse sit, omnes notos salutare, qui alicubi sunt. Alterum, quia multo minus sequitur: Petrus tunc non erat Romæ: Ergo antea non prædicaverat ibi Evāgelium. Potest enim fieri, ut antea fuerit Romæ, & postea circa illud tempus, quo Paulus scripsit Epistolam, non fuerit. Habemus exemplum in ipso Paulo. Fuit Romæ per biennium in vinculis.

culis. Deinde profectus est in Hispaniã. Postea iterum rediјt Romam. Quare similiter non potuisset Petrus, quando Romæ prædicaverat Evangelium, & Ecclesiam ibi fundaverat, parum secedere, ac deinde ad Ecclesiam, à se fundatam redire? Et ita factũ esse, tradunt magni Autores. Vide Bellar. lib. 2. de Pontif. c. 7.

18. Nonò objicis (n. 15.) Romani dixerunt Paulo Romam venienti Actor. 28. 21. *Nos neq; literas accepimus de te à Judæa, neq; adveniens aliquis fratrum nunciavit aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te audire, quæ sentis. Nam de secta hac notum est nobis, quia ubiq; ei contradicitur.* Ex quo loco sic ratiocinaris: Si Petrum habuissent præsentem, & ejus prædicationes audivissent, non essent adeò novi & rudes, neque opus haberent, ut Paulus aliquam eis pleniorem novæ illius sectæ notitiam traderet. Respondeo. Hoc argumentum æquè tibi, ac nobis, solvendum est. Nam sicut nos dicimus, Petrum, antequam Paulus Romam veniret, prædicasse Romanis Evangelium: Sic tu dicis, Discipulos Pauli id fecisse, non Petrũ. Si ergo valet hæc consequentia: Romani cupiebant à Paulo audire pleniorem notitiam fidei Christianæ: Ergo non habebant Petrum præsentem, nec Petrus ipsis prædicaverat: Valebit etiam hæc: Ergo non habebant Discipulos Pauli præsentes, nec Discipuli Pauli ipsis prædicaverant. Aut si hæc non valet, cur ista valeat? Hic responde, quod vis. Nam quicquid dixeris pro te, dixeris etiam pro nobis: Et vi-

P cissim,

cissim, quicquid contra nos, etiam contra te.

19. Addo, Romæ tum temporis fuisse non solum gentiles, sed etiam Judæos: Utrosque à Petro quidem audivisse Evangelium, sed non omnes fuisse conversos; Multos adhuc mansisse, vel in sua gentilitate, vel in Judaismo: multos dubitasse; multos ex curiositate voluisse audire, quid Paulus de Evangelio sentiret. Sicut etiam cōtigit Christo in Judæa prædicanti. Nam aliqui ex Judæis credebant illi; alij non credebant; alij dubitabant. Idem factum est Iconij, cùm ibi Paulus & Barnabas prædicarent Evangelium. Act.14.1. *Factum est autem Iconij, ut simul introirent in Synagogam Judæorum, & loquerentur, ita ut crederet Judæorum & Græcorum copiosa multitudo. Qui verò increduli fuerunt Judæi, suscitaverunt, &c.* Et infrà: *Divisa est autem multitudo Civitatis: & quidam quidem erant cum Judæis, quidam verò cum Apostolis.* Similia contigerunt Thessalonicæ, Beræ, Athenis, Corinthi, Ephesi, & alibi, Act. 17. & seqq. Cur non similiter potuit fieri Romæ? sicut revera factum est.

20. Decimò objicis (n.16. & seqq.) Petrus non poterat venire Romam ante Paulum. Hoc probas ex Chronologia, quam proponis. Respondeo. Illa Chronologia à te conficta est: Et in multis discrepat à Chronologia aliorum autorum tam veterum, quàm recentiorum. Cur tibi potius credam, quàm illis? Illi dicunt: Petrum venisse Romam circa Annum secundum Claudij Imperatoris, ut Irenæus,

ctus, Tertullianus, Cyprianus, Arnobius, Lactantius, Optatus, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & alij quam plurimi apud Baronium Tomo 1. Annalium, Anno Christi 44. At constat, Paulum venisse Romam anno tertio Neronis, ut tu ipse fateris. Igitur necesse est, Petrum, ut minimum, tredecim annis prius venisse, quàm Paulum. Si tu aliter sentis, per me licet. Nunquam tamen efficies, ut relicto Christiani orbis consensu, tibi assentiar, homini novo & inconstanti, qui non veritatis studio, sed ambitionis æstu ad scribendum, ut sæpe dixi, impulsus es.

21. Undecimò objicis (n. 10.) multi Patres conversionem Romanorum æquè Petro & Paulo tribuunt, ut Irenæus, Cajus, Dionysius Corinthiorum Episcopus, Lucius Papa, Tertullianus; Cyrillus Hierosolymitanus; Chrysostomus, Gregorius, Bernardus, Innocentius. Respondeo. Duo tibi probanda sunt. Primò, Paulum fuisse primum; qui Romanos ad fidem cõvertit. Quod nunquam probabis. Nec ullus illorum Patrum id asserit. Secundò, Paulum vel magis, vel non minus, quàm Petrum fundasse Ecclesiam Romanam. Neque hoc asserunt citati Patres. Quid ergo? Aliqui dicunt, Petrum & Paulum id fecisse per prædicationem Evangelij: non tamen addunt, quod tu addis, Paulum vel magis, vel non minus, quàm Petrum; id fecisse. Ita Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 1. his verbis: *Matthæus in Hebræis, ipsorum lingua scripturam*

edidit Evangelij, cùm Petrus & Paulus Romæ Evangelizarent, & fundarent Ecclesiam. Quod non est contra nos. Fatemur utrumq; fuisse Romæ, & ibi Evangelium prædicasse; sed prius Petrū, quàm Paulum, id fecisse. Alij dicunt, Petrum & Paulum reliquisse Romanis Evangelium suo sanguine signatum, ut Tertullianus lib. 4. contra Marcionem c.5. *Quibus*, inquit, (Romanis) *Evangelium Petrus & Paulus sanguine quoque suo signatum reliquerunt.* Neq; hoc negamus. Alij deniq;, Petrum prædicasse Romæ Evangelium, antequam Paulus eo veniret, ut Chrysostomus Homil. 2. in Epist. ad Roman. post initium, cùm ait: *Atqui Petrus prædicaverat Romæ. Verum, quæ ille gesserat, Paulus pro suis reputat.* Hoc contra te est.

Caput Secundum.

An Petrus fuerit Episcopus Romanæ Ecclesiæ.

1. OStensum est ex communi Patrum sententia, Petrum circa annum secundum Claudij venisse Romam, & ibi sua prædicatione multos convertisse ad fidem; atque ita Romanam Ecclesiam fundasse. Nūc quæstio est; *An etiam fuerit Episcopus illius Ecclesiæ? vel, An sederit in cathedra Romanæ Ecclesiæ à se fundatæ?* Tu nihil peculiare illi tribuis in hac re, præ Paulo. Nam c.1.n.8. asseris hæc tria. Primò, Petrum non aliquo peculiari

culiari titulo fuisse Episcopum Romanæ Ecclesiæ, sed solùm ratione sui Apostolatus. Secundò, eodem sensu Paulum fuisse ibidem Episcopum. Tertiò utrumq; tam diu fuisse ibi Episcopum, quamdiu quisque actu exercuit ibi officium Apostoli, id est, officium prædicandi Evangelium. Nihil igitur in hoc negotio plus habere Petrum, quàm Paulum.

2. At Patres longè aliter sentiunt. Eusebius in Chronico, Anno 44. sic scribit: *Petrus natione Galilæus, Christianorum Pontifex Primus, cùm primum Antiochenam Ecclesiam fundasset, Romam proficiscitur, ubi Evangelium prædicans, viginti quinque annis ejusdem urbis Episcopus perseverat.*

Hieronymus in Catal. script. Eccles. *Petrus Romæ viginti quinq; annis cathedram sacerdotalē tenuit.* Et in Epist. ad Damasum: *cum successore Piscatoris, & Discipulo crucis loquor: Ego beatitudini tuæ, i.e. Cathedræ Petri, communione cōsocior.*

Severus Sulpitius lib. 2. Hist. *Namq; eo tempore, divina apud urbem religio invaluerat, Petro ibidem Episcopatum gerente: & Paulo, postquam ab injusto præsidis judicio Cæsarem appellaverat, Romam deducto.*

Cyprianus lib. 4. Epist. 2. ad Antonianum: *Factus est Cornelius Episcopus, cùm Fabiani locus, id est, cùm locus Petri, & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret.*

Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum: *Negare non potes, scire te in urbe Roma, Petro primo Cathedram Episcopalē esse collocatam,*

in qua sederit omnium Apostolorum Caput, Petrus.

Augustinus lib. 2. contra literas Petiliani c. 51. *Cathedra tibi quid fecit Ecclesiæ Romanæ, in qua Petrus sedit, in qua nunc Anastasius sedet?* Et in Psalmo contra partem Donati: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede: Ipsa est petra, quam non vincunt superba inferorum portæ.*

Gregorius in Psalm. 5. pœnitentialem: *In tantum autem sua temeritatem extendit vesaniæ, ut Caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi vendicet, & in dominam gentium terræ jus potestatus usurpet. Quod omnino ille fieri prohibuit, qui hanc beato Petro Apostolo specialiter commisit.*

3. Ex his testimonijs (ut multa alia omittam) notanda sunt hæc: 1. Petrus primus Pontifex Christianorum. 2. Petrus viginti quinq; annis Romanæ urbis Episcopus fuit. 3. Petrus Romæ viginti quinque annis Cathedram sacerdotalem tenuit. 4. Petrus Romæ Episcopatum gessit. 5. Petro cathedra Episcopalis primo Romæ omnium collocata est. 6. Petrus sedit in cathedra Romanæ Ecclesiæ. 7. Romana Ecclesia est Petri sedes. 8. Romana Ecclesia Petro specialiter commissa est. Nihil horum dicitur de Paulo. Et tu tamen, Marce Antoni, contra communem horum Patrum consensum, audes asserere, Paulum æquè fuisse Romæ Episcopum, ac Petrum? Imò prius Romam venisse, quàm Petrum? Prius Ecclesiam ibi fūdasse, prius Episcopum Ecclesiæ fuisse?

4. Multa objicis (n 11. & 12.) Primò, Linus & Clemens, qui primi successerunt Apostolis

in

in Ecclesia Romana, fuerunt discipuli Pauli: Ergo signum est, magis Paulum, quàm Petrũ, fuisse Romæ Episcopum. Respondeo. Unde probas fuisse Pauli Discipulos? Sed fuerint: An ideo sequitur, Paulum magis, quàm Petrum, fuisse Romanæ Ecclesiæ Episcopum? miror te sic desipere. Omnes, qui scribunt catalogum Romanorum Pontificum seu Episcoporum, incipiunt à Petro, & pergunt ad Linum, Clementem, & alios deinceps. Tu fingis novum catalogum, in quo oporteat incipere à Paulo, & progredi ad Linum, Clementem, & alios successores. Parum prudenter.

5. Secundò objicis: Multi Pontifices Romani testantur se accepisse autoritatem à Principibus Apostolorum, Petro & Paulo: Et se multa agere ex eorum autoritate. Ergo non minus Paulus, quàm Petrus, fuit Romæ Episcopus. Respondeo. Pontifices dicunt se multa facere ex autoritate Petri & Pauli, quia Petrus & Paulus sua prædicatione & sanguine fundarunt Ecclesiam Romanam. In ea tamen fundanda, Petrus Paulum antecessit, ut probatum est. Nam Romani primò conversi sunt à Petro, ac deinde à Paulo in fide confirmati. Et uterque quidem fuit Apostolus Romanorum; Sed Petrus peculiari ratione Episcopus, cui alij Episcopi successerunt. Hoc patet ex Patribus jam citatis.

6. Tertiò objicis: Pontifices dicuntur Vicarij Petri & Pauli, ut patet ex quadam Synodo sub Joanne 8. Ubi Episcopi illius Synodi i-

ta loquuntur ad Carolum Imperatorem: *Jam quia divina pietas vos beatorum Principum Apostolorum, Petri & Pauli interventione, per Vicariũ ipsorum, Dominum videlicet Joannem, summum Pontificem & universalem Papam, specialemq́ Patrem nostrum*, &c. Respondeo. Vel admittis illam Synodum, vel respuis. Si admittis, necesse est te admittere, Pontificem esse universalem Papam. Si respuis, nihil ex ea, tuo judicio, potes convincere.

7. Quartò objicis: Romæ in plumbeo sigillo, Paulus Petro ad dextrã collocatur. Respondeo. Hæc objectio pridẽ soluta est à Cardinale Bellarmino. Si solutio bona est, cur nõ acquiescis? Si mala, cur non refellis? Summa solutionis est hæc: Aliquando Petrus ponitur ad dextram, aliquando Paulus: Quia sicut Petrus excellit potestate in Ecclesia; ita Paulus sapientia & labore. Plus enim laborauit, quàm reliqui: plures gentiles ad fidem convertit: plures provincias peragravit. Sicut ergo Ecclesia plus honorat Petrum, ratione potestatis; ita plus Paulum ratione sapientiæ & laboris. Nec id novum. Plus etiã honorat D. Thomam, Franciscum, Dominicum, Benedictum, quàm multos Pontifices & Episcopos; quia licet hi potestate excelluerint, illi tamen plus boni Ecclesiæ præstiterunt.

8. Quintò objicis: Nunquam fit officium de Petro, quin fiat commemoratio de Paulo; & vice versa: Ergo pares sunt. Respondeo. Mirus homo es. In præcedente objectione conten-

tendebas, Paulum præferendum esse Petro: Nunc vis pares esse. Audi. Pares sunt in Apostolatu: impares in alijs. Nam Petrus, ut dixi, potestate excellit; Paulus labore & sapientia, Ecclesia utrumque magni facit; & utrique tribuit, quod ipsis debetur.

Caput Tertium.

An Pontifex sit Successor Petri?

1. De hac re disputas lib. 4. c. 6. Et asseris Pōtificem non esse propriè peculiarem Petri successorem. At Patres contrarium asserūt, quibus potius, quàm tibi credendum est. Sic enim scribit Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum: *Petro successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus*, &c. Augustinus Epist. 165. ad Generosum: *Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quanto certius, & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti, Dominus ait: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petro enim successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Evaristus*, &c. Et Philippus Presbyter in Concilio Ephesino, Tom. 2. c. 16. *Nulli dubium, imò seculis omnibus notum est, Sanctum Petrum Apostolorum Principem & Caput, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum, per successores suos hucusque semper vivere, causasque decernere, semperq; victurum esse. Hujus itaque ordinarius successor Papa Cælestinus nos ad hanc Synodum misit.* Omitto reliquos omnes, qui vel Chronica, vel

martyrologia, vel vitas Pontificum conscripserunt. Omnes incipiunt à Petro: Et Pontifices faciunt Petri Successores.

2. Et ratio evidens sumitur ex principijs jam positis. Primum est, Christum in hac vita fuisse visibile Caput Ecclesiæ in externa gubernatione, sicut vir est Caput mulieris. Alterum, hanc gubernandi formam non esse mutatam post Ascensionem Christi; ac proinde etiam nunc opus esse visibili Capite Ecclesiæ in externa gubernatione. Tertium hoc Caput, non aliud fuisse post Christum, quàm Petrum, cui dictum est, *Pasce oves meas*. Cùm ergo post mortem Petri non sit facta mutatio in regimine Ecclesiæ, necesse est, Petro successisse aliquem, qui eodem modo, quo Petrus Ecclesiam gubernaverit. Nec alius assignari potest, quam Pontifex.

4. Secundò objicis: Nulli Apostolo datur personaliter pro sua singularitate successio: Ergo nec Petro. Respondeo. Antecedens potest dupliciter intelligi. Primò absolutè, quòd nullus Apostolorum habuerit particularem successorem in Ecclesia aliqua particulari. Sic falsum est. Nam Jacobo in Ecclesia Hierosolymitana successit Simeon Cleophæ filius. (Apud Eusebium lib.3.Hist.c.11.) Secūdò cum hac limitatione, quòd nullus Apostolorum habuerit perpetuam successionem in sua Ecclesia. Sic verum est de omnibus Apostolis, excepto Petro. Ille solus in sua Ecclesia Romana habet perpetuam successionem, & in

eo

eo impletur promissio Christi: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.*

5. Tertiò objicis: Omnes Episcopi sunt omnium Apostolorum, etiam Petri in solidũ successores, ut fatetur Leo serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificat. ubi ait: *Ecclesiasticam potestatem, quam Petrus habuit, ad omnes Ecclesiæ Principes, id est, Episcopos commeasse.* Respondeo. Falsum est, quod assumis, omnes Episcopos in solidum esse Successores Petri. Solus Pontifex in solidum illi succedit: reliqui in partem. Nec Leo tibi, sed nobis patrocinatur. Nam loco à te citato, sic habet: *Unus de toto mundo Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur, ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.* Hæc verba omisisti, quia contra te sunt. Non longè pòst, sic pergit Leo: *Propter quod dicit beatissimo Petro: Tibi dabo claves. Transivit quidem etiam in alios Apostolos vis potestatis illius, & ad omnes Ecclesiæ Principes decreti hujus constitutio commeavit, sed non frustra uni commẽdatur, quod omnibus intimetur.* Hæc verba citasti, sed mala fide. Nam Leo non dicit, quod tu dicis, potestatem Ecclesiasticam à Petro in omnes Episcopos *in solidum* commeasse: Vel omnes Episcopos *in solidũ* esse Successores Petri. Alioqui sibi ipsi contradiceret. Nam in priori sentẽtia, quam citavi, contrarium asserebat. *Unus*, inquit, *Petrus eligitur, qui omnibus Apostolis, cunctisque*

ctisque Ecclesiæ Patribus præponatur. Hæc præpositura seu eminentia, non potuit in solidum commeare in omnes Episcopos; quia impossibile est, ut omnes & singuli Episcopi præponantur omnibus alijs Episcopis.

6. Quartò objicis: Nulla Ecclesia, tempore Apostolorum, habuit proprium & specialem Episcopum; sed præcipuæ quæque Ecclesiæ à pluribus simul Episcopis in solidũ regebantur: Ergo Romanus Episcopus nõ potest dicere, se alicujus certi ac specialis Apostoli successorem esse. Respondeo. Negatur Antecedens. Nam in Ecclesia Hierosolymitana, proprius & specialis Episcopus fuit Jacobus, ut omnes fatentur. In Ephesina, Timotheus, (teste Eusebio lib. 3. c. 4.) In Cretensi, Titus, (eodem teste, ibidem.) Et quid obsecro dicturus es de septem Ecclesijs Asiæ, de quibus Joannes in Apoc. Certe singulæ habuerunt proprios ac peculiares Episcopos, quorum virtutes & vitia ibi describuntur, c. 2 & 3.

7. Quintò objicis: Petrus eo modo fuit Episcopus Romanus, quo Antiochenus: Ergò non est ratio, cur magis Romani Episcopi, quã Antiocheni, dicantur esse Petri Successores. Respondeo. Verum est. Petrum fuisse & Antiochenum & Romanum Episcopum: Et utrobique habuisse suos successores; sed diverso modo. Nam Antiochiæ habuit Successores in Ecclesia tantum particulari: Romæ, in Ecclesia universali. Ratio est, quia ipse fuit à Christo constitutus Pastor universalis Ecclesiæ; per

illud,

illud, *Pasce oves meas*, ut suprà dictum est. Hãc curam pastoralem universalis Ecclesiæ, non amisit per mutationem loci, sed per mortem. At Romæ mortuus est, non Antiochiæ: Ergo Romæ illã amisit, ac pinde Romę habuit Successorẽ in pastorali cura universalis Ecclesiæ.

8. Sextò objicis: Si Romanus Pontifex peculiaris Petri Successor est, sequitur Petrum fuisse specialem Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & consequenter non fuisse Episcopum universalem. Respondeo. Posterior consequẽtia neganda est. Nam Petrus non solùm fuit Episcopus Romanæ Ecclesiæ particularis, sed etiam Romanæ Ecclesiæ universalis. Scis quid velim. Ecclesia Romana dupliciter accipitur. Primò, pro illa sola Ecclesia particulari, quæ olim Romæ fuit, & nunc est. Secũdò, pro collectione omnium fidelium, qui toto orbe dispersi, adhærebant olim Romano Pontifici, & nunc etiam adhærent. Et hoc posteriori sensu habet varia nomina. 1. Dicitur Catholica seu universalis, quia toto orbe diffusa. 2. Pontificia, quia Pontifici subjecta. 3. Romana, à nobiliori sui parte. Petrus ergò fuit Episcopus Ecclesiæ Romanæ utroque modo acceptæ.

9. Septimò objicis: Paulus non minus fũdavit Ecclesiam Romanam, nec minus fuit Episcopus Ecclesiæ Romanæ, quàm Petrus: Ergo non est ratio, cur Pontifex potius dicatur Successor Petri, quàm Pauli. Respondeo. Antecedens falsum est, ut cap. 1. & 2. demonstravi. Nam Petrus fuit primus, qui Romanos ad fidem

fidem convertit, & Romæ sedem ac cathedrã obtinuit, ut constat ex antiqua Patrum traditione, quam negare non potes.

10. Octavò objicis: Adhuc disputatur, an Pontifex, ut Pontifex, debeat eligi à clero tãtùm Romano, an verò ab universali Ecclesia, vel generali concilio, Ecclesiam universalem repræsentante. Si debet eligi à Clero tantùm Romano, jam non eligitur, ut Caput universalis Ecclesiæ. Si a. debet eligi ab universali Ecclesia, jam nõ eligitur, ut Episcopus Romanus, & Successor Petri in Romana Ecclesia. Nam universalis Ecclesia potest eligere, quemcunque vult, non alligando illum ad hanc vel illã Ecclesiam particularem. Respondeo. Pontifex eligitur à Cardinalibus. Cardinales autem possunt dupliciter spectari. Primò, quatenus sunt clerici Ecclesię Romanæ particularis. Secundò, quatenus sunt Procuratores, & ministri totius Ecclesiæ. Et hoc modo eligunt Pontificem. An autem possint eligere Pontificem, qui non simul esset Episcopus Romanus, sed vel Parisiensis, vel Viennensis, vel nullius loci Episcopus particularis, alia quæstio est.

Caput Quartum.

An Pontifex sit Caput seu Pastor universalis Ecclesiæ?

1. TUid negas, lib. 4. c. 7. & seqq. Ne tamen planè videaris omnem illi auctoritatem dero-

derogare, asseris hæc duo: Primò, Pontificem Romanum non habere ullum privilegium jure divino, supra alios Episcopos. Secundò, habuisse tamen aliqua privilegia jure Ecclesiastico, quæ nunc in abusum abierunt. Nimirum hæc quinque. 1. curam quandam & superintendentiam generalem super universam Ecclesiam, quæ speciali quadam ratione, præ alijs Episcopis, illi concessa fuerit. 2. Privilegiũ appellationis in judicijs Ecclesiasticis. Nam omnes Episcopi totius orbis, qui sentiebant se gravari ab Episcopis aut Synodis provincialibus, poterant confugere ad Romanum Pontificem, & ibi suam causam defendere, & innocentiam demonstrare. 3. Privilegium communionis in fide. Nam quando grassabatur aliqua hæresis, & occupabat multas Ecclesias, ut hæresis Arriana; tunc Pontifex erat quasi Dux & Arbiter Catholicæ communionis: Et cui ipse dabat vel adimebat suam communionem, reliqui etiam dabant vel adimebant. 4. Privilegium definiendi ac decernendi. Nihil enim grave in Ecclesia universali, nisi consulto prius & consentiente Romano Pontifice, poterat tractari, decerni, aut definiri. Non ut definitio robur haberet à Pontifice, sed ut majus robur haberet, quàm alioqui habitura esset. 5. Privilegium perfugij. Nam afflicti Episcopi, & persecutionem ab hæreticis vel tyrannis patientes, confugiebant ad Pontificem, & ab eo juvabantur. Hæc quinque privilegia concedis,

&

& explicas cap.9.per totum. Nec ullum aliud agnoscis.

2. Ego contrà statuo, & hæc, & plura alia Privilegia Pontifici concessa esse, non tantùm jure Ecclesiastico, sed etiam divino, & ex peculiari Christi institutione. Et quidem, omisso quinto privilegio, quod tu proponis, reliqua proponam hoc ordine. 1. Tota Ecclesia Pontifici gubernanda concessa est. Ex hoc ferè pẽdent alia, quæ sequuntur. 2. Omnes Episcopi, in judicijs Ecclesiasticis possunt appellare ad Pontificem. 3. Omnes Christiani, in controversijs fidei, debent adhærere Pontifici & Ecclesiæ Romanæ. 4. Nullum decretum potest statui pro tota Ecclesia, nisi consulto & consentiente Pontifice. 5. Pontifex potest leges Ecclesiasticas præscribere, quæ obligent universam Ecclesiam. 6. Potest Episcopos, Reges & Principes, propter grave delictum & contumaciam, excommunicare, aut alia pœna Ecclesiastica punire. De his, ut alia omittam, sigillatim agendum est.

Primum Privilegium.

Tota Ecclesia Pontifici gubernanda commissa est.

3. Hoc probo tribus modis. 1. Ex jure institutionis. 2. Ex jure successionis. 3. Ex Concilijs & Patribus. Primò igitur, ex jure institutionis sic: Forma gubernandi Ecclesiam debet

debet nunc esse talis, qualis ab initio fuit, ex Christi institutione: At ab initio, ex Christi institutione, gubernabatur Ecclesia ab uno visibili Capite, nempe a b ipso Christo: Ergo etiã nunc debet gubernari ab uno visibili Capite, quod nõ est aliud, quàm Pontifex. Hoc argumentum fusè tractatum est, lib. 2. cap. 3. 4. & 5. Hîc obiter ex tua cõcessione cõfirmari potest.

4. Ac primo; quod talis nunc debeat esse forma gubernandi Ecclesiam, qualis ab initio fuit ex Christi institutione, concedis lib. 1. c. 1. n. 21. his verbis: *Nam sicut Ecclesia eadem prorsus est, non alia similis: ita gubernatio eadem perseverat, non alia similis.* Item, quòd Ecclesia ab initio gubernata fuerit ab uno visibili Capite, nempe ab ipso Christo, concedis ibidem n. 24. his verbis: *Ego sanè in Christi visibili regimine ordinario hæc tantùm observo: Sacramenta visibilia instituere; Ministros vocare & mittere; Evangelizare; Ministros suos errantes corripere & increpare; legem explicare, eamq; à corruptelis vindicare. Alterius generis officia à Capite Christo, ut visibilis erat, prodeuntia, ego certè non reperio.* Igitur ex utraque tua concessione, & major & minor propositio syllogismi nostri vera est. Vera igitur conclusio.

5. Secundò, ex jure successionis sic: Pontifex succedit Petro cum pari potestate: At Petro totius Ecclesiæ gubernatio fuit commissa: Ergo etiam Pontifici committitur. Minor lib. 2. de Primatu Petri probata est. Majorem probo autoritate Patrum, quos præ-

cedenti capite recensui, & paulò post iterum recensebo. Deinde ratione. Nam si Pontifex non succederet Petro cum pari potestate, jam mutata esset forma gubernandi Ecclesiam. Nam tēpore Petri gubernata fuit ab uno visibili Capite: nunc non gubernaretur ab aliquo visibili Capite. Hanc mutationem non admittis. Ergo fateri debes, Pontificem habere Primatum Ecclesiæ, sicut Petrus habuit.

6. Respondes (c.6.n.8.) Etiamsi ex divino jure successionis deberet aliquis Petro succedere in Primatu Ecclesiæ, adhuc tamen negādum esse, Romanum Pontificem fore successorem. Mira pertinacia. Quis ergo foret? An tu, Marce Antoni? An aliquis alius? Designa si potes. Aut constringam te hoc modo: Aliquis jure divino debet succedere Petro in Primatu, ex suppositione. Negas Pontificem esse, quod omnes antiqui Patres affirmant. Dicis, alium esse debere, quod hactenus nemo dixit. Quis tibi credet? Nec tu ipse tibi.

7. Sed quo jure, inquies, Romanus Pontifex potius succedit, quàm quivis alius Episcopus? Dicam, Antoni. Jure divino, seu ex institutione Christi. Nam quia Christus semel instituit, ut Ecclesia semper gubernetur ab uno visibili Capite, seu pastore, necesse est, ex vi illius institutionis, ut moriente uno pastore, succedat alius in ejus locum, sicut in Veteri Testamento factum est, (Hebr.7.23.) Alioqui nisi alter alteri succederet, non servaretur institutio Christi, qua voluit, ut Eccle-

sia

ſia ſemper haberet unum viſibilem Paſtorem, cui diceret, quod Petro dixit, *Paſce oves meas.* At unde conſtat; Pontificem debere eſſe hunc ſucceſſorem? Et hoc dicam: Conſtat ex traditione. Scis, Antoni, quæ ſunt juris aut inſtitutionis divinæ, dupliciter nobis innoteſcere: Vel ex ſcriptura; vel ex traditione. Sicut ergo ex ſcriptura conſtat, Chriſtum fuiſſe viſibile Caput Eccleſiæ; & Petrum conſtitutum Chriſti Vicarium, per illud, *Paſce*: ita conſtat ex traditione, Pontificem eſſe Petri ſucceſſorem. Hanc traditionem accepimus ab antiquis Concilijs & Patribus, de quibus jam dicendum eſt.

8. Tertiò, accedit conſenſus Patrum & cōciliorum. Ex quibus dupliciter probo Primatum Pontificis, reſpectu totius Eccleſiæ. 1. Ex titulis, quos illi tribuunt. 2. Ex alijs ipſorum ſententijs. Recenſebo tres titulos; & totidem ſententias, ne prolixus ſim. Plures videri poterunt apud Bellarminum, Coccium, & alios. Igitur.

Primus titulus eſt: *Caput univerſalis Eccleſiæ.* Qui titulus habetur in Epiſtola Paſchaſini Epiſcopi, & aliorum de damnatione Dioſcori, tom. 2. concil. in fine concilij Chalcedonenſis, ubi leguntur hæc verba: *Unde ſanctiſſimus & beatiſſimus Papa, Caput univerſalis Eccleſiæ Leo, per nos ut legatos ſuos, ſancta Synodo conſentiente, Petri Apoſtoli præditus dignitate, qui Eccleſiæ fundamentum & petra fidei, & cæle-*

stis regni janitor nũcupatur, Episcopali cum dignitate nudavit. Ubi tria dicuntur de Pontifice Leone. 1. Quòd sit Caput universalis Ecclesiæ. 2. Quòd sit prædictus dignitate Petri Apostoli. Vel, ut nos loquimur, quòd sit successor Petri cum pari potestate. 3. Quòd Dioscorum Episcopum Alexandrinum privaverit dignitate Episcopali. Ex primo & tertio colligimus, amplitudinem potestatis ipsius. Ex secundo, quòd illam potestatem habeat jure divino, sicut Petrus habuit.

9. Simili titulo usi sunt Patres Concilij Chalcedonensis in Epist. ad Leonem, quæ extat in eodem concilio in fine, sub hoc titulo: *Relatio Sancta Synodi Chalcedonensis ad beatum Papam Leonem de omnibus gestis generaliter.* Ubi inter cætera, sic scribũt: *Si enim, ubi duo aut tres sunt congregati in nomine ejus, ibi se in medio eorũ fore perhibuit: Quantam circa Sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriæ & labori sua confessionis notitiam prætulerunt? Quibus tu quidem, sicut membris Caput praeras.* Ecce, fatentur Episcopi in concilio cõgregati, Leonem Pontificem ipsis præfuisse, sicut caput præest membris. Erat autem concilium generale, quod repræsentabat totam Ecclesiam. Igitur agnoscunt Leonem fuisse Caput totius Ecclesiæ.

10. Secundus titulus est: *Papa universalis Ecclesia.* Quo utuntur Athanasius & Episcopi Ægypti in Epistol. ad Marcum Papam: (si modo Athanasio ascribenda sit illa epistola)

Domi-

Domino, inquiunt, *sancto, & Apostolici culminis venerando Marco, sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, atq; universalis Ecclesiæ Papæ, Athanasius & universi Ægyptiorum Episcopi salutem.* Cui similis est hic titulus: *Pastor & custos ovilis Christi.* Quo utuntur Ambrosius, Bassianus, & cæteri Episcopi in Epistola ad Siricium Papam. Quæ est Epist. 81. inter Epistolas Ambrosij. Item hic: *Custos vineæ Salvatoris.* Quo utitur concilium Chalcedonense in citata relatione ad Leonẽ Papam, cum ait: *Et post hæc omnia, insuper & contra ipsum, cui vineæ custodia à Salvatore commissa est, extendit insaniam, id est, contra tuam quoq; Apostolicam sanctitatem.* Loquitur de Dioscoro, qui primò quidem cõtra Flavianum & Eusebium Episcopos; deinde contra Leonẽ Pontificem se opposuit. Est igitur hic sensus: Postquam opposuit se Episcopis, audet etiã se opponere Pontifici, cui totius Ecclesiæ custodia commissa est. Nam per vineam Salvatoris intelligendam esse Christi Ecclesiam, constat passim ex Evangelio.

11. Tertius titulus est: *Summus Pontifex: Summus Papa; Summus Sacerdos: Princeps Sacerdotum: Summus omniũ præsulum Pontifex*, Quẽ illi tribuunt Bernardus in suis Epistolis ad Romanos Pontifices, Hieronymus in præfat. Evangeliorum ad Damasum, Sexta Synodus Act. 18. in Serm. acclamatorio, Valentinus in Epist. ad Theodosium, quæ habetur tom. 1. concil. Et Stephanus Archiepiscopus Carthaginensis in Epist. ad Damasum Papam, quam scripsit

nomine trium conciliorum Africæ, in qua sic legimus: *Beatissimo Domino & Apostolico culmine sublimato Damaso Papæ, & summo omnium præsulum Pontifici.*

12. Addo trium celeberrimorum Patrum sententias, Ambrosij, Hieronymi, Augustini. Ambrosius Epist. 81. ad Siricium Papam: *Recognovimus literis sanctitatus tuæ, boni pastoris excubias, qui fideliter tibi commissam januam serves, & pia sollicitudine Christi ovile custodias, dignus quem oves Domini audiant, & sequantur. Et ideo, quia nosti oviculas Christi, lupos facilè deprehendes & occurres quasi providus pastor, ne isti morsibus perfidiæ suæ, feralique ululatu Dominicum ovile dispergant.* Hîc non aliter loquitur de Pontifice, quàm de Petro Nam vocat illum bonum pastorem: non tantùm respectu ovium, quæ tunc erant in particulari Ecclesiâ Romana, sed quæ erant in tota Christi Ecclesia. Hoc enim significāt illæ particulæ. 1. Christi ovile. 2. Oves Domini. 3. Oviculæ Christi. 4. Dominicum ovile. Unde constat, Pontificē ex sententia Ambrosij, eodem jure esse pastorem ovilis Christi, quo Petrus fuit; quia omnia, quæ tribui solent Petro, tribuit etiam Pontifici, tanquam legitimo Petri successori. At Petrus, jure divino fuit pastor ovilis Christi, ut lib. 2. ostensum est; Ergo eodem jure Pontifex est pastor ovilis Christi.

13. Eodem sensu scribit Hieronymus Epist. 57. ad Damasum Papam: *Quanquam tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacer-*

Sacerdote victimam salutis, à pastore præsidium ovis flagito. Et infrà: *Beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri communione consocior.* Ubi tria apertè insinuat. 1. Pontificem esse Successorem Petri, vel sedere in cathedra Petri. 2. Pontificem esse pastorem, sicut Petrus fuit. 3. Se esse ovem illius pastoris. At nō erat ovis pertinens ad particulare ovile, quod Romæ erat; sed pertinens ad universale ovile Christi, quod toto orbe erat dispersum. Ergo Pontifex, ex sententia Hieronymi, est pastor omnium Christi oviū, eo jure, quo Petrus fuit, quia sedet in cathedra Petri.

14. Augustinus multa scribit in eandem sententiam. Et quidem in lib. cont. Epist. Manichæi, quam fundamentalem vocant, c. 4. sic habet: *Multa sunt alia, quæ in Catholicæ Ecclesiæ gremio me justissimè teneant. Tenet consensio populorum atque gentium: tenet autoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post Resurrectionem suam Dominus commendavit, usq; ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum: tenet postremò ipsum Catholicæ nomen, quod non sine causa, inter tam multas hæreses, ista Ecclesia sola obtinuit.* Hîc non loquitur Augustinus de aliqua Ecclesia particulari, quæ sit Romæ tantum aut Carthagine, sed de Ecclesia Catholica, quę tota orbe dispersa est: Ideoque ponit quatuor motiva, totam Ecclesiam concernentia, quæ meritò suadent homini Christiano, ut maneat in Ecclesia Catholi-

tholica, & non deficiat ad Ecclesiam Donatistarum, aut Manichæorum. Sunt autem hæc motiva: 1. Consensus omnium populorum, qui in Ecclesia Christi sunt. 2. Miracula, quæ in Ecclesia Christi fiunt. 3. Constans ac perpetua successio pastorum Ecclesiæ Christi. 4. Ipsum nomen Catholicæ, id est, universalis. Circa successionem duo notāda sunt. Unū est, quod Petro commissa sit pastura totius Ecclesiæ. Alterum, quòd Pontifex succedat Petro in pastura totius Ecclesiæ. Hoc est, quòd hîc quærimus.

15. Idem Augustinus Epist. 162. ad Glorium, Eleusium, Felicem, & Grammaticum, non longe post initium, loquens de Carthagine, sic scribit: *Erat etiam transmarinis vicina regionibus, & fama celeberrima nobilis. Vnde non mediocris utique autoritatis habebat Episcopum, qui posset non curare conspirantem multitudinem populorum, cum se videret & Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus, per communicatorias literas esse conjunctum.* Hîc per primatum Apostolicæ cathedræ intelligit primatum totius Ecclesiæ, quem primo quidem habuit Petrus; deinde Petri Successores, id est, Pontifices. Nam si ille Principatus non transisset à Petro in Successores illius, falsum esset, quod asserit Augustinus, principatum illum semper viguisse in Ecclesia Romana. Non enim potuit semper vigere, si in solo Petro, & non etiam in Successoribus Petri viguisset.

16. Et

16. Et lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum, ad Bonifacium Papam. cap. 1. *Neque enim dedignaris, qui non alia sapis, quamvis altius præsideas, esse amicus humilium.* Et infrà: *Cùm vero non desinant hæretici fremere ad Dominici gregis caulas, atque ad diripiendas tanto pretio redemptas oves, aditus undecunque rimari, communisque sit nobis omnibus, qui fungimur Episcopali officio, quamvis ipse in eo præemineas celsiori fastigio, specula pastoralis; facio quod possum pro mei particula muneris.* Hic duo apertè dicit de Pontifice 1. Illum altius præsidere, quàm Episcopos. 2. Illum celsiori fastigio præeminere in Episcopatu. 3. Insinuat, hoc esse discrimen inter Pontificem & Episcopos, quòd quilibet Episcopus habeat tantùm particulam curæ pastoralis: Pontifici totius Ecclesiæ cura incumbat. *Specula,* inquit, *Pastoralis est communis omnibus Episcopis; sed tu inter Episcopos celsiori fastigio præemines; ego pro mei muneris particula facio, quod possum.*

17. Dices fortè, Pontificem jure tantùm Ecclesiastico præeminere, non divino. Sed hoc jam refutatum est sæpius. Nam Pontifex eo jure præeminet, quo Petrus, cũ sit Successor Petri: At Petrus præeminet jure divino: Ergo & Pontifex. Vide titulos & testimonia hactenus citata. Ubi tamen notandũ est, præeminentiam illam, qua pollet Pontifex præ aliis Episcopis, & divino & Ecclesiastico jure concessam ac stabilitam esse. Divino quidem, quia Christus non soli Petro, sed etiam Petri

Successoribus illam concessit. Et hoc sensu intelligenda sunt testimonia conciliorum & Patrum, quæ jam citavimus. Ecclesiastico verò, quia Ecclesia sæpe declaravit. Pontificem habere illam præeminētiam, præ alijs Episcopis. Et sic intelligendus est Valentinianus in Epist. ad Theodosium (quæ habetur Tom. 1. conciliorum, immediatè ante concilium Chalcedonense) cum ait: *Beatissimus Romanæ urbis Episcopus, cui principatum sacerdotij super omnes antiquitas contulit.* Non vult dicere, quòd antiquitas contulerit illi principatum, quem à Christo non habet; sed quòd agnoverit illius principatum, & declaraverit pro tali habendum & agnoscendum. Neq; hoc novum est. Nam sæpe fit, ut eadē res, & divini & humani sit juris. Quo pacto libri Macchabæorum, & divina & Ecclesiastica authoritate sunt canonici. Furtum, & divina & humana lege prohibitum est. Obedientia filiorum erga parentes, & divino & humano jure præcipitur. Ad credendam Christi Divinitatem, & divino & humano jure obligamur. Hæc nota sunt.

Secundum Privilegium.

Appellatio ad Pontificem.

18. Secundum privilegium est, quòd omnes Episcopi totius orbis, qui in judiciis Ecclesiasticis sentiunt se gravari ab Episcopis aut Synodis provincialibus, possint confugere ad Romanum Pontificem, tanquam ad judicem supe-

superiorem, cui reliqui etiam Episcopi subjecti esse debeant; & à cujus sententia non liceat ulterius provocare. Hoc patet ex Concilio Sardicensi, cap. 4. juxta secundam editionem: *Osius Episcopus dixit: Quòd si aliquis Episcopus judicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere, ut iterum judicium renovetur, si vobis placet, sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur vel ab his, qui examinaverunt, vel etiam ab aliis Episcopis, qui in propinquo morantur, Romano Episcopo. Et si judicaverit renovandum esse judicium, renovetur, & det judices. Si autem probaverit talem causam, ut ea non refricentur, quæ acta sunt: quæ decreverit Romanus Episcopus, confirmata erunt. Si ergo omnibus placet, statuatur. Synodus respondit: PLACET.* Et cap. 5. ejusdem secundæ editionis: *Cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum judicio, qui in vicinis commorantur locis, & proclamaverit agendum sibi negocium in urbe Roma; alter Episcopus in eadem cathedra (post appellationem ejus, qui videtur esse depositus) omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Episcopi Romani determinata.*

19. Hi duo canones magnam habent autoritatem in Ecclesia, quia concilium Sardicense, in quo conditi sunt, semper ab Ecclesia fuit receptum. De quo Sulpitius lib. 2. Histor. scribit, ex toto orbe fuisse convocatum. Et Socrates lib. 2. cap. 16. appellat concilium generale. Interfuerunt enim legati Julij Primi Pontificis, & præterea ex toto terrarum

rum orbe plusquam trecenti Episcopi, nominatim ex Italia, Gallia, Hispania, Britannia, Africa, Ægypto, Syria, Thracia, Pannonia, & alijs provincijs, ut refert Athanasius in Apologia secunda, circa initium.

20. De ijsdem canonibus sic scribit Gelasius Papa in Epist ad Faustum: *Ipsi sunt canones, qui appellationem totius Ecclesiæ, ad hujus sedis examen voluerunt deferri. Ab ipsa verò, nusquam prorsus appellari debere sanxerunt.* Et in Epistola ad Episcopos Dardaniæ: *Ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt: Ab illa autem nemo est appellare permissus.* Habentur hæ Epistolæ in tom. 2. concil. inter Decreta Gelasij Papæ primi.

21. Tu quidē, Antoni, non negas hoc privilegium de jure appellationis; sed dicis Ecclesiastico tantùm jure, & non divino concessum esse. Erras. Nam antequam Ecclesiastico jure statutum esset in supradicto Concilio Sardicensi, Episcopos posse appellare ad Pontificem; jam usu recepta erat hujusmodi appellatio, ut varijs Exemplis demonstrat Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Pontif c. 21. circa finem. Unde etiam Leo Papa Epist 87. ad Episcopos Provinciæ Viennensis in Gallia, fatetur antiquam esse consuetudinem appellandi ad Pontificem. Sic n. scribit: *Vestra fraternitas recognoscat, Apostolicam sedem, pro sui reverentia, à vestræ etiam provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus esse consultā; & pro diversarum (quemadmodū vetus consuetudo poscebat) appellatione causa-*

rum,

rum, aut retractata, aut confirmata fuisse judicia.

22. Porro hæc consuetudo, quæ postea per canones concilij Sardicensis fuit confirmata, non aliunde, quàm ex Apostolica traditione & autoritate orta est, ut colligitur ex Theodoreto in Epist. ad Renatum Presbyterum, ubi sic ait: *Nudarunt me Sacerdotio, ejiciuntq; ex civitatibus, nec senectutem reveriti, neq; canitiem in religione & pietate nutritam. Quam ob rem deprecor te, ut sanctissimo Archiepiscopo* (Leoni Papæ) *suadeas, ut Apostolica autoritate utatur, jubeatq; ad vestrum concilium adire. Tenet enim sancta ista sedes gubernacula regendarum cuncti orbis Ecclesiarum. Quare, quæ ab isto vestro tribunali proficiscentur, qualiacunq; erunt, judicij vestri integritate, confisi amplectemur.* Ubi clare significat, Pontificem, non solo jure Ecclesiastico, sed autoritate Apostolica, supremum esse judicē in judicijs Ecclesiasticis: ac proinde ad illum appellari posse. Et rationem addit, quia Pontifex Romanus gubernat omnes Ecclesias totius mundi: Ergo ab omnibus Ecclesijs totius mundi potest ad ipsum fieri appelatio. Eodem sensu scribit in Epist. ad Leonem Papam: *Ego*, inquit, *suffragium Sedis Apostolicæ expecto, & supplex oro atque obsecro Sanctitatem Vestram, ut ea me, tribunal vestrum justum ac rectum appellantem defendat ac protegat, &c. Vestram sententiam expecto. Quòd si sententiæ eorum, qui me condemnaverunt, acquiescere jusseritis, acquiescam.*

* * *

TER-

TERTIUM PRIVILEGIUM.

Qui in fide non vult errare, debet adhærere Ecclesiæ & Pontifici Romano.

23. Tertium privilegium est, quod omnes Christiani, quando oriuntur dissensiones in fide, debeant adhærere illi parti, quam tenet Romanus Pontifex, & Sedes Apostolica; si non velint errare. Hoc tradunt antiqui Patres Irenæus lib.3. contra hæreses c.3. rationem reddens, cur potius describat successionem Episcoporum Ecclesiæ Romanæ, quàm aliarum Ecclesiarum particularium, sic scribit: *Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, omnes qui sunt undique fideles: in qua semper ab his, qui sunt undique conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.*

24. Et Divus Hieronymus Epist.8. ad Demetriadem c.9. *Et quia vereor, imò rumore cognovi, in quibusdam adhuc vivere & pullulare venenata blandiria; illud te pio charitatis affectu præmonendam puto, ut Sancti Innocentij, qui Apostolicæ cathedræ Successor est, teneas fidem: nec peregrinam, quantumvis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.* Ubi etiam insinuat rationẽ, cur Pontifici in fide adhærendum sit; quia nimirum Pontifex Successor Petri Apostoli. At Petro & successoribus illius dictum est: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua: Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.*

25. Et

25. Et Basilius Magnus in Epistola data Sabino Diacono ad Pontificem Romanum: *Revera dignum est illa excellentissima voce, qua te beatum prædicavit, quod pietati tuæ donatū à Domino est, scilicet, ut quod adulterinum est, à legitimo ac puro discernas; ac fidem Patrum sine subtractione ulla prædices.* Alludit ad illud, quod Petro dictum est: *Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est.* Quod etiam Pontifici, Petri Successori, dictum esse interpretatur. Et rectè. Nam sicut ad illam fidei quæstionem: *Vos autem quē me esse dicitis?* Petrus ex peculiari Dei revelatione respondit: *Tu es Christus Filius Dei vivi*: ita ad similes fidei quæstiones, Successor Petri, ex peculiari Dei assistentia, debet respondere.

26. Et Cyrillus Alexandrinus in Epist. ad Celestinum Papam: *Quoniam vero Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigit, longaque Ecclesiarum consuetudo suadet, ut istiusmodi sanctitati tuæ communicentur, non possum equidem id, quod apertum est, ad pietatem tuam non perscribere.* Et paulo post: *Quamvis hæc ita se habeant, non prius tamen Nestorij Communionem confidenter deserere ausi fuimus, quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hic sentias, declarare: quo liquidò nobis constet, an communicare cum Nestorio nos oporteat, an verò libere ei denunciare, neminem cum eo communicare, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat. Porro tuæ integritatis mens, ac super hac re sententia, non*

modo

modo piissimis Deoque devotissimis Macedoniæ Episcopis, sed totius quoque Orientalis Antistitibus perspicuè per literas exponi debet. Hîc apparet, totam Ecclesiam Orientalem, tanti fecisse Romanum Pontificem, ut in rebus fidei, nihil, nisi ex ipsius decisione, statuendum esse existimarent.

27. Et Maximinianus Constantinopolitanus Episcopus in Epist. ad Orientales: *Omnes fines terræ, quæ Dominum sincerè receperunt, & ubiq; terrarum Catholici veram fidem confitentes, in potestatem Romanorum Pontificum tanquam in Solem respiciunt, & ex ipsâ lumen Catholicæ & Apostolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò, quia Petrus legitur primò perfectam fidem esse confessus, Domino revelante, cùm dixit: Tu es, Christus filius Dei vivi.* Et infrà: *Hunc enim de cæteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui cathedram Magisterij principaliter possidendam tenere, perpetuo privilegij jure concessit: ut quisquis divinum aliquid aut profundum nosse desiderat, ad hujus præceptionis oraculum doctrinamq; recurrat.* Nota, perpetuo privilegij iure.

28. Et Augustinus lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonifacium Pontificem, c. 1. *Hæc autem, quæ duabus Epistolis eorum respondeo, ad tuam potissimùm dirigere Sanctitatem, non tam discenda, quàm examinanda, & ubi forsitan aliquid displicuerit, emendanda constitui.* Verba clara sunt. Similia habent Theodoretus in Epist. ad Leonem Papam, Sozomenus lib. 6. Hist. c. 22. & alij passim.

QUAR-

QUARTUM PRIVILEGIUM.

Nullum Decretum statui potest pro tota Ecclesia, nisi Pontifice consentiente.

29. Quartum privilegiũ est, quòd nihil grave in Ecclesia universali, nisi consulto prius ac cõsentiente Pontifice, possit tractari, decerni, ac definiri. Hoc quidẽ concedis, Antoni, sed non eo sensu, quo nos. Nam nos dicimus, hujusmodi decreta vel decisiones, quæ fiunt pro tota Ecclesia, non habere vim ac robur, nisi accedat consensus Pontificis. Tu asseris, habere quidẽ robur sine consensu Pontificis; sed tamen plus roboris ex consensu illius accedere. Nobiscum sentiunt antiqui Patres.

30. Socrates lib. 2. Historiæ cap. 5. *Nec Julius Romæ Episcopus in concilio adfuit, neque quenquam, qui eius locum suppleret, eo misit, cùm utique Ecclesiasticus canon jubeat, non oportere absq; Romani Pontificis sententia, Decreta Ecclesiis sancire.* Loquitur de concilio Antiocheno, quod cõtra Athanasium celebratum est; sed sine robore & autoritate, quia defuit consensus Pontificis.

31. Et Sozomenus lib. 3. cap. 7. *Athanasius fugiens Alexandria, Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Cõstantinopolitanus Episcopus forte illo accessit, & Marcellus quoque Episcopus Ancyræ, & Asclepas Gazæ Episcopus: qui cum doctrinæ Arianæ adversaretur, in crimen vocatus est ab Arianis quibusdam, quod altare everterit, & fuerit*

fuerit propterea abdicatus. Cujus locum in Ecclesia Gazæ administranda obtinuit Quintinianus, itemq; Lucius Episcopus Adrianopolis, ab aliis accusatus, sua quam regebat Ecclesia spoliatus, Romæ ætatem degit. Quorum criminationes cùm Episcopus Romanus intellexisset, & omnes fidei concilij Nicæni consentientes reperisset, in communionem recepit. Ac cùm propter Sedis dignitatem, cura omnium ad ipsum spectaret, singulis suam Ecclesiam restituit, scripsitque ad Episcopos Orientis, eosq; incusavit, quòd inconsultò de hisce viris judicassent, Ecclesiasque perturbassent.

32. Et Theodoretus lib. 2. Hist. c. 22. *Numerus Episcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicij vim habere non debet: præsertim cū formula composita sit, neq; Episcopo Romano, cujus sententia præ cæteris omnibus expectanda erat, &c.*

33. Et Concilium Chalcedonense act. 1. statim ab initio, post recensita nomina eorum qui interfuerunt: *Paschasinus vero Reverendissimus Episcopus, & Vicarius Sedis Apostolicæ, cùm in medio, unà cum his viris reverendißimis collegis suis stetisset, dixit: Beatißimi atque Apostolici viri, Papæ urbis Romæ, quæ est Caput omnium Ecclesiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus est ejus Apostolatus, ut Dioscorus Alexandrinorum Episcopus non sedeat in concilio, sed audiendus intromittatur. Quod nos observare necesse est.* Et infrà: *Quia cùm personam judicandi non haberet, præsumpsit, & Synodum ausus est facere sine autoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est.*

34. Et Act. 16. in Relatione S. Synodi ad Leonem Papam, paulo post mediū: *Hæc sunt, quæ tecum, qui spiritu præsens eras, effecimus. Indicamus verò, quia & alia quædam pro rerum ipsarū ordinata quiete, & propter Ecclesiasticorum statutorum firmitatem definimus, scientes quia & Vestra Sanctitas eadem probatura & confirmatura est.* Et circa finem: *Rogamus igitur, & tuis Decretis nostrum honora judicium, & sicut nos Capiti in bonis adjecimus consonantiam, sic & Summitas tua, filiis, quod decet, adimpleat.* Hîc petunt Patres concilij, ut, quæ ipsi communi consensu in concilio generali statuerant, à Pontifice confirmentur, & robur accipiant.

35. Et Anastasius Hierosolymitanus Patriarcha in Epist. ad Felicem Papam: *Fuit semper Apostolicæ Sedis vestræ licentia, injustè damnatos vel excommunicatos, potestatis suæ auctoritate restituere, & sua omnia ijs reddere, & eos, qui eos condemnarunt aut excommunicarunt, Apostolico punire privilegio: Sicut etiam nostris, & anterioribus novimus factum temporibus,* &c. *Antiquis regulis sancitum est, ut quidquid, quamvis in remotis provinciis super eorum querelis aut excusationibus ageretur, non prius tractandum vel accipiendum esset, quàm ad notitiam almæ sedis vestræ esset deductum, ut hujus autoritate, juxta quod fuisset faciendum, infirmaretur, aut firmaretur.*

36. Et Augustinus cum aliis Episcopis Concilii Carthaginensis Epist. 90. ad Innocentium Papam: *Hoc itaque gestum, Domine frater sancte, charitati tuæ intimandum duximus, ut*

statutis nostra mediocritatis, etiam Apostolica Sedis adhibeatur autoritas pro tuenda salute multorum, & quorundam perversitate etiam corrigenda.

37. Et Ambrosius Epist. 78. ad Theophilum Alexandrinum (ubi agit de componenda discordia, quæ erat inter Evagrium & Flavianum,) *Sane*, inquit, *referendū arbitramur ad Reverendum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotē Ecclesiæ.* Et ibidem: *Ut nos quoq́, cùm id gestum esse cognovimus, quod Ecclesia Romana comprobaverit, læti huiusmodi fructum examinis adipiscamur.*

38. Et Prosper in Chronicis: *Concilio apud Carthaginem habito ducentorum septendecim Episcoporum, ad Pontificem Sozimum synodalia decreta perlata, quibus probatis, per totum mundum hæresis Pelagiana damnata est.*

39. Accedit efficacissima ratio, quæ sumitur ex primo privilegio in hunc modum: Pontifex habet curam & gubernationem totius Ecclesiæ, sicut Rex totius regni, aut Imperator totius imperij, quisque in suo genere: At nemo potest facere efficax Decretum pro toto regno aut imperio, nisi consentiente Rege aut Imperatore: Ergò similiter nemo potest facere efficax Decretum pro tota Ecclesia, nisi consentiente Pontifice. Hæc tamen duo distinguenda sunt. Primò, facere efficax Decretum pro tota Ecclesia. Hoc nemo potest sine expresso consensu Pontificis. Secundò, facere efficax decretum pro hac aut illa Ecclesia particulari. Hoc potest Episcopus hujus aut illius Ecclesiæ particularis, sine ex-

expresso

presso consensu Pontificis; modo decretum in se bonum sit, & Pontifex rationabiliter non repugnet.

QUINTUM PRIVILEGIUM.

Pontifex potest sancire leges Ecclesiasticas, quæ obligent universam Ecclesiam.

40. HOc sequitur ex dictis, quia cùm sit Caput Ecclesiæ, sicut Rex est Caput regni, & Imperator imperij; non minus potest sancire leges pro tota Ecclesia, quàm Rex pro toto regno, aut Imperator pro toto imperio.

41. Hoc magis explicabo ex tribus generalibus principijs. Unum est, quod Prælati Ecclesiæ habeant potestatem regendi subditos; & quòd subditi jure divino teneantur eis obedire. Patet ex Scripturis, Luc. 10. 16. *Qui vos audit, me audit. Et qui vos spernit, me spernit.* Et Matth. 18. 17. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Et Actor. 20. 28. *Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Et Hebr. 13. 17. *Obedite Præpositis vestris, & subiacete illis.* Et ratio est, quia si subditi non tenerentur obedire, jam non essent subditi.

42. Alterum est, quòd Prælati Ecclesiæ non tantum habeant potestatem regendi subditos, sed etiam coercendi & puniendi, si non obediant, ut passim docet Apostolus 1. Cor. 4. 21. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in Spiritu mansuetudinis?* Et 2. Cor. 13. 10. *Hæc absens*

 scribo,

scribo, ut non præsens durius agam, secundum potestatem, quam Dominus mihi dedit. Et hac potestate frequenter usus est. 1. Quando excommunicavit Corinthium incestuosum. 2. Quãdo reprehendit Corinthios, quòd judicio cõtenderent apud infideles. 3 Quando Hymenæum & Alexandrum, propter hæresin, tradidit Sathanæ. 4. Quando Thessalonicensibus scripsit: *Si quis non obedit verbo nostro, per epistolam hunc notate, & non commisceamini illi.*

43. Tertium sequitur ex prædictis, quod Prælati Ecclesiæ habeant etiam potestatem condendi novas leges, obligantes in consciẽtia. Ratio est, quia habent potestatem regendi & puniendi subditos, & subditi tenentur illis obedire. Ergo habent potestatem condendi leges, secundum quas possint regere & punire subditos, & in quibus subditi teneantur illis obedire.

44. Fortè dices cum Calvino, id non sequi. Nam satis esse, si possint eos regere & punire secundum leges divinas. Nec requiri, ut regant & puniant eos secundum leges humanas. Respondeo. Potestas Prælatorum latius se extendit, quàm ad ea, quæ sunt juris divini. Primò, quia testimonia scripturæ, quæ allata sunt, non astringuntur ad solum jus divinum. Secundò, quia Apostoli multa præceperunt subditis, quæ non erant juris divini. Nam in Concilio Hierosolymitano prohibuerũt sanguinem, suffocatum & immolata, quæ tunc temporis non erant prohibita jure divino.

Jus

Jus enim veteris Teſtamenti erat abrogatum. Nec ullum aliud extabat jus divinum, quo illa prohiberentur. Similiter D. Paulus legem ſtatuit de bigamis ad Epiſcopatum non admittendis. 1. Tim. 3. 2. Et alibi (præſertim 1. Cor. 7. 10.) diſtinguit ſua præcepta à præceptis Chriſti. Denique legantur canones Apoſtolorum, concilia generalia, Decreta Pontificum, in quibus ſunt multæ leges Eccleſiaſticæ de ijs, quæ jure divino in particulari determinata non ſunt.

Sextum Privilegium.

Pontifex poteſt excommunicare Epiſcopos, Reges & Principes graviter delinquentes, ſi contumaces ſint.

45. DUplex eſt excommunicatiò major & minor. Major, de qua hîc agimus, eſt cenſura ſeu pœna Eccleſiaſtica, qua homo Chriſtianus propter delictum & contumaciã, eiicitur extra Eccleſiam, & privatur communibus Eccleſiæ bonis. Nam ſicut is, qui in Republica civili contumax & rebellis eſt ſuo Principi, vel magiſtratui, poteſt ejici in exilium, & privari privilegijs & commodis illius Reipublicæ, ex qua ejicitur; ſic etiam fit in Eccleſia. Sunt autem triplicia bona Eccleſiæ, quibus homo privatur per excommunicationem. 1. Sacramenta. 2. publicæ preces & ſuf-

fragia. 3. communis convictus & conversatio fidelium inter se. Igitur, qui excommunicatus est, non potest admitti ad Sacramenta; nec est particeps publicarum precum & suffragiorum, quæ fiunt in Ecclesia; nec potest cum aliis Christianis in communi convictu seu societate conversari, juxta illud Apostoli 1. Cor. 5. *Scripsi vobis, cum eiusmodi nec cibum sumere.* Et v. 13. *Auferte malum ex vobis ipsis.*

46. Potestas infligendi hanc pœnam concessa est Apostolis & eorum successoribus, Matth. 18, 15. his verbis: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam*, id est, Prælatos Ecclesiæ, *non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus & publicanus*, id est, privetur omnibus Ecclesiæ bonis, quibus ethnici & publicani privati sunt. Est autem cōcessa propter duos potissimum fines. Primò, in commodum & utilitatem delinquentiū, ut quando vident se excludi à consortio aliorum, confundantur & resipiscant, juxta illud Apostoli 2. Thess. 3. 14. *Ne commisceamini cum illo, ut confundatur.* Secundò, in bonum & cautelā aliorum, ne inficiantur, juxta illud, 1. Cor. 5. 6. *Nescitis, quia modicum fermentū totam massam corrumpit?* Vide D. Augustinum lib. 3. contra Epistolam Parmeniani, ubi prolixè & eleganter de hac re disputat.

47. Hîc

47. Hîc obiter notandũ eſt, hæc ferè pro eodem uſurpari in ſcripturis & Patribus. 1. Excommunicare aliquem. 2. ejicere de Eccleſia. 3. auferre de medio. 4. tradere Satanæ. 5. habere pro ethnico & publicano. 6. nec cibum cum illo ſumere. 7. nec cum eo commiſceri. 8. arcere à communione fraternitatis. 9. Sacramento benedictionis exautorare. 10. communicatione interdicere. 11. à communione orationis & omnis ſancti commercij relegare. Et ſpeciatim advertit Auguſtinus in quæſtionibus ſuper Deuteron. q. 39. hanc formulam loquendi, *Auferte malum ex vobis*, aliter accipi in veteri teſtamento, aliter in novo. In veteri idẽ eſſe, quod *interficite*: In novo, idem, quod *excõmunicate*. Unde ſubjicit: ***Hoc nũc agit in Eccleſia excommunicatio, quod tunc agebat interfectio.***

48. His poſitis, quæſtio eſt, an Pontifex poſſit Regem Chriſtianum, qui id meritus ſit, excommunicare, ſeu communibus Eccleſiæ bonis privare? Nihil certius apud Catholicos. Imò tam certum apud omnes hoc eſt, quàm certo perſuaſum habent, Pontificẽ eſſe Chriſti Vicarium in Eccleſia, & omnes Chriſti oves illi commiſſas eſſe: ideoque, quod Petro dictũ eſt, *Paſce oves meas*, etiam Pontifici, tanquam Petri Succeſſori, dictum eſſe interpretantur. Sicut ergo Paſtor poteſtatem habet, non ſolum paſcendi & gubernandi oves, quæ ipſius curæ commiſſæ ſunt; ſed etiam morbidas & infectas, ab alijs ſeparandi, ſeu ex ovili depellendi, ne noceant cæteris; ſic etiam de Ponti-

fice, respectu fidelium, sentiendum est. Cùm ergo quilibet Rex Christianus, sit ovis Christi, sanè, si contingat illum delinquere, & contagionem contrahere, poterit per Pastorem separari ab alijs, donec sanetur & resipiscat.

49. Hujus rei varia extant exempla. Tametsi enim, primis trecentis annis post tempora Apostolorũ, non legamus ullum Regẽ aut Imperatorẽ fuisse excõmunicatum, quia vix ulli erant tunc Reges aut Imperatores Christiani, qui excõmunicari possent (gentiles n. non excõmnnicantur) tñ deinceps nõ pauci hac pœna castigati sunt. Primo, Theodosius Imperator ab Ambrosio Episcopo. Secũdò, Arcadius Imp. & Eudoxia ab Innocentio I. Tertio, Leo Isauricus Imperator à Gregorio II. Quarto, Desideri⁹ Longobardorũ Rex ab Adriano Papa. Quinto, Robert⁹ Francorũ Rex ab Episcopis Galliæ. Sexto, Henricus III. Imp. à Gregorio VII. in Synodo Romana. Septimo, Petrus Aragoniæ Rex à Martino Papa. Octavo, Philippus Francorũ Rex à Paschali Pontifice. Nono Henricus IV. Imp. à Legatis ejusdem Pontificis. Decimo, Rogericus Siciliæ Rex ab Innocentio II. Undecimo, Wilielmus Siciliæ Rex ab Adriano IV. Duodecimo, Fridericus Imperator ab Alexandro III. in Concilio Lateranensi. Decimo tertio, Henricus Angliæ Rex ab eodem Põtifice. Decimo quarto, Wilielmus Scotorum Rex à Legatis Pontificis. Hæc & similia exempla in historijs passim obvia sunt. Nec adversarij negare id possunt.

Ca-

Caput Quintum.

Diluuntur objectiones Marci Antonij contra Primatum Pontificis.

1. MUlta objicis contra Primatum Romani Pontificis (lib. 4. cap. 7. & 8.) quæ omnia ferè ex Lutheranis & Calvinistis suffuratus es. Et quidem prima objectio sumitur ex principijs hactenus à te positis. 2. Ex doctrina Parisiensium Theologorum. 3. Ex eo, quòd in Ecclesia nulla sit jurisdictio. 4. Ex dictis Pelagij & Gregorij Pontificum. 5. Ex conciliis Oecumenicis. 6. Ex Episcopis Asianis. 7. Ex Cypriano. 8. Ex Firmiliano. 9. Ex Episcopis Orientalibus. 10. Ex Athanasio. 11. Ex Basilio. 12. Ex Nazianzeno. 13. Ex Hieronymo & Damaso. 14. Ex Socrate. Et sic deinceps.

I. OBJECTIO.

Ex principiis Marci Antonij.

2. PRincipia, quæ ais à te prioribus libris probata esse, sunt hæc tria. 1. Quòd Christus non instituerit Monarchiam Ecclesiasticam. 2. Quòd omnes Episcopi, jure divino, sint inter se pares. 3. Quod solo jure Ecclesiastico introducta sit inter illos aliqua inæqualitas & Hierarchia. Ex quibus infers, Pontificem non habere Primatum Ecclesiæ: Vel non esse visibile Caput Ecclesiæ. Sed hæc

prin-

principia jam refutata sunt. Quibus oppono alia tria. 1. Quod Christus fuerit visibile Caput Ecclesiæ. 2. Quod Petrus fuerit Vicarius Christi in visibili Ecclesiæ regimine. 3. Quod Pontifex sit Successor Petri cum pari potestate. Ex quibus infero, Pontificem habere Primatum Ecclesiæ, sicut Petrus habuit. Hæc hactenus probata sunt.

II. OBJECTIO.

Ex doctrina Parisiensium.

3. PRimò explicas doctrinam Parisiensium ex Gersonio, Petro Aliacensi, Jacobo Almayno, & Joanne Majore (c.7. n. 4. & aliquot seqq.) deinde nu. 9. ais, illorum doctrinam de Primatu Pontificis, si bene intelligatur, nihil à tua discrepare: nec item à veritate. Illos enim reipsa negare Primatum; & docere, regimen Ecclesiæ non esse Monarchicum, sed Aristocraticum, quod etiam tu doces.

4. Hîc non opus est mea responsione. Ipsi Parisienses in sua censura respondent, quicquid hîc dicis, meram imposturam esse. Itaque negant, tuam doctrinam ab ipsorum doctrina nihil discrepare. Tuam damnant: suam, contra tuã imposturam, à calumnia vindicant. Nihil addam. Hoc solum moneo, te similem esse Lutheranis, qui cùm viderent se pridem à Catholicis turpiter defecisse, nec suæ defectionis prætextum reperirent; finxerunt se nihil discrepare à Patriarcha Constan-

tino-

tinopolitano: ut hac ratione persuaderent mundo, doctrinã Lutheranorum eandem esse cum doctrina Ecclesiæ Orientalis. Sed repulsam passi sunt. Patriarcha nõ agnovit illos pro veris Christianis, sed tanquam impostores abjecit & repudiavit. Idem tibi accidit, Antoni. Defecisti nuper à Catholicis, propter privatos affectus. Quærebas prætextũ Apostasiæ. Nec alium invenisti, quàm ut diceres, te sentire cũ Academia Parisiensi. Reclamant Parisienses: impostorem te vocant. Quem deinceps Patronum quæsiturus es? Nemo, nisi nesciat impostorem te esse, tibi assistet.

III. OBJECTIO.

Ex eo, quòd in Ecclesia nulla sit jurisdictio.

5. HAnc objectionem proponis c. 7. n. 6. circa med. his verbis: *Sciant etiam de jure divino, veram jurisdictionem in Ecclesia nullam esse; sed totam charitate regi, regulis voluntariis ac documentis, suasione, hortatu, increpationibus & obsecrationibus: pœnas verò alias non habere, nisi ad summum. Exclusionem hominis à reliqua fidelium societate; quæ est pœna duntaxat privativa, non positiva. Quare propter jurisdictiones falsas, & nullas Papatum ponere, est maximæ levitatis?*

6. Respondeo. Maximę levitatis est, propter odium privatum; à communi omnium sententia decedere: quod tu facis. Nullum hîc patronum habes, nec Parisienses, nec alios

Catholicos, nec Anglicanos, ad quos confugisti, nec teipsum. Nam Parisienses in sua censura, de hac tua propositione, qua negas verã in Ecclesia jurisdictionem, sic statuunt: *Hæc propositio est hæretica, & ordinis Hierarchici subversiva.* Reliqui etiam Catholici agnoscunt veram iurisdictionem in Ecclesia, ut patet ex Scholasticis & aliis Theologis, qui de hac re copiosè scripserunt. Eandem agnoscunt Anglicani Theologi, ac nominatim Thomas Lancellottus, & Guilielmus Tookerus in duello contra Becanum, pag. 305. & alibi. Et tu ipse agnoscis, lib. 1. c. 3. n. 31. his verbis: *Christus immediatè concessit Apostolis potestatem ordinis & jurisdictionem plenissimam.* Et lib. 2. c. 3. n. 30. loquẽs de iisdem Apostolis & eorum subditis, sic scribis: *Ubi enim nullum crimen aderat in inferioribus, quod à superioribus corrigeretur, superiores suã jurisdictionem, quam in actu primo habebant, in actu secundo non exercebant.* Igitur Prælati Ecclesiæ, ex hac tua concessione, habent iurisdictionem in actu primo, & eam possunt exercere in actu secundo, si necessitas exigat.

7. Accedit duplex ratio, quam negare nõ potes. Una est: Ubicunque est potestas condendi leges, quibus subditi obligantur, ibi est jurisdictio: At in Ecclesia est potestas condendi leges Ecclesiasticas, quibus Christiani obligantur: Ergo in Ecclesia est iurisdictio. Maior nota est, quia duplex solet distingui potestas: Una ordinis: altera iurisdictionis. At potestas condendi leges, non est potestas ordinis

sed

ſed iuriſdictionis. Minor probatur dupliciter. Primò, ex ſupradictis in quinto privilegio, ubi oſtendi Prælatos Eccleſiæ habere poteſtatem condendi leges Eccleſiaſticas, ſicut Princeps ſæcularis habet poteſtatem condendi leges politicas. Deinde ex tua conceſſione. Nam li. 2. c. 10. fateris cælibatum Clericorum, iure Eccleſiaſtico, vel lege Eccleſiaſtica, vel decreto Eccleſiaſtico, introductum eſſe. His enim vocabulis ibi uteris.

8. Altera eſt: Ubicunque eſt poteſtas puniendi ſubditos delinquentes, ibi eſt iuriſdictio: At in Eccleſia eſt poteſtas punie͂di ſubditos delinquentes: Ergo in Eccleſia eſt iuriſdictio. Maior nota eſt. Minor probatur dupliciter. Primo, ex Apoſtolo 1. Cor. 4. 21. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in Spiritu manſuetudinis?* Et 2. Cor. 13. 10. *Hæc abſens ſcribo, ut non præſens durius agam ſecundum poteſtatem, quam Dominus mihi dedit.* Quæ eſt illa poteſtas? Non ordinis, ſed iuriſdictionis. Deinde ex tua conceſſione, quia fateris, in Eccleſia eſſe poteſtatem excommunicandi, ſeu, ut tuis verbis utar, poteſtatem *excludendi homines à reliqua fidelium ſocietate.*

9. Quòd autem ais, excommunicationem eſſe pœnam tantùm privativam, non poſitivam; nihil obſtat iuriſdictioni poſitivæ. Imò talis pœna, etiamſi privativa ſit, non poteſt legitimè infligi, niſi ab eo, qui habet poſitivam poteſtatem puniendi: Quæ poſitiva poteſtas eſt vera iuriſdictio. Diſce hoc, exemplo

emplo Regis. Nam si Rex non haberet positivam jurisdictionem in subditos, non posset delinquentes ejicere in exilium, neque privare communi civium societate, aut fama, aut Capite, aut bonis temporalibus. Nec valet hæc consequentia: Privare hominem civili societate est pœna privativa: Ergo non requirit positivam jurisdictionem.

10. Denique falsum est, quod addis, Ecclesiam non habere alias pœnas, quàm increpationem & excommunicationem. Habet jejunia, orationes, eleemosynas, castigationes corporales, quas per modum pœnæ aut satisfactionis, potest pœnitentibus imponere, ut semper usurpatum est. Habet interdicta, irregularitates, & alias censuras Ecclesiasticas, quibus subditi coercentur. Et quid respondebis Petro & Paulo Apostolis, quorum alter Ananiam & Saphiram corporali morte punivit: alter incestuosum Satanæ tradidit in interitũ carnis? An illis objecturus es in Ecclesia non esse alias pœnas, nisi increpationem & excommunicationem; ideoq; malè eos fecisse, quòd alias usurpaverint?

IV. OBJECTIO.

Ex dictis Pelagij & Gregorij Pontificum.

11. AIs (cap. 7. n. 10. & seqq.) hos duos Pontifices acerrimè oppugnasse Primatum in Ecclesia, eo quòd oppugnaverint titulum:

Oecu-

Oecumenici seu universalis Patriarchæ, quo utebatur Joannes Constantinopolitanus Episcopus. Hæc enim duo, secundum te, idem valēt. 1. esse universalem seu Oecumenicum Patriarcham. 2. esse Caput Ecclesiæ universalis, vel habere Primatum Ecclesiæ universalis. Ergo qui oppugnat prius, oppugnat etiam posterius.

12. Verba Pelagij sunt hæc: *Nullus Patriarcharum hoc tam prophano vocabulo unquam utatur; quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.* Quæ verba sumpta sunt ex epistola Pelagij Papæ ad illegitimam Synodum Constantinopolitanam (tom. 2. concilior. in Decret. Pelagij) & referuntur apud Gratianum dist. 29. cap. Nullus.

13. Verba Gregorij lib. 4. epist. 32. ad Mauritium sunt hæc: *Quis est iste, qui contra statuta Evangelica, contra canonum Decreta, novum sibi usurpare nomen præsumit?* Et infrà: *Sed absit à cordibus Christianorum nomen istud blasphemiæ, in quo omnium Sacerdotum honor adimitur, dum ab uno sibi dementer arrogatur.* Et lib. 6. epist. 30. *Ego fidenter dico, quia quisquis se universalem Sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione sua Antichristum præcurrit, quia superbiendo se cæteris præponit.* Alibi habet similia.

14. Respondeo. Pugnas contra te ipsum. Nam lib. 3. cap. 8. num. 14. sic habes: *Docuimus, unumquemq; Episcopum jure divino esse universalem.* Vel verè, vel falsò id docuisti. Si verè, necesse est Pelagium & Gregorium, quos pro

te adducis, falsum docuisse. Nam illi docent, nullum debere vocari Episcopum aut Sacerdotem universalem. Si falsò, revoca errorem. Deinde non intelligis citatos Patres. Reprehendunt illi Joannem Constantinopolitanũ Episcopum, quod titulum universalis Patriarchæ vel Sacerdotis, fastuosè sibi arrogaverit. Ut autem constet, quo sensu id fecerit, notandum est, hæc duo distingui, quæ tu confundis. 1. Dici universalem Episcopum in Ecclesia. 2. Dici Episcopum universalis Ecclesiæ. Prior titulus reprehẽditur in Joanne; posterior Romano Pontifici conceditur. Et citati Patres priorem asserunt esse prophanum, blasphemum, Antichristianum: posteriorẽ, non item.

15. Est autem hoc discrimen inter utrumq; titulum. Qui dicit se esse universalem Episcopum vel sacerdotem, insinuat se solum esse Episcopum, & alijs omnibus derogat nomen & honorem Episcopalem. Et hoc fecisse Iohannem, testatur Gregorius, partim locis citatis, partim libr. 4. epistol. 34. cùm ait: *Triste valde est, vt patienter feratur, quatenus despectis omnibus, prædictus frater & Coepiscopus meus, solus conetur appellari Episcopus.* Et Epist. 36. ad Eulogium: *Si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.* Et lib. 7. epist 69. ad Euseb: *Nam si unus, ut putat universalis est, restat ut vos Episcopi non sitis.*

16 Qui autem dicit, se esse Episcopum vel Pastorem universalis Ecclesiæ, non significat se esse solum Episcopum vel Pastorem; sed se habere

habere generalem curam, & gubernationem totiùs Ecclesiæ, licet alij Episcopi habeant specialem curam; & gubernationem Ecclesiarum particularium. Et hoc sensu Pontifex solet vocari Episcopus & Pastor universalis Ecclesiæ. Quod etiam fatetur Gregorius. Nam lib. 6. Epist. 32. ait: *Petro omnium Apostolorum Principi, totius Ecclesiæ cura commissa est.* Item, *Cura ei totius Ecclesiæ & Principatus committitur, & tamen universalis Apostolus non vocatur.* Idem sentiunt alij Pontifices, qui Gregorium præcesserunt, ut Sixtus I. epist. 2. Victor I. epist. 1. Pontianus epist. 1. & alij. Qui se vocarunt Episcopos universalis Ecclesiæ. Verba eorum sunt hæc: *Sixtus universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus, omnibus Episcopis in Domino salutem,* Item, *Victor Romanæ & Universalis Ecclesiæ Archiepiscopus.* Item, *Pontianus sanctæ & universalis Ecclesiæ Episcopus.* Et sic alij deinceps.

17. Vides Marce Antoni, Pelagium & Gregorium frustrà à te adductos esse, contra nos. At meritò contra te adduci possunt. Nam Gregorius, ut jam dixi, agnoscit, Petro totius Ecclesiæ curam & Principatum commissum esse, quod tu negas. Similiter Pelagius loco citato sic habet: *Relatum est ad Apostolicam Sedem, Joannem Constantinopolitanum Episcopum, universalem se scribere, vosque ex hac sua præsumptione ad Synodum convocare generalem, cùm generalem Synodum convocandi autoritas Apostolicæ Sedi beati Petri singulari privilegio sit tradi-*

ta; & nulla unquam Synodus rata legatur quæ Apostolica autoritate non fuerit fulta. Et infrà: *Sciat Joannes, nisi errorem suum citò correxerit, à nobis excommunicandum fore.* Quibus verbis fatetur hæc tria. 1. Autoritatem convocandi generalem Synodum, singulari privilegio, traditam esse Apostolicæ Sedi. 2. Nullã Synodum ratam esse, quæ Apostolica autoritate non sit firmata. 3. Pontificem posse excommunicare Episcopos Orientales. Quæ omnia contra te sunt. Nec debes excipere, suspectos esse Pelagium & Gregorium in hac causa. 1. quia tu uteris ipsorum autoritate. 2. quia vocas eos Pontifices sanctos: idque propterea, ut ipsorum testimonium plus ponderis habere videatur.

18. Ex dictis facilè solvuntur argumenta, quæ frustra ex Pelagio & Gregorio adducis contra Primatum Pontificis, (lib. 4. cap. 7. num. 22.) Percurram obiter. Primum est: Qui se dicit universalem Episcopum, reliquis omnibus Episcopis aufert nomen, honorem, & dignitatem Episcopalẽ: At Pontifex hoc facit: Ergo &c. Resp. Major vera est eo sensu, quo Joannes vocabat se universalem Episcopũ. Minor falsa est, quia Pontifex vocat quidem sẽ Episcopum universalis Ecclesiæ; non tamen Episcopum universalem, eo sensu, quo Joannes.

19. Secundum: Luciferianum est, velle unũ Episcopum se efferre super alios Episcopos, qui sunt astra cœli. Resp. Lucifer voluit se efferre supra astra cœli, ex mera superbia, non autem

autem ex Dei ordinatione. Luciferũ imitatus est Joannes Constantinopolitanus. At Pontifex Romanus, Petri Successor, id non facit. Imitatur Petrum, cui totius Ecclesię cura erat demandata; & ideo totius Ecclesiæ Pastorem & Episcopum meritò se vocat; non ex superbia, sed ex Christi institutione.

20. Tertium: Schisma aperit & inducit, qui se vocat universalem. Resp. Joannes inducebat schisma, quia cum Pontifex Romanus esset Episcopus universalis Ecclesiæ, cui omnes tenebantur obedire, ipse se subduxit ab obedientia, & vocavit se universalem Patriarchã: & sic dividebat unitatem Capitis in Ecclesia. Hoc non facit Pontifex. Quærit conservare unitatem Capitis; non in varia schismata distrahere.

21. Quartũ: Solus Christus est Ecclesiæ Caput universale, & omnes Episcopi sunt Christi membra. Resp. Solus Christus est Caput Ecclesiæ, quoad internum influxum gratiæ. At non Solus est caput, quoad externam gubernationem. In priori officio Capitis non admittit Vicarium; in posteriori admittit. Hoc lib. 1. fusè explicatum est.

22. Quintum: Neq; Petrus, neque ullus Apostolus, aut Sanctus Episcopus, vocavit se unquam universalem. Respondeo. Si de nomine disputas verum est; si de re ipsa, falsum. Nam Petrus reipsa exercuit officium Pastoris, respectu totius Ecclesiæ: quod etiam fecerunt Successores Petri: Et tametsi non voca-

verint se universales; vocati sunt tamē Episcopi seu pastores universalis Ecclesiæ, ut c.1. præcedenti in primo privilegio ostensum est.

23. Sextum: Proprium est Præcursoris Antichristi, superbiendo se cęteris anteponere. Resp. Verum est. At Pontifex hoc non facit. Non enim ex superbia, sed ex divina institutione, cæteris se anteponit: Sicut in veteri tęstamento faciebat Moyses, & reliqui summi Pontifices. Sicut etiam in regno Angliæ facit Rex, & in imperio Imperator. Uterq; enim legitimo jure Electionis præfert se alijs. In quo dissimiles sunt Joanni Constantinopolitano, qui ex superbia, non ex Dei ordinatione, se cęteris anteponebat.

24. Septimum: Si in Ecclesia esset aliquis Episcopus universalis, eó sanè in hæresin lapso, tota caderet, aut macularetur Ecclesia. Resp. Hoc argumentū sumpsisti ex Gregorio lib. 4. epist. 32. & lib. 9. epist. 24. Qui longè aliter id proponit contra Joannem Episcopum Constantinopolitanuui. Et supponit hæc duo principia. 1. Quod multi Episcopi Constantinopolitani in hæresin lapsi sint, ut Nestorius, Macedonius, & plures alij. 2. Quòd is, qui vocat se Episcopum & Sacerdotem universalem, eo sensu, quo Joannes vocabat se universalem, significet se solum esse Episcopum & Sacerdotem; & reliquis omnibus deroget nomen, honorem, & autoritatem Episcopalēm ac Sacerdotalem. Ex utroque sic argumentatur: Si Nestorius aut Macedonius fuis-

fuisset Episcopus & Sacerdos universalis, sequeretur totam Ecclesiam fuisse lapsam, quādo ipse lapsus est. Quæ consequentia bona est, suppositis illis principijs, quæ jam posita sunt. Tunc enim censetur labi, vel periclitari Ecclesia, quando nullus in ea manet Sacerdos aut Episcopus. At labente Episcopo universali, qui solus vult haberi Sacerdos & Episcopus, nullus amplius manet Episcopus aut Sacerdos. Ergo labente tali Episcopo, censetur labi tota Ecclesia.

25. In hoc argumento plus roboris est, quàm in isto: Si Rex laberetur in hæresin, totum regnum periclitaretur. Nam etiamsi Rex laberetur, adhuc superessent Episcopi & Sacerdotes Catholici, qui populum in fide retinerent. At labente Episcopo universali, nullus superest Episcopus aut Sacerdos Catholicus, qui possit populum instruere. Nec ad Romanum Pontificem potest hoc argumentum applicari. Primò, quia Gregorius supponit Romano Pontifici dictum esse, quod Petro dictum est: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua* (lib. 4. Epist. 32.) Secundò, quia Romanus Pontifex non dicit se universalem Episcopum, id est, non dicit se solum esse Episcopum, derogando alijs nomen, honorem, & autoritatem Episcopalem. Unde etiam ex hac parte (posito, sed non concesso, quòd possit fieri hæreticus) non sequeretur, labente Pontifice, totam Ecclesiam periclitari. Nam illo labente, adhuc superessent multi Episcopi & Sacer-

 dotes,

dotes, qui Ecclesiæ prospicerent, donec novus eligeretur Pontifex.

V. OBJECTIO.

Ex Conciliis Oecumenicis.

26. OBjicis duo concilia Oecumenica, secundum & quartum, id est, Constantinopolitanum & Chalcedonense, quæ declararunt Episcopum Constantinopolitanum Romano Pontifici in potestate & privilegijs parem esse. Respondeo. Falsum est. Nam in Concilio Constantinopolitano c. 5. juxta primam editionem sic legimus: *Constantinopolitana civitatis Episcopum habere oportet Primatus honorem post Romanū Episcopum, propterea quòd sit nova Roma.* Vel, ut habet altera editio: *Constantinopolitanus Episcopus habeat priores honoris partes post Romanum Episcopum, eo quod sit ipsa nova Roma.* In quo canone solùm decernitur, ut Episcopus Constantinopolitanus habeat præcipuam dignitatem post Episcopum Romanum, non autem, ut habeat parem dignitatem cum Episcopo Romano. Itaq; hoc decretum factum est in favorem Episcopi Constantinopolitani, non respectu Pontificis, sed respectu aliorum Episcoporum, præsertim Alexandrini & Antiocheni, qui cum illo certabant de honoris prærogativa. Et definitum, ut post Pontificem, qui semper supremus in Ecclesia habitus est, proximum locum teneret Constantinopolitanus, non autem Alexandrinus aut Antiochenus.

27. Ex Concilio Chalcedonensi, act. 15. citas canonem 28. in quo statuitur, *Constantinopolin æqualib. cum Roma privilegiis frui debere.* Sed frustra. Nam canon ille clandestinus & subreptitius est, quem Legati Pontificis nunquam approbarunt. De hoc vide Baronium Tom. 6. Annalium, An. Christi 451. Bell. lib. 2. de Pontif. c. 18. Et Notationẽ quæ habetur to. concil. ad finem 15. actionis Chalcedonensis, quæ sic habet: *Meminerit candidus lector canonem hunc 28. de Constantinopolitani Episcopi privilegiis & eminentia prorsus rejectum esse à Leone sanctissimo Pontifice Romano, ut ex multis ejus suprà excussis literis perspicuè videre licet. Et certè, coactus est etiam Anatolius ipse Constantinopolis Antistes, qui callidè à Patrib. Chalcedonensis Synodi, canonis hujus promulgationem impetraverat, reclamantibus Romani Pontificis Leonis Legatis & Vicariis, intra pristinos se limites tenere & ab infaustis ambitionis consiliis animum revocare.*

VI. OBJECTIO.
Ex Episcopis Asianis.

28. SExtò objicis: Polycrates Episcopus Asianus, & Irenæus restiterunt Victori Papæ, Asiaticas Ecclesias excommunicanti. Resp. In facto Victoris duo spectanda sunt. 1. Potestas excommunicãdi. 2. Causa excõmunicationis. Igitur Polycrates & Irenæus non negarunt Victorem Papam habere potestatẽ excõmunicandi Episcopos Asiæ (ut bene no-

tat Baronius to. 2. Annalium Ann. Christi 198. & patet ex eo, quod suprà ostensum est, Pontificem posse excommunicare Episcopos, Reges, & Imperatores, si fuerint cõtumaces) sed negarunt causam excommunicationis fuisse sufficientem, & ideo illi restiterunt. Causa excommunicationis erat hęc. Post longam controversiam de celebratione Paschæ, an deberet celebrari, cum Judæis 14. die primi Mensis, sive dies esset Dominicus, sive non; an verò die tantùm Dominico; tandem definivit Victor, celebrandum esse die tãtùm Dominico. Et voluit, ut in Asia servaretur hoc ipsius decretum. Asiani non volebant servare. Igitur à Põtifice excommunicati sunt. Pontifici restiterunt Polycrates & Irenæus, asserentes, nihil aliud hoc esse, quàm turbare Ecclesiam: Nec esse legitimam causam excõmunicationis: In Asia semper celebratum fuisse Pascha die 14. primi Mensis: hanc consuetudinem mutari non debere.

29. An autem Victor habuerit sufficientẽ causam, nec ne, jam non disputo. Si habuit, immeritò reprehensus est à Polycrate & Irenæo. Si non habuit, reprehendi potuit cum debita modestia, sicut Petrus à Paulo reprehensus est. At hoc non derogat ipsius potestati aut jurisdictioni. Nam etiam Rex potest reprehendi à consiliario vel Principe, salva ipsius corona & autoritate. Vide quæ dicta sunt lib. 2. c. 7. §. 38. & seqq.

VII. OB-

VII. OBJECTIO.

Ex Cypriano.

30. SEptimò objicis. Cyprianus libr.3. Epist.3.ad Corneliũ,non patitur se esse inferiorem Romano Pontifice, sed ei se penitus parem facit. Nam cùm Cyprianus excommunicasset quosdam Clericos,qui posteaRomam confugerunt ad Pontificem,& ab eo recepti sunt in communionem: ęgrè id tulit Cyprianus, & scribit Pontificem id facere non potuisse: atq; ex tali facto solere schismata in Ecclesia oriri, quando unus Episcopus immisceet se negocio alterius.

31. Hoc probas ex verbisCypriani,qui loco citato sic scribit: *Neque enim aliunde hæreses obortæ sunt,aut nata schismata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur. Nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos & ad tempus Judex vice Christi cogitatur,cui si secundum magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversus Sacerdotum Collegium quicquam moveret: nemo post divinum judicium, post populi suffragium,post Coepiscoporum consensum, judicem se non jam Episcopi,sed Dei faceret. Nemo dissidio unitatis Christi Ecclesiam scinderet: Nemo sibi placens ac tumens,seorsim foris, novam hæresin conderet.* Ubi per Sacerdotem Dei, qui unus in Ecclesia fungitur officio judicis vice Christi, ais intelligi unumquemq; Episcopum in suo Episcopatu.

32.De-

32. Deinde in progressu sic pergit Cyprianus: *Nam cùm statutũ sit omnibus nobis, & æquum sit pariter ac iustum, ut uniuscujusq́ causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat unusquisq́ & gubernet, rationem sui actus Domino redditurus; oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec Episcoporum concordiam cohærentem subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam, ubi & accusatores habere, & testes sui criminis possint: nisi paucis desperatis & perditis minor videtur esse autoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conscientiam multis delictorum laqueis vinctam, judicij sui nuper gravitate damnarunt. Jam causa eorum cognita est: jam de ijs dicta sententia est.* Unde concludis, non esse minorem autoritatem Episcoporum Africæ, quàm Romani Pontificis, in judicio Ecclesiastico: ac proinde, qui ab aliquo Episcopo Africæ excommunicati sunt, non debere à Romano Pontifice admitti in communionem.

33. Resp. Prius testimonium Cypriani cõtra te est. Nam ibi expresse docet, ideo in Ecclesia nasci hæreses & schismata, quia non obtemperatur Sacerdoti, id est, Pontifici, qui unus in tota Ecclesia constitutus est, ut loco Christi sit Judex omnium controversiarum fidei. Quod alijs quidem verbis, sed eodem sensu clarissimè docet in li. de Simpl. Præl. seu de unitate Ecclesiæ, ubi quærẽs, quare in Ecclesia nascantur hæreses & schismata, sic respondet:

det: *Hoc eo fit fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec Caput quaeritur &c.* quẽ locum fusè explicavi lib. 2. c. 7. object. 1.

34. Circa posterius testimoniũ, tria discutienda sunt. 1. Quod sit illud statutum, de quo loquitur Cyprianus. 2. Qui sint illi pauci desperati & perditi, quos ait ab Episcopis dãnatos esse. 3. Quo sensu intelligendum sit, quod ait: *Nisi minor videtur esse auctoritas Episcoporum in Africa.*

Est igitur prima quaestio, de quo statuto loquatur Cyprianus? Resp. Vel loquitur de statuto Fabiani Papae, vel de aliquo simili, quod ex illo desumptum est. Statutum Fabiani habetur in Epistola ipsius tertia ad Hilarium Episcopum his verbis: *Peregrina vero iudicia salva in omnibus Apostolica autoritate, generali sanctione prohibemus: quia indignum est, ab externis ut iudicetur, qui provinciales, & à se electos debet habere iudices, nisi fuerit appellatum. Unde oportet, si aliquis Episcoporum super certis accusetur criminibus, ut ab omnibus audiatur, qui sunt in Provincia Episcopis, quia non oportet, accusatũ alicubi, quàm in foro suo audiri.* Et paulò pòst: *Semper ibi causa agatur, ubi crimen admittitur.* Et iterum: *Placuit etiam, ut si Episcopus appellavit ad Apostolicam Sedem, id statuendum, quod eiusdẽ Sedis Pontifex statuerit.* Habetur haec epistola tom. 1. cõcil. in decretis Fabiani Papae. Ex hoc statuto colliguntur haec duo. 1. Causam uniuscujusq; debere illic audiri & judicari, ubi admissum crimen est. 2. Licere tamen appellare ad Pontificem

tificem Romanum tanquam ad supremum in Ecclesia judicem. Quod tibi contrarium est.

35. Altera quæstio est, Qui sint illi pauci desperati & perditi, quos ait Cyprianus ab Episcopis Africanis legitimè dānatos esse? Resp. Sunt quinq; schismatici Pseudoepiscopi, Privatus, Felix, Jovinus, Maximus, Repostus, qui ꝓpter adulteria, stupra, & nefanda sacrificia legitimè accusati, & ab Episcopis Catholicis in Africa damnati sunt. De quibus hæc scribit Cyprianus in epistola citata. 1. Quòd Fortunatum creaverint Pseudoepiscopum, contra Cyprianum, qui erat legitimus Episcopus. 2. Quod Felicissimū Romam miserint ad Cornelium Papam: non appellandi causa, sed fallendi & mentiendi. Dicebant enim Fortunatum legitimè electum esse Episcopum à viginti quinque Episcopis; quod erat falsum, cū non fuerit electus, nisi à quinq; Pseudoepiscopis. Dicebant Cyprianum non esse legitimum Episcopum. Hæc & similia dicebant, ut à Cornelio Papa reciperentur ad communionem Sedis Apostolicæ, & Cyprianum cum alijs Episcopis facerent suspectum apud Pontificem. Sciebant enim, se pro hæreticis vel schismaticis habendos, si Apostolicæ Sedis cōmunione carerent. De hac ipsorum fraude conqueritur Cyprianus. Vnde colligo hæc tria. 1. Cyprianum non negare, quin liceat appellare ad Pontificem, si appellatio sit justa & legitima. 2. Reprehendere tamen mendacem ac fraudulentam appellationem. 3. Non solum Cy-

pria-

prianũ, sed etiam adversarios ipsius agnoscere Pontificem esse supremum judicem in Ecclesia, quia certò persuasum habent, se non habendos pro hæreticis, si cum illo ad communionem admittantur.

36. Tertia quæstio, quo sensu intelligendũ sit, quod Cyprianus ait: *Nisi minor videtur esse auctoritas Episcoporum in Africa constitutorũ?* Respondeo. Non debet sic intelligi, quasi non sit minor autoritas Episcoporũ Africæ, quàm Romani Pontificis, in judicio Ecclesiastico, ut tu putas. Nam si ab Episcopis licet appellare ad Pontificem; necesse est, minorem esse Episcoporum, quàm Romani Pontificis, autoritatem. Debet ergo sic intelligi, quòd non sit minor autoritas Episcoporum in Africa, quam in Gallia & alijs Provincijs. Ut hic sit sensus: Fabianus Papa generatim statuit, ut si quis Episcopus accusetur super certis criminib. audiatur ab omnibus Episcopis, qui sunt in Provincia, ubi crimina commissa sunt. Hoc statutum tam debet intelligi de Episcopis Africæ, quàm aliarum Provinciarum. Si ergo, vigore hujus statuti, permissum est Episcopis aliarum Provinciarum judicare Episcopum de criminibus in propria Provincia commissis; etiam Episcopis Africæ id permissum est. Nam horum authoritas non est minor, quàm aliorum. Hanc explicationem confirmant illa verba Cypriani, *Nam cum statutum sit omnibus nobis*, id est, cùm statutum Fabiani pertineat æquè ad omnes Episcopos &c.

37. Iterum objicis ex eodem: Cyprianus facit se parem Stephano Pontifici in Ecclesia universali gubernanda. Nam lib. 3. epist. 13. sic Stephanum alloquitur: *Cui rei nostrum est consulere & subvenire, frater charissime, qui divinam clementiam cogitantes, & gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes, sic censuram vigoris peccatoribus exhibemus, ut tamen lapsis erigendis, & curandis vulneratis, bonitatis & misericordiæ divinæ medicinam non denegemus. Quapropter facere te oportet plenissimas literas ad Coepiscopos nostros in Galliis constitutos* &c. Hic vim facis in eo, quod dicit Cyprianus, *Qui gubernandæ Ecclesiæ librã tenentes*. Ex quo deducis, æquè Cyprianum ac Pontificẽ fuisse totius Ecclesiæ gubernatorẽ.

38. Respondeo, Cyprianus rogat Stephanum Papam, ut scribat literas ad Episcopos Galliæ, & ipsis Pontificia autoritate denunciet, ut Marcianum Episcopum Arelatensem, propter hæresin Novatianam, deponant ab Episcopatu, & alium in locum ejus substituant. Et simul insinuat hæc duo. 1. Se id rogare ex pio affectu erga Ecclesiam, ne illa detrimentum patiatur. 2. Cùm ipse per se, & sua autoritate, non possit Episcopis Galliæ id denunciare; rogare se, ut Pontifex id faciat, cui omnes Episcopi subjecti sunt. Alioqui, si ipse potuisset per se præstare, quid necesse erat confugere ad Pontificem?

39. Hunc sensum colligo ex ipsis Cypriani verbis. Sic enim incipit: *Faustinus collega noster Lugduni consistens, frater charissime, semel atque*

quæ iterum mihi scripsit, significans ea, quæ etiam vobis scio utique nuntiata, tam ab eo, quam à cæteris Coepiscopis nostris in Provincia constitutis, quod Marcianus Arelâte consistens, Novatiano se conjunxerit, & à Catholicæ Ecclesiæ unitate disjunxerit &c. *Cui rei nostrum est consulere*, &c. Ecce, jã omnes Episcopi Galliæ scripserant Pontifici, ut succurreret. Et unus ex illis, Faustinus nomine, scripserat etiam Cypriano, ut Pontificẽ sui officij moneret. Sed quare omnes scripserant Pontifici? Quare ipsi per se non deponebant Marcianum ab Episcopatu, & alium substituebant? Quia sciebant se sua autoritate id non posse, sed autoritate Pontificis, cui omnes Episcopi subjecti sunt. Et ideò Faustinus etiam petebat à Cypriano, ut Pontificem instigaret. Quod & fecit Cyprianus his verbis: *Quapropter te facere oportet plenissimas literas, ad Coepiscopos nostros in Gallijs constitutos, ne ultra Marcianum pervicacem & superbum, & divinæ pietatis ac fraternæ salutis inimicum, collegio nostro insultare patiantur.* Et infra: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelate consistentem à te literæ, quibus abstento Marciano, alius in locum ejus substituatur.* Quasi dicat: Neque ego, neque Episcopi Galliæ possunt id præstare. Tui id officij est: ideo ad te confugimus. Vides, Marce Antoni, Cyprianum tibi iterum adversari.

VIII. OBJECTIO.

Ex Firmiliano Episcopo.

40. OCtavò objicis: Firmilianus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ non agnovit Stephanum Pontificem pro Capite Ecclesiæ, sed illum contempsit. Nam in Epistola ad Cyprianum scripta graviter invehitur in Pontificem: Et inter cætera sic illum alloquitur: *Volentibus vivere, causa mortis fuisti, & insuper indignaris. Vide qua imperitia reprehendere audeas eos qui contra mendacium pro veritate nituntur.* Et infrà: *Nisi quod imperitos, etiam animosos atq; iracundos esse manifestum est: dum per inopiam cōsilij & sermonis, ad iracundiam facilè vertuntur, ut de nullo alio magis, quàm de te dicat scriptura divina, Proverb. 19. Homo animosus parit lites, & vir iracundus exaggerat peccata. Lites enim & dissensiones quantas parasti per Ecclesias totius mundi? peccatū verò quàm magnum tibi exaggerasti, quādo te à tot gregibus scidisti?* Et multa alia in eundem sensum. Ex quibus colligis, Firmilianum non agnovisse Pontificem pro suo Primate, seu Ecclesiæ gubernatore.

41. Respondeo. Firmilianus tunc fecit, quod tu nunc facis. Offensus erat Pontifici, sicut tu es. Et ex illa offensa, multis conviciis proscindebat Stephanum, sicut tu proscindis Paulum. Itaque argumentum, quod sumis ex Firmiliano, tanti valet, quanti hoc, quod ex te sumo: Marcus Antonius, ex privato odio, non agnoscit Pontificem pro Capite Ecclesiæ: Ergo

go Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Facessant huiusmodi ineptiæ. Porro causa, cur Firmilianus tam acerbè scripserit in Pontificem, hæc est. Cyprianus cum multis Episcopis Africæ contendebat Baptismum ab hæreticis collatum, non esse validum, ac proinde baptizatos ab hæreticis, quando redeunt ad Ecclesiam Catholicam, esse rebaptizandos. Hanc sententiam sequebatur Firmilianus cum aliis Episcopis Cappadociæ, Siliciæ & Galatiæ: qui omnes in Synodo Iconii habita, statuerunt, nihil eorum, quæ ab hæreticis fiunt, ab Ecclesia Catholica recipiendum esse: Non Baptismum, non ordinationem, non manuum impositionem, non alia similia. Hoc patet ex Epistola Firmiliani jam citata, ubi sic scribit: *Planè, quoniam quidam de eorum baptismate dubitant, plurimi simul convenientes in Iconio, diligentissimè tractavimus & confirmavimus, repudiandum esse omnino baptisma, quod sit extra Ecclesiam constitutum.*

42. Stephanus Pontifex, nixus Apostolica traditione, contrarium decernebat, nempe Baptismum ab hæreticis collatum, si aliunde non esset defectus, validum esse: ac proinde baptizatos ab hæreticis non esse rebaptizandos. Quia verò Episcopi, qui fuerant in Synodo Iconiensi, pertinaciter persistebant in sua opinione, à Stephano excommunicati sunt, (apud Eusebium lib. 7. c. 4.) Hoc ægrè ferens Firmilianus, strinxit calamum, & epistola ad Cyprianũ missa, multis calumniis bonũ Pon-

tificem insectatus est: eoque liberius id fecit, quòd sciret Cyprianum esse in eadem secum opinione,& Pontifici in hoc puncto adversari.

43. Hæc est historia rei gestæ. In qua tria certa sunt.1. Cyprianum & Firmilianum cum alijs Episcopis,in illa cõtroversia de Baptismo hæreticorum errasse,quod etiam te fateri necesse est.2.Eosdem peccasse, quòd non voluerint Stephano Pontifici obedire:ut de Cypriano scribit Augustinus lib.1.contra Donatist.c. 18.& alibi.3.Non tamen peccasse contra fidẽ, sed contra obedientiam. Nam Stephanus Papa non definiverat illam controversiam, tanquam de fide: Sed solùm præceperat, ut non rebaptizarentur hæretici, ut fatetur ipsemet Cyprianus in epistola ad Pompejum.

IX. OBJECTIO.

Ex Episcopis Orientalibus in Concilio Antiocheno.

44. NOnò obiicis: Episcopi Orientales in Concilio Antiocheno,duplici de causa restiterunt Julio Pontifici. 1. Quòd ipsos Romam citasset. 2. Quòd Athanasium ad se confugientem, qui in Synodo Orientali fuerat damnatus,absolvisset,& suæ Sedi restituisset. In utroque dicebant illum usurpasse plus autoritatis,quàm debebat. Unde etiam can. 12.statuerunt, *ut major debeat esse Synodus, quæ absolvit,quàm fuerat illa quæ damnavit.* Insinuantes Athanasium, si legitimè vellet absolvi, non debere quærere absolutionem ab uno Episco-

piſcopo, qualis erat Julius, ſed ab aliqua Synodo majori, quàm fuerat illa, in qua erat dãnatus. Hæc omnia probas ex Epiſtola Julij, quam ſcripſit ad Orientales.

45. Reſpõdeo. Hæc objectio magis te premit quàm nos. Tu objicis Epiſcopos Orientales, inter quos erant triginta ſex Ariani. Ego viciſſim objicio Athanaſium & Julium, qui erant ſinceriſſimè Catholici. Objectio tua eſt hæc: Epiſcopi Orientales, qui magna ex parte erant Ariani, reſtiterunt Julio: Ergo nõ habebant illum pro Capite Eccleſiæ. Mea eſt hæc: Athanaſius vir doctiſſimus & ſanctiſſimus, ab Epiſcopis Orientalibus appellavit ad Pontificem, tanquam ad legitimum judicem: Ergo agnovit illum pro legitimo judice. Item: Julius abſolvit Athanaſium, & citavit Epiſcopos Orientales: Ergo agnovit ſe habere poteſtatem hoc faciendi. Videamus nunc, tua an mea objectio plus momenti habeat. Tua fundatur in facto Arianorum: mea in facto ſanctiſſimorum Patrum. Tu credis Epiſcopis hæreticis: Ego credo Epiſcopis Catholicis. Credo, inquam, Athanaſio, de quo teſtatur D. Thomas (1. p. q 61. art. 3.) quòd nunquam in doctrina fidei erraverit. Credo Julio Pontifici, à quo ipſi etiam Ariani veniam deprecati ſunt, ut fatetur Athanaſius Apolog. 2. contr. Arianos, his verbis: *Ariani victi à veritate, veniam ſcriptis literis à Juliano Romano Pontifice popoſcerunt, & ad nos pro pace epiſtolas miſere.*

X. OBJECTIO.

Ex Athanasio.

46. TRia objicis ex Athanasio. Primò, quòd totam dignitatem Romanæ Ecclesiæ in eo posuerit, quòd esset Sedes Apostolica. Secundò, quòd commemorans impudentiam cujusdam Eunuchi, non veriti præsentiam Liberij Pontificis, dixerit. *Oblitus sui, quòd coram Episcopo staret.* Si putasset, inquis, Pontificem esse Vicarium Christi, dixisset, *oblitus sui, quòd coram Vicario Christi, coram Vice-Deo staret.* Tertiò, quod Orat. 1. contra Arianos, recensens præcipuos Scriptores sui temporis, non ponat primo loco Romanos Pontifices.

47. Respondeo. Prima objectio contra te est. Nam ex eo, quòd Romana Ecclesia est Sedes Apostolica, habet Apostolicam dignitatem. Et sicut in illa Sede Apostolica primus omnium sedit Petrus, qui erat Vicarius Christi; sic post Petrum, in eadem sedit Pontifex, Successor Petri cum pari potestate. Itaque Athanasius nō potuit majorem laudem tribuere Romanæ Ecclesiæ, quàm dicendo, Sedem Apostolicam esse.

48. Altera objectio puerilis est. Nã sicut rectè dicimus: Oblitus sui, quod coram Deo, vel coram Christo, vel coram Rege staret: Ita rectè dicimus: Oblitus sui, quòd coram Episcopo staret. Neq; necesse est, omnes titulos, qui alicui debentur, semper exprimere. Alioqui semper dicendum esset: Oblitus sui, quòd

coram

coram Deo Optimo Maximo, infinito, æterno, immenso, omnipotente staret: Vel, quòd coram Rege Serenissimo, potentissimo, invictissimo, mansuetissimo staret. Quod ridiculum est. Habent isti tituli suum locum; sed nō semper usurpandi sunt. Addo, Athanasium alibi non neglexisse titulos, qui Romano Episcopo debentur. Nam Apolog. 2. contra Arianos, vocat *Romanum Pontificem.* In epist. ad Marcum, *Sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, atque universalis Ecclesiæ Papam.* Et in epist. ad Felicem II. *Beatissimum Patrem.* Et alibi aliter.

49. Tertia objectio est similis præcedenti. Nam qui recenset præcipuos scriptores sui temporis, non semper debet habere rationem dignitatis personarum; sed aliquando etiam doctrinæ, vel ætatis, vel famæ & existimationis, vel librorum qui ab unoquoque editi sunt. Et tu, Antoni, si hoc tempore texeres Catalogum scriptorum hujus seculi, quem primo loco ponendum statueres? An Regem Angliæ, quia Rex est? Liceret quidem. Sed cur non similiter liceat præponere vel Baronium, propter cognitionem historiæ: vel Bellarminum, propter doctissimos controversiarum tomos, qui toto orbe notissimi sunt: vel Christophorum Clavium, ob insignem peritiam rerum Mathematicarum: in quibus excelluit, vel aliquem alium in suo genere celeberrimum?

IX. OBJECTIO.

Ex Basilio.

50. EX Basilio epist. 77. ad Occidẽtales, producis hæc verba: *Sive Caput vos ipsos Ecclesiæ universalis reputatis; non potest dicere pedibus caput, Non est mihi opus vobis: sive in reliquum vos Ecclesiasticorum membrorum ordinem locatis, nõ potestis nobis dicere, qui in eodem vobiscum corpore constituti sumus, Non estis nobis necessarij. Nã & manus mutuam inter se operam necessariam habent; & pedes mutuo sese firmant; & oculi per concordiam habent, quod objecta clare & dilucidè apprehendunt. Nos quidem nostram imbecillitatem agnoscimus, & vestram avide concordiam requirimus.* Hæc verba interpretaris ironicè à Basilio dicta esse, contra fastum Pontificis, hoc sensu. Sive, ut vos vanè prætenditis, estis Caput; sive, ut est veritas, membra cum alijs, debetis nobis ex charitate succurrere. Respondeo. Basilius non scribit ironicè, sed seriò. Scribit autem Damaso Pontifici Romano, & alijs Episcopis Occidentalibus. Et quidem ad Damasum referri debent illa ipsius verba: *Sive Caput vos ipsos universalis Ecclesiæ reputatis.* Ad reliquos verò Episcopos ista: *Sive in reliquum vos Ecclesiasticorum membrorum ordinem locatis.*

51. Sed iterum sic urges: Basilius epist. 50. ad Athanasium data, laudat Meletium Antiochenum, & dicit dignum esse, qui præsit universo Ecclesiæ corpori. Hoc nõ diceret, si putaret Romanum Pontificem præesse universo

Ecclesię corpori;alioqui injuriam illi faceret, præferendo illi Meletium Antiochenum. Et maximè urges illam particulã, qua utitur Basilius: *Ut universo ut ita dicã, Ecclesia corpori ipse præsit* Quid sibi vult illud, *Ut ita dicam*? Hoc vult inquis, in Ecclesia talẽ præsulem nõ dari.

52. Respondeo. Tria dicit Basilius. Primò, Ecclesiam Orientalem in varias partes dissectam esse. Quod verissimum est. Nam alia pars erat Arianorum : alia Apollinaristarum : alia Catholicorum, qui rursum inter se erant divisi. Et alij quidem adhærebant Meletio (inter quos Basilius) alij Paulino. Secundò dicit, Meletium fore aptissimum, qui inter partes concordiam & pacem constituat, & omnes ad unitatem redigat. Tertiò, totum Orientem optare, ut Meletius præsit universo corpori Ecclesiæ Orientalis. Itaque ista particula, *Ut ita dicam*, non significat, nullum dari, qui præsit universo corpori Ecclesiæ, (quia constat Pontificem præesse) sed significat, se non loqui de universo corpore Ecclesiæ absolutè sed de universo corpore Ecclesiæ Orientalis.

XII. OBJECTIO.

Ex Nazianzeno.

53. NAzianzenus, inquis, in orat. funebri in Basilium, commemorans turbas in Basilium excitatas, facit etiam occidentales Episcopos earum autores, vel saltem cooperatores. Verba Nazianzeni sunt hæc: *Aderant &*

ex Occidentalibus Episcopis quidam, qui Ecclesias, quotquot essent orthodoxa, ad se pertrahebant. Hinc ita concludis: Si Romana Ecclesia erat primum Caput Occidentalium, & Domina cæterarum omnium Ecclesiarum, cùr arte & officijs, Orientales Ecclesias ad se trahit & allicit? Hoc erat Primatum artificio sibi comparare, non exercere.

54. Respondeo. Non intelligis, quæ dicis. Historia rei gestæ sic habet. Cæsareæ in Cappadocia vacabat sedes Archiepiscopalis. Cæsarienses petebant Basilium. Basilius fugit. Interea per vim electus & creatus est Eusebius. Ægrè hoc tulerunt Monachi, quibus præerat Basilius, qui maluissent Basilium creari Episcopum, non Eusebium. Ob hanc causam Eusebius fuit offensus Basilio. Cùm hoc adverterent Monachi, moliti sunt facere defectionẽ ab Eusebio. Quod erat illis facile ob tres causas, quas Nazianzenus loco citato commemorat. 1. Quia Basilius, cujus causam agebant Monachi, erat magni nominis & existimationis apud populum. 2. Magna pars populi erat aliena ab Eusebio, tanquam non legitimè electo. 3. Eodem tempore erant ibi Episcopi Occidentales, Eusebius Vercellensis, & Lucifer Calaritanus, qui propter fidem Catholicam, à Constantio Imperatore Ariano fuerant in exilium missi, & post mortem Constantij, liberati ab exilio, venerant in Cappadociam, ibique autoritate Liberij Papæ, reformabant Ecclesias Arianas, & Catholicas

in

in fide conservabant. Illi igitur adhærebant meliori parti factionis. Hæc omnia patent, partim ex Nazianzeno, loco citato, partim ex Baronio, tom. 3. & 4. Annalium, Anno Christi 360. & seqq.

55. Hinc sequitur. 1. falsum esse, quod tu asseris, Episcopos occidentales fuisse vel autores, vel cooperatores turbarum, quę in Basilium erant excitatæ: Non enim agebant contra Basilium, sed contra Eusebium. 2. Nullam esse hanc tuam consequentiam: Episcopi Occidentales, auctoritate Romani Pontificis, pertrahebant ad se Ecclesias Orthodoxas, ne inficerentur: Ergo Romanus Pontifex non habebat Primatum totius Ecclesiæ. Hæc melior est: Romanus Pontifex per suos Legatos fuit sollicitus de Ecclesijs Orientalibus, vel ad fidem reducendis, vel in fide confirmandis: Ergo putavit ad se pertinere curam illarum Ecclesiarum.

XIII. OBJECTIO.

Ex Hieronymo & Damaso.

56. Hic multa objicis. Primo, quòd Hieronymus præfatione in Evangelia, nullum alium titulum tribuerit Damaso Pontifici, quam *Summi Sacerdotis*. At omnes Episcopi vocantur summi Sacerdotes apud Hieronymum lib. contra Luciferianos, & lib. de ordinibus Ecclesiast. Ergo nihil peculiare agnovit in Pontifice, præ alijs Episcopis. Re-

spondeo.

ſpondeo. Mirus diſputator es. Paulo antè ſic concludebas: Athanaſius Pontificem vocat Epiſcopum: Ergo. Nunc ſic: Hieronymus Pōtificem vocat ſummū Sacerdotem: Ergo. Sed quid ergo? Dicam: Ergo Marcus Antonius ineptè diſputat. Quaſi verò, qui Pontificem vocat Epiſcopum aut ſummum Sacerdotem, per hoc neget, eſſe Caput totius Eccleſiæ. Etiam Chriſtus in Scriptura vocatur Epiſcopus & Sacerdos, (1. Pet. 2. 25. & Hebr. 7. 11.) An ideò cōcludes; non eſſe Caput Eccleſiæ? Nihil minus. Imò & Caput Eccleſiæ, & Epiſcopus, & Sacerdos eſt. Non n. pugnant hæc inter ſe. Nec unū derogat autoritati alterius. Deinde falſum eſt Hieronymum omnes Epiſcopos vocare ſummos Sacerdotes. Certè in lib. contra Luciferianos, quem tu citas, id non invenio. Alter liber de ordinibus Eccleſiaſticis, quem etiā adducis, non eſt Hieronymi, ſed alterius, ut bene obſervavit Eraſmus in cenſura, & Cardinalis Bellarminus in lib. de Script. Eccleſiaſticis.

57. Secundò objicis: Hieronymus in Epiſt. 85. ad Evagrium ſic ſcribit: *Nec altera Romanæ urbis Eccleſia, altera totius orbis exiſtimanda eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Perſis, & Oriens, & India, & omnes barbaræ nationes, unum Chriſtum adorant, unam obſervant Regulam veritatis. Si autoritas quæritur, orbis major eſt urbe. Ubicunq; fuerit Epiſcopus, ſive Romæ, ſive Eugubij, ſive Conſtantinopoli, ſive Rhegij, ſive Alexandriæ, ſive Thanis, ejuſdem meriti, ejuſdem eſt & Sacerdotij.* Hæc verba, inquis, plurimū pugnāt cum

cum Papatu Romano. Et qui hæc nunc diceret, statim Romæ hæreticus conclamaretur, & patibulis destinaretur.

58. Respondeo. Non pugnant cum Papatu. Nec Hieronymus ibi loquitur de Papa, sed de Diaconis Ecclesiæ Romanæ, qui quòd pauciores & ditiores essent, quàm Sacerdotes & Episcopi, per quendam abusum, absente Pontifice volebant illis præferri. Contra hũc abusum disputat Hieronymus. Et sic argumentatur: Quod fit in omnibus Ecclesijs orbis Christiani, debet etiam Romæ fieri: At in omnibus Ecclesijs Presbyteri præferuntur Diaconis: Ergo etiam Romæ id debet fieri. Nec divitiarum in hac re habẽda est ratio. Hic sensus colligitur ex ipso Hieronymo. Sic n. scribit: *Audio quendam in tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id est, Episcopis, anteferret.* Deinde post verba, à te citata, sic pergit: *Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel sublimiorem vel inferiorem Episcopum non facit.* Et infra: *Cæterum, etiam in Ecclesia Romæ, Presbyteri sedẽt, & stant Diaconi: licet paulatim increscentibus vitiis, inter Presbyteros, absente Episcopo, sedere Diaconum viderim: & in domesticis conviviis, benedictiones presbyteris dare. Discant, qui hoc faciunt, non se rectè facere, & audiant Apostolos: Non est dignum, ut relinquentes verbum Dei, ministremus mensis. Sciant, quare Diaconi constituti sint. Legant Acta Apostolorum: recordentur conditionis suæ.* Et cætera, quæ sequuntur.

59. Igitur objectio, quam facis ex hoc loco

co Hieronymi, talis est: Diaconi Romanæ Ecclesiæ, per abusum præferebant se Presbyteris, quod non debebant facere, quia in aliis Ecclesiis Christiani orbis, Presbyteri præferuntur Diaconis: Ergo Pontifex Romanus nō habet Primatum Ecclesiæ. Vel certè talis: Orbis Christianus major est urbe Roma: Ergo Romanus Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Vel talis: Ecclesia Romæ non adorat alium Deum, nec observat aliam regulam veritatis, quam aliæ Ecclesiæ per orbem dispersæ: Ergo Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Vel denique talis: Major est autoritas totius Ecclesiæ, quàm solius Romanæ particularis. Ergo. Omnes hæ consequentiæ ineptæ & Apostaticæ sunt.

70. Tertiò objicis: Hieronymus ibidem, comparans Ecclesiam Romanam cum Ecclesia, quæ erat in Bethlehem, ait multo augustiorem locum esse, qui Salvatorem mundi, quàm qui fratris genuit parricidam. At si Romana Ecclesia esset Sedes Monarchiæ Ecclesiasticæ, non deberet illi præferri Bethlehem. Respondeo. Hieronymus non confert inter se Ecclesias illas, quoad dignitatem & jurisdictionem, de qua nos hîc disputamus: Sed quoad sanctitatem locorum, in quibus erectæ & fundatæ sunt. Et ait, augustiorem esse locum Bethlehemiticum, in quo Christus Sanctus Sanctorum, natus est; quàm Romanum, in quo Romulus, parricida fratris, genitus est. Quis hoc negat?

61. Quar-

61. Quartò objicis: Hieronymus in Apologia contra Jovinianum, de Damaso Pontifice, qui scripta ipsius contra Helvidium laudaverat, sic scribit: *Num vir egregius & eruditus in scripturis, & virgo, Ecclesiæ virginis Doctor, aliquid in illo sermone reprehendit?* Hîc, inquis, non erat locus tacendi de Papatu; sed omnino addidisset, *Vicarius Christi, & totius Ecclesiæ gubernator*, si credidisset hos titulos Pontifici convenire. Respondeo. Adhuc nescis, Antoni, ubi sit locus tacendi aut loquendi. Hieronymus volebat ostendere librum suum, quem scripserat contra Helvidium de perpetua Beatæ Mariæ virginitate, à Damaso, tanquam viro docto, lectum & approbatum esse. Nec quicquam in eo repertum, quod scripturis divinis esset contrarium. Quid hîc opus erat mentionem facere de jurisdictione?

62. Quintò objicis: Damasus Pontifex apud Ambrosium, Epistol. 79. fatetur se inferiorem esse Concilio Capuensi, dum non audet judicare causam Bonosi Episcopi, quæ à dicto Concilio judicanda ei fuerat commissa. Respondeo. Causa Bonosi non fuit Damaso judicanda commissa, ut tu fingis; sed aliis judicibus, ut patet ex epistola citata, quæ sic incipit: *Accepi literas vestras* (scribit Theophilo & Anysio) *quibus vel pro veritate, vel pro modestia, nostram sententiam sciscitari voluistis. Sed cùm hujusmodi fuerit Cõcilij Capuensis judicium, ut finitimi Bonoso atq; ejus accusatoribus, judices tribuerentur, & præcipue Macedones, qui cum Episcopo*

piscopo Thessalonicensi de ejus factis cognoscerent, a vertimus, quod nobis judicandi forma competere non posset. Igitur Concilium Capuense non commiserat Damaso Pontifici, sed aliis judicibus causam Bonosi cognoscendam & judicandam, præsertim Macedonibus. Porrò inter illos judices, erant etiam Theophylus & Anysius, ut constat ex verbis sequentibus: *Vestrum est igitur qui hoc recepistis judicium, sententiam ferre de omnibus; Nec refugiendi vel elabendi, vel accusatoribus, vel accusato copiam dare. Vicem enim synodi recepistis, quos ad examinandum synodus elegit.*

63. Hinc duo colligo, quæ contra te sunt. Unum est, quod Theophilus & Anysius, qui erant duo ex judicibus à Concilio Capuensi constitutis, voluerint Damaso Pontifici deferre sententiam judicandam: Quod non fecissent, nisi agnovissent illum pro supremo judice, ad quem liceret confugere. Alterum est, quòd Damasus non dixerit, se non posse judicare ex defectu jurisdictionis, ut tu falsò interpretaris; sed non convenire seu congruere, ut ipse judicet, cùm jam alij competentes judices à concilio designati sint. Quod perinde est, ac si dicat Imperator: Cùm Respublica Coloniensis designaverit certos judices in causa N. Baronius, ibi habitantis, non competit, ut ego judicem. Sic enim servatur ordo & pax in Imperio. Nam si illi rectè judicaverint, bene quidem: Sin malè, ad me potest fieri appellatio. Quid hinc colligis, Antoni? Nihil certè

certè contra nos. Nec plus contra Pōtificem, quàm contra Imperatorem.

XIV. OBJECTIO.
Ex Socrate.

64. EX Socrate lib. 4. c. 24. profers hæc verba: *Damasus Liberio in Episcopatus Romani administratione successit. Unde Ecclesiæ Romanæ status forte fortuna magnopere cōturbatus fuit.* Ex quibus colligis hæc duo. 1. Quòd dixerit illum successisse in administratione, non totius Ecclesiæ, sed Romani Episcopatus. 2. Quòd dixerit, statum Romanæ, non autem universalis Ecclesiæ, turbatum esse. Resp. Misérit me tui, si putas hujusmodi nugis, te aliquid lectori persuadere posse. Jam suprà dixi, non omnia ubique dicenda aut scribenda esse. Scripsit Socrates, quod reipsâ contigerat. Scripsit, inquam, Damasum successisse Liberio in Episcopatu Romano. Quod verissimum est. Scripsit ex ea successione ortam fuisse aliquam turbationem in urbe Roma. Quod etiam verissimum est, quia Ursinus seu Ursicinus volebat succedere. Quid opus erat addere, successisse illum in gubernatione totius Ecclesiæ? Aut ex ea successione ortam fuisse turbationem in tota Ecclesia? prius fuisset superfluum; posterius falsum. Cùm enim constet, eum qui succedit in Episcopatu Romano, succedere etiam in Primatu Ecclesiæ; superfluum est expresse hoc addere. Similiter, cum ex successione Damasi non fuerit turbatus totius

Ecclesiæ status, sed illa turbatio intra urbem Romam se continuerit; falsò scripsisset Socrates, si illam turbationem toti orbi Christiano tribuisset.

XV. OBJECTIO.

Ex Ambrosio.

65. EX Ambrosio lib. 3. de Sacrament. cap. 1. adducis hæc verba: *Non ignoramus, quòd Ecclesia Romana hanc consuetudinem* (lavandi pedes post Baptismum) *non habeat, cujus typum in omnibus sequimur, & formam. Hanc tamen consuetudinem non habet, ut pedes lavet.* Et paulo pòst: *In omnibus cupio sequi Romanam Ecclesiam: sed tamen & nos homines sensum habemus. Ideo quod alibi rectius servatur, & nos rectè custodimus. Ipsum sequimur Apostolum Petrum, ipsius inhæremus devotioni. Ad hoc Ecclesia Romana quid respondet? utiq; ipse autor est nobis hujus assertionis Petrus Apostolus, qui Sacerdos fuit Ecclesiæ Romanæ.* Hæc verba, inquis, destruunt Papatum Romanum. Respondeo. Vide, ne destruas tuum cerebrum; si ex quolibet velis quidlibet efficere. Certè si ad formam revoces argumētum, quod hîc latet, erit ejusmodi: Romana Ecclesia non servat ceremoniam lotionis pedum, quam servant aliæ Ecclesiæ: Ergo Pontifex non habet Primatum Ecclesiæ. Concesso antecedente, nego consequentiam. Quomodo probas? non video, nisi prius probes hæc duo. 1. Quælibet ceremonia Ecclesiastica, quæ servatur in una Ecclesia, debet etiam in a-

liјs servari. 2. Si Episcopus Romanus non servat Romæ aliquam ex ceremonijs Ecclesiasticis, quæ alibi servatur, non potest habere Primatum Ecclesiæ. Si hæc duo probaveris, circumspiciam de alia responsione.

XVI. OBJECTIO.

Ex Augustino.

66. HAnc si proponis: Augustinus lib. de unico Baptismo contra Petilianum, cap. 14. faciens comparationem inter Stephanum Romanum, & Cyprianum Carthaginensem Episcopum, nec non inter ipsas Ecclesias Romanam, & Carthaginensem; ne ullam quidem umbram ponit Romani Papatus, sed summam æqualitatem. Sæpissimè verò (ut lib. 2. contra Cresconium Grammaticum cap. 37: & lib. de unitat. Eccles. cap. 12.) ubi singulares Ecclesias commemorat, & ex quibus universalis Ecclesia conflatur, Romanam facit unam ex illis, & singulares omnes Ecclesias membra tantùm dicit esse unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ: nullam verò excipit è numero membrorum, ut eam faciat Caput. Hæc tu Antoni. Deinde sic concludis: Romana Ecclesia est membrum, non Caput, teste Augustino: Ergo Episcopus Romanæ Ecclesiæ est etiam membrum, non Caput.

67. Resp. Multis modis hîc peccas. Primò, quia Augustinus propriè nõ instituit comparationem inter Stephanum & Cyprianum;

sed solùm dicit, illos duos inter se dissentire in controversia de Baptismo hæreticorum. Verba Augustini sunt hæc: *Duo erant eminentissimarum Ecclesiarum, Romanæ scilicet & Carthaginensis Episcopi, Stephanus & Cyprianus, ambo in unitate Catholica constituti. Quorum Stephanus Baptismum Christi in nullo iterãdum esse censebat, & hoc facientibus graviter succensebat. Cyprianus autem in hæresi vel schismate baptizatos, tanquam non habentes Baptismum Christi, baptizandos in Ecclesia Catholica existimabat.* Quid hinc colligis? Nihil ad nostrum propositum.

68. Secundò, falsum est, Augustinũ inter Stephanum & Cyprianum ponere summam æqualitatem. Nam expresse ait, Stephanum statuisse pœnã excommunicationis in omnes qui baptizatos ab hęreticis rebaptizarent. *Cũ ergo Stephanus*, inquit, *non solùm non rebaptizaret hæreticos, sed etiam hoc facientes, vel ut fieret, decernentes, excommunicandos esse censeret, sicut aliorum Episcoporum, & ipsius Cypriani literæ ostendunt; tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permansit.* At hinc sequitur, Stephanum habuisse potestatem excommunicandi alios Episcopos, quam Cyprianus non habuit.

69. Tertiò falsum est, Augustinum sæpissimè, & pręsertim duobus locis à te citatis affirmare omnes Ecclesias particulares esse membra unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ. Uno tãtùm loco id affirmat, nempe lib. de unitat. Eccles. c. 12. At altero loco, nempe lib. 3. contra Cresconium c. 37. commemorat quidẽ multas

tas

tas Ecclesias particulares, sed nullā facit mentionē membrorum aut Capitis. Igitur & fraudulenter citas illum locum, ad decipiendum lectorem; & temerè ponis illam particulam, *sæpissimè*. Sed esto: Sæpissimè id affirmat. An ideo valebit hæc consequētia: Omnes Ecclesiæ particulares sunt membra unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ: Ergo nulla illarum est Caput? Nō magis quàm hæc: Ergo nulla illarum est pes aut manus. Nisi putes, caput non esse membrum corporis. Tā est membrum, quàm pes aut manus. Sed præcipuum inter mēbra.

70. Sed etiam hoc demus, Ecclesiā Romanam particularem non esse Caput. Insuper & hoc, Pontificem Romanum, quatenus præcisè est Episcopus Romanæ Ecclesiæ particularis, non esse Caput totius Ecclesiæ. Nō sequitur tamen, eundem Pontificem, quatenus illi totius Ecclesiæ cura cōmissa est, non esse Caput totius Ecclesiæ. Accipe simile exemplum. Matthias Imperator non est Caput imperij, quatenus præcisè est Archidux Austriæ; sed quatenus gubernatio Imperij ab Electoribus illi tradita est. Et Marcus Antonius non fuit Caput Ecclesiæ Spalatēsis, quatenus erat Doctor Theologiæ; sed quatenus erat Archiepiscopus illius Ecclesiæ.

XVII. OBJECTIO.

Ex Concilio Africano.

71. EAm sic proponis: Episcopi Africani, tempore Innocentij Papæ, in concilio Afri-

cano cap. 72. statuerunt hunc canonem: *Quicunque non communicant in Africa, si in transmarinis ad communicandum obrepserint, jacturã clericatus excipiant.* Ubi per transmarinos, ais potissimum intelligi Ecclesiam Romanam. Ex quo infers, Episcopos Africanos prohibuisse, ne quisquam, qui in Africa sit excommunicatus, appellet ad Romanam Ecclesiam, vel Pontificem, ut ibi ad communionem recipiatur. Eos igitur non agnovisse Primatum Pontificis.

72. Respondeo. Male interpretaris canonem. Non enim prohibet legitimam appellationem ad Pontificem; neque etiam negat Primatum Pontificis; sed tantùm decernit pœnam in eos, qui cùm in Africa sint repulsi à cõmunione, postea per fraudem & subreptionem communicant in Ecclesiis transmarinis, quasi excommunicati non essent. Vel certè, per occultam fallaciam obtinent absolutionem ab excommunicatione, quasi injustè excommunicati essent. Quod constat ex epistola Africanorum Episcoporum ad Cœlestinum Papam, ubi sic habent: *Præfato debitæ salutationis officio, impendio deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes, non facilius admittatis.* Ubi notandum est, quòd cùm debita observantia deprecantur Pontificem, nõ quidem, ut venientes ex Africa nullo modo admittat ad communionem; sed ut non facilè admittat, nisi causa prius cognita & examinata. A-

ta Aliunde autem constat, quòd agnoverint ipsius Primatum in Ecclesia universali.

73. Reliquæ objectiones, quæ sequuntur, sunt triplices. Quædam non egent solutione. Aliæ solvi possunt ex ijs, quæ dicta sunt. Aliæ denique solutæ sunt à Cardinale Bellarmino. Neque necesse est, solutiones ex Bellarmino huc transcribere. Lege ibi si vis. Et si bonæ sunt, acquiesce: Sin malæ, tuo judicio, ostende vitium, & succurremus.

LIBER QUARTUS DE RECTORIBUS ET Ministris Ecclesiæ.

Ic unum asseris, in quo tibi assentior, nempe Episcopos Presbyteris jure divino superiores & eminentiores esse: quod tamen est contra tuum Regem in Anglia, qui non aliam distinctionem admittit inter Episcopos & Presbyteros, quam quæ ordinis causa, humano jure introducta est. Cũ illo transige. At multa alia asseris, in quibus non assentior. Præcipua ferè sunt hæc. 1. Singulos Episcopos cum plena potestate in solidum gubernare Ecclesiam. 2. Sacros Ministros ad cœlibatum jure non teneri. 3. Votum continentiæ non esse annexum sacro ordini. 4. Etsi annexum esset, tali voto non dirimi matrimonium. 5. Sacrum Ordinem non esse Sacramentum. 6. Duo tantum esse Sacramenta ex sententia Augustini. 7. Monachos non fieri Apostatas, si post vota solennia deserant suum statum, & matrimonium ineant. Reliqua prætereo. Hæc, quæ recensui, breviter examinanda sunt.

CAPUT

CAPUT PRIMUM.

An singuli Episcopi cum plena potestate in solidum regant Ecclesiam?

1. TU affirmas lib. 2. cap. 1. n. 9. his verbis: *Episcopi omnes, simul & in solidum, eandem regunt Ecclesiam, singuli cum plena potestate.* Et n. 13. *Episcopi dicuntur Apostolorum Successores, quia in eorum officio, quod erat Apostolorum omnium commune, succedunt omnes omnibus in solidum.* Et n. 15. *In potestate universali, succedunt Episcopi, non modò universi, sed etiam singuli.* Et lib. 3. c. 8. n. 14. *Docuimus, unumquemq; Episcopum jure divino esse universalem: & teneri ex officio, & ex charitate, Ecclesiæ Christi, in quacunq; parte illa illius opera indigeat subvenire.*

2. Theologi Parisienses censent has tuas propositiones esse hæreticas, schismaticas, & unitatis Ecclesiæ subversivas. Et sic est. Primò, quia repugnant unitati Capitis, quod Christus in Ecclesia instituit. Nam si singuli Episcopi cum plena potestate succedunt omnibus Apostolis in solidum; Ergo omnes æqualem habent potestatem cum Petro & Pōtifice, quod est hæreticum & hactenus refutatum.

3. Secūdò, si singuli Episcopi, jure divino, habēt plenam potestatem regendi Ecclesiam in solidum, & non hanc aut illā tantum particularem, sed Ecclesiam toto orbe diffusam, ut

tu intelligis; Jam tibi, ex concessione juris divini, licitum est, cum plena potestate regere omnes Anglicanas Ecclesias in solidum; nec alij Episcopi Anglicani, jure divino poterunt tibi obsistere. Experire, an ita sit. Docebunt ipsi te aliam, ut opinor, Theologiam, si hanc potestatem usurpaveris. Nec est, quòd obtendas, te loqui de plena potestate in habitu, non in actu. Alibi quidem sic distinguis: Sed hoc loco non item. Nam illa tua verba: *Singuli regunt Ecclesiam cum plena potestate*, non significāt habitum, sed actum. Alioqui debuisses sic dicere, *Singuli habent plenam potestatem regendi*. Nunc dicis, *Singuli regunt*. At regere significat actum, non habitum.

4. Tertio, si singuli, ut tu loqueris, non solum ex charitate, sed etiam ex officio tenētur subvenire cuicunq; Ecclesiæ indigenti; planè sequitur, te etiam ex officio ad hoc teneri. Cur ergo ex obligatione officij, quâ obstrictus es, ex tua sentētia, nō subvenis Ecclesijs Dalmatiæ & Croatiæ, quæ tuo judicio indigent meliori instructione? Cur fugisti ex illis partibus, & Ecclesias indigentes reliquisti sine Pastore? Si esses bonus pastor, usurpares illud Christi: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*. Nūc, quia mercenarius es, usurpas illud, quod sequitur: *Mercenarius autem, & qui non est pastor, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit*. Videtur Christus de te locutus esse. Et tu teipsum damnas, si cùm tenearis ex officio subvenire, non subvenis.

5. Quar-

5. Quartò, si verum est, unumquemq; Episcopũ *jure divino esse universalem*, ut hic disertè asseris; quare tam graviter insectaris hũc titulũ in Petro & Pontifice? Neutrum vis dici Episcopum universalem. Sic n. scribis lib. 4. c. 7. n. 22. *In Ecclesia nullus est Episcopus universalis.* Et ibidem: *Qui se dicit Episcopum Universalem, reliquis omnibus Episcopis, & nomen & honorem aufert.* Et multa alia in eundem sensum. De quibus suprà dictum est, lib. 3. c. ult. object. 4.

Caput Secundum.

An Ministri Ecclesiæ jure teneantur ad Cœlibatum?

1. TU negas c. 10. in titulo Capitis, his verbis: *Sacros Ministros ad cœlibatum jure non teneri.* Qui titulus, cùm sit negativus, perinde valet; ac si dicas, sacros ministros ad cœlibatũ nullo jure, nec divino, nec humano teneri. Quod an verum sit, discutiendum est. Ut tamen certo ordine progrediamur, ostẽdam. 1. Sacerdotes veteris testamenti divino jure obligatos fuisse ad continentiam, nõ quidem perpetuam, sed pro certo tempore. 2. Apostolos servasse perpetuam continẽtiam, non quidem jure divino, sed partim consilio Christi, partim sua sponte. 3. Eosdem Apostolos suasisse, & decrevisse, ut alij deinceps Ministri Ecclesiæ servarent eandem continentiã. 4. Eam deinceps servatam esse. 5. Postea etiam lege Ecclesiastica præscriptam, non semel, sed sæpius.

plus. 6. Hanc legem Ecclesiasticam aliter servari in Ecclesia Occidentali, aliter in Orientali. Denique ostendam in tuis verbis aliquot falsitates & contradictiones.

2. PRIMA CONCLUSIO. Sacerdotes veteris Testamenti, jure divino tenebantur ad aliquam continentiam ab usu matrimonij, præsertim pro ijs diebus, quibus Deo in tabernaculo vel templo ministrabant. Hoc tu negas, cap. 10. num. 78. post medium. Sed scripturæ & Patres mecum sentiunt. Ex scripturis habemus aliquot testimonia. Primnm Exod. 19. 22. *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur*, id est, abstineant ab uxoribus. In eo enim potissimum consistebat sanctificatio, ut patet ex eodem capite. Nam versic 10. dicebat Deus, ad Moysen: *Vade ad populum, & sanctifica illos hodie & cras, laventque vestimenta sua.* Moyses autem intellexit illam sanctificationem de abstinentia ab uxoribus. Nam mox accedens ad populum, & explicans illi voluntatem Dei, dixit: *Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.* Ubi notandum est, illam sanctificationem, seu abstinentiam ab uxoribus, de qua agitur citato capite, tam populo, quàm Sacerdotibus fuisse præceptam; quia tam populus, quàm Sacerdotes debebant audire promulgationem legis Mosaicæ, & ad illam toto biduo se disponere per abstinentiam ab uxoribus, & per lotionem vestimentorum, & castrorum purgationem. Speciali tamen titulo præceptam fuisse Sacerdotibus,

tibus, pro omni eo tempore, quo fungebantur officio ſacerdotali; ſive orando pro populo, ſive hoſtias & ſacrificia offerendo, ſive aliquod aliud ſacrum miniſterium exhibendo. Hoc enim ſignificatur illis verbis: *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, ſanctificentur.* Nam tunc dicebantur accedere ad Dominũ, quando vel erant oraturi vel ſacrificium oblaturi, vel aliquid ſimile facturi. Noſti hæc.

3. Secundum teſtimonium 1. Reg. 21. 1. *Venit autem David in Nobe ad Achimelech Sacerdotem.* Et infrà: *Reſpondens Sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, ſed tantum panem ſanctum: Si mundi ſunt pueri, maximè à mulieribus. Et reſpondit David Sacerdoti, & dixit ei: Equidem ſi de mulieribus agitur; continuimus nos ab heri & nudiuſtertius, quando egrediebamur, & fuerunt vaſa puerorum ſancta. Porro via hæc polluta eſt, ſed & ipſa hodie ſanctificabitur in vaſis.* Hîc vides, non licuiſſe comedere panem ſanctificatum, niſi præmiſſa ſanctificatione, quæ in duobus conſiſtebat. Primò ac potiſſimum in abſtinentia ab uxoribus. Secundò in purificatione corporis, ſi quid maculæ in via contraxiſſet. Et certè, ſi homines laici debebant hoc modo ſanctificari, multo magis ſacerdotes; quippe qui ad majorem puritatem, ratione ſtatus ac officij obligabantur.

4. Quod ſic ulterius declaro. Duo hîc præcepta diſtinguenda ſunt. Unum quo laici prohibebantur comedere panes ſanctificatos, vel ut alibi vocantur, panes propoſitionis. De

quo Christus, Matth. 12.3. *Non legistis, quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant: Quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his, qui cum eo erant, nisi solis Sacerdotibus?* Alterum, quo jubebantur abstinere ab uxoribus, qui manducaturi erant hujusmodi panes. De hoc quæstio est, quosnam obligaverit? Tu dicis obligasse solos laicos. Ego contra, obligasse etiam Sacerdotes. Et quidem per se, & primario, Sacerdotes. Quod tripliciter probo. Primò, ex dictis, quia Sacerdotes tenebantur ad majorem puritatem, quàm laici. Secundò, quia esus panum propositionis per se pertinebat ad solos Sacerdotes: Ergo etiam sanctificatio requisita ad esum istorum panum, per se pertinebat ad solos Sacerdotes. Unde sicut laici non poterant comedere hujusmodi panes, nisi tantùm per accidens, & in casu necessitatis; ita non tenebantur se sanctificare pro comestione, nisi tantùm per accidens, & in casu necessitatis. Tertiò, quia si præceptum de abstinentia ab uxoribus pertinuisset ad solos laicos, ut tu vis; vel fuisset illis datum à Deo, antequã Achimelech loquebatur cum Davide, vel ab ipso Achimelech cum jam loqueretur cum ipso. Non prius, quia nusquam legimus in scriptura, quòd Deus dederit tale præceptum pro solis Laicis, antequam Achimelech loquebatur cum Davide. Nec posterius, quia Achimelech, cùm dicebat

cebat Davidi, *Si mundi sunt pueri, maximè à mulieribus*; non dabat novum præceptum, sed supponebat, jam antè à Deo datum esse. At non erat aliud à Deo datum, nisi quo Sacerdotes obligabantur abstinere ab uxoribus, quotiescunque fungerentur officio sacerdotali, seu, quotiescunque aliquid sacri ministerij, sive orando, sive hostias offerendo, sive panes sanctos comedendo, peragerent. Itaque sensus Achimelech est hic: Vobis quidem non licet comedere panes sanctificatos, sed solis Sacerdotibus: Si tamen vultis propter præsentẽ necessitatem comedere, cùm alij panes haberi non possint, necesse est, vos ea puritate & sanctitate id præstare, qua Sacerdotes facere consueverunt, qui abstinẽt ab uxoribus, quotiescunque hujusmodi panes comesturi sunt. Idem ergo à vobis exigo.

5. Tertium testimonium 1. Paralip. 24.7. *Exivit autem sors prima Jojarib, secunda Jedei, tertia Harim,* &c. ubi recensentur viginti quatuor familiæ Sacerdotum, qui per vices debebant ministrare in domo Domini, juxta illud Luc.1.5. *Fuit Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia.* Et paulo pòst: *Factum est autem, cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij, sorte exijt, ut incensum poneret.* Constat autem, Sacerdotes, quando ministrabant Domino secundum vicem suam, debuisse multos dies perseverare in ministerio. Nam ibidem vers. 23. de Zacharia sic legimus, *Et factum est, ut impleti*

pleti sunt dies officij ejus, abijt in domum suam. Plerique autores putant fuisse octo dies unicuiq; destinatos, nempe à Sabbatho usq; ad Sabbathum, ut Josephus, Ambrosius, Theophylactus, & alij apud Maldonatum in Commentario illius loci. Et colligitur ex illo 2. Paralip. 23.8. *Fecerunt ergo Levitæ, & universus* Juda *juxta omnia, quæ præceperat* Jojada *Pontifex: & assumpserunt singuli viros, qui sub se erant, & veniebant per ordinem Sabbathi cum his; qui impleverant Sabbathum, & egressuri erant.*

6. Igitur Sacerdotes per octo dies, relictis domibus & uxoribus suis, permanebant in tẽplo, & ibi ministrabant. Et quidem tempore sacrificij, erant in ea parte templi, ubi sacrificia offerebantur. Reliquo tempore, habitabant in atrio templi, in domunculis; ad id destinatis: quo non licebat uxores introducere. Unde consequens est, debuisse à cohabitatione uxorum abstinere. De qua re sic scribit Siricius Papa in epistola ad Himerium Tharacõnensem Episcopum cap. 7. *Dicat mihi nunc, quisquis ille est sectator libidinum, præceptorque vitiorum, si æstimat, quòd in lege Moysis passim sacris Ordinibus à Domino laxata sint frena luxuriæ, cur eos, quibus committebantur sancta sanctorum, præmonet dicens: Sancti estote, quia & ego Sanctus sum Dominus Deus vester? Cur etiam procul à suis domibus, anno vicis suæ, in templo habitare iussi sunt Sacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale exercere commercium, ut conscientia integritate fulgentes, acceptabile Deo munus*

munus offerrent. Quibus etiam, expleto deservitionis suæ tempore, uxorius usus, solius successionis causa fuerat relaxatus, quia non ex alia, nisi ex tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium, fuerat præceptus admitti. tom. 1. concil.

7. Idem, quod ad rem attinet, sentiunt alij Patres. Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, longè post medium: *Nam & in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sed purificabātur ad tempus, ab uxoribus separati; & vinum & siceram non bibebant, quæ solent libidinem provocare.*

8. Et Innocentius I. epist. 2. ad Victricium Rotomagensem Episcopum, c. 9. *Præterea, quod dignum & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omni modo debet, ut Sacerdotes & Levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia ministerij quotidiani necessitatibus occupantur. Scriptum est enim: Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, Dominus Deus vester. Nam si priscis temporibus, de templo Dei Sacerdotes anno vicis suæ non discedebant, sicut de Zacharia legimus, nec domum suam omnino tangebant, quibus utique propter sobolis successionem uxorius usus fuerat relaxatus: quanto magis hi Sacerdotes vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotium, vel ministerium, sine successione est, nec præterit dies, qua vel à sacrificiis divinis, vel à Baptismatis officio vacent?* (tom. 1. concil.)

9. Et Beda ad cap. 1. Luc. *Hoc est, quod dixi, quòd vicis suæ tempore Pontifices, templi tantùm officiis mancipati, non solùm à complexu uxorum,*

sed ab ipso quoq; domorum suarum abstinuerent ingressu: ubi nostri temporis Sacerdotibus, quibus semper Altari servire jubetur, perpetuum servandæ castitatis exemplum datur. Quia n. tunc Sacerdotum ex stirpe Aaron successio quærebatur, necessariò tẽpus substituendæ sobolis procurabatur. At quia nũc non carnalis Successio, sed perfectio spiritualis inquiritur, consequenter Sacerdotibus, ut semper Altari queant assistere, semper ab uxoribus abstinendum, semper castitas observanda præcipitur.

10. SECUNDA CONCLUSIO. Apostoli servarunt perpetuam continentiam, non quidem ex præcepto divino, sed partim ex cõsilio Christi, partim sua spõte ac proposito. Ac primò, quòd servaverint perpetuã continentiã, constat ex illo Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis.* Et infra: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, &c.* Ex quo loco constat, Apostolos reliquisse omnia, quæ habebant. Ac proinde, qui antea habebant uxores, reliquisse etiam uxores; & qui antè habebant filios aut filias, reliquisse etiam filios aut filias. Et sic deinceps. Et Paulus, qui post alios Apostolos separatim vocatus est à Christo, de se scribit. 1. Cor. 7. 7. *Volo vos omnes esse, sicut meipsum*, id est, vellem seu optarem, si cõmodè fieri posset, vos omnes esse cœlibes & continentes, sicut ego sum. Et ibidem: *Dico autem nõ nuptis & viduis: Bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego.* Nempe, in statu continentiæ.

11. Quòd

11. Quòd auté non servaverint continentiam ex præcepto divino, sed ex Christi consilio & propria voluntate, clarum est. Nullum enim extat præceptum divinum novi testamenti, quo vel Apostoli, vel alij Ecclesię ministri obligentur ad cœlibatū. Extat tamen consilium Christi, Matth. 19.10. *Dicunt ei Discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim Eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt Eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: Et sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere capiat.* Hic ponit triplex genus continentium & abstinentium ab uxoribus. Nam aliqui à natura; alij à necessitate; alij à propria voluntate habent, quòd abstineant. Ad hoc tertium genus hortatur Christus, cum ait: *Qui potest capere capiat.* Et hoc Christi consilium, tanquam sanum & meritorium, propria voluntate amplexi sunt Apostoli.

12. Tertia Conclusio. Apostoli & suaserunt, & statuerunt, ut alij deinceps ministri Ecclesiæ servarent continentiam. Audi Paulum ad Tit. 1 7. *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum continentem.* Ubi inter cæteras virtutes, præscribit etiam continentiam, distinctam à sobrietate, id est, continentiam ab uxoribus, ut Divus Hieronymus rectè interpretatur.

13. Et 2. Timoth, 2.3. *Labora sicut bonus mi-*

les Christi Iesu. Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat, cui se probavit. Alludit ad milites, qui ut placeant suo Imperatori, toti intenti sunt in bellum, & abstinent se ab omnibus curis sæcularibus, etiam ab uxoribus. Nam ut scribit Cornelius Tacitus lib. 14. & Dio. lib. 60. Olim prohibitum fuit militibus conjugium, ut tanto facilius vacare possent militiæ. Et similiter Tertullianus in exhortatione ad castitatem, docet suo tempore milites fuisse cœlibes, sicut etiam multi hoc tempore sunt, præsertim milites ordinis Teutonici, & alij, qui regulam certam profitentur. Vult igitur Apostolus, multo magis milites Christi, debere intẽtos esse in ministeriũ divinum, & abstinere ab ijs omnibus, quæ hoc ministerium quocunq; modo impediunt. Maxime autem impedit usus matrimonij. Nã ut alibi loquitur idem Apostolus: *Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & diuisus est.*

14. Et 1. Cor. 7. 5. *Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Ex quo loco D. Hieronymus ad cap. 1. Epist. ad Tit. sic argumentatur: *Si laicis imperatur, ut propter orationem abstineant se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis populique peccatis illibatas Deo oblaturus est victimas?* Et lib. 1. contra Iouinianum, longe post medium: *Si laicus, & quicunque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali: Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia,*

ficia, semper orandum est. Si semper orandum est, ergo semper caredum matrimonio. Similia habent Origenes Hom. 23. in Num. Epiphanius hæresi 49. Innocentius I. in epistola ad Exuperium, cap. 1. & alij.

15. Dices fortè, Apostolum quidem suasisse continentiam, sed non præcepisse. Respôdeo. Certum est quod in hoc genere plus exegerit à Sacerdotibus, quàm à laicis. At à laicis dupliciter exegit continentiam. Primo per modum consilij & desiderij, 1. Cor. 7. 7. *Volo vos omnes esse, sicut meipsum:* Secundò, per modum præcepti, ibidem vers. 5. *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi,* ut interpretãtur Patres jam citati. Ergo per modum majoris cujusdam obligationis debuit exigere continentiam à Sacerdotibus. Quæ major obligatio exprimitur illis verbis: *Oportet Episcopum esse continentem.* Itẽ: *Labora sicut bonus miles Christi Iesu.* Itẽ: *Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui a. cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Unde sic concludo: Tanta est obligatio Sacerdotum, ut abstineant ab uxoribus, quanta est ut serviant Deo & non mundo. At majori obligatione tenentur ad serviendum Deo, quam laici. Imo sicut ratione officij obligati sunt, ut se totos tradant servitio Dei, & nõ sint divisi: Ita ratione officij obligati sunt, ut abstineant ab uxoribus, & caueant divisionem.

16. Hęc ex Paulo. Accedit cõmune de-

cretum Apostolorum, quod habetur can. 27. inter canones Apostolorum, his verbis: *Innuptis autem, qui ad clerum provecti sunt, præcipimus ut si voluerint, uxores accipiant: sed lectores cantoresque tantummodò.* Ubi nomine lectorum & cantorum, comprehenduntur ét alij minores ordines, ut fateris c. 10. n. 6. *Est n. omnium par ratio.* Excipiuntur autem ij, qui sunt in majoribus ordinibus constituti, quibus non licet uxores accipere. Quod similiter fateris n. 8.

17. Habemus ergo sanctionem Apostolicã de cœlibatu clericorum, quam negare nõ potes. De qua loquuntur Patres Concilij Carthaginensis secundi, can. 2. ubi statuentes vel potius confirmantes legem Cœlibatus, addũt hanc rationem: *Ut, quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoq; custodiamus.*

18. QUARTA CONCLUSIO. Continentia, quam Apostoli Ministris Ecclesię præscripserunt, statim in Ecclesia, tam Orientali, quã Occidentali, recepta & servata est. Hoc patet primò ex verbis concilij jam citatis: *Ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas.* Secundò, ex tua concessione Nam cap. 10. n. 3. sic scribis: *Ecclesia semper vel ab ipsis ipsius incunabulis, ut mox ostendam, in suis ministris plurimum amavit, commendavit, & etiam interdum præcepit continentiam.* Et n. 9. ais, *fuisse decretum commune totius Ecclesiæ.* Nec opus est pluribus in re clara.

19. QUINTA CONCLUSIO. Subsecutæ sunt varię leges Ecclesiasticæ, quibus eadem

conti-

continentia Ministris Ecclesiæ imperata est. Et quidem dupliciter. Primò, ut non liceat illis uxores ducere, post susceptos ordines. Secundò, ut si ante susceptos ordines duxerint uxores, & postea susceperint ordines, non liceat uti uxoribus, sed debeant perpetuam servare cõtinentiam. Hujusmodi leges latæ sunt hoc ferè ordine. Primò à Concilio Elibertino (Anno Christi 313. aut 315. can. 33. *Placuit in totũ prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis, ac Subdiaconis positis in ministerio, abstinere se à conjugibus suis, & non generare filios. Quod quicunque fecerit, ab honore clericatus exterminetur.* (tom. 1. concilior.)

20. Secundo à Concilio Carthaginensi secundo circa annum Christi 396. can. 2. *Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri & Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes, etiam ab uxoribus se abstineant.* Et ratio additur: *Ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoque custodiamus.* (tom. 1. concil.)

21 Tertiò, à Siricio Papa, (circa idẽ tempus) in Epistola ad Himerium Tharaconensem Episcopum cap. 7. *Plurimos Sacerdotes Christi atque Levitas, post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu, sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento Sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa.* Ecce, vocat *crimen*, quòd Sacerdotes Christi utantur proprijs uxoribus. Et illorum defensionem mox

refutat, asserens, Sacerdotes in veteri testamento habuisse etiam legem continentiæ pro eo tempore, quo ministrabant in templo (verba illius §.6. adducta sunt) ac deinde subiicit: *Quarum sanctionum Sacerdotes omnes atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut à die ordinationis nostræ, sobrietati ac pudicitiæ, & corda nostra mancipemus & corpora* Hîc habes legem pudicitiæ corporis, qua Sacerdotes constringuntur. Audi etiam pœnam, si hanc legem nõ servent. *Hi verò*, (pergit Siricius) *qui illiciti privilegij excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum, noverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indignè usi sunt, Apostolicæ Sedis autoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attrectare mysteria* (tom. 1. concilior.)

22. Quartò, ab Innocentio I. (circa annum Christi 400.) in epist. ad Exuperiũ, c. 1. ubi repetit & confirmat legem à Siricio latam, his verbis: *Proposuisti, quid de his observari debeat, quos in Diaconij ministerio, aut in officio Presbyterij positos, incontinentes esse aut fuisse, generati filij prodiderunt. De his, & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Siricij Episcopi monita evidentia commearunt, ut incõtinentes in officiis talibus positi, omni Ecclesiastico honore privarentur, nec admitterẽtur accedere ad ministerium, quod sola cõtinentia oportet impleri. Est n. vetus admodum sacræ legis autoritas, jam inde ab initio custodita, quòd in templo, anno vicis suæ habitare præcepti sunt Sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus puros & ab omni labe purgatos,*

sibi

sibi vendicent divina ministeria, neq; eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium &c. (tom.1.concil.)

23. Quintò, à Concilio Agathensi (Anno Christi 506.) can.9. *Placuit etiam, ut si Presbyteri vel Diaconi conjugati, ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papæ Innocentij ordinatio, vel Siricij Episcopi autoritas, quæ est his canonibus inserta, servetur.* (tom.2.concil.)

24. Sextò, à Concilio Aurelianensi tertio (An. Christi 537.) can.7. *Clerici vero, qui cùm uxores non haberent, benedictione suscepta, conjugia crediderint eligenda, qui volentes absq; ulla reclamatione in ætate fuerint legitima ordinati, cum ipsis mulieribus, quas acceperint, excommunicatione percellantur.* (tom.2.concil.)

25. Septimò, à Cōcilio Aurelianensi quarto (Anno Christi 547.) can.17. *Ut Sacerdotes sive Diaconi, cum conjugibus suis non habeant communem lectum & cellulam, ne propter suspicionem carnalis consortij, religio maculetur. Quod qui fecerint, juxta priscos canones ab officio regradētur.* Omitto reliquos canones & decreta, quæ posterioribus seculis statuta sunt. Omitto testimonia sanctorum Patrum, quæ habentur apud Bellarminum & Coccium.

26. SEXTA CONCLUSIO. Lex continentiæ seu cœlibatus, de qua hactenus dictum est, semper viguit in Ecclesia Occidentali [nisi quod in quibusdam forte locis particularibus aliquantulum fuerit neglecta, vt notat Gabriel Vazquez 3.par.disp.248.cap 2.] At in orientali

rientali non item. Nam Græci, tametsi post susceptos ordines non soliti sint uxores ducere; tamen si antea duxerint, possunt ordines suscipere, & simul uxores retinere. Nec tenẽtur ab earum consortio abstinere, nisi tempore vicis suæ, sicut in veteri testamento factum est. Hæc illorum consuetudo, in qua differunt ab Occidentalibus, cœpit à tẽpore sextæ Synodi generalis (aut circiter) & huc usque perseverat. Vide Vasquez ibidem.

27. Venio nunc ad tuas falsitates & contradictiones. Primo asseris in titulo cap. 10. *Sacros Ministros ad cœlibatum jure non teneri.* Falsum est, quia tenentur jure Ecclesiastico, quod in supradictis canonibus sancitum est. Deinde tibi ipsi contradicis. Nam in eodem capite n. 3. expresse dicis, *Ecclesiam præcepisse continentiam.* Et hoc præceptum Ecclesiæ (n. 9.) vocas *commune decretum totius Ecclesiæ.*

28. Secundo asseris (cap. 10. n. 16.) *sextam Synodũ, hoc est, Patres Trullanos permittere Presbyteris uxores.* Falsum est. Nam sexta Synodus nullos canones aut decreta promulgavit. Synodus a. Trullana, quam tu confundis cum sexta synodo, post sextam synodum celebrata est in palatio Imperatoris Justiniani, quod Trullum dicebatur. Sed non fuit legitima.

29. Tertio asseris (c. 10. n. 19.) *Siricium Papam commendasse quidem clericis continentiã, non tamen præcepisse.* Falsum est. Nam & præcepit continentiam, & pœnam cõstituit ijs qui preceptum continentiæ non servant. Utrumque colli-

colligitur ex verbis illius suprà citatis. Nã preceptum continetur illis verbis: *Quarũ sanctionum Sacerdotes omnes atq; Levitæ insolubili lege constringimur.* Pœna verò illis: *Noverint se ab omni Ecclesiastico honore dejectos.*

30. Quarto asseris (c.10.n.23.) *absolutam & perpetuam continentiam primum omnium indictam esse presbyteris & Diaconis conjugatis à Cõcilio Agathensi,* can.9. Falsum est. Nam Concilium Agathense, canone citato, profitetur, se id statuere, quod jam antea à duobus Pontificibus, Siricio & Innocentio fuerat statutum. Sic enim loquitur: *Placuit etiam, ut si Presbyteri vel Diaconi conjugati ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papæ Innocentij ordinatio, vel Siricij Episcopi autoritas, quæ est his canonibus inserta, servetur.*

31. Quinto asseris (n.10.n.35.) *in Occidentali Ecclesia multas esse expressas leges, quæ præcipiunt plenam & absolutam continentiam.* Rectè quidem. Sed contrarium dicis n.70. *asserens, tam in Occidente, quàm in Oriente, Presbyteris liberum mansisse, ut, qui possent capere, caperent.*

32. Sexto asseris (ibidem) *in Orientali Ecclesia, nullam esse legem, aut decretum, aut constitutionem Ecclesiasticam, sive universalem, sive provincialem, quæ præcipiat plenam & absolutam continentiam.* Contrarium dicis alibi. Nam n. 12. sic habes: *Græci Patres, initio satagerunt, ut Diaconi cælibes tantùm, hoc est, non uxorati, & sub promissione castitatis ac cœlibatus, ad Diaconatus gradum proveherentur. Sic enim statuit Ancyrana*

rana synodus. Et n.16. *Concilium Neocæsariense statuit, ne Presbyter uxorem ducat.* Et n.29. *citra controversiam est, quod Ecclesia Græca neque diffitetur, neque servare respuit, videlicet nemini in sacris ordinibus constituto, licere uxorem ducere.* Et ibidem: *Sed in eo convenimus, quoad Episcopos, ut si conjugatus ad Episcopatum ascendat, omnino ab usu uxoris cesset, et se penitus contineat.* Et n.73. *Si leges Ecclesiasticas, totius Ecclesiæ universalis antiquas, nec non antiquum usum earum, tam Occidentis quàm Orientis spectes; nemini in sacris Ordinibus, à Subdiaconatu & supra constituto licere uxorem ducere, si sit in gradu Ecclesiastico retinendus. Id enim constanter servavit & servat Ecclesia universalis, Græca pariter ac Latina.*

33. Septimo asseris (cap.10. n.49. in fine) *Ecclesiasticas leges, quæ præcipiunt cælibatum, ponere hominibus laqueum.* Falsum est. Non ponunt laqueum, sed exigunt eam sanctitatem & castimoniam à sacerdotibus, quæ ipsorum officio consentanea est. Deinde injuriam facis illis omnibus, qui hujusmodi leges statuerunt. Et quis es tu, qui tot pontificum & Conciliorum decreta audes accusare & traducere? Tu potius laqueum ponis, qui conaris sacerdotibus persuadere, non teneri ipsos ad continentiam, sed potius uxores ducere, & contra leges Ecclesiasticas in matrimonio vivere. Similis illi qui persuadebat primis parẽtibus, ut contra legem divinam comederent de ligno scientiæ boni & mali, adjiciens: *Nequaquam moriemini.*

34. Octa-

34 Octauo asseris (n.65.) *Ecclesiam non posse statuere legem, qua certo hominum statui generatim adimat libertatem contrahendi matrimonium.* Verum quidem est, quòd absolutè loquendo non possit hoc facere: Sed falsum est, quòd non possit hoc facere, eo modo, quo nūc facit, nempe sub hac conditione: Si quis velit esse Presbyter aut Episcopus, debet servare continentiam. Nam per hujusmodi legem, non cogit hominem ad continentiam, sed relinquit unicuique liberum, ut possit amplecti statum Ecclesiasticum, vel non amplecti; & consequenter, ut possit uxorem ducere, vel non ducere, prout placuerit. Deinde, tibi ipsi contradicis. Nam n.73. asseris, *leges Ecclesiasticas totius Ecclesiæ universalis, quæ cælibatum præcipiunt, posse abrogari per contrariam consuetudinem.* Ergo supponis huiusmodi leges, antequā abrogentur, receptas esse & obligare.

35. Nonò asseris (n.70.) *Episcopos olim si cōjugati essent in sui promotione, cessasse quidē in posterum ab opere nuptiarum; non tamen cessasse ex religione aut cautione, quasi putarent id eis minime jam licere; sed ex devotione & amore perfectioris cujusdam puritatis* Falsum est, ut patet ex Siricio Papa, qui, ut supra dixi, ait *crimen esse, si Episcopi aut Presbyteri conjugati utātur propriis uxoribus.* At non esset crimē, si liceret illis uti. Deinde tibi ipsi contradicis. Nam paulo ante dicebas: *In eo convenimus, quoad Episcopos, ut si cōjugatus ad Episcopatum ascendat, omnino ab usu uxoris cesset, & se penitus contineat.*

CAPUT

Caput Tertium.

An votum continentiæ sit annexum sacro ordini?

1. Tu negas lib. 2. c. 11. n. 1. & trib. sequent. Ratio est, quia votum est promissio Deo facta: At promissio est actus perfectè liber & voluntarius in promittente. Hujusmodi autē actus non potest esse annexus sacro ordini, qui est externa tantùm ceremonia. Non enim Ecclesia potest efficere, ut externa ceremonia necessario annexum habeat meum liberum & voluntarium actum, quo Deo promittam cōtinentiam. Potest quidem exigere à me, ut hujusmodi actum eliciam; sed non potest efficere, ut hujusmodi meus actus per se sit annexus externæ ceremoniæ.

2. Frustra laboras, Antoni. Nos non dicimus, hujusmodi actuale & expressum votum annexum esse sacris ordinibus. Solùm asserimus, Clericos ex præcepto Ecclesiastico obligatos esse ad continentiam. Hanc obligationem, quatenus per præceptum Ecclesiæ annexa est sacris ordinibus, vocamus votum continentiæ: Non quidem explicitū & expressum, de quo tu loqueris, sed quasi implicitum ac virtuale. Nam is, qui scit hujusmodi obligationem requiri ab eo, qui vult sacros ordines suscipere; certè, si liberè suscipit sacros ordines, censetur etiam liberè consentire in obligationem continentiæ, quæ illis annexa est. Sicut is, qui liberè adit hæreditatem, cui scit annexum

xum esse onus restitutionis; censetur etiam libere suscipere hujusmodi onus.

3. Sed objicis: *Hujusmodi votum, quale jam descriptum est, non obligat coram Deo, si non adsit internus animus vovendi, quod sæpè fit; sed solum præsumitur obligare. Ac proinde, qui susciperet sacros ordines sine interno actu vovendi continentiam, non esset obligatus ad continentiam, sed posset uxorem ducere.* Respondeo. Verum est, votum non obligare, si non adsit internus actus vovendi. Qui autem susciperet sacros ordines sine interuo vovendi actu, tametsi non obligaretur ad continentiam vi voti, quod nullum esse supponitur; obligaretur tamẽ vi præcepti Ecclesiastici, quod præcipit continentiam, ac proinde non posset uxorem ducere.

4. Iterum objicis: *Multi olim inviti ad Episcopatum vel Presbyterium pertracti sunt, ut Ambrosius, Augustinus, Paulinus, & alij. Ergo illi saltem non habuerunt internum actum liberum & voluntarium servandi perpetuam continentiam.* Respondeo. Non sequitur. Nam licet non libenter admiserint Episcopatum vel Presbyterium, id tamen non fecerunt, quòd inviti servarent continentiam (quam post susceptos ordines servarunt libentissimè) sed quòd inviti susciperent eam dignitatem, qua putabant se indignos esse. Est igitur duplex voluntas hîc distinguenda. Una suscipiendi dignitatem Ecclesiasticam: Altera servandi continentiam, quæ cum illa dignitate connexa est. Hæc posterior potest esse prompta

prompta & expedita, tametsi prior sit aliquo modò, ut sic dicam, coacta vel extorta. Simile est de eo, qui invitus suscipit officium Regis vel Imperatoris, quia putat se tanto oneri imparem esse; & tamen paratus est subire laborem, qui tali officio annexus est.

Caput Quartum:

An votum continentiæ, quod sacris ordinibus annexum est, dirimat matrimonium.

1. HOc dupliciter potest intelligi. Primò de obligatione servandi cōtinentiam, quæ per legem Ecclesiasticam annexa est sacris Ordinibus, de qua dictum est præcedenti capite. Secundò, de voto expresso, quo quis liberè & voluntariè promittit Deo perpetuam continentiam, quando suscipit sacros ordines. Est igitur quæstio, An vel hoc votum, vel ista obligatio sit impedimentum, quod dirimat subsequens matrimonium? Utrumq; negas, li. 2.c.11.n.8. & seqq. Et probas duplici potissimum argumento.

2. Primò, quia pœnæ Ecclesiasticæ, quæ olim statutæ sunt in eos, qui post susceptos ordines contrahunt matrimonium, sunt tantùm pœnæ depositionis à ministerio, vel excommunicationis. Nec in tota antiquitate reperire est ullum testimonium Patrum aut Conciliorum, quo hujusmodi matrimonia declarentur

rentur irrita & invalida. Quod confirmas varijs exemplis.

3. Secundò: Votū simplex non dirimit matrimonium: Ergo nec votum solenne, quia solennitas seu publica professio nihil addit voto simplici. Hoc confirmas ex Apostolo 1. Tim. 5.11. *Adolescentiores viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, volunt nubere: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt* Si, inquis, *matrimonium, quod hujusmodi viduæ, post solenne votum castitatis contrahebant, fuisset irritum, non dixisset Apostolus, Volunt nubere, sed, Volunt scortari.* Hîc addis autoritatem Patrum & Conciliorum.

4. Respondeo Quæ adfers de voto solenni, quo quis liberè & voluntariè, promittit Deo perpetuam continentiam, capite ultimo discutienda sunt, ubi de Monachis disputandum est. Ibi ostendam, votum solenne, non solùm impedire, quod tu concedis; sed etiam dirimere matrimonium, quod tu negas. Reliqua, quæ pertinent ad obligationē continentiæ, quæ per præceptum Ecclesiasticum sacris ordinibus annexa est, hoc loco examinanda sunt, De quibus sic sentio.

5. PRIMA CONCLUSIO. Matrimonium, quod olim contrahebant clerici in sacris ordinibus constituti, erat quidem validū, sed tamen illicitum. Hoc concedis. Et quidem, quòd fuerit validum, ex eo patet, quia in antiquis concilijs & canonibus nulla lex lata est, quæ declararet irritum & invalidum esse.

Huc spectat primum Argumentum quod attulisti. Quod autem fuerit illicitum, ex eo cõstat, quia jure Ecclesiastico erat prohibitum. Quidquid autem lege Ecclesiastica prohibitum est, illicitè fit.

6. SECUNDA CONCLUSIO. Matrimonium, quod nunc contrahunt clerici in sacris ordinibus constituti, non solum est illicitum, sed etiam irritum & invalidum. Hoc posterius tu negas. At ego probo, quia nunc lata est lex Ecclesiastica, quæ hujusmodi matrimonium declarat esse irritum & invalidum, ut patet ex jure canonico, cap. *Ut lex.* 27.q.1. Et ca. unico, de voto, in 6. & in Concilio Tridentino Sess. 24. can. 9. Et ratio est, quia sicut Princeps Secularis potest ferre legem, qua decernat personas esse inhabiles ad civiliter contrahendum; ac proinde, si tales personæ præsumant contrahere, contractum illorum esse irritum & invalidum: Sic etiam potest Ecclesia statuere legem Ecclesiasticam, qua decernat certos homines esse inhabiles ad contractum matrimonij; ideoq; si præsumant cõtrahere, contractum esse nullum. Et reipsa id facit. Decernit n. eos inhabiles esse, qui clandestinè contrahunt, sine parocho & testibus; qui in certo gradu cognationis aut affinitatis contrahunt; qui in sacris ordinibus constituti contrahunt: ac proinde si præsumant contrahere, matrimonium esse invalidum.

7. Objicies fortè, quod solet objici, *legem Ecclesiasticam non posse derogare juri naturali. At*

jus

jus naturale concedit hujusmodi matrimonia, de quibus jam dictum est: Ergo lex Ecclesiastica non potest illa facere irrita & invalida. Respondeo, Jus naturale quædam præcipit vel prohibet; quædam libera permittit. Igitur lex Ecclesiastica non potest derogare jure naturali, in ijs, quæ præcepta aut prohibita sunt. Potest tamen derogare, vel potius certi aliquid determinare in ijs, quæ libera permissa sunt. Verbi gratia. Jus naturale præcipit charitatem, temperantiam justitiam: prohibet furtum adulterium, homicidium. In his non potest lex humana derogare juri naturali. Rursum: jus naturale permittit liberum usum rerum externarum, ut agrorum, fluminum, montium, fructuum, avium, piscium, pecorum: Et hoc sensu dici solet, jure naturali, omnia esse communia. At lex humana tollit hanc communitatem, & introducit divisionem ac proprietatem rerũ, ut liceat mihi dicere: Hic ager est meus, non tuus; & sic deinceps. Idem facit Ecclesia circa matrimonium. Jus naturale permittit liberum contractum matrimonij in multis casibus. At lex Ecclesiastica in quibusdam tollit hanc libertatem. Et determinat certos gradus, in quibus non liceat contrahere: Determinat certa impedimenta, quæ dirimant matrimonium. Inter quæ impedimenta, est sacer Ordo clericorum. Sed de hoc alibi latiùs.

Caput Quintum.

An sacer Ordo sit Sacramentum.

1. IN sacro Ordine duo spectanda sunt. Primò, externa actio, qua ordinantur ministri Ecclesiæ. Quæ vocari solet sacra ordinatio. Secundò, interna potestas, quæ confertur per externam actionem. Quæ vocari solet potestas Ordinis. Alij vocant characterem Ordinis. Augustinus, ut infra videbimus, vocat jus dandi Baptismum. Hoc posito, quæstio est, *An sacer Ordo sit Sacramentum?* Quod etiam dupliciter potest intelligi. 1. An ordinatio sit actio Sacramentalis? 2. An potestas Ordinis sit proximus effectus Sacramentalis, prouenien s ex actione Sacramentali? Tu negas lib. 2. cap. 4. Catholici affirmant. Tibi patrocinatur Lutherani & nonnulli Calvinistæ: Nobis Scriptura, & Consensus Ecclesiæ. Unde duplex sumi potest argumentum.

2. Primum est: Tria requiruntur & sufficiunt ad Sacramentum novæ legis, ut Catholici & aduersarij fatentur. 1. Externa ceremonia, vel ritus, vel signum, vel symbolum: quæ omnia idem valent. 2. Institutio Christi. Nam externa ceremonia non est apta pro Sacramento, nisi à Christo sit instituta vel deputata. 3. Promissio gratiæ; quæ debet esse annexa externæ ceremoniæ à Christo institutæ.

tutæ. Nam Christus in institutione Sacramenti, solet promittere gratiam illis omnibus, qui digne & legitime vsurpant externam ceremoniam, ab ipso institutam. At hæc tria reperiuntur in sacra ordinatione, ut patet ex Scriptura, 1. Timoth. 4. 14. *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Et 2. Timoth. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Ubi apertè fit mentio gratiæ, quæ datur Ministris Ecclesiæ per impositionem manuum, tanquam per externam ceremoniam à Christo institutam. Nam illa ceremonia non potest institui ab Apostolis, quia illi non habebant potestatem instituendi ceremoniam, per quam gratia infallibiliter conferretur legitimè accedentibus.

3. Accedit consensus Ecclesiæ. Qui colligi potest ex duplici capite. Primo ex Augustino lib. 2. contra Parmenianum, cap. 13. Ubi disputans contra Donatistas asserentes, Baptismum quidem non amitti per hæresin, sed tamen sacrum Ordinem amitti, sic scribit: *Nam illud, quod quidam eorum veritate convicti dicere cœperant. Baptismum quidem non amittit, qui recedit ab Ecclesia, sed jus tamen dandi amittit: multis modis apparet frustra & inaniter dici. Primò, quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui ipsum Baptismum amittere non potest, jus dandi amittere possit. Utrumque enim Sacramentum est: & quadam consecratione utrumque homini datur:*

 illud,

illud, cùm baptizatur, istud, cùm ordinatur: ideoq; in Catholica Ecclesia utrumque non licet iterari. Hãc postremam partem probat ex praxi Catholicorum; quia sicut is, qui recedit ab Ecclesia Catholica, & postea ad eam redit, non solet iterum baptizari; ita etiam non solet iterum ordinari. Et postea subjicit: *Sed si nos malè facimus, ipsi explicent, quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & sacramentum ordinati possit amitti: quoniam dicunt Recedens ab Ecclesia, Baptismum non amittit, jus dandi tamen amittit. Si enim utrumq; Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? Neutri Sacramento injuria facienda est.*

4. Hîc tria asserit Augustinus. 1. Sacrum Ordinem esse Sacramentum. 2. Non minus esse Sacramentum, quàm Baptismum. 3. Neminem dubitare de hac re. Unde sequitur, quod mihi probandũ est, omnes fideles, quotquot vixerunt tempore Augustini, certò credidisse, sacrum Ordinem esse verum Sacramentum, sicut Baptismus est. Cur igitur & tu non credis, Antoni? Cur à communi consensu Catholicæ Ecclesiæ temerè recedis? Nimirum, ostendis te Apostatam ac hæreticum esse: Et quidem deteriorem, quàm erant Donatistæ, qui in isto articulo à Catholicis non dissentiebant. Tametsi enim putarent, hoc discrimen esse inter Baptismum & Ordinem, quòd Baptismus amitti non possit. Ordo autem amitti possit; fatebantur tamen utrumq; esse verum Sacramentum.

5. Idem Ecclesiæ consensus colligitur ex Concilijs. Primo ex Concilio Chalcedonensi (quod fuit unum ex quatuor primis generalibus & Oecumenicis,) act. 15. can. 2. Ubi statuit pœnam in Episcopos, qui accipiunt pecuniam pro ordinatione Clericorum. Rationem addit; quia censentur vendere gratiam Dei, quæ vendi non potest. Supponit ergo gratiam Dei conferri per sacram Ordinationem, ac proinde sacram Ordinationem esse Sacramentum. Idem facit Concilium Braccarense 2. can. 3. his verbis: *Placuit de ordinatione Clericorum, Episcopi munera nulla accipiant, sed sicut scriptum est, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Non aliquo precio gratia Dei, & impositio manuum venundetur.*

6. Deinde ex Concilio Florentino & Tridentino, ubi sacer Ordo expressè numeratur inter septem Sacramenta novæ legis. Nec obstat, quod tu impudenter objicis; *Hæc duo Concilia non fuisse legitimè celebrata; non fuisse generalia; non fuisse à tota Ecclesia acceptata & approbata; fuisse in multis ex diametro antiquis Ecclesiæ Concilijs contraria.* Mera hæc calumnia est: eoque major & intolerabilior, quòd in tui creatione ad Archiepiscopatum Spalatensem, cũ juramento promiseris receptionem Concilij Tridentini, ut bene notant Theologi Colonienses in sua censura.

7. Sed audiamus, quid à communi Ecclesiæ sententia pertraxerit te in errorem Lutheranorum. Præcipua argumenta, quæ ad

fers, sunt quatuor. Primum est: Si Ordo est Sacramentum imprimens characterem, indelebilem, sicut Baptismus, debent illi convenire hæc tria. 1. ut semper sortiatur suum primũ & proximum effectum in quocunque homine, quantumvis fictè & indignè accedente, id est, ut cuicunque accedenti conferat potestatem Ordinis. 2. ut qui semel ordinatus est, & accepit potestatem Ordinis, nunquam possit illam amittere. 3. ut semper validè possit ea uti, etiamsi indignè utatur. At hæc tria non conveniunt sacro Ordini: Ergo sacer Ordo non est Sacramentum. Minorem probas autoritate Cypriani, Dionysij Areopagitæ, Hieronymi, Gelasij, Augustini, Leonis, & aliorum Patrum, de quibus sigillatim dicendum est.

8. Ex Cypriano lib. 1. epistol. 4. citas hæc verba: *Sollicitè ac religiosè considerantes in ordinationibus Sacerdotum, non nisi immaculatos & integros Antistites eligere debemus, qui dignè & sanctè Deo sacrificia offerentes, audiri in precibus possint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cùm scriptum sit: Deus peccatorem non audit, sed si quis Deum coluerit, & voluntatem ejus fecerit, illum audit. Propter quod plena diligentia, & exploratione syncera, oportet eos ad Sacerdotium deligi, quos à Domino constat audiri. Nec sibi plebs blandiatur, quasi immunis à contagione delicti esse possit, cum Sacerdote peccatore communicans, & ad injustum & illicitum præpositi sui Episcopatum, consensum suum commodans: cùm per Oseam Prophetam comminetur, & dicat censura divina:*

Sacri-

Sacrificia eorum, tanquam panis luctus, omnes qui manducant ea, contaminabuntur. Docens scilicet & ostendens, omnes omnino ad peccatum constringi, qui fuerint prophani & injusti Sacerdotis sacrificio contaminati. Quod idem in Numeris manifestari invenimus, quando Chore, Dathan, & Abiron, contra Aaron Sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicaverunt.

9. Ex hoc loco Cypriani sic argumentaris: Si Ordo esset Sacramentum tale in suo genere, qualis est Baptismus, jam Sacerdos etiam indignissimus, eo initiatus, sacrificium legitimum & sanctum conficeret. At non conficit ex sententia Cypriani. Primò, quia Cyprianus dicit, panem ab eo consecratum, esse panem luctus. Secundò, dicit plebem ab hujusmodi sacrificijs debere abstinere: & nisi abstineat, contaminari. Tertiò, confert Episcopum indignè ordinatum cum Chore, Dathan, & Abiron, qui non fuerunt Sacerdotes, sed meri usurpatores officij Sacerdotalis.

10. Resp. Malè interpretaris Cyprianum. Erat illi proposita quæstio, an liceret plebi communicare cum Martiale & Basilide Episcopis, qui peccato idololatriæ & alijs facinoribus erant contaminati? Aliqui affirmabant; alij negabant. Respondet Cyprianus, non licere. Et ex hac occasione, simul explicat, quales debeant esse Episcopi ac Sacerdotes, ut à Deo exaudiantur. Hoc posito, facilè diluuntur, quæ objicis. Ac primò, non dicit Cypria-

nus,panem ab Episcopo consecratum esse panem luctus,ut tu falsò illi affingis; sed citat testimonium Oseæ Prophetæ cap.9.v.4. ubi de Israelitis,qui falsos Deos adorabãt, sic loquitur: *Non libabunt Domino vinum, & non placebunt ei. Sacrificia eorum, quasi panis lugentium: Omnes,qui comedent eum,contaminabuntur: quia panis eorum animæ ipsorum, non intrabit in domum Domini.*

11. Sensus hujus loci consistit in duabus propositionibus. Una est: panis lugentiũ,qui reperitur in domo alicujus mortui,secundum legem Moysaicam,immundus & contaminatus est, & qui comedunt talem panem, sunt etiam immundi & contaminati (Num 19.14.) Altera: sicut panis lugentium mortuum contaminatus est; sic etiam sacrificia & libamina populi Israelitici contaminata sunt. Et sicut illi, qui comedunt de pane lugentium mortuum, fiunt immundi & contaminati; sic etiam,qui comedunt de sacrificijs, & bibunt de libaminibus populi Israelitici, fiunt immundi & contaminati. Scis causam Antoni. Nam populus Israel, tempore Oseæ Prophetæ, ex vna parte agnoscebat verum Deum, & ex altera colebat falsos Deos, iuxta illud 3 Reg.18.21. *Usquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: Si autem Baal, sequimini illum.* Sacerdotes autẽ tametsi offerrẽt sacrificia,sub prætextu colendi Deum, non tamen legitimè offerebant, ex triplici defectu. Primo,quia claudicabant in duas partes, vt dixi.

Secun-

Secundò, non offerebant ad honorem Dei, sed ad propriam utilitatem: nimirum, ut ex vino, pane, & pecoribus, quæ populus in sacrificium illis dabat, possent bibere & epulari. Et hoc est, quod dicit Oseas loco citato: *panis eorum, animæ ipsorum.* Tertiò, non offerebant Hierosolymæ in templo, qui locus erat designatus pro sacrificijs, sed alibi, contra expressum Dei mandatum. Et huc spectat illud Oseę: *Non intrabit in domum Domini.* Igitur ex hoc triplici defectu, sacrificia eorum non placebant Deo, sed censebantur immunda & contaminata: & qui comedebant ex illis, fiebant etiam immundi & contaminati, quatenus erant participes peccati.

12. Ex hac duplici propositione, altera de pane lugentium, altera de sacrificijs Israelitarum, deducit Cyprianus tertiam propositionem, quæ est hujusmodi: Sacrificium, quod offerunt Martialis & Basilides Episcopi, non placet Deo, ex parte offerentium; quia ipsi sunt peccato idololatriæ; & alijs flagitijs contaminati: & populus, qui sponte communicat cum hujusmodi Episcopis, quos scit esse flagitiosos, fit particeps peccati illorum, præsertim cùm possit habere bonos Episcopos, si vellet. Et per hanc propositionem respondet ad quæstionem, quæ illi erat proposita. Dixi, *ex parte offerentium*, quia ex parte rei oblatæ est alia ratio. Nam si Martialis & Basilides offerebant verum sacrificium Eucharistiæ secundum ritum Catholicorum, & institutionem

tionem Christi; non poterat esse defectus ex parte rei oblatæ, sed tantum ex parte offerentium, qui erant indigni propter peccatum idololatriæ. Et similiter populus non poterat contaminari ex eo precisè, quia erat particeps illius sacrificij, oblati, sed quia erat particeps peccati offerentium.

13. Quod addis, Cyprianum conferre Episcopos indignè ordinatos cum Chore, Dathan & Abiron, qui non erant Sacerdotes, sed usurpatores officij sacerdotalis, distinguendum est. Confert illos quoad peccatum, non quoad potestatem. Nam sicut Chore, Dathan, & Abiron, in eo peccabant, quod indignè ambirent Sacerdotium: sic mali Episcopi in eo peccant, quod indignè accipiunt Sacerdotium. At in eo differunt, quòd illi, tametsi ambirent Sacerdotium, non tamen adepti sunt; ac proinde non habebant potestatem sacrificandi. Hi vero non solùm ambiunt, sed etiam impetrant sacerdotium; ideoque habent potestatem Ordinis, tametsi indigne accipiant, & indignè utantur. Hæc sufficiant de primo Cypriani testimonio.

14. Secundò, ex eodem Cypriano lib. 4. epist. 2. post medium, citas hæc verba: *Episcopatum tenere nõ posset, etiamsi Episcopus prius factus, à Coepiscoporum suorum corpore, & ab unitate Ecclesiæ descisceret, cùm Apostolus admoneat: ut inuicem nosmetipsos sustineamus, nec ab unitate, quam Deus constituit, recedamus, & dicat: Sustinentes invicem in dilectione, satis agentes servare unitatem*

tem

tem Spiritus, in conjunctione pacis. Qui ergo nec unitatem Spiritus, nec conjunctionem pacis observat, & se ab Ecclesiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio separat, Episcopi nec potestatem potest habere, nec honorem, qui Episcopatus nec unitatem voluit tenere, nec pacem. Hinc infers, potestatem Ordinis separari posse ab Episcopo legitimè ordinato, si fecerit schisma.

15. Resp. Non loquitur de potestate Ordinis, sed jurisdictionis. Nam potestas Ordinis amitti non potest, ut expresse docet Augustinus lib. 2. contra Parmenianum, c. 13. Ratio Augustini est, quàm superius attigi, quia sicut Episcopus, qui recedit ab Ecclesia, & postea redit, non solet iterum baptizari; sic etiam nõ solet iterum ordinari: Ergo signum est, quòd sicut Baptismum non amisit, ita nec sacrum Ordinem amiserit.

16. Quod si contendas Cyprianũ putasse, potestatem Ordinis auferri posse ab Episcopo per hæresin: Jam contendis illum errasse cum Donatistis, quos loco citato refutat Augustinus. Dicebãt Donatistæ, Baptismum à Sacerdote vel Episcopo hæretico collatum, nõ esse validum. Ut defenderẽt hunc errorem, assumebant alium, nempe Sacerdotem vel Episcopum, quando fit hæreticus, amittere potestatem Ordinis, & ideo non posse validè baptizare: ac proinde, qui ab illo baptizati essent, ab alio Catholico rebaptizari oportere. Vide ne injuriam facias & Cypriano, & tibi ipsi. Cypriano quidem, si dicas illum errásse cum Donati-

natistis. Tibi, si asseras potestatem Ordinis à te ablatam esse, quando separasti te ab unitate Ecclesiæ; & Schisma, non dico Anglicanũ, sed Antonianum amplexus es, quod ab Anglicano diversum est.

17. Tertiò ex Dionysio Areopagita in epist. ad Demophilum citas hæc verba: *Quod si Sacerdotum Ordo illustrandi vim habet, profectò penitus abhorret à Sacerdotum Ordine atque facultate, is, qui illustrandi vi non est præditus, ac multo magis etiam is, qui illustratus non est. At mihi quidem videtur audax & temerarius, si quis ea sibi sumat, quæ sunt propria Sacerdotum, neq; metu & pudore à divinorum tractatione præter captum ac meritum deterreatur; putatque Deum ignorare, quæ ipse sibi est conscius, & sperat se decepturum eum, qui à se falso nomine appellatur Pater, audetq; scelestus suas, ut ita dicam, maledictiones, (neque enim preces dixerim) in divinis mysteriis, Christi imitatione proferre. Non est iste Sacerdos, non est, sed inimicus fallax, irrisor sui, lupusque in gregem Domini ovina pelle armatus.* Unde infers, hominem imperitum non esse capacem Sacerdotij; ac proinde, etiamsi ordinetur, non tamen fieri verè Sacerdotem.

18. Respondeo. Pervertis sensum Dionysij. Non enim absolutè asserit, homines imperitos, etiamsi ordinentur, nullo modo fieri Sacerdotes; sed non fieri tales, quales esse oporteret. Quod verissimum est. Sicut etiam Apostolus, (1. Tim. 3. 1.) non absolutè asserit, nullũ fieri Episcopum, nisi irreprehensibilem, sobrium,

brium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem: Sed ait hujusmodi qualitates seu virtutes requiri in Episcopo, si suo officio debeat satisfacere. Igitur duo spectanda sunt in Sacerdote. 1. Potestas Ordinis. 2. Sufficiens dispositio ad exercitium illius potestatis. Qui utrumque habet, perfectus Sacerdos est: qui priùs tantùm sine posteriori, Sacerdos quidem est, non tamen in suo genere perfectus. Et hoc sensu intelligendus est Dionysius.

19. Quartò adducis Hieronymum (in cap. 1. epist. ad Galat.) asserentem, promotos ad Sacerdotium modis illegitimis, non esse verè ordinatos. Verba Hieronymi sunt hæc: *Tertium Apostolorum genus, quod ab homine, non à Deo, est, cùm hominũ favore & studio aliquis ordinatur: ut nunc videmus plurimos, non Dei judicio, sed redempto favore vulgi, in sacerdotium subrogari.* Respõdeo. Hieronymus nõ dicit, quod tu dicis. Non dicit eos, qui favore hominũ ordinantur Sacerdotes, non verè ordinari: Sed non vocari ad Sacerdotium à Deo, sed ab homine. Hoc nõ obstat, quo minus verè ordinentur. Nam hæc duo distinguenda sunt. 1. Deus vocat, seu interius excitat hominem ad sacrum Ordinem suscipiẽdum. 2. Deus in susceptione sacri Ordinis operatur. Hoc posterius potest disjungi à priori. Sicut fit etiam in Baptismo. Nam Judæus, qui propter solam spem lucri temporalis, indignè accedit ad Baptismum; non censetur à Deo vocari ad suscipiendum

dum Baptismum; & tamen Deus operatur in Baptismo, quem ille suscipit: Non quidem dãdo illi gratiam, qua indignus est, sed conferẽdo characterem. Idem dico de sacro Ordine. Sicut ergo potest aliquis verè baptizari, etiãsi à Deo nõ sit vocatus ad Baptismum; ita potest etiam verè ordinari. Et in tali casu, Deus non dicitur autor Sacramẽti, quoad accessum, sed quoad effectum seu characterem.

20 Quintò ex eodem Hieronymo (in cap. 4. epist. ad Ephes.) adducis hæc: *Ut qui Pastor est, esse debeat & Magister: nec in Ecclesiis, quamvis sanctus sit, Pastoris sibi nomen assumere, nisi possit docere, quos pascit.* Respondeo. Aliud est, aliquem ordinari Sacerdotem, & accipere potestatem Ordinis: aliud fieri Pastorem & Doctorem populi. Hieronymus nõ dicit, Magisterium & doctrinam esse necessariam conditionem, sine qua nemo possit consecrari Sacerdos; sed sine qua nemo possit fieri pastor ovium, & per se instruere populum in fide ac pietate. Quod verissimum est.

21. Sextò eundem Hieronymum citas (in cap. 3. Sophoniæ,) ubi sic ait: *Sacerdotes, qui Eucharistiæ serviunt; & sanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Christi, putantes Eucharistiam imprecantis verba facere, non vitam: & necessariam esse tantùm solennem orationem, & non Sacerdotum merita.* Hinc infers malos Sacerdotes non verè consecrare Eucharistiam, ac proinde potestatem Ordinis auferri per peccatum. Respondeo, Si ita pergis Antoni,

toni, turbabis totam Ecclesiam. Nam si mali Sacerdotes amittunt potestatem Ordinis per peccatum, necesse est, & te, & reliquos omnes Sacerdotes, per primum peccatum, quod post susceptos Ordines perpetrastis, amisisse potestatem Ordinis, & non amplius esse Sacerdotes. Unde ulteriùs sequitur, toties commisisse vos Sacrilegium, quoties Eucharistiam conati essetis consecrare; quoties absolutionis Sacramentum impendere; quoties sacros Ordines conferre. Et quis obsecro erit securus in conscientia, si cogitet se nunquam verè accipere Eucharistiam, vel absolutionem, vel sacros Ordines, si accipiat à Sacerdote vel Episcopo in peccato mortali existente? Schismaticus es, Antoni.

22. Porro Hieronymus, quem adducis, longè abest à tuo errore. Cùm enim ait: *Sacerdotes impiè agere, qui putant Eucharistiam imprecantis verba facere non vitam:* nō loquitur præcisè de consecratione panis & vini Eucharistici, quasi asserat, panem & vinum non consecrari per verba consecrationis, sed per bonam vitam Sacerdotis, quia constat hoc falsum esse: sed loquitur de Eucharistia, id est, de gratiarum actione, quæ exhibetur Deo à Sacerdote per oblationem sacrificij Eucharistici. Est ergo hic sensus: Sacerdotes impiè agūt, qui putant se Deo gratiarum actionem exhibere per solam consecrationem, etiamsi malè vivant. Quem sensum alijs verbis explicat D. Thomas 3. p. quæst. 82. art. 5. ad 1. cùm ait: *Hie-*

 ronymus

ronymus improbat errorem Sacerdotum, qui credebant se dignè posse Eucharistiam consecrare ex hoc solo, quòd sunt Sacerdotes, etiamsi sint peccatores.

23. Septimo citas Gelasium (apud Gratianum cap. Sacrosancta. 1. quæst. 1.) ubi ait. *Sacrosancta religio, quæ Catholicam continet disciplinam, tantam sibi reverentiam vendicat, ut ad eam quilibet, nisi pura conscientia, non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterij consecrationem cœlestis Spiritus invocatus adveniet, si Sacerdos, qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur?* Hinc etiam infers, Eucharistiam à malo Sacerdote invalidè consecrari. Addis D. Thomam 3. p. q. 82. art. 5. ad 2. distorquere Gelasij verba, quasi dicta sint cōtra eos Sacerdotes, qui se dignè putant consecrare Eucharistiam, ex eo, quòd sint Sacerdotes, tametsi peccatorum sordibus immundi sint. Respondeo. Falsum est, Antoni. Non dicit hoc D. Thomas de verbis Gelasij, sed Hieronymi, ut paulo antè ostendi. Gelasium aliter interpretatur. Nempe Spiritum sanctum non advenire ex merito mali Sacerdotis, sed ex virtute Christi, cujus verba profert Sacerdos. Hanc interpretationem, quæ bona est, dissimulasti; & aliam, mala fide, in ejus locum substituisti. Sed Apostatæ non aliter docentur à suo Magistro.

24. Octavo citas Augustinum (in Dial. 65. quæstionum, quæst. 64.) ubi ait: *Apostolorum sunt genera quatuor: à Deo, non per hominem: à Deo, sed per hominem: per hominem tantùm: & ex*

ex se. A Deo etenim missus est Moyses. A Deo per hominem, Jesus Nave. Per hominem tantùm, sicut nostris temporibus, multi favore vulgi in sacerdotium subrogati sunt. Ex se autem, sicut sunt ipsi Pseudoprophetæ. Ex quo concludis, Sacerdotes, qui favore vulgi ordinati sunt, non esse verè ordinatos. Respondeo. Augustinus non est autor illius Dialogi, ut nosti. Deinde jam antè ad similem Hieronymi sententiam responsum est. Nec opus est hîc repetere.

25. Nono citas Leonem Papam (epist. 95) asserentem, promotos contra canones non suscipere Ordinem; ac proinde Ordinem non esse Sacramentum. Verba Leonis sunt hæc: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti.* Et ibidem: *Quis ambigat non esse eis tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Respondeo. Hæc verba non habentur epist. 95. sed 90. ad Rusticum Narbonensem Episcopum. Nec integrè à te citata sunt. Integrè sic habent; *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à provincialibus Episcopis, cum Metropolitani judicio consecrati. Unde cùm sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Hæc verba, Antoni, si quem tangunt, te tangunt. Nam si Angli hoc tempore quærerent ex Leone Papa: An Marcus Antonius debeat inter Episcopos haberi, cùm in Anglia nihil constet de ipsius ordinatione; responderet

ſine dubio: nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos Angliæ habeatur, qui ab Epiſcopis Angliæ cũ Metropolitani judicio conſecratus non eſt: niſi doceat, alibi honorem Epiſcopalem ſibi collatum eſſe. Hoc doce, & ceſſabit quæſtio. Sed, ſi docere id nõ poſſes, an ideo valebit hæc conſequentia: Antonius non eſt legitimè or- [illegible]tus: Ergo ordinatio nõ eſt Sacramentum? [illegible] Non pendet natura Sacramenti à defe- [illegible] [illegible]inis.

26 S[illegible] ARGUMENTUM: Simo- [illegible] accipiunt; & [illegible], qui [illegible] nihil conferunt: [illegible] [illegible]entum. Antece- [illegible] Primò ex Gregorio [illegible] ubi ſic habet: *quicunque Sacer- d[illegible] pretij datione mercari, non officium, ſ[illegible] attendit: non eſſe ſed dici tantum Sacer- [illegible] oncupiſcit.* Reſpondeo. Gregorius non loquitur de effectu Ordinationis, ſed de intentione illius, qui Simoniacè ordinatur. Intentio illius duplex eſt. Una, ut habeat titulum, honorem, & dignitatem ſacerdotij; non autem, ut reipſa præſtet officium, quod à vero Sacerdote exigitur. Altera, ut poſſit fieri Sacerdos ſine prævio examine de doctrina & moribus. Utramq; intentionem explicat Gregorius. Priorem quidem, verbis jam citatis. Poſteriorem verò his ſequentibus: *Quid ſcilicet? quid per hoc aliud agitur, niſi ut nulla de actu probatio, nulla ſollicitudo de moribus, nulla ſit de vita diſcuſſio: ſed ille ſolummodo dignus, qui dare*

pretium sufficerit, æstimetur? Non negat tamen Gregorius, quin Ordinatio sit valida.

27. Secundò ex Ambrosio lib. de dignit. Sacerdotal. cap. 5. ubi sic scribit: *Ergo gratiam, cùm ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti.* Hîc per gratiam ut tu interpretaris, intelligit potestatem Ordinis, quàm accipit Simoniacè ordinatus. Respondeo. Vera interpretatio est hæc. Ambrosius instituit colloquium inter se & alium Episcopum Simoniacè ordinatum, his verbis: *Interrogo tamen fratrem & Coepiscopum nostrum, quia & ego Episcopus sum, & cum Episcopo loquor. Dic ergo mihi paulisper frater Episcope, cum dares pecuniam, quid accepisti? Gratiam Episcopalem accepi. Ergo interrogo te: hæc gratia, cur tali vocabulo nuncupatur? Respondet: cur, inquis? ut reor, pro eo, quod gratis datur, ideo gratia vocitatur. Ergo si gratia gratis datur, & auro non æstimatur, à te cur gratia pecuniis comparatur? Respondet: Non, inquit, mihi daretur, si pecuniis non emeretur: Nec Episcopus fuissem ordinatus, si pecunias non dedissem. Ergo ut apparet, ex responsionibus tuis, gratiam cum ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Nam & ad Discipulos suos Dominus dicit: Gratis accepistis: gratis date. Cur ergo gratuitam existimasti te pretio possidere gratiam? nam ut video, aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam*

non acquisisti: Adhuc tamen semel adjiciens, fratrē perquiro Episcopum, ne quid de approbamentis veridicis nos praetermisisse videamur. Quis dat, frater, Episcopalem gratiam, Deus, an homo? Respondes sine dubio: Deus. Sed tamen per hominem dat Deus. Homo imponit manus: Deus largitur gratiā, Sacerdos imponit supplicem dextram: & Deus benedicit potenti dextra. Episcopus initiat Ordinem, & Deus tribuit dignitatem. O justitia, ò aequitas! Si homini pecunia datur, qui nihil in Ordine amplius operatur, nisi solum servitium, quod ei creditur; cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?

28. In hoc colloquio proponit Ambrosius tres potissimùm quaestiones Episcopo Simoniacè ordinato, ut eum capiat. Prima est, *quid accepisti in Ordinatione? Accepi gratiam Episcopalem* Altera, *cur vocatur gratia. Quia gratis datur.* Tertia, *quis eam dat? Deus per ministerium hominis.* Et ex responsione ipsius, dupliciter illum capit. Primò, *si gratia Episcopalis datur gratis; ergo illam non accepisti, quia non accepisti gratis, sed pecuniam numerasti.* Secundò, *si Deus illam dat cur pro eo numeras homini pecuniam, & non Deo?* Gratiosè autem ludit in vocabulo gratiae. Nam tametsi Episcopus Simoniacus, per gratiam intelligat dignitatem & potestatem Ecclesiasticam; Ambrosius tamen, ut reducat illum ad sanam mentem, intelligit etiam gratiam Sacramentalem, praesertim cùm ait: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam.* Alludens ad illud Apostoli 2.

Tim.

Tim.1.6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ in te est, per impositionem manuum mearum.* Item: cum ait, *Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti.* Hinc tria colligo ex sententia Ambrosij. Primò, Simoniacè ordinatũ non accipere gratiam Sacramentalem: *Gratiã sanctam non acquisisti.* Secundò, accipere tamẽ potestatem Ordinis: *Cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?* Tertiò, Sacrum Ordinem esse Sacramentum: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam.*

29. Tertiò objicis autorem operis imperfecti, (Homil. 53. apud Chrysost.) ubi asserit, *justos ordinari à Deo; injustos autem minimè.* Et Clementem lib. 8. Constit. Apostol. cap. 1. ubi similiter asserit, *Episcopos imperitos, non esse Episcopos, nec à Deo constitutos, sed ab hominibus.* Respondeo. Confundis omnia. Nam hîc agitur de Simonia: & probandum tibi est, Simoniacè ordinatos, non esse verè ordinatos. At hi duo autores, quos citas, nihil dicunt de Simonia, sed de imperitia & malitia eorum, qui accedunt ad Ordines. De quibus jam supra dictum est in primi argumenti solutione. Eò te remitto.

30. Quartò objicis Tharasium Patriarchã Constantinopolitanum in epist. ad Adrianum Papam (apud Gratianum cap. Eos qui. 1. quęst. 1.) qui ait: *Quanquam* (Simoniacè ordinatus) *nomine sacerdotium sortitus est; sed in eum falsò nomen istud conferri, reipsa comprobatur.* Itẽ: *Copertissimum quoq; est, in ipsis sancti Spiritus gratiã*

non esse, aut sacerdotij sanctificationem; & quod nō acceperunt, non habent. Respondeo. Verum est, quod dicitur in hoc posteriori testimonio, Simoniacos in Ordinatione, non accipere gratiam sanctificantem. Prius testimonium non habetur apud Gratianum loco à te citato. Nec etiam in Epistola Tharasij ad Adrianum, quæ extat tom. 3 Concil.

31. Quintò ex Gregorio VII. (Lib. 6. Regist. ad ep. 5. in Decret.) objicis hæc verba: *Ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obsequio alicujus personæ, impenso; vel quæ non cōmuni consensu cleri & populi, secundùm canonicas sanctiones fiunt, & ab his, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, infirmas & irritas esse dijudicamus.* Respondeo. Hæc verba invenio apud Gratianum, cap. Ordinationes. 1. quæst. 1. sub nomine Gregorij IV. Sed nonnihil mutata. Nam ubi tu dicis, *infirmas & irritas esse dijudicamus*; ipse sic recitat, *Falsas esse dijudicamus.* Porrò, tuam citationem non potui reperire. Quod ad rem attinet, quid mirum est, irritas esse ordinationes, quę non approbantur ab ijs, ad quos pertinet consecratio?

32. Hæc de priori parte secundi argumenti, in qua falsò contendis, Simoniacos non ordinari validè, id est, nihil accipere in Ordinatione. Catholici docent cum D. Thoma in 2. 2. q. 100. art. 6. ad 1. Simoniace ordinatos accipere quidem characterem, seu potestatem Ordinis, propter efficaciam Sacramēti; non tamen accipere gratiam sanctificantem,

tem, neq; Ordinis executionem; sed ipso iure suspensos esse, vt nō liceat ipsis exercere potestatem Ordinis, quam acceperunt. De qua re vide Extravag. *Cum detestabile.*

33. Sequitur altera pars ejusdem argumēti, in qua contendis, irritas esse Ordinationes, quæ fiunt ab Episcopis hæreticis. Ac primò citas Innocentium I. epist. 20. ubi sic scribit: *Arianos, cæterasque hujusmodi pestes, quia eorum laicos conversos ad Dominum, sub imagine pænitentiæ, ac sancti Spiritus sanctificatione, per manus impositionem suscepimus, non videtur Clericos eorum cum Sacerdotij aut ministerij cujuspiam suscipi debere dignitate. Quoniam quibus solum Baptisma ratum esse permittimus, quod utique in Nomine Patris & Filij & Spiritus sancti perficitur, nec Spiritum sanctum eos habere ex illo Baptismate, illisque mysteriis arbitramur: Quoniam cùm à Catholica fide eorum autores desciscerent, perfectionem Spiritus, quam acceperunt, amiserunt, nec dare ejus plenitudinem possunt, quæ maxime in ordinationibus operatur, quam per impietatis suæ perfidiā potius, quam per fidem dixerim, perdiderunt.* Ubi inquis, agnoscit differētiam inter Baptismum & Ordinem, quòd baptizati ab Arianis, habeantur pro baptizatis: Ordinati autem ab Arianis, non habeantur pro ordinatis. Respondeo. Illa verba non habentur epist. 20. quam tu citas, sed epist. 18. quæ est ad Alexandrum Episcopum, cap. 3. Neque nobis contraria sunt. Non enim asserunt ordinatos ab Arianis Episcopis, nō esse validè ordinatos aut cùm rede-

unt ad Ecclesiam, iterum ordinandos esse; sed non debere suscipi cum sacerdotij aut ministerij cujuspiam dignitate, id est, non esse illis permittendum, ut locum & gradum obtineant inter Sacerdotes, quando redeunt ad Ecclesiam. Vide Gabrielem Vasquez 3. part. disp. 243. cap. 1.

34. Secundò citas eundem Innocentium (epist. 27. ad Episcopos Macedoniæ) ubi sic scribit: *Ventum est ad tertiam quæstionem, quæ pro sui difficultate, lõgiorem exigit disputationem. Cùm nos dicamus ab hæreticis ordinatos vulneratum per illam manus impositionem habere caput, ubi vulnus infixum est, medicina est adhibenda, quæ possit recipere sanitatem. quæ sanitas post vulnus secuta, sine cicatrice esse non poterit, Atque ubi pœnitentiæ remedium necessarium est, illic Ordinationis honorem locum habere nõ posse decernimus. Nã si, ut legitur, quod tetigerit immundus, immundum erit, quomodo ei tribuetur, quod munditia ac puritas consuevit accipere? Sed è cõtrario asseritur, eum, qui honorem amisit, honorem dare non posse, nec illum aliquid accepisse: quia nihil in dante erat, quod ille posset accipere. Acquiescimus, & verũ est. Certè quia quod non habuit, dare non potuit, damnationem utiq; quam habuit, per pravam manus impositionem dedit: & qui particeps effectus est damnato, quomodo debeat honorem accipere, invenire non possum.* Respondeo. Hæc verba habentur epist. 22. cap. 3. (tom. 1. concilior.) nec aliud ex ijs colligi potest, quàm ordinatos ab hæreticis, non habere honorem & dignitatem in Eccle-

Ecclesia. Quòd sic probat: Episcopi hæretici, qui alios ordinant, non habent honorem in Ecclesia, cùm sint præscisi ab Ecclesia: Ergo non possunt alijs dare honorem in Ecclesia. Rectè. At non negat Innocentius, quin sicut ipsi habent Characterem Ordinis, sic alijs eum conferre possint.

35. Tertiò citas Nicolaum I. (epist. 9. ad Michaelem Imperatorem) ubi de Gregorio Syracusano Episcopo schismatico, qui Photiū ordinaverat, sic scribit: *Gregorius ergo, qui canonicè ac Synodicè depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenquam provehere vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius à Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: Nihil autem habuit, nihil dedit.* Respondeo. Non invenio Epistolam Nicolai ad Michaelem, tom. 3. concil. ubi tamen habentur epistolæ Nicolai ad diversos. Nihilominus verba, quæ citasti, eodem sensu explicanda sunt, quo verba Innocentij. Nimirum: *Nihil habuit, nihil dedit*, id est, non habuit honorem & dignitatem Episcopi in Ecclesia: Non ergo potuit dare. Quod verissimum est.

36. Post citata hæc Patrum testimonia (quæ ais videri asperiora, & ad terrendos malos Sacerdotes amplificata) perplexus es. Et duo asseris. Unum est, Sacram Ordinationem sæpè ex aliquo defectu, vel personæ ordinantis vel ordinatæ, irritam & inanem esse: Et qui sic ordinati sunt, non esse verè ordinatos. Alterum, nihilominus eorum ministeria non esse pe-

se penitus irrita. Utrumque confirmas ex Chrysostomo homil. 2. in posterior. ad Timot. ubi ais, illum docere, *etiam non ordinatos à Deo, & malos & indignos, validè Baptismum conferre, Eucharistiam conficere, ac alia ministeria peragere. Quod tamen spectat ad Ordinationem internam, eam à solo Deo peragi, & non omnes, qui ab hominibus ordinantur externè, etiam à Deo ordinari internè.* Mox addis: *Hi ergo si quid efficiunt, non vi Ordinis interioris, sed ex speciali divina providentia efficiunt, ne salus patiatur animarum.*

37. Audi Antoni. Tu quidem meritò perplexus es, quia deserta via veritatis, in varias ambages incidisti: Nec facilè, nisi ad viam redeas, elabendi facultas est. Sed Chrysostomo injuriam facis. Verba ejus loco citato, sunt hæc: *An ignoras, quid sit Sacerdos? Angelus utiq; Domini est. Non ex seipso loquitur. Si despicis, non illum despicis, sed Deum, qui illum ordinavit. Sed unde, inquies, constat Deum fuisse illius ordinationis autorem? Nempe, nisi tu habeas hanc opinionē, spes tua inanis facta est. Nam si nihil per illum operatur Deus, neque lavacrum habes, neq; mysteriorum particeps es, neq; benedictionibus frueris. Non ergo Christianus es. Quid ergo? Deus omnes ordinat, etiam indignos? Non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ipse operatur, salutem populi moliens, nō illorum intuens merita.* Et infrà: *Quid enim non agit Deus salutis nostræ causa? Quid non loquitur? Per quem non operatur? Si enim per Judā operatus est, & per Prophetas, quibus dicturus est: Non novi vos; perq; illos, qui Dæmones in Nomine*

suo

suo ejecerunt, non magis per Sacerdotes divino ministerio famulantes operabitur?

38. In hac tota sententia nihil est, quod difficultatem habeat, nisi illa verba: *Non omnes quidem ille ordinat per omnes tamen operatur*; quę tu perperam intelligis. Non enim sensus illorũ est, aliquos non esse verè ordinatos Sacerdotes, & tamen validè præstare ea, quæ sunt officij Sacerdotalis, nec præstare, vi Ordinis, sed ex speciali Dei providentia, (quod tuum commentum est.) Sed non omnes Sacerdotes, qui habent characterem, habere etiam gratiam Ordinationis: ac proinde, non omnes, quoad integrum effectum Ordinationis, à Deo ordinatos esse, Deum tamen per illos, ratione characteris, multa operari. Quod confirmat duplici exemplo. Uno Judæ proditoris, qui certè habuit characterem Ordinationis, juxta illud, Act. 1. 20. *Episcopatum ejus accipiat alter*: non tamen habuit gratiam Sacramentalem, quia *fur erat & proditor*. (Joan. 12. 6. & cap. 13. 2.) Altero, quorundam aliorum, qui in nomine Dei prophetabant & Dæmonia ejiciebant; & tamen erant mali ac Deo ingrati. Et quidem, quatenus prophetabāt & miracula faciebant, Deus per illos operabatur; quatenus verò erant impij, non censebantur perfectè à Deo ad hoc officium vocati esse.

39. TERTIUM ARGUMENTUM, quo probas Ordinem non esse Sacramentum, multis verbis otiosè inculcas. Summa est hęc: Ex scriptura apertè constat, Baptismum & Euchari-

stiam

ſtiam eſſe Sacramenta, à Chriſto inſtituta: At non conſtat aperte, Ordinem eſſe Sacramentum à Chriſto inſtitutum: Ergo. Reſpondeo. Primò falſum eſt, non conſtare id ex Scriptura. Jam ſuprà ex ſcriptura oſtenſum eſt, Ordinem eſſe Sacramentum. Sed eſto, non conſtet ex Scriptura: An ideo Sacramentum non eſt? Sufficit nobis, conſtare ex Traditione. Si reſpuis Traditionem, quomodo probabis Symbolum Apoſtolorum, quod in Eccleſia legitur, Apoſtolicum & canonicum eſſe? Beatam Mariam, ſemper virginem manſiſſe? Baptizatos ab hæreticis, rebaptizandos non eſſe? Et quæ ſimilia ſunt. Si autem admittis Traditionem, cur in hac quæſtione, An Ordo ſit Sacramentum, non admittis?

40. Sed urges: Canoniſtæ docent, Summum Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem & Epiſcopum. Nec ullus Catholicorum audet contra illos mutire. At ſi ſacer Ordo eſſet Sacramentum, non ſufficeret ſolum verbum, ſed opus eſſet externa ceremonia, ſicut fit in alijs Sacramentis. Reſpondeo 1. Falſum eſt, quod de Catholicis aſſumis. Hi enim generatim docent cum D. Thoma 3. part. q. 60. art. 6. ad 2. Omnia Sacramenta novæ legis conſtare rebus & verbis, tanquam materia & forma, quæ ſunt partes eſſentiales. Et multi ſpeciatim docent, impoſitionem manuum, quæ eſt externa ceremonia, eſſe materiam eſſentialem Sacramenti Ordinis, ut Bonaventura, Scotus & Paludanus in 4. diſt. 24.

Alti-

Altiſiodorenſis in Summa, par. 4. Petrus Soto, lect. 5. de Sacrament. Ord. Martinus Ledeſmius in 4. quæſtio. 36. artic. 4. ad 1. Bellarminus lib. de Sacrament. Ordinis, cap. 9. Henriquez cap. 6. & plures alij. Ergo hi ſaltem non concedunt Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem vel Epiſcopum. Nam ſi impoſitio manuum eſt de eſſentia Ordinis, non poteſt conferri Ordo ſine manuum impoſitione. Reſpondeo ſecundò Canoniſtæ non loquuntur de tota ordinatione, ſed de ſola forma; & tantùm volunt dicere, cum ſic loquuntur, non eſſe neceſſarias abſolutè tot orationes, unctiones, ac ceremonias; ſed ſufficere manuum impoſitionem, quam Apoſtoli nunquam omittebant, cum verbis quibus ſignificetur, tradi poteſtas ſacerdotalis: Proinde ex ſententia Canoniſtarum non ſequitur, ſufficere verbum ſine aliqua ceremonia, ſed requiritur ſaltem manuum impoſitio, quæ in ſcripturis paſſim exprimitur. Sicut & è contrario, cum dicitur in ſcripturis, & in ipſo Concilio Tridentino ſeſſ. 14. capit. 3. de extrema vnctione, Sacerdotes ordinari per manuum impoſitionem; non intelligimus, ita ſolum ſufficere manuum impoſitionem, ut non requiratur aliquod verbum, declarans poteſtatem, quæ datur.

41. Iterum urgeo. Petrus Damiani Epiſcopus Oſtienſis, in relatione ſuæ Legationis Mediolanenſis (apud Baronium tom. 11. Annal. Anno Chriſti 1059. num. 59.) idem ſentit, quod

quod canonistæ, nempe Ordinationem solo verbo perfici posse. Sic enim scribit. *[illegible]que tali modo reconciliatis decretum [illegible] mox pristinum omnibus redderetur o[illegible] dun taxat, qui & literis eruditi, [illegible] gravitate videre[illegible] [illegible] sufficeret, [illegible] tiam essent [illegible] senten- tia [illegible] ministrandi [illegible] veteri Or- dinatione, [illegible] sed ex il- la [illegible] Apostolorum Principis efficacissima authoritate, quam beatum Apolinarem repente usus est, dicens: Surge, accipe Spiritum Sanctum, simulque Pontificatum.* Ex his verbis duo colligis. Primò, Petrum Damiani docere, Ordinationes Simoniacè factas, nullas esse. Secundò, eundem clericos Simoniacè promotos solo verbo, autoritate Papali, ordinasse.

42. Respondeo. Neutrum ex illis verbis colligitur. Ego potius hæc colligo. 1. Mediolani multos Simoniacè fuisse ordinatos, antequam Petrus Damiani eò veniret, ad reformandum clerum Mediolanensem. 2. Aliquos ex illis fuisse doctos, castos, & honestis moribus præditos: alios non item. 3. Prioribus redditum esse officium, seu redditam licentiam ministrandi; non autem posterioribus. 4. Licentiam non esse redditam, vi Ordinationis, quæ fuerat Simoniaca: sed autoritate Petri Apostoli. Ubi per licentiam, quæ reddita est, nō intelligit potestatem Ordinis, ut tu falsò inter-

terpre-

terpretaris; quia illa potestas non erat illis ablata: Sed intelligit licentiam utendi potestate Ordinis. Itaque sensus est: Ex illis omnibus qui Simoniacè erant ordinati, aliquos accepisse licentiam utendi sacro Ordine; alios non item. Omnes tamen valide fuisse ordinatos. Jam quod ad factum S. Petri Apostoli attinet, quo S. Apollinarem uno verbo Episcopum fecisse dicitur, eodem modo intelligendum, id est, quo antea de Canonistis dictum est; non negari scilicet, quin & manus eidem B. Petrus imposuerit, & verbis, quæ recensentur, potestatem, quam signo conferebat, expresserit; & si Petrus Damiani verborum tantùm faciat mentionem.

43. QUARTUM ARGUMENTUM: Si dicamus Ordinem esse Sacramentum, & prætereà Episcopatum esse distinctum Ordinem à presbyteratu; emergent inextricabiles & insolubiles difficultates. Vel enim dicendum erit, Episcopatum & presbyterium esse duo Sacramenta, vel unum. Si duo sunt, multiplicatur numerus Sacramentorum. Si unum, quomodo sunt distincti Ordines? Respondeo. Nimis frigidè, Antoni. Multa sunt mysteria fidei Christianæ, præsertim mysterium Trinitatis, Incarnationis, prædestinationis, Eucharistiæ, ex quibus emergunt multò majores difficultates, quàm ex Sacramento Ordinis: an ideo neganda sunt? Nullo modo. Intellectus in captivitatem fidei redigendus est. Et quæ non possumus humano ingenio penetrare; di-

vina fide credenda sunt. Nam *fides*, teste Apostolo, *est argumentum rerum non apparentium*. Esto igitur: emergant aliquæ difficultates circa Sacramentum Ordinis; non ideo negandum est, Ordinem esse Sacramentum. Alioqui pari ratione, negāda esset realis distinctio personarum in una Deitate; Hypostatica unio duarum naturarum in Christo; æterna hominum prædestinatio ad gloriam; præsentia corporis Christi in Eucharistia. Quod absit.

44. Porro difficultates, quas prætendis, non sunt tanti momenti, ut explicari non possint. Nam si dixero, Episcopatum & Presbyteratum esse duos Ordines specie distinctos, & similiter duo Sacramenta specie distincta, sub eodem genere Ordinis; quid difficultatis hinc emerget? Multi hoc dicunt, & probabiliter defendunt. Addo, ex tua sententia, plures oriri, non dico difficultates, sed absurditates. Recitabo aliquot, quas tu admittis. Sunt autem hujusmodi. 1. Ordo non est Sacramentum, sed mera ad ministerium deputatio, sine ullo charactere aut impressione. 2. Potest aliquis ex laico immediatè fieri Episcopus, & non necesse est, ut prius fiat Sacerdos. 3. Melius est, si necesse sit, ex laico immediatè fieri Episcopum, quàm Lectorem, Ostiarium, Exorcistam.

4. Impositio manuum non est à Christo instituta, sed tamen ab Apostolis usurpata. 5. Sacer Ordo amitti potest, & iterari. Unde,

qui

qui nunc Sacerdos aut Episcopus est, potest cras non esse: Et postquam desiit esse, potest iterum ordinari. 6. Nullus ritè ordinatur, in quo gratia præstò non sit. 7. Ordinatio si sit legitima, semper confert gratiam: non ex opere operato, sed ex sola deputatione, per legitimam authoritatem facta. Hæc & similia, quæ antiqui Theologi censent absurda esse; tibi, homini novatori, placent vel maximè. Sed duo ex te quæro. Primò, an Episcopus, qui committit peccatum mortale, retineat potestatem Ordinis necne? Si retinet, potest validè conferre Ordinem, quod suprà negasti. Si non retinet, necesse est, vel te non amplius Episcopum esse, vel si adhuc es, nũquam peccasse mortaliter, ab eo tempore, quo Episcopatum suscepisti. Quid dicis de teipso? Secundo, an possis ostendere ex Scriptura, quòd Deus, extra Sacramẽtum, det alicui gratiam, ad solam alterius hominis deputationem? Vel, quòd Christus instituerit, ut aliquis solo verbo deputantis, ordinetur in Sacerdotem, sine ulla externa ceremonia? Et, si hoc instituerit, quare Apostoli non servarint hanc institutionem, sed manuum impositionem adhibuerint?

Caput Sextum.

An Augustinus duo tantum agnoscat Sacramenta?

1. Tu affirmas lib.2.c.4.n.33.his verbis: *Si de vero & maximè proprio Sacramento sit sermo, Augustinus duo tantùm agnoscit Sacramenta, quæ clare & expressè pateant à Christo esse instituta. Sic enim loquitur epist.118. Unde Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstātissimis, societatem novi populi colligavit: Sicut est Baptismus Trinitatis nomine consecratus; Cōmunicatio corporis & sanguinis ipsius; & si quid aliud in Scripturis canonicis cōmendatur.*

2. Theologi Parisienses in sua censura dicunt, hanc tuam propositionem esse falsam, & in beatum Augustinum contumeliosam. Et sic est. Quod dupliciter ostendo. Primo generatim, ex verbis illius jam citatis. Nam si agnosceret duo tantùm Sacramenta, Baptismum & Eucharistiam; frustra, post illa duo enumerata, addidisset: *Et si quid aliud in Scripturis canonicis commendatur.* Debuisset ex tua sententia dicere: *Et præter hæc duo, nullum aliud in Scripturis canonicis commendatur.* Eodem modo loquitur Concion.1.in Psalm.103. *Munus*, inquit, *Sacramentorum in Baptismo & Eucharistia, & in cæteris sanctis Sacramentis, quale munus est?*

3. Secundò speciatim. Nam præter Baptismum & Eucharistiam, agnoscit quinque alia,

alia, quæ etiam nos agnoſcimus. Agnoſcit Confirmationem, lib. 2. contra liter. Petiliani, cap. 104. cùm ait: *Sacramentum chriſmatis in genere viſibilium, Sacramentum eſt Sacroſanctum, ſicut ipſe Baptiſmus.*

Agnoſcit Ordinem, lib. 2. contr. Epiſt. Parmeniani, c. 13. ubi cōfert illum cum Baptiſmo, his verbis: *Utrumq; Sacramentum eſt, & quadam conſecratione utrumq; homini datur: illud, cum baptizatur; illud cùm ordinatur, ideoq; in Eccleſia Catholica utrumq; non licet iterari.* Alibi ſimilia habet, ut ſuprà viſum eſt.

Agnoſcit Pœnitentiam, lib. 1. de adulterin. conjug. c. 26 & 28. *Eadem eſt*, inquit, *cauſa Baptiſmi & Reconciliationis, ſine quibus Sacramentis homines credunt, ſe non debere exire de corpore.*

Agnoſcit Matrimonium, libr. 1. de nupt. & concupiſc. cap. 10. *Hujus Sacramenti res eſt, ut mas & fœmina connubio copulati, quamdiu vivunt, inſeparabiliter perſeverent.*

Agnoſcit Extremam unctionem, Serm. 215. de temp. *Quoties aliqua infirmitas ſupervenerit, Corpus & ſanguinem Chriſti, ille qui ægrotat, accipiat: & inde, corpuſculum ſuum ungat, ut illud quod ſcriptum eſt, impleatur in eo: Infirmatur aliquis, inducat presbyteros, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo &c.*

4. Vides, Antoni, Auguſtinum non duo tantùm, ut tū falsò illi imponis, ſed plura Sacramēta agnoſcere. Et quidem propriè. Nam expreſsè dicit, *Confirmationem eſſe Sacramentum, ſicut eſt Baptiſmus.* At Baptiſmus eſt pro-

priè Sacramentum, quod nemo negat: Ergo & Confirmatio. Similiter Pœnitentiam confert cum Baptismo, asserens eandem esse Baptismi & Reconciliationis causam. Idem affirmat de Ordine.

Caput Septimum.

De Monachis & Apostatis.

1. Multa asseris de Monachis & Apostatis lib. 2. c. 12. quæ partim falsa, partim inter se pugnantia sunt. Ea breviter percurram. Primò asseris, votum simplex & solenne, esse unum idemque votum essentialiter, ejusdem valoris & obligationis, (n. 17. *itaque coram Deo, votum simplex & votum solenne unicum essentialiter, & idem votum est, ejusdem prorsus valoris, ejusdemq. obligationis.* Et num. 41. *Votum ex solennitate nihil acquirit, quod essentialiter, dum simplex esset, non haberet,*) Hanc assertionem revocas alibi, ut paulò pòst patebit.

2. Secundò asseris, votum simplex & solēne, nō aliter differre; quàm quòd alterum externum sit, (n. 3. *Si loquamur de quocunq. voto in genere, simplex votum est, quod privatim Deo fit internè inter hominem & Deum solum: Solenne verò erit, si hoc ipsum internum, etiam publicè fiat, & actu externo coram aliis declaretur.* Et n. 52. *Votum simplex voco id, quod est internum: Solenne verò, quod præterea externè fuerit manifestatum.* Et n. 35. *Differunt, ut internum & externum; conceptum*

ceptum & prolatum; cogitatum & explicatum.) Hæc aſſertio eſt nova, contra communem Theologorum ſententiam.

3. Tertiò aſſeris, votum internum, nõ eſſe votum, ſed propoſitũ; nec obligare corã Deo, (n. 19. *In poſteriori verò,* [id eſt, in voto perſonali & permanente, quale eſt votum Religioſorum] *facilè mihi perſuadeo, ex ſola interna deliberatione, & pleniſſima etiam electione, votum quod de ſe jam plenum & perfectum eſſe deberet, pro pleno & perfecto à Deo nondum haberi, ſed quamdiu internum eſt, potius propoſiti, quam voti rationem habere.* Et n. 31. *Vota monachandi, ſimplicia ſunt, quamdiu in interno homine latent, inter ipſum & Deum ſolum: & hæc, dum ita ſimplicia ſunt, adhuc hominem non obligant etiam coram Deo.* Et ibidem in fine: *tantum igitur abeſt, ut in voto ſimplici, hoc eſt, purè interno religionis, neceſſaria ſit Papalis diſpenſatio, ut ne diſpenſatione quidem indigeat, qui vovit; ſed ſit in libertate ipſius id exequi, & non exequi* Et n. 32. *In perſonali & permanente voto, aggreſſio illa, & vitæ ſuſceptio, per quã ego ſolam id ex ſimplici ſolenne facio, eſt eſſentialis huic voto, quia per illam hoc votum, votum eſt, & ſine ea coram Deo votũ non eſt, ſed tanquam merũ propoſitũ.*) Hæc aſſertio eſt ét nova, & deſtruit duas præcedentes. Nam in prima dixiſti, *votum ſimplex & ſolenne non differre eſſentialiter.* Hic dicis, differre eſſentialiter: Et ſolẽne differre à ſimplici, per ſuſceptionẽ vitæ religioſę, tanquam per differentiam eſſentialem. Rurſum in prima dixiſti, *votum ſimplex & ſolenne*

esse ejusdem valoris & obligationis. Hîc dicis, *simplex non obligare coram Deo, nec habere rationem voti, sed tantùm propositi.* Præterea in secunda dixisti, *simplex solũ differre à solenni, sicut internũ ab externo.* Hic dicis, *differre, sicut propositũ à voto; sicut nõ obligans ab obligante.* Scandalosa hæc sunt: & magnã fenestram aperiũt ad perfidiã.

4. Quartò asseris, externam voti professionem plus obesse Ecclesiæ, quàm prodesse, (nu. 29.) *Si quis ex me quærat plusne profuerit, an obfuerit veræ religioni, externæ hæc professionis additio; dicam ei: Apud me clarum esse, longè majus esse detrimentum inde secutum, quàm emolumentum.)* Hæc assertio est falsa, & in sacros Religiosorum Ordines contumeliosa. Lege Platũ de bono status Religiosi, & invenies, quãtum boni contulerint in Ecclesiam Patres Dominicani, Franciscani, Benedictini, & alij passim. Et qui hoc tempore fortius defendunt Ecclesiam, quã Religiosi? Qui nervosius oppugnant hæreticos, Apostatas, scribendo, disputando, concionando, quam Religiosi? Quòd autem nonnulli ex illis, ut Lutherus, Bucerus Petrus Martyr, Pellicanus, Ochinus, Oecolampadius, & tu Marce Antoni, hæretici & Apostatæ facti estis; magnum quidem detrimentum est: sed vestræ perfidiæ, nõ externæ votorum professioni imputandum. De quo tamen ipso detrimento, meritò potest dubitari, an non plus profuerit Ecclesię, quàm obfuerit. Vobis quidem, tanquam privatis hominibus, obest vel maximè, quia facit vos reos æternæ damnationis,

ſtionis, ſed Eccleſiæ non parum prodeſſe, certiſſimum eſt. Veſtra enim paucorum defectio & Apoſtaſia, excitat multos alios, tum ad diligentem cautelam in poſterum; tum ad majorem fidei explicationem & propugnationem. De qua re vide Auguſtinum, ſi vis, in lib. de vera Religione.

5. Quintò aſſeris duos eſſe effectus voti ſolennis, qui turbāt Eccleſiam, (n.37. *Duo ſunt præcipui effectus voti ſolennis, quos noſtri Romanæ doctrinæ Theologi ponunt & defendunt: & tamen, ſicut novi ſunt, & olim in Eccleſia inauditi, ita multas inducunt in Eccleſiam turbationes, & multa incommoda, atque animarum damna non contemnenda. Alter effectus eſt inhabilitatis ad matrimonium; alter verò Apoſtaſia, ſi Monaſterium deſeratur.*) Hæc aſſertio eſt falſa & contumelioſa. Falſa dupliciter. Primò, quia Apoſtaſia non eſt effectus, ſed tranſgreſſio voti ſolennis. Nam ſolennitas voti non eſt cauſa Apoſtaſiæ; ſed quaſi deſtruitur & enervatur per Apoſtaſiam. Secundò, quia inhabilitas ad matrimonium non turbat Eccleſiam, ſed malitia Apoſtatarum; qui cùm voverint perpetuam caſtitatem, poſtea non ſervant, quod voverunt. Hinc ſcandala & alia incommoda oriuntur.

6. Sextò aſſeris, votum ſolenne non dirimere matrimonium ſubſequens, ac proinde ſi Monachus contrahat matrimonium, validè contrahere. Num.43. *Concludimus haſce voti ſolennitates Monachorū, impedire quidem ac vetare, ne matrimonium contrahatur; contractum tamen*

post illas, ex eis non dirimi, sed esse ratum, firmum, & validũ, tam in Monacho quam in Moniali; sicut post votũ simplex.) Hæc assertio est Lutherana, & ab Ecclesia damnata in Concilio Tridentino, Sess. 24. can. 9. Et merito. Nam antiqui Põtifices & Concilia statuerunt, votum solenne Religiosorum non solùm impedire, sed etiam dirimere matrimonium, ut Concilium Toletanum primum, c. 16. Turonense secundum, can. 16. Gregorius I. lib. 1. epist. 40. Alexander III. cap. Meminimus, qui Clerici vel voventes. Bonifacius VIII. cap. unic. de voto, in 6. Verba Bonifacij sunt hæc: *Præsentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solennizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per professionem expressam vel tacitam, factam alicui de Religionibus, per Sedem Apostolicam approbatis.*

7. Septimò asseris; Monachos, si post vota solennia contrahant matrimonium, nõ peccare contrahendo matrimonium, sed solum peccare recedendo à vita monastica, (n. 38. *At verò Monachus & voti reus est, & promissæ fidei. Quòd si uxorem ducat, malum non facit, quòd uxorem ducat, sed quòd uxorem ducendo à vita monastica, quam professus est, recedat.*) Hæc assertio falsa est. Nam voluntas contrahendi & consummandi matrimonium, repugnat voto perpetuæ castitatis, ut per se constat: Ergo talis voluntas mala est. Quod tripliciter confirmo ex tuis verbis. Primo, quia *vita Monachorum,*

ut

ut tu ibidem loqueris, *essentialiter & substantialiter includit cælibatum & continentiam:* Ergo qui vovet vitam monasticam, eodem actu essentialiter & substantialiter vovet cœlibatum & continentiam. Ergo voluntas recedendi à vita monastica, essentialiter & substantialiter includit voluntatem recedendi à cælibatu & continentia. At prior voluntas est mala, ut tu fateris: Ergo & posterior. Malum igitur est, velle recedere à cælibatu & continentia, quã vovisti: At hæc voluntas recedendi à cælibatu essentialiter includitur in voluntate contrahendi & consummandi matrimonium, post votum solenne. Secundò, quia, ut ibidem loqueris, *idem est Monacho uxorem ducere, quod Monachatum deserere.* At Monachus peccat Monachatum deserendo: Ergo peccat uxorem ducendo. Tertiò, *Monachus, qui ad nuptias appellit animum, is voti sui desertor, fidem suam irritam facit,* (verba tua sunt.) At Monachus sine dubio peccat deserendo suum votum, & irritam faciendo suam fidem: Ergo etiam peccat animum ad nuptias appellendo.

8. Octavo asseris, Monachum, si deserat suum statum, non magis peccare contrahendo matrimonium, quàm continentiam servando, (num. 38. *Idem prorsus peccatum erit Monacho, si à monachatu recedat, etiamsi abstineat à conjugio, & in cælibatu perfectissime cum plenissima continentia perseveret; ac si uxorem ducat.* Rationem addis, quia votum monachale, non versatur immediatè circa cælibatum &

con-

continentiam, sed circa regulam monasticã.) Hæc assertio est falsa, sicut præcedens. Primò, quia si Monachus deserat suum Ordinem, & nihilominus velit servare continentiam; nullo modo peccat in eo præcisè, quòd velit servare continentiam, quia ex hac parte vult servare, quod per votum Deo promisit. At peccat volendo contrahere & consummare matrimonium, quia ex hac parte non vult servare, quod Deo promisit. Ergo non est par ratio. Secundò, quia servando continentiam, non facit se inhabilem ad resumendam vitam monasticam. At contrahendo matrimonium, facit se inhabilem. Qui autem facit se inhabilẽ ad id servandum, quod ex voto tenetur servare, peccat. Ergo Monachus peccat matrimonium contrahendo, non autem continentiam servando: Nec verum est, quod ais, *votum monachale non versari immediatè circa cœlibatum & continentiam.* Nam Monachus, dum vovet, vel expresè vovet vitam monachalẽ, vel expresè castitate, paupertatem & obedientiam, quę tria constituunt vitam monachalem. Si posterius, captus es. Si prius, æquè captus es. Nam vita monachalis, ut paulò antè dicebas, essentialiter & substantialiter includit cœlibatum & continentiam.

9. Nonò asseris, vel videris asserere, Monachos non fieri Apostatas, si post vota solennia deserant suum statum in Summa capitis. *Solenne votum est solubile, nec ejus desertio verè facit Apostasiam,*) Hæc assertio similiter falsa

est,

eſt, & in totam Eccleſiam contumelioſa: Atq; ad hoc ſolùm à te poſita, ut ſuſcipias patrocinium Lutheri, & ſimilium Monachorum, qui ſtatum Monachalẽ turpiter deſeruerunt, (de te nihil dicam: relinquo te tuæ conſcientiæ.) Certè ex communi totius Eccleſiæ conſenſu, & ex ipſa Etymologia vocabuli, Apoſtaſia idẽ eſt, quod defectio: & Apoſtata idem, quod defector, deſertor, transfuga. Conſule Calepinum. At Monachus, qui poſt vota ſolennia recedit à ſuo ſtatu, quid aliud eſt, quã defector, deſertor, & transfuga à ſuo Ordine?

10. Decimò aſſeris, Eccleſiam nihil juris habere in Monachum deſertorẽ, (n.45. *Quid ſi propria authoritate, ſine cauſa legitima, quis Monachus profeſſus, fiat deſertor? Hic ſane peccat cõtra Deum & damnationem habet; ſed Eccleſia nihil habet contra illum, in foro externo.*) Hæc aſſertio eſt contra ſcripturam. Nam Eccleſia poteſt quẽlibet Chriſtianum in externo foro reprehendere, punire, & etiam excommunicare, ſi delinquat & contumax ſit. Matth. 18.17. *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Et 1 Cor. 4.21. *Quid vultis? in virga veniã ad vos, an in Spiritu manſuetudinis?* Et 2. Cor. 13. 10. *Hæc abſens ſcribo, ut non præſens duriùs agam, ſecundum poteſtatẽ quã Dominus mihi dedit.* Et 2. Theſſ. 3.14. *Si quis non obedit verbo noſtro, per epiſtolã hunc notate, & non commiſceamini illi.* Cur hîc excipis Monachum, ſui ſtatus deſertorem? Dicã, Antoni. Tuã cauſam ubiq; agis. Deſertor es: Transfuga es: Peccatum non agnoſcis:

punîri non vis. Sed contra Deum non valet tergiversatio.

11. Undecimò asseris, Monachos nō posse esse Clericos, seu sacris Ordinibus initiatos. (n. 51. *Ex hoc ipso evidenter colligitur, Monachos, qui monachatum cum clericatu confuderunt, jam neque esse veros Monachos, neque veros Clericos. Clericatus enim cum monachatu pugnat, & sunt incompatibilia.*) Hæc assertio est contra perpetuam Ecclesiæ praxin. Nam Benedictini, Frāciscani, Dominicani, Carthusiani, & alij Religiosi, semper habuerunt, & adhuc habent Sacerdotes sui Ordinis, qui simul & Monachi, & Sacerdotes sunt. Et tu audes, Antoni, hanc praxin tot seculis servatam & confirmatam, jam tandē carpere & accusare? Nimirum, hoc tantùm sectari te video, ut sicut desertor es Ordinis, ita etiam desertor sis doctrinæ, quam Ecclesia Catholica profitetur.

12. Omitto alias assertiones, æque absurdas, quæ propè infinitæ sunt. Et hîc finio. Si, quod vehementer opto, redibis ad Ecclesiam, ex qua digressus es, erit mihi occasio gaudij ac consolationis. Sin animum obstinaveris, perpendam illud Apostoli: *Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.* Item, *Vide bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioqui & tu excideris.*

FINIS.

